

66.3/5803/123
1218
Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті

НҰРСҰЛТАН НАЗАРБАЕВ

Қызмет хроникасы

2001

*«Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті
Нұрсұлтан Назарбаев. Қызмет хроникасы» сериясы*

Қазақстан Республикасының
Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаев

ҚЫЗМЕТ ХРОНИКАСЫ 2001 жыл

МАЗМҰНЫ

АСТАНА 2012

Мазмұны

Кіріспе	3
ҚАҢТАР	11
АҚПАН	21
НАУРЫЗ	27
СӘУІР	39
МАМЫР	51
МАУСЫМ	67
ШІЛДЕ	81
ТАМЫЗ	93
ҚЫРКҮЙЕК	103
ҚАЗАН	119
ҚАРАША	129
ЖЕЛТОҚСАН	141
Қосымшалар	157
ОАЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің отырысында сөйлеген сөзі	158
Қазақстан Республикасының барлық деңгейдегі әкімдерінің республикалық кеңесінде сөйлеген сөзі	161
Қазақстанның білім және ғылым қызметкерлерінің II съезінде сөйлеген сөзі	175
Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерін басқару құрамының жалпы әскери кеңесінде сөйлеген сөзі	185
Норвегия халықаралық қатынастар институтында сөйлеген сөзі	199
Түркі тілдес мемлекеттердің VII саммитінде сөйлеген сөзі	204
Қазақстан судьяларының III съезінде сөйлеген сөзі	207
«Шанхай бестігіне» мүше мемлекеттердің саммитінде сөйлеген сөзі	212
Қазақстан кәсіпкерлерімен кездесуінде сөйлеген сөзі	215
«XXI ғасыр: ядролық қарудан азат әлем жолында» атты халықаралық конференцияда сөйлеген сөзі	217
«Елдегі жағдай және 2002 жылғы ішкі және сыртқы саясаттың негізгі бағыттары туралы» Қазақстан халқына Жолдауы	223
Қазақстан жастарының I Конгресінде сөйлеген сөзі	236
Рим Папасы Иоанн Павел II күтіп алу рәсімінде сөйлеген сөзі	242

Қазақстан халықтары Ассамблеясының VIII сессиясында «Тәуелсіздік 10 жылы: бейбітшілік, прогресс және қоғамдық келісім» атты сөйлеген сөзі	245
Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының мерейтойлық сессиясында сөйлеген сөзі	256
Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығының 10 жылдығына орай ТМД Мемлекет басшылары кеңесінің мерейтойлық отырысында сөйлеген сөзі	266
«100 жылға татитын 10 жыл» атты Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің 10 жылдығына арналған салтанатты жиналыста сөйлеген сөзі	269
ОАЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің отырысында сөйлеген сөзі	282
Жаңажылдық құттықтауы	285
2001 жылы қабылданған Қазақстан Республикасы заңдарының тізбесі	286
2001 жылы қабылданған Қазақстан Республикасы Президенті жарлықтарының тізбесі	295
Қысқартылған сөздер тізбесі	305
Географиялық атаулар көрсеткіші	306
Есімдер көрсеткіші	313
Мекемелер мен ұйымдар көрсеткіші	317

Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігі
Ақпарат және мұрағат комитеті
«Әдебиеттің әлеуметтік маңызды түрлерін басып шығару»
бағдарламасы бойынша шығарылды

Басып шығарушы: «Деловой Мир Астана» ЖШС

Редакциялық-баспагерлік топ:

М.Б. Қасымбеков (жетекші), саяси ғылымдардың докторы, профессор,
Б.Б. Темірболат (жауапты редактор), саяси ғылымдардың кандидаты,
Ж.К. Үсембаева, техника ғылымдарының докторы, профессор,
Е.А. Хасенов, филология ғылымдарының кандидаты,
Т.А. Темірханов, М.М. Бейсенова

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті Нұрсұлтан Назарбаев.
Қызмет хроникасы. 2001 жыл. — Астана: Деловой Мир Астана, 2012. — 328 б.

2001 жыл егеменді дамудың 10 жылдығында қол жеткізілген нәтижелерді талдау мен ұғыну жылы болды. Одан басқа, бұл уақытта АҚШ-тағы лаңкестік әрекетке және Ауғанстандағы халықаралық лаңкестікке қарсы операциялардың басталуына байланысты халықаралық жағдай бірден шиеленісіп кетті. Бұл Орталық Азия өңіріндегі ахуалға әсерін тигізді және Қазақстанның ұлттық қауіпсіздігін қамтамасыз ету саясатына және дипломатиялық белсенділігінің мазмұнына әсерін тигізбей қоймады.

Осы оқиғалардың барлығы еліміздің Президенті Н.Ә. Назарбаевтың 2001 жылдағы қызметінің мазмұны мен сипатын айқындады.

Сонымен, елдің тыныс-тіршілігінің өзекті мәселелерін талқылау үшін Президент Премьер-министрді, Үкімет мүшелерін, министрліктер мен ведомстволар басшыларын, әртүрлі деңгейдегі әкімдерді, Парламент депутаттарын және т.б. бірнеше рет қабылдады. Мемлекетті тиімді басқару, ұлттық экономиканы одан әрі дамыту және нығайту, халықтың әлеуметтік-экономикалық жағдайын жақсарту мәселелері ел тәуелсіздігінің 10 жылдығы жылының қаңтарында, наурызында, сәуірінде және қазанында Н.Ә. Назарбаевтың төрағалық етуімен өткен әртүрлі деңгейдегі мәжілістерде қаралды.

Атап айтқанда, 17 қаңтарда Мемлекет басшысы орталық және жергілікті атқару органдарының басшыларымен кеңеске төрағалық етті. Онда Қазақстанның тәуелсіздік алуына арналған іс-шараларды өткізу барысында, жұмыссыздық пен инфляция, қылмыс және сыбайлас жемқорлық сияқты мәселелерді шешу қажеттігін ерекше атап өтті. Президент сондай-ақ білім беру және денсаулық сақтау, тұрмысы төмен халық жігіне және мүгедектерге, балалар мен жастарға көмек саласындағы істерді жақсарту қажеттігіне назар аударды.

Қаңтардың аяғында барлық деңгейдегі әкімдердің республикалық мәжілісінде Н.Ә. Назарбаев тәуелсіздіктің 10 жылындағы елдің әлеуметтік-экономикалық дамуына жан-жақты талдау жасады және республиканың алғашқы мерейтойына

өз шешімін қажет етіп отырған бірқатар тапсырмаларды қалыптастырды. Бірінші кезектегі мәселелер қатарына кедейшілікке және жұмыссыздыққа қарсы күресті, қоғамдық жұмыс құралын дамытуды, шағын бизнесті жетілдіруді, кіріс өсімінің теңгерімін баға өсімімен теңестіруді, қылмысқа, сыбайлас жемқорлыққа және нашақорлыққа қарсы күресті, білім беру және денсаулық сақтау саласын көтеруді, мәдениетті дамытуды жатқызды. Сондай-ақ қалалар мен ауылдардың сырт келбетін жасқарту, автокөлік жолдарын жөндеу және салу, ел әскерін және шекара әскерлерін қолдау мен көмек ұйымдастыру қажеттігіне ерекше назар аударылды.

Мемлекет басшысы наурызда Үкімет мүшелерімен кеңес өткізді. Оның барысында азаматтарға салынатын салықтарды төмендету мәселелері талқыланып, мақұлданды. Сол күні Президент Қазақстан халқына ұлттық теледидар арқылы өзінің бастамасы бойынша әлеуметтік салықтардың және қосымша құн салығы мөлшерінің төмендейтінін түсіндіріп, сөз сөйледі.

Наурыздың ортасында Н.Ә. Назарбаев Үкімет мүшелерінің және Қазақстан Республикасының орталық мемлекеттік органдары басшыларының қатысуымен кеңес өткізді. Онда отандық ауылшаруашылық өнімдерін өндірушілерді қолдау, Ұлттық қор және Қазақстанның даму банкіні құру, сондай-ақ 2001 жылғы республикалық бюджетке жоспарлы өзгеріс енгізу мәселелері қаралды.

Сәуірде Үкімет мүшелерінің, Президент әкімшілігінің басшылығымен, облыстардың, Астана және Алматы қалалары әкімдерінің қатысуымен өткен кеңесте Президент күн тәртібін «бүгінгі және перспективалы тұрғыдан аса маңызды мәселелер» деп сипаттады. Мұндайларға астананың 2005 жылға дейінгі әлеуметтік-экономикалық даму бағдарламасын жүзеге асыру, көктемгі егіс жұмыстарына дайындық, ауылдық округтерде эксперимент ретінде әкімдер сайлауын жүргізу, мемлекеттік шенеуніктердің атқарушылық тәртібі мәселелері жатқызылды.

Қыркүйекте Мемлекет басшысы Парламент палаталарының бірлескен отырысында «Елдегі жағдай және 2002 жылға ішкі және сыртқы саясаттың негізгі бағыттары туралы» жыл сайынғы Қазақстан халқына Жолдауымен сөз сөйледі. Президент өткен 10 жылда мемлекет дамуының қол жеткізген нәтижелерінің талдауын ерекше атап өтті және Үкіметтің алдына алдағы кезеңге бірқатар тапсырмалар қойды, олардың қатарында мемлекеттік стратегиялық жоспарлаудың сапасын арттыру, индустриялық және өңірлік саясатты әзірлеу, мемлекеттік функцияларды орталықсыздандыру және бюджетаралық қатынастардың орта мерзімді үлгісін бекіту және т.б. бар.

Қазанның ортасында Мемлекет басшысы Үкімет мүшелерін қабылдады және 2001 жылғы үнемделген бюджет қаржысының қолданылуы туралы мәліметтерін тыңдады. Президент үнемделген қаржыны әлеуметтік төлемдерге, несие берушілердің қарызын өтеуге және елдің қорғаныстық қабілетін нығайтуға бағыттауды ұсынды.

Қазанның аяғында Н.Ә. Назарбаев тағы Үкімет мүшелерімен, облыстардың, Астана және Алматы қалаларының әкімдерімен кеңес өткізді. Кеңесте 2001жылдағы елдің әлеуметтік-экономикалық дамуының алғашқы қорытындылары, сондай-ақ Қазақстан тәуелсіздігінің 10 жылдығын тойлауға дайындық барысы қаралды.

Жыл бойындағы әртүрлі деңгейдегі басшылармен кездесулер мен мәжілістің қарқындылығы өсу жолына енді түскен ұлттық экономиканы нығайту, әлеуметтік-экономикалық мәселелерге жедел назар аудару, сондай-ақ үлкен символикалық

мәнге ие ел тәуелсіздігінің алғашқы мерейтойын тойлауға дайындық үдерісінің нәтижелі жүзеге асуы саласындағы тапсырмалардың мемлекеттік құрылымдармен тиімді әрі сапалы орындалуының қажеттілігімен түсіндірілді.

Торқалы жылы сондай-ақ Президенттің елдегі сапарларына да қанық болды. Мемлекет басшысы шын мәнінде елдің барлық өңірлерінде болды, бірнеше ондаған іс-шараларға қатысты. Сапарлар барысында Президент 20-ға жуық жаңа нысандарды ашты, олардың қатарында Астана қаласы және Алматы облысындағы Білім берудегі инновациялық бағдарламалар орталығы, Ақтау қаласындағы паром терминалы, Қарағанды металлургия институтының оқу-зертханалық ғимараты, Теміртау қаласындағы «Испат-Қармет» ААҚ-тағы жаңа ыстық мырыштау және алюминийлеу цехы, Павлодар облысындағы «Ақсу–Дегелең» темір жол тарамы, Жамбыл облысындағы «Қазфосфат» Жаңажамбыл фосфор зауыты, Солтүстік Қазақстан облысындағы «НАН» комбайндарын және ЖВП-9,1 кең алымды дестелегіштер құрастыру цехы бар. Газды-турбиналы электр стансасының энергиялық блогының қосылуы мен Батыс Қазақстан облысындағы «Қарашығанақ газ өңдеу кешені — Ақсай» темір жол тарамының ашылуын, «Қызыләскер–Киров» автожолының іске қосылуын және Мемлекет басшысы қатысқан мерейтой жылының басқа да іс-шараларын осы ретке жатқызу керек.

Жыл бойында Президент іскерлік ахуал мен елдегі кәсіпкерлікке ерекше назар аударды.

Шілдеде Президент іскерлік орта өкілдері — отандық ірі компаниялардың және банктердің басшыларымен кездесті, оның барысында Президент бизнесмендерді ел экономикасының мұнай шығару секторындағы, өңдеу өнеркәсібіндегі және Қазақстанның инфрақұрылымы саласындағы инвестициялық қызметті жандандыруға шақырды. Қыркүйекте Н.Ә. Назарбаев Қазақстан кәсіпкерлерінің форумы жұмысына қатысты. Қарашаның аяғында Президент жанындағы жаңа консультативті-кеңестік орган — Кәсіпкерлер кеңесінің алғашқы отырысына төрағалық етті. Отырыс барысында Н.Ә. Назарбаев отандық кәсіпкерліктегі істердің жағдайына талдау жасады және Қазақстандағы іскер адамдар қызметінің басым бағыттарын көрсетті. Қазақстан экономикасына отандық кәсіпкерлердің салған капиталы алғаш рет шетелдік инвестиция көлемінен асып түскенін және кәсіпкерлерге көрші елдердің нарығына шығуға мүмкіндік беретіндей, экономиканың нақты секторында отандық кәсіпкерлердің сәтті қызметі үшін барлық жағдайлардың жетілгендігін атап өтті.

Ел экономикасына сыртқы инвестицияларды одан әрі тарту мәселелері де Мемлекет басшысының назарынан тыс қалмады. Президенттің Дүниежүзілік банктің, ЕҚДБ-ның, Азиялық даму банкінің, «Royal Dutch-Shell», «ExxonMobil Corporation», «Hurricane Hydrocarbons Ltd.», «Siemens AG», «British Gas», «Chevron Corporation», «BAE Systems», «Eni S.p.A.», «Thales» және басқа да танымал компаниялардың басшыларымен кездесуі осыған арналды. Маусымда және желтоқсанда Мемлекет басшысының басшылығымен өткен Президент жанындағы Шетел инвесторлары кеңесінің екі отырысы да осы мақсатта жүргізілген еді.

Ішкі саясат саласында 2001 жылы Н.Ә. Назарбаев бірқатар қоғамдық іс-шараларға қатысты, олардың қатарында — ардагерлер мен білім және ғылым қызметкерлерінің съезі, Қазақстан халықтары Ассамблеясының және Ұлттық

ғылым академиясының мерекелік сессиясы, «Отан» Республикалық саяси партиясының III съезі, Қазақстан Республикасы жастарының I конгресі, Қазақстан соттарының III съезі, «XXI ғасыр: ядролық қарудан азат әлем жолында» атты халықаралық ғылыми-практикалық конференция, Қазақстан әйелдерінің III форумы, тәуелсіздіктің 10 жылдығына арналған салтанатты жиналыс және т.б. Мемлекет басшысының барлық сөз сөйлеулері республика тәуелсіздігінің 10 жылдығы тақырыбында өтіп, өткен даму жолына баға берілді және алдағы уақытқа жаңа тапсырмалар қалыптастырылды. Торқалы жылда Н.Ә. Назарбаев отандық бұқаралық ақпарат құралдарының тілшілеріне, сондай-ақ АҚШ-тың, Қытайдың, Ресейдің, ГФР-дың баспа басылымдары мен телеарна тілшілеріне бірқатар сұхбаттар берді. Олардың қызығушылығы көбіне Қазақстанның мерейтой жылымен және егеменді даму жылдарында елдің қол жеткізген жетістіктерімен байланысты болды.

Қыркүйекте Президент Қазақстан тәуелсіздігінің 10 жылдығын өткізу жөніндегі мемлекеттік комиссиямен, Мәдениет, байланыс және қоғамдық келісім министрлігімен, Маңғыстау облысының әкімшілігі және «Қазақстанның болашағы үшін» республикалық жастар қозғалысымен ұйымдастырылған Қазақстан Республикасы жастарының I конгресінің жұмысына қатысты. Президент жастар көшбасшыларына мемлекеттік жастар саясатының негізгі қырлары туралы айтты және форумда Қазақстанда бірыңғай республикалық жастар ұйымын құру туралы бастамасымен сөз сөйледі.

Қазанда Мемлекет басшысы Қазақстан халықтары Ассамблеясының VIII сессиясына төрағалық етті. Онда «Тәуелсіздік он жылы; бейбітшілік, прогресс және қоғамдық келісім» атты баяндамасымен сөз сөйледі. Н.Ә. Назарбаев этносаралық келісім саясатының негізгі қорытындыларына тоқталды, халықаралық терроризмнің өсуі мен Ауғанстандағы қақтығысқа байланысты өңірдегі шиеленіскен жағдайдан шығатын мүмкін қауіптерге шынайы баға берді. Сессияның қорытындысы бойынша Президент алдағы күнге Ассамблея алдына бірқатар тапсырмалар қойды, қазақстандықтарды қырағы болуға және ең алдымен, этносаралық және дінаралық тұрақтылықты, қоғамдағы ішкі тұрақтылықты құнттап сақтауға шақырды.

Маусымда Мемлекет басшысы Қазақстан соттарының III съезінің жұмысына қатысты. Н.Ә. Назарбаев съезде сөйлеген сөзінде: «...Қазақстан тәуелсіздігінің алғашқы онжылдығы тарихқа тек реформалар уақыты ретінде ғана еніп қоймай, ең кең мағынадағы, әділеттіліктің орнау уақыты ретінде де енеді...», — деп ерекше атап өтті. Президент атап өткендей, өркениетті қоғамдағыдай адамдар соттарға сеніп, өздерінің құқықтарын қорғау үшін соттарға жүгінуі — сот-құқықтық реформалардың негізгі қорытындысы болып табылуы тиіс еді. Және осындай сот жүйесінің болуы қоғамда болып жатқан саяси және экономикалық өзгерістердің қайталанбауының ең тәуір кепілі болып табылады.

Президент мәдениет саласының дамуына ерекше назар аударды. Жыл бойында ол Ә. Қастеев атындағы өнер мұражайын аралады, онда Қазақстан суретшілер одағының 60 жылдығына арнайы қойылған «Ғасыр мұрасы» экспозициясымен танысты, Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінде ашылған «Көне түркі мәдениеті: жазба ескерткіштері» атты халықаралық ғылыми конференция жұмысына қатысты және т.б.

Елдің 13 облысынан 22 жұртшылық өкілдері Президенттің жеке қабылдауында болды. Одан басқа, еңбек ардагерлерімен, Қазақстанның іскер әйелдері

қауымдастығының мүшелерімен, білім және ғылым жаңашылдарымен, ел мектептерінің озат-түлектерімен және дарынды балаларымен, құрамында ғарышкер-сынақшы Т.А. Мұсабаев және бортинженер Ю.М. Батурин бар алғашқы халықаралық ғарыш экспедициясының экипажымен, Батыс әскери округінің жеке әскер құрамымен, Есет батыр атындағы Ақтөбе облыстық әскери-полициялық мектептің оқушыларымен, президенттік шәкіртақылар тағайындалған Қазақстанның әдебиеті мен өнері қайраткерлерінің үлкен тобымен, жалпы республикалық «Менің Қазақстаным» атты ең үздік шығарма байқауының жеңімпаздарымен кездесті, салтанатты жағдайда Мемлекет басшысы оралмандарға жеке куәлік және пәтер кілттерін табыс етті, елдің барлық облыстарынан Астана қаласына дәстүрлі Президент шыршасына келген балаларды Жаңа жылдарымен құттықтады.

Президенттің сыртқы саясат іс-шараларының кестесі де мазмұнды болды. 2001 жылы Президенттің сыртқы саясаттағы басты назарында біріншіден, ТМД, Азия кеңістігінде өңірлік интеграцияны дамыту және көрші мемлекеттермен ынтымақтастықты кеңейту, екіншіден, екіжақты деңгейде сыртқы саяси байланыстарды тереңдету және географиясын кеңейту перспективалары, және үшіншіден, өңірлік қауіпсіздікті нығайту және Ауғанстандағы жағдайдың шиеленісуіне және лаңкестікке қарсы амалдардың басталуына байланысты лаңкестікке қарсы күрес мәселелері болды.

Өңірлік интеграцияны және ынтымақтастықты дамыту мәселелерін жүзеге асыру аясында Президент 9 ірі халықаралық форумдардың жұмысына қатысты, олардың қатарында «Шанхай бестігі» мемлекет басшыларының отырысы, Түркітілдес саммит, ЕурАзЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің екі отырысы, ҰҚШ Ұжымдық қауіпсіздік кеңесінің сессиясы, ТМД мемлекеттері басшыларының саммиті, ОАЭҚ-тің екі саммиті бар.

Қазақстанның жоғары халықаралық беделінің куәлігі ретінде Шанхай ынтымақтастық ұйымы (ШЫҰ) және Еуразиялық экономикалық қоғамдастық (ЕурАзЭҚ) — екі жаңа интеграциялық құрылымның институционалдық рәсімделуі, бұл құрылымдар Президент Н.Ә. Назарбаевтың бастамасы бойынша құрылды.

Мамырда Мемлекет басшысы Минск қаласында өткен ЕурАзЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің жұмысына қатысты, оның барысында ЕурАзЭҚ-ты бекіту туралы келісімнің күшіне енуі туралы мәлімдеме қабылданды, ал жаңа ұйымның басым мәселесі ретінде толыққанды Кеден одағы мен Бірыңғай экономикалық кеңістік қалыптастыру болып белгіленді. ТМД көшбасшылары Н.Ә. Назарбаевты бірауыздан ЕурАзЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің төрағасы етіп тағайындады.

Маусымда Н.Ә. Назарбаев Шанхай қаласында өткен «Шанхай бестігі» саммитіне қатысты. Оның қорытындысы бойынша Қазақстанның, Қытайдың, Қырғызстанның, Ресейдің және Тәжікстанның көшбасшылары жаңа ұйымның халықаралық-құқықтық негізін салған бірқатар маңызды құжаттарға: Шанхай ынтымақтастық ұйымын (ШЫҰ) құру туралы Декларацияға және Терроризмге, сепаратизмге және экстремизмге қарсы күрес туралы Шанхай конвенциясына қол қойды.

Жыл бойында Мемлекет басшысы ТМД аясында интеграциялық ынтымақтастықты дамытуға және тереңдетуге ерекше көңіл бөлді. 2001 жылы Н.Ә. Назарбаев Достастық аясында Мәскеу және Сочи қалаларында өткен екі

кездесуге қатысты. ТМД-ны дамытуға белсенді қатысуы бұрынғы кеңес кеңістігіндегі интеграциялық өзара әрекеттестіктің жаңа деңгейіне өту қажеттігіне байланысты еді.

Өңірлік байланыстарды нығайту және кеңейту саясатын жалғастыруда Президент Н.Ә. Назарбаев сәуірде Ыстамбұл қаласында болған түркі тілдес мемлекеттердің VII саммитіне қатысты. Форум барысында Мемлекет басшысы «Түркі бастамасымен» сөз сөйледі, оның мақсаты — түркі мемлекеттерінің сауда, экономикалық және мәдени салаларындағы байланыстарын арттыру болатын. Президент сондай-ақ өңірлік кооперацияның үш тірегі — энергетика, трансконтиненттік көлік жүйесі және телекоммуникация негізінде Ұлы Жібек жолын жандандыру туралы ойын айтты.

2001 жылы Мемлекет басшысы Орта Азиялық интеграцияның дамуын белсенді жылжытып отырды. ОАЭҚ аясында Алматы және Ташкент қалаларында өткен екі кездесуде Н.Ә. Назарбаев, А.А. Ақаев, Э.Ш. Рахмонов және И.А. Каримов өз мемлекеттерінің халықаралық ұмтылыстарын құптады. ОАЭҚ негізінде құрылған «Орта Азиялық ынтымақтастық» ұйымы (ОАЫ) қызметінің негізгі бағыттары туралы мәлімдемеге Ташкент қаласында қол қойылуы Орта Азиялық интеграцияның дамуындағы айқын қарқын болды.

Екіжақты қарым-қатынастар аясында Мемлекет басшысы 11 шетелдік сапар жасады. 2001 жылы одан әрі жақын әрі қарқынды бола түскен Ресей Федерациясымен қарым-қатынасқа ерекше назар аударылды. Ол серіктестік ынтымақтастықтың даму динамикасымен және ТМД-ның оңтүстік шекарасының периметріндегі шиеленіскен жағдаймен айқындалды. Жыл бойы Н.Ә. Назарбаев пен В.В. Путин әртүрлі өңірлік саммиттерге қатыса отырып, бірнеше рет екіжақты кездесулер өткізді және телефон арқылы сөйлесіп отырды. Кездесулердің негізгі тақырыптары, біріншіден, Каспий теңізінің мәселесі, әскери-техникалық ынтымақтастықты дамыту, мұнай тасымалдау және Каспий құбыры консорциумының мұнай құбырын іске қосу, ал екіншіден, өңірлік қауіпсіздік мәселелері, халықаралық терроризмнің өсуі және Ауғанстандағы әскери-саяси жағдайдың шиеленісуі болды. Бұл кезеңдегі Қазақстан-Ресей қатынастарының айқын жетістігі, екі елдің мемлекет басшылары атап өткендей, 1 млрд. доллардан асып түскен тауар айналымының өсуі еді.

Дипломатиялық қатынастардың басқа маңызды бағыты АҚШ болды. 2001 жылы Қазақстан-Америка қатынастары серіктестік ынтымақтастық бағытында жаңа деңгейге өтті, ол терроризмнің өршуімен және ауған мәселесінің шиеленісуімен әлемдегі шиеленіскен жағдайдың күшеюіне байланысты еді. АҚШ-тағы 11 қыркүйектегі оқиғадан кейін Қазақстан Вашингтонның терроризмге қарсы операцияларын жүргізу бойынша барынша қолдау көрсетті, ол америкалық истеблишментінде оң көзқарасқа ие болды. Желтоқсанда Президент АҚШ-қа жұмыс сапарымен барды, оның қорытындысы бойынша екі елдің басшылары «Жаңа өзара қатынас» бірлескен мәлімдемесін қабылдады. Онда демократия, саясат, экономика және терроризмге қарсы күрес саласындағы өзгерістерге бағытталған ұзақ мерзімді стратегиялық әріптестікті дамытуға және нығайтуға Қазақстан мен АҚШ-тың қосылатындығы аталып өткен.

Жыл бойында Президент ресми және жұмыс сапарларымен бірқатар Еуропа мемлекеттеріне — Ұлыбританияға, Германияға, Грекияға, Литваға, Норвегияға және

Хорватияға барды. Еуропалық көшбасшылармен болған келіссөздердің тақырыбы мұнай-газ саласындағы ынтымақтастық, көлік және жүк транзиті, құрылыс, жаңа технологияларды меңгеру мәселелері болды. Қауіпсіздік пен лаңкестіктің халықаралық мәселелері, сондай-ақ Ауғанстандағы жағдай талқылаудың жеке та-рауы болып табылды.

2001 жылы Президент шығыс бағытта Малайзияға бұл елдің реформалар тәжірибесін зерделеу мақсатында жұмыс сапарын жасады, сондай-ақ екі рет Түркияға барды, оның барысында КҚК құбырын іске қосу және «Баку-Джейхан» мұнай құбыры құрылысының перспективалары қаралды.

Бұрынғы кеңес кеңістігінің мемлекеттерімен де қатынастар белсенді дамып отырды. Жыл бойында Президент ресми сапармен Армения және Қырғызстанға барды, олардың қорытындысы бойынша екіжақты қатынастардың даму перспекти-валарын айқындаған бір топ жаңа құжаттарға қол қойылды. Қырғызстанмен Ше-караны делимитациялау туралы келісімге қол қойылуын ерекше атап өту керек. Мемлекет басшысы сондай-ақ Әзірбайжан Президенті Г.А. Алиевпен бірнеше рет кездесті, олардың нәтижесінде Қазақстан мен Ресей арасындағы келісімге ұқсас, Каспий теңізі түбінің солтүстік бөлігін шектеу туралы келісім әзірленді және қол қойылды.

Бұл кезеңде шетел мемлекеттері мен үкіметтері басшыларының, халықаралық ұйымдардың, үкіметтік және басқа да делегацияларды басқарушылардың Қазақстанға көптеген сапарлары болды.

Сөзсіз, жыл оқиғасы, барлық халықаралық қоғамдастықтың және бұқаралық ақпарат құралдарының назарын аударған, Рим Папасы Иоанн Павел II Қазақстанға сапары болды. Ол тәуелсіз Қазақстанның рухани және мәдени дамуының куәлігіне айналды.

Қарашада Алматы қаласында Президенттің дипломатиялық өкілеттілік пен халықаралық ұйымдардың басшыларымен жыл сайынғы дәстүрлі кездесуі өтті.

Лаңкестіктің өсуіне және Ауғанстандағы терроризмге қарсы операцияларға бай-ланысты халықаралық жағдайдың қиындағанын ескере отырып, Президент Н.Ә. На-зарбаев жыл бойы ұлттық қауіпсіздікті нығайтуға баса назар аударды. 2001 жылғы 11 қыркүйектегі АҚШ-тағы оқиға мен содан кейін басталған Ауғанстандағы лаңкестікке қарсы операциялар терроризмге қарсы күрес мәселелерін бірден өзекті етті.

2001 жылы Мемлекет басшысының төрағалық етуімен Қазақстан Республика-сы Қауіпсіздік кеңесінің екі отырысы өтті.

Наурызда Н.Ә. Назарбаев елдің әскери, экономикалық және ақпараттық қауіпсіздігінің мәселелерін қарады. Мемлекет шекарасын нығайту мәселелеріне үлкен көңіл бөлінді, елдің Ұлттық қауіпсіздік стратегиясының іске асырылуы ту-ралы Үкімет есебін тыңдады, Қарулы Күштерді нығайту мәселелері қаралды және Қазақстанның сыртқы саясатының жаңа тұжырымдамасы мақұлданды.

Қыркүйекте Қауіпсіздік кеңесінің отырысында Президент АҚШ-тағы террористік әрекетке байланысты елдегі және оның сыртындағы ағымдағы жағдай туралы және халықаралық терроризмге қарсы әрекеттерді күшейту жөніндегі шаралар тура-лы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің төрағасы М.М. Тәжиннің, Қорғаныс министри

С.Б. Тоқпақбаевтың және Сыртқы істер министрі Е.Ә. Ыдырысовтың баяндамаларын тыңдады.

12 қыркүйекте Президент Қазақстан Республикасының Премьер-министрі Қ.К. Тоқаевпен және әлеуетті ведомстволарының басшыларымен жұмыс кеңесін өткізіп, Қазақстан аумағындағы АҚШ азаматтарының қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шаралары туралы есептерін тыңдады.

Жалпы, 2001 жылды қорытындылай келе, тәуелсіздіктің 10 жылдығында Қазақстан мемлекет болып қалыптасудың бастапқы кезеңінің қауіптерін еңсере алды, уақыт көрсеткендей, алдағы жылдарда экономиканың динамикалық өсуінің негізі болатын, тұрақты әлеуметтік-экономикалық дамудың жолына түсуге мүмкіндік берген реформалаудың оңтайлы үлгісін таба алды және қарқынды жүзеге асырды. Халықаралық қатынастар атмосферасының бірден өзгеруі және қауіпсіздік мәселелерінің өзекті болуы халықаралық мәселелерді шешуге Қазақстанның дипломатиялық қатысуының жандануына ықпал етті, бұл әлемдік саясаттағы республиканың рөлін және беделін едәуір арттырды және негізгі жаһандық геосаяси ойыншылармен қатынастың жаңа жоғары деңгейіне өтуінің негізін қалады.

ҚАҢТАР

Дс	1	8	15	22	29
Сс	2	9	16	23	30
Ср	3	10	17	24	31
Бс	4	11	18	25	
Жм	5	12	19	26	
Сн	6	13	20	27	
Жк	7	14	21	28	

4 қаңтар

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің төрағасы Г.А. Марченконы қабылдады. Ол Ұлттық даму қорын құру үшін тәжірибе алмасу мақсатымен Норвегияға сапарының қорытындысы туралы хабардар етті.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстан Республикасының Корея Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Б.Қ. Нұрғалиевті қабылдап, онымен 2001 жылға жоспарланған осы елге сапарының мәселелерін талқылады.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстан Республикасының Құнды қағаздар жөніндегі ұлттық комиссия төрағасы А.М. Жолдасбековті қабылдап, 2000 жылғы қызметінің қорытындысы туралы есебін тыңдады.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанның танымал музыканты М.С. Бисенғалиевті қабылдады.

Сол күні Мемлекет басшысы Ә. Қастеев атындағы Мемлекеттік өнер мұражайында болып, Қазақстан суретшілері одағының 60 жылдығына орай ұйымдастырылған «Ғасыр мұрасы» экспозициясымен танысты.

5 қаңтар

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен ОАЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің отырысына қатысты.

Саммит барысында Н.Ә. Назарбаев транспортты инфрақұрылымды дамытудың, су-энергетикалық ресурстарды тиімді пайдаланудың, шетелдік инвестицияларды тартудың, көмірсутек шикізатын әлем нарығына жеткізудің әртүрлі жолдарының басымдықтарын қарастыратын бірлескен мемлекетаралық бағдарламаны жасау туралы бастамамен сөз сөйледі (Қосымшаны қараңыз).

ОАЭҚ мемлекеттері басшылары кездесуінің қорытындысы бойынша Ортаазиялық ынтымақтастық банкі қызметін жандандыру және Халықаралық тау жылын өткізу туралы шешім қабылданды.

Орталық Азия экономикалық қоғамдастығы (ОАЭҚ) — халықаралық өңірлік ұйым. Интеграциялық үдерістер 1994 жылы Бірыңғай экономикалық кеңістік құру туралы келісімге Қазақстан Республикасының, Қырғыз Республикасының және Өзбекстан Республикасының қол қойылуынан бастау алады. 1998 жылғы 26 наурызда Келісімге Тәжікстан қосылды. ОАЭҚ органдары: Мемлекетаралық кеңес, Премьер-министрлер кеңесі, Сыртқы істер министрлерінің кеңесі, Атқару комитеті, Орталық Азия ынтымақтасу және даму банкі. 2002 жылғы 28 ақпанда ОАЭҚ «Орталық Азия ынтымақтастығы» Ұйымына (ОАЫ) айналды. 2004 жылғы 18 қазанда ОАЫ-ға Ресей қосылды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің «Заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркеу туралы» заң күші бар Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №135-II, «Трансферттік бағаларды қолдану кезіндегі мемлекеттік бақылау туралы» №136-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі, Қырғыз Республикасының Үкіметі, Тәжікстан Республикасының Үкіметі және Өзбекстан Республикасының Үкіметі арасындағы гидрометеорология саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді бекіту туралы» №137-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрестің 2001–2005 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» №534 Жарлығына қол қойды.

6 қаңтар

Мемлекет басшысы Қазақстанға ОАЭҚ Мемлекетаралық кеңесі отырысына қатысу үшін келген Өзбекстан Республикасының Президенті И.А. Каримовпен және Қырғыз Республикасының Президенті А.А. Ақаевпен Алматы қаласы жанындағы «Медеу» мұз айдынында болды.

12 қаңтар

Мемлекет басшысы Испания Корольдігі Үкіметінің төрағасы Х.М. Аснарға әкесінің қайтыс болуына байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

15 қаңтар

Мемлекет басшысы Т.И. Батуровтың қайтыс болуына байланысты туыстары мен жақындарына көңіл айту жеделхатын жолдады.

Батуров Т.И. — Қазақ КСР-нің алғашқы энергетика және электрлендіру министрі. Саланы басқарған 20 жыл ішінде Жамбыл және Ермак МАЭС-і, Екібастұз МАЭС-1, Бұқтырма, Өскемен, Қапшағай СЭС-і сияқты ірі нысандар салынып, қолданысқа берілді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасында мүгедектердің әлеуметтік қорғалуы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» №138-II, «Аудиторлық қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №139-II заңдарына қол қойды.

16 қаңтар

Мемлекет басшысы «Коммерциялық емес ұйымдар туралы» №142-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Алматы және Қарағанды қалаларында мамандандырылған ауданаралық экономикалық соттар құру туралы» №535 Жарлығына қол қойды.

17 қаңтар

Мемлекет басшысы Қазақстан тәуелсіздігінің 10 жылдығын өткізу мәселелері бойынша Қазақстан Республикасының орталық және жергілікті атқарушы органдарының басшыларымен кеңес өткізді.

Н.Ә. Назарбаев мерейлі жылда бірінші кезекте жұмыссыздық, инфляция, қылмыстық, жемқорлық, білім беру және денсаулық сақтау саласындағы жұмыстарды жақсарту, балалар мен жастарға және мүгедектер мен тұрмысы төмен халық жігіне көмектесу мәселелерін шешуге көңіл аудару қажеттігін ерекше атап өтті.

18 қаңтар

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасындағы Қытай Халық Республикасының Төтенше және Өкілетті Елшісі Яо Пэйшенді қабылдады.

Әңгіме барысында екі мемлекет арасындағы қатынастар үдемелі дамып келе жатқаны және кеңею мен тереңдеу бағытына ие екені белгіленді. Осыған байланысты Президент, «Шанхай бестігінің» саяси одаққа реформалануы мемлекеттер қатынасындағы ынтымақтастықты дамытуға жаңа серпіліс беретіндігін атап өтті.

Н.Ә. Назарбаев пен Яо Пэйшэн сондай-ақ темір жол тасымалының көлемін арттыру және дамытудағы, Каспий теңізінің қайраңындағы мұнай кен орындарын игерудегі әріптестікті кеңейтудің, Үрімші қаласында Қазақстан өкілдігін ашудың және ҚХР елшілігін Астана қаласына көшірудің екіжақты ынтымақтастығының түрлі қырларын талқылады.

19 қаңтар

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгіме барысында тараптар ЕурАзЭҚ-тың даму басымдықтарын, Ұжымдық қауіпсіздік шартына қатысушы мемлекеттер президенттерінің кездесуіне және «Шанхай бестігіне» қатысушы мемлекеттердің саммитіне дайындық барысын, сондай-ақ екіжақты ынтымақтастық мәселелерін талқылады.

Мемлекет басшысы Қазақстан халықтары Ассамблеясының мүшесі Г.Б. Ханды, Атырау облысынан келген кооператор К. Ищановты және Орталық Азия университетінің ректоры Ж.А. Әлиевті қабылдады.

Әңгіме барысында Президент қазақ халқының мемлекетті құратын ұлт ретінде халықтардың теңдігіне жауаптылығы, қазақ халқының өз ойын еркін білдіру, Қазақстан халықтарының діни ұмтылыстарының ұқсастығы, заңды құрметтеу, кәсіпкерлікті дамыту сияқты 5 ұстанымға сүйенетін, достық, теңдік және Қазақстан халықтарының теңқұқылығы негіз болатын өз ойындағы қазақстандық ұлттық идеяны қалыптастырды.

Мемлекет басшысы «Астық туралы» №143-II, «Бәсеке және монополистік қызметті шектеу туралы» №144-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне әлеуметтік төлемдер мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» №145-II, «Мемлекеттік қорғаныстық тапсырыс туралы» №146-II заңдарына қол қойды.

22 қаңтар

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының құқық қорғау қызметін жетілдіру жөніндегі шаралар туралы» №536 Жарлығына қол қойды.

23 қаңтар

Мемлекет басшысы «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №147-II, «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару туралы» №148-II, «Халықты жұмыспен қамту туралы» №149-II, «Халықтың жұмыспен қамтылуы туралы» Қазақстан Республикасы Заңының күші жойылды деп тану туралы» №150-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне ерекше қорғалатын табиғи аумақтар мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №151-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасының Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі Ә.Қ. Ахметовті Қазақстан Республикасының Швеция Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №537, «Қазақстан Республикасының Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі Ә.Қ. Ахметовті Қазақстан Республикасының Норвегия Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №538, «Қазақстан Республикасының Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі Ә.Қ. Ахметовті Қазақстан Республикасының Ирландия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №539, «Қазақстан Республикасы аудандары мен қалаларының бір топ әкімдерін «Астана» естелік медалімен наградтау туралы» №540 жарлықтарына қол қойды.

24 қаңтар

Мемлекет басшысы Қырғыз Республикасы Жогорку Кенешінің төрағасы А.Э. Эркебаевты қабылдады.

Кездесу барысында екі елдегі әлеуметтік-экономикалық реформа барысы, парламентаралық ынтымақтастық сипаты және Қазақстан мен Қырғызстан арасында жасалған келісімдерді бекіту үдерісі туралы пікір алмасты.

Мемлекет басшысы «Жер туралы» №152-II, «Қазақстан Республикасы Президентінің «Жер туралы»

заң күші бар Жарлығының күші жойылды деп тану туралы» №153-II заңдарына қол қойды.

25 қаңтар

Мемлекет басшысы Америка Құрама Штаттары танымал «Business Week» басылымының тілшілері Ж. Вераннды және Т. Галахерді қабылдады және Қазақстанда жүзеге асырылған реформаларға толық талдау жасай отырып, тәуелсіздіктің 10 жылындағы елдің әлеуметтік-экономикалық даму қорытындысы туралы сындарлы сұхбат берді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің құрамындағы өзгерістер туралы» №541 Жарлығына қол қойды.

26 қаңтар

Мемлекет басшысы Астана қаласының бірқатар нысандарын аралап шықты.

Атап айтқанда, Президент №2 балалар ауруханасында болды және Жапония Үкіметі грантының қаражатына сатып алынған заманауи медициналық жабдықпен танысты. Н.Ә. Назарбаев Қазақстан Республикасындағы Жапонияның Төтенше және Өкілетті Елшісі К. Танакаға және Қазақстан ауруханаларын жаңа жапондық жабдықтармен жабдықтау жөніндегі жоба кеңесшісі К. Намикиге естелік кәдесыйларын табыс етті.

Одан соң Президент Қазақ-түрік лицейінде болып, оқу барысымен танысты және Құрметті қонақтар кітабына естелік жазбасын қалдырды.

Президент Қазақ-түрік лицейінің болашағы зор екенін атап өтті. Оның тәрбиеленушілері төрт тілді меңгерген, нақты ғылымдарды игере отырып, жаңа технологияларға толық қолжетімділікке ие.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 24 наурыздағы №89 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» №542 Жарлығына қол қойды.

29 қаңтар

Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында Қазақстанның қала, аудан және ауылдық бөлімдер әкімдерінің үлкен тобына аймақтарды

дамытудағы және этникааралық қатынастарды нығайтудағы жемісті қызметтері үшін алғыс айтып, «Астана» естелік медальдарын табыс етті.

«Астана» естелік медалі 1998 жылғы 2 маусымдағы Қазақстан Республикасы Президентінің Жарлығымен бекітілді.

Медальмен Қазақстан астанасының әлеуметтік-экономикалық дамуына, орнығуына және құрылысына елеулі үлес қосқан қазақстандық және шетелдік азаматтар марапатталады.

Мемлекет басшысы Үндістан Республикасының Президенті К.Р. Нараянанға осы елде болған жойқын жер сілкінісі нәтижесінде адамдардың қаза болуына байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

Н.Ә. Назарбаев үнді халқына осы қайғылы сәтте шыдамдылық, сабырлылық, рухтың беріктігін тіледі, қазақстандықтардың атынан қаза болғандардың жақындары мен туыстарына көңіл айтты және барлық жапа шеккендерге көңіл айту сөздерін жеткізді.

Сол күні Мемлекет басшысы Астана қаласындағы К. Байсейітова атындағы Ұлттық опера және балет театрында өткен Қазақстанның өнер жұлдыздарының концертін тамашалады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының кейбір мәселелері туралы» №543 Жарлығына қол қойды.

30 қаңтар

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының барлық деңгейдегі әкімдерінің республикалық кеңесін өткізді.

Кеңесте Президент тәуелсіздіктің 10 жылындағы елдің әлеуметтік-экономикалық дамуына толық талдау жасап, жас мемлекеттің алғашқы мерейтойына орай шешілуі қажет 11 тапсырманы алға тартты. Н.Ә. Назарбаев бірінші кезектегі мәселелер қатарына кедейшілікке және жұмыссыздыққа қарсы күресті, қоғамдық жұмыс құралын дамытуды, шағын бизнесті жетілдіруді, кіріс өсімінің теңгерімін баға өсімімен жинақтауды, қылмысқа, сыбайлас жемқорлыққа және нашақорлыққа қарсы күресті, білім беру және денсаулық сақтау саласын көтеруді, мәдениетті дамытуды жатқызды.

Қалалар мен кенттердің сырт келбетін жасқарту, автокөлік жолдарын жөндеу және салу, ел әскерін және шекара әскерлерін қолдау және көмек ұйымдастыру қажеттігіне Президент барлық деңгейдегі әкімдердің ерекше назарын аударды. Н.Ә. Назарбаев ең маңызды тапсырмалардың біріне халықтың діни санасының радикалдануына жол бермеуді жатқызды.

Қорытындысында Президент барлық кең ауқымды науқандарды ұйымдастыру мен өткізуде «...әкімдердің рөлі маңызды, ал бүкіл істің сәттілігі олардың біліктілігі мен жеке зиялылығына байланысты...» екенін ерекше атап өтті (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне валюталық реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №154-II, «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» №155-II, «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексін қолданысқа енгізу туралы» №156-II заңдарына қол қойды.

31 қаңтар

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгіме барысында Ереван қаласында өтетін Каспий маңы аймағындағы мемлекет басшыларының кездесуі және Ұжымдық қауіпсіздік шартына қатысушы мемлекеттердің Ұжымдық қауіпсіздік кеңесінің кезекті сессиясы туралы пікір алмасты.

Сол күні Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында 38 мәдениет, өнер салаларының және Қазақстанның жоғарғы мектептерінің қызметкерлеріне Астана қаласында салынған жаңа пәтерлердің кілттері мен ордерлерін табыс етті.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 22 қаңтардағы №29 және 2000 жылғы 4 ақпандағы №331 жарлықтарына өзгерістер енгізу туралы» №544 Жарлығына қол қойды.

АҚПАН

Дс		5	12	19	26
Сс		6	13	20	27
Ср		7	14	21	28
Бс	1	8	15	22	
Жм	2	9	16	23	
Сн	3	10	17	24	
Жк	4	11	18	25	

1 ақпан

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанның білім және ғылым жүйесінің бір топ қызметкерлерін қабылдап, олармен саланы дамыту перспективаларын талқылады.

Кездесу барысында Н.Ә. Назарбаев Алматы қаласының 30 мұғаліміне пәтер ордерлерін табыс етті.

2 ақпан

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен Қазақстанның білім және ғылым қызметкерлерінің II съезіне қатысты.

Съезде сөйлеген сөзінде Президент: «...Білім беру мәселесінің екі жағы бар: утилитарлы-практикалық және адамгершілік-рухани... Бүкіл білім беру жүйесін реформалаудың осал тұсы оқыту және мамандарды даярлау сапасын арттыру мәселесі болып отыр. Жаңа ұрпақтың сапалы оқулықтарын дайындау мәселесі де алаңдатуда...», — деп, ерекше атап өтті.

Н.Ә. Назарбаев мемлекеттік тілде оқытудың сапасын арттыру қажеттігін тікелей атап көрсетті және үлкен көлемде бюджет қаржысын бөлуді талап етпейтін білім және ғылым саласындағы сегіз тапсырманы тұжырымдады. Олардың қатарында — жаңа мектептер салу және бұрын жабылған мектептерді іске қосу, білім беру нысандарына қамқор болу жүйесін жандандыру, мектеп инвентарларын өндіру, балалар мен оқушыларды сауықтыру, педагогикалық жүктеулерді қайта қарау, мұғалімнің рөлі мен қоғамдағы мәртебесін көтеру, дарынды балалармен жұмысты күшейту және мұғалімдер мен ұстаздардың әлеуметтік кепілдігін қамтамасыз ету бар (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы «Еуропа қайта құру және даму банкінің Басқарушылар кеңесіндегі Қазақстан Республикасының өкілдері туралы» №545, «Азия даму банкінің Басқарушылар кеңесіндегі Қазақстан Республикасының өкілдері туралы» №546 жарлықтарына қол қойды.

6 ақпан

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстан Республикасының Қорғаныс

министрі С.Б. Тоқпақбаевты қабылдады. Ол жалпы әскери кеңеске дайындық барысы және Қарулы Күштердің жұмыс жағдайы туралы хабардар етті.

Мемлекет басшысы В.В. Жиrow пен А. Гонзалес арасындағы кәсіпқойлар ішінде бокстан әлем чемпионы атағы үшін Алматы қаласында өткен матчта болды.

Президент В.В. Жиrowты жарқын әрі айқын жеңісімен құттықтады және оған Қазақстан спортының абыройы үшін жаңа спорттық жетістіктер тіледі.

Одан соң Н.Ә. Назарбаев Алматы қаласындағы жаңа теннис алаңының салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

7 ақпан

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 1997 жылғы 1 сәуірдегі №3436 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №547, «Қазақстан Республикасының ұлттық валютасын қолданудың кейбір мәселелері туралы» №549, «Тілдерді қолдану мен дамытудың 2001–2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» №550 жарлықтарына қол қойды.

8 ақпан

Мемлекет басшысы Израиль Мемлекетінің Премьер-министрі қызметіне тағайындалуына байланысты А. Шаронға құттықтау жеделхатын жолдады.

9 ақпан

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерін басқару құрамының жалпы әскери кеңесіне қатысты.

Кеңес басталар алдында Президент Қазақстан мамандары жетілдірген жаңа әскери техника, әскери қызметшілердің мундирлеу, жасақтау және жасыру үлгілерін, сондай-ақ Отан қорғаушылардың әскери наградаларының сұлбасын қарап шықты.

Н.Ә. Назарбаев кеңесте сөйлеген сөзінде Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерін дамыту мен жетілдірудің басым бағыттарын айқындады (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы «И. Мұхамед Муслиді Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» №551, «Қазақстан Республикасы кейбір облыстық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау мен қызметтен босату туралы» №552 жарлықтарына қол қойды.

13 ақпан

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Египет Араб Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі А.А. Мусиновты Қазақстан Республикасының Марокко Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №553, «Қазақстан Республикасының Египет Араб Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі А.А. Мусиновты Қазақстан Республикасының Тунис Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №554, «Қазақстан Республикасының Египет Араб Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі А.А. Мусиновты Қазақстан Республикасының Алжир Халық Демократиялық Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №555, «Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 7 мамырдағы № 2975 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №557 жарлықтарына қол қойды.

14 ақпан

Мемлекет басшысы Шығыс Қазақстан облыстық Атқару комитетінің бұрынғы төрағасы Н.К. Әбеновтің қайтыс болуына байланысты туыстары мен жақындарына көңіл айту жеделхатын жолдады.

17 ақпан

Мемлекет басшысы Шығыс Қазақстан облыстық әкімшілігінің бұрынғы басшысы А.И. Бектемісовтің қайтыс болуына байланысты туыстары мен жақындарына көңіл айту жеделхатын жолдады.

20–22 ақпан

Мемлекет басшысы Малайзия Федерациясында жұмыс сапарымен болып, осы елдің астанасы

Куала-Лумпур қаласында Премьер-министр М. Мохамадпен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында екіжақты ынтымақтастықтың жағдайы мен перспективалары талқыланды.

Н.Ә. Назарбаев біздің елде малайзиялық үкіметтің жүргізіп отырған реформалары тыңғылықты зерттеліп отырғанын атап өтті. Атап айтқанда, әлемдік қаржы дағдарысынан өткен Қазақстан Малайзияның сәйкес тәжірибесіне де бағыт алды. Президент Азия өңіріндегі қауіпсіздікті нығайту мақсатында Қазақстанның жасап жатқан жұмыстары жайында мәлімдеген соң, М. Мохамадты АӨСШК саммитінің жұмысына қатысуға және Қазақстанға ресми сапармен келуге шақырды.

Сапар барысында Мемлекет басшысы Малайзияның жаңа астанасы — Путраджа қаласын аралап, оның құрылыс барысымен танысты.

НАУРЫЗ

Дс		5	12	19	26
Сс		6	13	20	27
Ср		7	14	21	28
Бс	1	8	15	22	29
Жм	2	9	16	23	30
Сн	3	10	17	24	31
Жк	4	11	18	25	

1 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Үкіметінің мүшелерімен кеңес өткізді.

Кеңес барысында ел азаматтарына салық жүктемесін төмендету мәселелері қарастырылды.

Н.Ә. Назарбаев табысы аз адамдарға мемлекет көмектесу керек екендігін атап өтті.

Кеңесте сонымен қатар ағымдағы жылдың екі айындағы экономиканың даму қарқыны туралы мәселелер қаралды.

Президент сондай-ақ Парламенттен Салық кодексінің жобасын және ҚҚС мен әлеуметтік салықтың көлемін төмендетуге байланысты ағымдағы жылдың бюджетіне енетін өзгерістерді жедел қарастыруды өтінді.

Сол күні Мемлекет басшысы ұлттық теледидар арқылы әлеуметтік салықтың және қосымша құн салығы мөлшерінің төмендегені туралы түсіндіріп, сөз сөйледі.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Мемлекеттік кіріс министрлігі мен Әзірбайжан Республикасы Мемлекеттік кеден комитетінің арасындағы ынтымақтастық және кедендік құжаттар мен кедендік қамтамасыз етулерді өзара тану туралы келісімді бекіту туралы» №157-II, «Қазақстан Республикасының Мемлекеттік кіріс министрлігі мен Тәжікстан Республикасы Үкіметінің жанындағы Кеден комитетінің арасындағы ынтымақтастық және кедендік құжаттар мен кедендік қамтамасыз етулерді өзара тану туралы келісімді бекіту туралы» №158-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Украина Министрлер кабинетінің арасындағы азаматтардың өзара сапарлары туралы келісімді бекіту туралы» №159-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне шетелдік жеке және заңды тұлғалардың құқықтық мәртебесі мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» №160-II, «Қазақстан Республикасы мен Араб Экономикалық дамуының Кувейт қоры арасындағы Арал қаласын (Арал теңізінің аймағы) сумен жабдықтау жобасы бойынша заем туралы келісімді бекіту туралы» №161-II заңдарына қол қойды.

2 наурыз

Мемлекет басшысы Америка Құрама Штаттары Президентінің Каспий аймағының энергетикалық мәселелері жөніндегі арнайы кеңесшісі Э. Джонсты және Қазақстан Республикасындағы АҚШ Төтенше және Өкілетті Елшісі Р. Джонсты қабылдады.

Әңгіме барысында «Ақтау-Баку-Тбилиси-Джейхан» мұнай құбыры бойынша қазақстандық мұнайды халықаралық шикізат нарығына тасымалдау бағыттарының перспективалары талқыланды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне банк қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №162-ІІ Заңға қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №558, «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» №559, «Қазақстан Республикасында тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» №560 жарлықтарына қол қойды.

5 наурыз

Мемлекет басшысы ЕурАзЭҚ Интеграциялық комитетінің төрағасы Н.Қ. Есенғаринді қабылдап, ЕурАзЭҚ нормативтік базасын жасау және бұрын Кедендік одақ аясында қабылданған халықаралық келісімдерді жүзеге асыру барысы туралы ақпаратты тыңдады.

Н.Ә. Назарбаев ЕурАзЭҚ-тың ТМД тарихында халықаралық мәртебеге ие алғашқы орган екенін ерекше атап өтті.

Сол күні Мемлекет басшысы Астана қаласының орталық мешітіне барып, Қазақстан мұсылмандарын Құрбан айт мейрамымен құттықтады.

Мемлекет басшысы «Кешірім жасау туралы» №561, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» №562–563, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №564–568 жарлықтарына қол қойды.

6 наурыз

Мемлекет басшысы Астана қаласындағы «Қазақстан» спорт сарайының салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Президент жүзу бассейнін және мұз алаңын қарап шықты, астананың жаңа спорт нысанын салып жатқан құрылысшылармен әңгімелесті және «Барыс» (Астана) және «Аксесс-Есіл» (Петропавл) хоккей клубтарының алғашқы ойынын тамашалады.

Мемлекет басшысы «Көп балалы аналарды «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградау туралы» №569 Жарлығына қол қойды.

7 наурыз

Мемлекет басшысы «ExxonMobil Corporation» корпорациясының президенті Л.Р. Реймондты қабылдады.

Кездесу барысында Қазақстан экономикасының мұнай-газ саласындағы ынтымақтастықтың жағдайы мен одан әрі кеңейту перспективалары талқыланды.

Сол күні Мемлекет басшысы Халықаралық әйелдер күніне орай Астана қаласында өткен салтанатты жиналысқа қатысты.

Н.Ә. Назарбаев Қазақстанның барлық әйелдерін шын жүректен құттықтап, батыр аналарға «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларын табыс етті.

1

2

«Алтын алқа» (1-сурет) және «Күміс алқа» (2-сурет) алқалары 1993 жылдан бастап беріле бастады. Олар көпбалалы аналарға арналған наградалар болып табылады. «Алтын алқа» алқасымен 10 және одан көп бала, ал «Күміс алқа» алқасымен 8–9 бала туып, тәрбиелеген аналар марапатталады.

12 наурыз

Мемлекет басшысы «Испат-Қармет» ААҚ компаниясының басшылары Л. Митталды, М. Муххерджиді және Н. Чаудхариді қабылдады.

Әңгіме барысында Қазақстанның металлургия саласын дамытудың өзекті мәселелері және «Испат-Қармет» ААҚ өнімін шығару көлемін одан әрі ұлғайту перспективалары қарастырылды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасында дене шынықтыруды және спортты дамытудың 2001–2005 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» №570 Жарлығына қол қойды.

14 наурыз

Мемлекет басшысы «Б.Б. Жаңасаевты Республикалық ұланның қолбасшысы қызметіне тағайындау туралы» №571 Жарлығына қол қойды.

15 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің кезекті отырысына төрағалық етті.

Отырыста Үкіметтің елдің Ұлттық қауіпсіздік стратегиясын жүзеге асыру туралы есебі тыңдалды, Қарулы Күштерді нығайту мәселелері қарастырылды және Қазақстанның жаңа Сыртқы саяси тұжырымдамасы мақұлданды. Шекараны нығайту мәселелеріне де баса назар аударылды.

Сол күні Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында Астана қаласында өткен Халықаралық ғылыми-практикалық конференцияның қатысушылары — ТМД елдері мен Латвия және Германия елдерінің жоғарғы сот органдары басшыларын қабылдады.

Мемлекет басшысы «М.С. Өтебаевты Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің төрағасы қызметіне тағайындау туралы» №572 Жарлығына қол қойды.

16 наурыз

Мемлекет басшысы ЭЫҰ бас хатшысы А. Гавахиді қабылдады.

Кездесу барысында Қазақстан аумағы арқылы транзитті темір жол маршрутын дамыту мәселелері және «Өзбекстан-Иран-Түркия» темір жол тарамын дамыту перспективалары қарастырылды.

Мемлекет басшысы бірқатар шетел мемлекеттері басшыларымен телефон арқылы сөйлесті.

Өзбекстан Республикасының Президенті И.А. Каримовпен әңгіме барысында мемлекетаралық

қатынастардың кең ауқымды мәселелері қарастырылды. Тараптар өңірдегі қауіпсіздік мәселелері жөнінде пікір алмасты, сондай-ақ өңірдегі жағдайды талқылап, екі мемлекеттің мемлекеттік шекарасын делимитациялау жөніндегі келіссөздер үдерісін жылдамдату туралы келісті.

Түрікменстанның Президенті С.А. Ниязовпен әңгіме барысында мұнай және газды тасымалдау, экономикалық ынтымақтастық, мемлекеттік шекараны делимитациялауға дайындық және сәйкес келісімге қол қою мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Үкіметі мүшелерінің және орталық мемлекеттік органдары басшыларының қатысуымен кеңес өткізді.

Кеңесте отандық ауылшаруашылық өнімдерін өндірушілерді қолдау, Қазақстанның Ұлттық қорын және Даму банкін құру, сондай-ақ 2001 жылғы республикалық бюджетке енгізілетін жоспарланған өзгерістер мәселелері қарастырылды.

Сол күні Мемлекет басшысы «Қазақстанның теледидар және радиосы» Республикалық корпорациясында болды.

Н.Ә. Назарбаев корпорацияның материалды-техникалық жабдықталуымен танысты және оның жағдайын қанағаттанарлықсыз және мемлекет тарапынан көмек қажет етеді деп таныды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне ұйымдасқан қылмысқа және сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресті күшейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №163-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне көші-қон мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №164-II, «Украинада тұрақты тұрып жатқан Қазақстан Республикасы азаматтарының және Қазақстан Республикасында тұрақты тұрып жатқан Украина азаматтарының азаматтық алуының және оны тоқтатуының оңайлатылған тәртібі және азаматтықтың болмауы мен қос азаматтық жағдайларын болдырмау туралы Қазақстан Республикасы мен Украина арасындағы келісімді бекіту туралы» №165-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасының Ұлттық ақпараттық инфрақұрылымын қалыптастырудың және дамытудың мемлекеттік бағдарламасы туралы» №573 жарлықтарына қол қойды.

17 наурыз

Мемлекет басшысы Ақмола облысында жұмыс сапарымен болды.

Президент Целиноград ауданындағы «Родина» өндіріс кооперативіндегі №33 Приозерск орта мектебінде болып, сыныптарды, спорт залын және оқушылар мен педагогикалық ұжым тегін тамақтанатын асхананы аралап шықты.

Н.Ә. Назарбаев мектеп ұжымына бейнекамераны сыйға тартты және «Родина» кооперативінің басшылары мектеп мұғалімдеріне жеткілікті көлемде қосымша ақы төлеп отырғандығын, оның материалды-техникалық базасын қамтамасыз етіп, үш клубты, амбулаторияны, екі фельдшерлік-акушерлік пунктті және балабақшаны ұстап отырғанын, тұрмысы төмендерге және жоғарғы оқу орындарындағы студенттерге көмек көрсетіп отырғандығын ризашылықпен атап өтті.

Президент облыстың ірі аграрлық шаруашылықтарының басшыларымен кездесу өткізді және көктемгі егіс жұмыстарының жағдайы мен барысын талқылады.

19 наурыз

Мемлекет басшысы НАТО бас хатшысы Дж. Робертсонмен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгіме барысында тараптар әлемдегі жағдайлардың дамуы туралы пікір алмасты және Орталық Азиядағы, Ауғанстан мен Балқандағы жағдайды талқылады. Н.Ә. Назарбаев және Дж. Робертсон екіжақты ынтымақтастықты кеңейту және тереңдету мәселелерін және Қазақстан мен НАТО арасындағы Жеке әріптестік бағдарламасының жағдайын қарастырды.

Тараптар сондай-ақ 2001 жылдың мамырында өтетін төтенше жағдайлар кезінде бірігіп әрекет ету бойынша әскери-азаматтық ынтымақтастық аясында Қазақстан Республикасының Төтенше жағдайлар жөніндегі агенттігі мен НАТО-ның өңірлік семинарын, сондай-ақ 2001 жылдың күзіне белгіленген өңірлік қауіпсіздік жөніндегі семинарды талқылады.

Мемлекет басшысы «Астананың гүлденуі — Қазақстанның гүлденуі» Астана қаласының әлеуметтік-

экономикалық дамуының 2005 жылға дейінгі кезеңге арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» №574 Жарлығына қол қойды.

20 наурыз

Мемлекет басшысы Астана қаласында ашылған «Өнеркәсіп құрылыс индустрия Астана — 2001» халықаралық көрмесінде болды.

Астана құрылысының бас жоспарының үлгісімен танысып, Н.Ә. Назарбаев Қазақстанның жетекші өнеркәсіптік және құрылыс кәсіпорындарының стендтерін қарап шықты.

Мемлекет басшысы «Жалпыға бірдей әскери міндеттілік және әскери қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» №166-II, «Келісім-шарт бойынша әскери қызмет туралы» №167-II заңдарына қол қойды.

21 наурыз

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан ардагерлерінің IV съезіне қатысты.

Президент Қазақстан ардагерлерімен сәлемдесіп, оларға Қазақстанның жаңа мемлекеттілігін құрудағы қиын әрі ауыр кезеңдегі белсенді қоғамдық жұмыстары мен өмірлік ұстанымдары үшін үлкен алғысын білдірді.

Мемлекет басшысы Астана қаласының бірқатар нысандарын қарап шықты, атап айтқанда, Қазақстандағы Украина елшілігінің жаңа ғимаратында, қаланың тұрмысы төмен тұрғындарына күн сайын тегін түскі ас беретін «Веста» кафесінде, сондай-ақ Есіл өзені арқылы өтетін ұзындығы 200 метрлік автокөлік қозғалысы үшін 6 жолағы және жаяу жүргіншілер үшін тротуарлары бар көпірде болды.

Сол күні Мемлекет басшысы Астана қаласында «Хабар» агенттігінің орталық кеңсесінің ашылу рәсіміне қатысты.

Президент аппараттық, тілшілік бөлмелерді аралады, «Хабардың» дамуы жалғасуы керек екендігін және мемлекет ол үшін қолдан келер көмегін көрсететінін атап өтті, сондай-ақ жанындағы бұрынғы спорт

кешенінің ғимаратын арнаға жаңа студиялар ашу үшін беру жөніндегі Астана қаласы әкімінің шешімі туралы айтты.

Н.Ә. Назарбаев шығармашылық ұжымға жаңа жетістіктер тіледі.

22 наурыз

Мемлекет басшысы Наурыз мейрамына орай Астана қаласында өткен мерекелік шараларға қатысты.

Елорданың орталық алаңында Президент арнайы құрылған қазақ ауылының құрметті қонағына айналды және дәстүрлі тағам — наурыз-көжеден дәм татты.

Мемлекет басшысы Астана қаласының театр, көркем өнерпаздар ұжымдарының әртістері, астана мектептері мен жоғарғы оқу орындарының білім алушылары қатысқан театрландырылған қойылымды тамашалады.

25 наурыз

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының мемлекеттік бюджет есебінен қамтылған органдары қызметкерлеріне еңбекақы төлеудің бірыңғай жүйесі туралы» №575, «Қазақстан Республикасының әскери қызметшілері, құқық қорғау органдары, Қазақстан Республикасы Төтенше жағдайлар жөніндегі агенттігінің мемлекеттік өртке қарсы қызметі мен прокуратура органдарының қызметкерлері лауазымдарының санаттар бойынша тізілімдерін бекіту туралы» №576 жарлықтарына қол қойды.

26 наурыз

Мемлекет басшысы италиялық «Eni S.p.A.» корпорациясы басқармасының төрағасы В. Минкатоны қабылдады.

Әңгіме барысында Қазақстандағы көмірсутек шикізат қорын бірлесе игеру мәселелері талқыланды.

Н.Ә. Назарбаев ірі италиялық «Agip KCO» корпорациясы және оның бөлімшелері Қазақстанда Қарашығанақ газды-конденсатты кен орнын игеруде, Каспий құбыры консорциумы құрылысында және Қашағанды жасауда сәтті жұмыс жасап жатқанын қанағаттанарлықпен атап өтті.

Сонымен қатар Президент В. Минкатоның назарын шикізат өндіруге қазақстандық компанияларды көбірек тарту қажеттігіне аударды.

Сол күні Мемлекет басшысы Астана қаласындағы Конгресс-холлда Түркияда өткен Дүниежүзілік фестивальдің Гран-при иегері, Д. Нұрпейісова атындағы Атырау облыстық қазақ халық аспаптар академиялық оркестрінің концертінде болды.

28 наурыз

Мемлекет басшысы Қазақстан өңірлерінің қоғам өкілдерін қабылдады.

Кездесуде Н.Ә. Назарбаев саяси тұрақтылық пен Қазақстанның көпұлтты халықтарының достығы мемлекеттің басты идеологиясы болып қалатынын атап өтті. Республика тәуелсіздігінің 10 жылдығы қарсаңында мектептерді, әсіресе, ауылдық мектептерді компьютерлендіруді аяқтау, сондай-ақ жемқорлықпен күресті күшейту басымды тапсырма болып табылады.

29 наурыз

Мемлекет басшысы Түркия Республикасының Ұлы ұлттық жиналысының төрағасы О. Изгиді қабылдады.

Кездесу барысында түркиялық тараптың Орталық Азия елдері мен Түркияның мемлекетаралық одағын құру туралы ұсынысы талқыланды.

Сол күні Мемлекет басшысы Қазақстанның іскер әйелдер қауымдастығының мүшелерімен кездесу өткізді.

30 наурыз

Мемлекет басшысы Халықаралық инженерлік академиясының президенті Б.В. Гусевті қабылдады. Ол Президентке №1 «XX ғасырдың озық инженері» дипломын және академияның алтын медалі мен мантиясын табыс етті.

Мемлекет басшысы Астана қаласының әкімдігінде елорда құрылысы және оны дамыту бағдарламасын жүзеге асыру мәселелері жөнінде кеңес өткізді.

Президент министрлердің, ұлттық компания басшыларының және жаңа ғимараттардың жобаларымен жұмыс істейтін қала салушылардың есептерін тыңдады.

Н.Ә. Назарбаев ескі қала орталығын қайта қалпына келтіру кезінде жіберілген қателіктерді сол жақ жағалауды салу кезінде қайталамау қажеттігін атап өтті және жұмыс барысын анығырақ бақылап отыру мақсатында тікелей Президентке бағынатын сәулетші лауазымы енгізілетінін жеткізді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Жапония Үкіметінің арасындағы Батыс Қазақстанның жол желісін қайта құру жобасын жүзеге асыру үшін Қазақстан Республикасының Үкіметіне Жапония халықаралық ынтымақтастық банкінің заем беру ниеті туралы ноталар алмасу нысанындағы келісімді бекіту туралы» №168-II, «Жапония халықаралық ынтымақтастық банкі мен Қазақстан Республикасы Үкіметі арасындағы Батыс Қазақстанның жол желісін қайта құру жобасы бойынша заем туралы келісімді бекіту туралы» №169-II, «Қазақстан Республикасы мен Сауд даму қоры» арасындағы, 2000 жылғы 1 қарашадағыға сәйкес келетін, Қыжыраның 1421 жылғы Шабан айының 5 күні жасалған заем туралы келісімді («Қарағанды — Астана жолының» жобасы) бекіту туралы» №170-II, «Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттер азаматтық авиациясының авиациялық техникасын пайдалану мен жөндеуді қамтамасыз ету жөніндегі трансұлттық қаржы-өнеркәсіп тобын құру туралы келісімнің күшін жою туралы» №171-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Белгіленген әскери қызмет мерзімін өткерген мерзімді әскери қызметтегі әскери қызметшілерді запасқа шығару және Қазақстан Республикасының азаматтарын 2001 жылдың сәуірмаусымында кезекті мерзімді әскери қызметке шақыру туралы» №578 Жарлығына қол қойды.

СӘУІР

Дс	2	9	16	23	30
Сс	3	10	17	24	
Ср	4	11	18	25	
Бс	5	12	19	26	
Жм	6	13	20	27	
Сн	7	14	21	28	
Жк	1	8	15	22	29

2 сәуір

Мемлекет басшысы Норвегия Корольдігінде ресми сапармен болып, осы елдің астанасы Осло қаласында норвегиялық Стортингтің (Парламент) вице-президенті Х. Росьйордпен кездесті.

Әңгіме барысында Н.Ә. Назарбаев екіжақты ынтымақтастықты кеңейту және тереңдету үшін парламентаралық байланысты орнатудың маңыздылығын атап өтті. Қазақстан Президенті осы сапар барысында қосарланған салық салуды болдырмау туралы конвенцияға қол қойылуымен екіжақты қатынастардың келісімдік-құқықтық базасының негіздері салынатынын атап өтті. Н.Ә. Назарбаев сондай-ақ, мұнай заңнамаларын әзірлеу саласындағы Норвегияның тәжірибесін, сондай-ақ Мұнай қорының қызметін зерттеуге Қазақстанның мүдделі екендігін атап өтті.

Тараптар Қазақстан-Норвегия қатынастарының даму барысына көңілдері толатындығын білдірді. Кездесудің соңына қарай Қазақстанның Президенті құрметті қонақтар кітабына естелік жазбасын қалдырды.

Стортингтен кейін Н.Ә. Назарбаев жыл сайынғы әлемнің Нобель сыйлығын тапсыру рәсімі өтетін Осло қаласының қалалық ратушасында болды.

Норвегияның Мұнай қоры Норвегия Парламентімен 1990 жылғы 22 маусымда бекітілді. Қордың негізгі мақсаты қаржы құралдарының мемлекеттік резервін құру үшін капиталды қорландыру болып табылады. Қор екі негізгі функцияларды атқарады — жинақтау (болашақ ұрпақ үшін) және тұрақтандыру (мұнай бағасының тұрақсыздануын өтеу үшін). 2001 жылға қарай қордың жалпы капиталы шамамен 50 млрд. долларды құрады.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Норвегия Корольдігінің Премьер-министрі Й. Столтенбергпен кездесті.

Келіссөздер барысында екі ел арасындағы достық қатынас пен ынтымақтастықты одан әрі дамыту туралы бірлескен мәлімдемеге қол қойылды. Құжатта мұнай-газ секторындағы, көлік және жүк транзиті, кеме жасау, балық кәсібі және жаңа технологияларды игеру саласындағы әріптестікті дамытуға мемлекеттердің екіжақты дайындығы жазылған. Сондай-ақ Қосарланған салық салуды болдырмау туралы конвенцияға қол қойылды.

3 сәуір

Мемлекет басшысы Норвегия Корольдігіне ресми сапары барысында Король Харальд V кездесті.

Кездесу барысында тараптар әлемдегі ахуалдың дамуы, Қазақстан-Норвегия қатынастарының жағдайы мен даму перспективалары, сондай-ақ өзара тиімді ынтымақтастықты кеңейту және тереңдету туралы пікір алмасты.

Сол күні Мемлекет басшысы Норвегия халықаралық қатынастар институтында сөз сөйледі, онда Қазақстанның тәуелсіз мемлекет болып қалыптасуын қорытындылады және елдің ХХІ ғасырдағы стратегиялық бағыттарын белгіледі. Президент елде этникалық және діни негіздегі қақтығыстардан құтылуға, көппартиялы жүйе мен кәсіби парламент құруға және шынайы сөз бостандығына қол жеткізуге мүмкіндік берген демократиялық өзгерістер жоспарлы және сауатты жүргізілгенін ерекше атап өтті (Қосымшаны қараңыз).

Норвегия халықаралық қатынастар институты Солтүстік Еуропа елдеріндегі халықаралық қатынастардың ең ірі сыртқы саяси институты болып табылады және экономикалық және саяси мәселелердің кең ауқымымен, халықаралық қылмыспен, сондай-ақ халықаралық экономиканың, ұжымдық қауіпсіздіктің даму мәселелерін зерттеумен айналысады.

Мемлекет басшысы «Еуразиялық экономикалық қоғамдастық құру туралы шартты бекіту туралы» №172-II, «Қазақстан Республикасы азаматтарының ақшаны жария етуіне байланысты оларға рақымшылық жасау туралы» №173-II, «1992 жылғы 15 мамырдағы ұжымдық қауіпсіздік туралы шартқа қатысушы мемлекеттер арасындағы Әскери-техникалық ынтымақтастықтың негізгі принциптері туралы келісімді бекіту туралы» №174-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Армения Республикасының Үкіметі арасындағы Әуе қатынасы туралы келісімді бекіту туралы» №175-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Алматы қаласының шекарасын өзгерту туралы» №579 Жарлығына қол қойды.

4 сәуір

Мемлекет басшысы Норвегия Корольдігіне ресми сапары барысында норвегиялық «Statoil» мұнай

компаниясының басшылығымен кездесіп, бірқатар өзекті мәселелерді, мұнай-газ секторындағы ынтымақтастықты кеңейту және тереңдету ісіндегі проблемаларды талқылады.

«Statoil» — Норвегиядағы ірі компания, сондай-ақ Еуропаның солтүстігіндегі ірі мұнай компаниясы. Компания әлемдегі жетекші шикізат мұнайын жеткізушілердің бірі, сондай-ақ еуропалық нарыққа табиғи газдың ең ірі жеткізушісі болып табылады. «Statoil» Норвегияның қайраңдық көмірсутек өндірудің 60%-ға жуығын қамтамасыз етеді.

Сол күні Мемлекет басшысы Литва Республикасына ресми сапармен аттанып, осы елдің астанасы Вильнюс қаласында Сейм депутаттары А. Бразаускас, К. Прунскене және В. Ландсбергиспен кездесті.

Әңгіме барысында литвалық заң шығарушылар Қазақстан-Литва ынтымақтастығының перспективаларын жоғары бағалай отырып, қолда бар мүмкіндіктерді пайдалану деңгейінің жеткіліксіздігін атап өтті.

5 сәуір

Мемлекет басшысы Литва Республикасына ресми сапары барысында Президент В. Адамкуспен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер аясында екіжақты ынтымақтастықтың жағдайы мен перспективалары, соның ішінде «Ақтау-Клайпеда» және «Каспий құбыры консорциумы-Бутинге» көлік маршруттарын құру туралы бірлескен жобаны жүзеге асыру қарастырылды.

Келіссөздер қорытындысы бойынша мемлекет басшылары Достық қатынастарды одан әрі нығайту және екі ел арасындағы ынтымақтастықты дамыту туралы декларацияға қол қойды.

Кездесу соңында Н.Ә. Назарбаев Президент В. Адамкуске репрессияға ұшыраған литвалық азаматтардың құжаттары мен мұрағаттық материалдарын салтанатты түрде табыс етті.

2000 жылғы мамырда Литва Республикасының Президенті В. Адамкус Қазақстанға сапары барысында Н.Ә. Назарбаевқа 1940–1950 жылдары репрессияға ұшыраған және Қазақстанға жер аударылған 300 литвалықтардың тағдыры туралы біліп беруді өтінген болатын. Іздеулер нәтижесінде қазақстандық мұрағаттардан литвалық тарап берген тізімдегі 80 литвалық азамат туралы мәліметтер табылды. Одан басқа, сұраныста көрсетілмеген 114 адамға құжаттар табылған болатын.

Сол күні Мемлекет басшысы Литва Республикасының Сейм төрағасы А. Палаускаспен кездесті, сондай-ақ Литваның жоғарғы заң шығаратын жиналысының пленарлық отырысында сөз сөйледі.

Күн соңында Мемлекет басшысы Вильнюс қаласындағы Антакальне зиратындағы Еркіндік және тәуелсіздік мемориалына гүл шоғын қойды, одан соң Қазақстан тәуелсіздігінің 10 жылдығына арналған фотокөрмеге қатысты.

6 сәуір

Мемлекет басшысы Литва Республикасына ресми сапары барысында Клайпеда және Бутинге балтық порттарындағы мұнай терминалдарының жұмысымен танысты.

10 сәуір

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Біріккен Ұлттар Ұйымы Балалар қорының арасындағы ынтымақтастық туралы негізгі келісімді бекіту туралы» №176-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №580, «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» №581 жарлықтарына қол қойды.

11 сәуір

Мемлекет басшысы жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Малайзия Федерациясының Төтенше және Өкілетті Елшісі Тан Сенг Сунгтен сенім грамотасын қабылдады.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының мемлекеттік саяси қызметкерлері тобының Қазақстан халқына және Қазақстан Республикасының Президентіне салтанатты ант беру рәсіміне қатысты.

12 сәуір

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 20 қарашадағы №3228 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №582 Жарлығына қол қойды.

13 сәуір

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Үкіметі мүшелерінің, Президенті Әкімшілігі басшылығының және облыстардың, Астана мен Алматы қалалары әкімдерінің қатысуымен жұмыс кеңесін өткізді.

Кеңесте 2005 жылға дейінгі астананың әлеуметтік-экономикалық даму бағдарламасын жүзеге асыру, көктемгі егіс жұмыстарына дайындық, ауылдық округтерде әкімдерді эксперименттік сайлауды ұйымдастыру, мемлекеттік шенеуніктердің атқарушылық тәртібі мәселелері қаралды.

Президент Экономика министрі Ж.А. Құлекеевтің, Ауыл шаруашылығы министрі С.М. Мыңбаевтың, Орталық сайлау комиссиясының төрағасы З.Я. Балиеваның және Президент Әкімшілігінің Басшысы С.С. Қалмырзаевтың аталған мәселелерге байланысты есептерін тыңдады.

Мемлекет басшысы «Халықаралық қайта құру және даму банкінің Басқарушылар кеңесіндегі Қазақстан Республикасының өкілі туралы» №583, «Еуропа қайта құру және даму банкінің Басқарушылар кеңесіндегі Қазақстан Республикасының өкілі туралы» №584 жарлықтарына қол қойды.

14 сәуір

Мемлекет басшысы Алматы облысында жұмыс сапарымен болып, онда облыс активімен кездесу барысында Талдықорған қаласына облыс орталығы мәртебесін беретінін хабарлады.

Мемлекет басшысы «Алматы облысының әкімшілік орталығын көшіру туралы» №585 Жарлығына қол қойды.

16 сәуір

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында ТМД атқарушы хатшысы Ю.Ф. Яровты қабылдады.

Әңгіме барысында 2001 жылдың 31 мамырында Минск қаласында өтетін ЕурАзЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің I отырысына дайындық мәселелері, сондай-ақ Еркін сауда аймағы және ТМД Терроризмге қарсы орталығы туралы келісімдерінің орындалу барысы талқыланды.

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясы Сыртқы барлау қызметінің директоры С.Н. Лебедевті қабылдады.

Кездесу барысында Орталық Азия өңіріндегі қауіпсіздікті қамтамасыз ету мәселелері және Қазақстан мен Ресей барлау органдарының ынтымақтастығын кеңейту перспективалары талқыланды.

17 сәуір

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанның бірқатар ғылым және мәдениет өкілдерімен телефон арқылы сөйлесті.

Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының академигі С.З. Зимановпен әңгіме барысында Н.Ә. Назарбаев ғалымды 80 жасқа толған мерейтойымен құттықтады және Қазақстандағы құқықтық реформаның перспективті бағыттарын талқылады.

Жазушы Д. Досжанмен болған әңгімеде Астана қаласындағы жаңа Ұлттық кітапхана қызметінің тұжырымдамасын талқылады.

Жазушы Ә. Тарази Президентке М. Шоқайдың өмірі мен қызметін зерттеу жөніндегі өзінің жасаған жұмыстарының нәтижелері туралы айтты, сондай-ақ ол туралы фильмнің сценарийін дайындау жоспарымен бөлісті.

Мемлекет басшысы «Г.Р. Қалманбетова туралы» №586 Жарлығына қол қойды.

18 сәуір

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанның бір топ еңбек ардагерлерін қабылдады.

Әңгіме барысында ауылшаруашылығы шикізатын қайта өңдеу, темір жол саласына кадрлар дайындау, су арналарын салудан бастап өскелең ұрпақты тәрбиелеуге дейінгі әртүрлі мәселелер талқыланды.

Кездесуден естелік ретінде Президент барлық қатысушыларға атаулы сағаттарды табыс етті.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстан Республикасының халық әртісі

Р.Қ. Рымбаеваны қабылдады, ол шығармашылығына деген көңілі үшін ризашылығын білдірді, Қазақстандағы эстрада өнерінің дамуына деген өз көзқарасымен бөлісті, жаңа концерттік бағдарламасы мен жақын арада болатын елдегі гастрольдері туралы айтты.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 11 тамыздағы №188 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №587, «Е.Г. Карташовты Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» №588 жарлықтарына қол қойды.

19 сәуір

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Ауғанстан жөніндегі БҰҰ бас хатшысының арнайы өкілі Ф. Вендреллді қабылдады.

Кездесу барысында Ауғанстандағы күрделі ішкі саяси жағдайдағы халықаралық және өңірлік қауіпсіздіктің өзекті мәселелері талқыланды.

Н.Ә. Назарбаев халықаралық ұйымдардың бітімгершілік әрекеттерін қолдады және қазақстандық тараптың Қазақстанда Ауғанстандағы мәселелерді бейбіт жолмен шешуге мүдделі барлық тараптардың кездесуін ұйымдастыруға дайын екенін атап өтті.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Украинаның Запорожье облысының губернаторы Е.Г. Карташовты қабылдады.

Кездесу барысында Қарағанды және Запорожье облыстары кәсіпорындарының арасындағы ынтымақтастықты дамыту мәселелері қозғалды.

Президент Е.Г. Карташовқа Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасын табыс етіп, өңірлер арасындағы тығыз байланыстарды орнатуына сенім білдірді.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің төрағасы Г.А. Марченконы қабылдады. Ол 2000 жылғы банк қызметінің қорытындысы жөнінде есеп берді.

Кездесуде сондай-ақ инфляциямен күрес, төлем карталары мен нақты ақшасыз төлеу жүйелерін енгізу,

халықтың ұлттық валюта — теңгедегі банктік салымдарын көтермелеу мен ынталандыру мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында «Отан» Республикалық саяси партиясы төрағасының міндетін атқарушы С.А. Терещенконы қабылдады. Ол партия жарғысындағы өзгертулер мен толықтырулар туралы және 2001 жылдың 20 сәуірінде өтетін «Отан» партиясының III съезінде қарастырылуы жоспарланған жаңа саяси доктрина мен партия бағдарламасының жаңа редакциясы туралы ақпарат берді.

20 сәуір

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен «Отан» Республикалық саяси партиясының III съезіне қатысты.

Партияластарының алдында сөйлеген сөзінде Н.Ә. Назарбаев «Отан» партиясының алдына бірқатар тапсырмалар қойды: «...Біріншіден, саяси ұстанымдарды анықтап алу керек, идеологиялық қызметтің тұжырымдамасын әзірлеп, осы негізде халық арасындағы жұмысты кеңейту қажет, оның түрлі жігіне орнықты қолдауды қамтамасыз еткен жөн. «Отан» орта сыныптың партиясы болып, оның қалыптасуы мен дамуына көмектесуі керек.

...Екіншіден, Парламенттегі «Отан» фракциясының тиімділігін арттыру өте қажет. Ол бастамашыл болғаны дұрыс.

...Үшіншіден, «Отан» еліміздің тәуелсіздігінің 10 жылдығына дайындалуға және өткізуге белсенді атсалысуы керек. Бұл жұмыс кең көлемде Қазақстан халқының нығаюына, қазақстандық патриотизмнің қалыптасуына, Отанымызды мақтан тұту сезіміне жетелеуі тиіс...».

«Отан» Республикалық саяси партиясы 1999 жылғы 19 қаңтарда құрылып, 1999 жылғы 12 ақпанда тіркелді. Партия төрағасы — Н.Ә. Назарбаев.

1999 жылғы парламенттік сайлау қорытындысы бойынша Парламент Мәжілісінде 26 орынды иеленді — 30,89% сайлаушылар дауысын жинап, партиялық тізім бойынша 4 орынды иеленіп, партиялар арасында бірінші орынға шықса, бірмандатты округтер бойынша 22 орынды иеленді. 1999 жылдың желтоқсанында парламенттік фракциясын құрды. 2004 жылы парламенттік сайлауда «Отан» Парламент Мәжілісінде 53 орынға ие болды — оның 7-еуі партиялық

тізім бойынша, ал 46-сы — бірмандатты округтер бойынша. 2006 жылдың желтоқсанында «Асар» Республикалық партиясымен, Қазақстанның Азаматтық және Аграрлық партияларымен бірігуі нәтижесінде, сондай-ақ кезектен тыс X-шы съездің шешімімен «Нұр Отан» Халықтық-демократиялық партиясы болып қайта құрылды.

Сол күні Мемлекет басшысы Алматы қаласының дендробағында ағаш отырғызуға қатысты.

25 сәуір

Мемлекет басшысы 2001 жылдың 26 сәуірінде өтетін Түркі тілдес мемлекеттердің VII саммитіне қатысу үшін Түркия Республикасының Ыстамбұл қаласына келді.

Мемлекет басшысы «2001 жылға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №177-II, «Қазақстанның даму банкі туралы» №178-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне Қазақстанның даму банкі қызметінің мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» №179-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Тиісті қаржы жылына арналған Республикалық бюджеттің жобасын қалыптастыру жөніндегі бюджеттік комиссия туралы» №589 Жарлығына қол қойды.

26 сәуір

Мемлекет басшысы Түркия Республикасының Ыстамбұл қаласында өткен Түркі тілдес мемлекеттердің VII саммитіне қатысты.

Саммитте сөйлеген сөзінде Н.Ә. Назарбаев Азиядағы бейбітшілік пен тұрақтылық Хартиясы — «Түркі бастамасын» қабылдау идеясын алға тартты. «Шартты түрде айтқанда, «Түркі бастамасы» өңірлік қауіпсіздікті нығайтудың кең халықаралық стратегиясын жасауға қосқан біздің бірлескен және елеулі үлесіміз болар еді. Бұл жаңа қатерлердің, соның ішінде жаһанданудың енетін үдерістерінің алдында орасан зор өңіріміздің елдері мен халықтарының бірігуін қамтамасыз етуге арналған Азиядағы бейбітшілік пен тұрақтылық хартиясын дайындау. ...Мұндай әрекет Азиядағы өзара ықпалдастық және сенім шарала-

ры жөніндегі кеңесті шақыру туралы қазақстандық идеяға толығымен жауап береді, оның жүзеге асырылуы сіздердің қатысуларыңыз бен қолдауларыңыздың арқасында жоғарғы нүктесіне жетіп отыр. Осы жылы өңірлік қауіпсіздік құрылымдарын талқылау және бар мәселелердің шешу тетігін әзірлеу үшін АӨСШК қатысушы мемлекет басшыларының кездесуі өтеді», — деп мәлімдеді Н.Ә. Назарбаев.

Қазақстан Президенті сондай-ақ саммиттер арасындағы өзекті мәселелерді қарау үшін — әр елдің көрнекті саяси және қоғам қайраткерлерінің арасынан бір-бірден — Түркі тілдес мемлекеттердің ақсақалдар комитеті — кеңесші органын бекіту туралы ойын жеткізді (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы Түркі тілдес мемлекеттердің VII саммиті аясында Түркия Республикасының Президенті А.Н. Сезермен екіжақты кездесу өткізді.

Тараптар екі ел арасындағы сауда-экономикалық ынтымақтастықтың жағдайы мен тереңдету перспективаларын, соның ішінде КҚК құбырын іске қосу және «Баку — Джейхан» мұнай құбырының құрылысы мәселелерін талқылады.

Н.Ә. Назарбаев сондай-ақ Түркияның өнеркәсіпшілері мен бизнесмендері қауымдастығының мүшелерімен және қазақ диаспорасының өкілдерімен кездесті.

МАМЫР

Дс		7	14	21	28
Сс	1	8	15	22	29
Ср	2	9	16	23	30
Бс	3	10	17	24	31
Жм	4	11	18	25	
Сн	5	12	19	26	
Жк	6	13	20	27	

1 мамыр

Мемлекет басшысы Алматы қаласында Қазақстан халықтарының бірлігі күніне орай өткен мерекелік шараларға қатысты.

Президент қала тұрғындарымен әңгімелесті, жас қазақстандық суретшілердің шығармашылығымен танысты және Республика сарайының жанындағы алаңда оралмандар шығармашылығының көрмесін тамашалады.

Кешке Н.Ә. Назарбаев Қазақстанның өнер жұлдыздары қатысқан театрландырылған қойылымды тамашалады.

3 мамыр

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградалары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы» №180-II, «Бұқаралық ақпарат құралдары туралы» Қазақстанның Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №181-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының жұмыс істеу мәселелері бойынша өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы» №182-II, «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №183-II, «Қазақстан Республикасының бәсекелестікті дамыту және монополистік қызметті шектеу мәселелері жөніндегі кейбір заң актілерінің күші жойылды деп тану туралы» №184 заңдарына қол қойды.

4 мамыр

Мемлекет басшысы ЕҚЫҰ Парламенттік ассамблеясының президенті А. Северинді қабылдап, онымен Қазақстандағы демократиялық реформалардың барысы және бұл үдеріске ЕҚЫҰ-ның қатысуы туралы пікір алмасты.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің «Мемлекеттік кәсіпорын туралы» заң күші бар Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №185-II, «Халықаралық азаматтық авиация туралы конвенцияны өзгертуге қатысты хаттаманы бекіту туралы» №186-II, «Халықаралық азаматтық авиация туралы конвенцияны өзгертуге

қатысты хаттаманы (3-bis бап) бекіту туралы» №187-II, «Халықаралық азаматтық авиация туралы конвенцияны өзгертуге қатысты хаттаманы (83-bis бап) бекіту туралы» №188-II, «Жалған тауар белгілерін және географиялық көрсеткіштерді пайдаланудың алдын алу мен жолын кесу жөніндегі шаралар туралы келісімді бекіту туралы» №189-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Б.Ә. Бәекенов туралы» №590, «Ә.Ә. Мұсаевты Қазақстан Республикасы Президентінің Күзет қызметінің бастығы қызметіне тағайындау туралы» №591, «М.М. Тәжинді Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің төрағасы қызметіне тағайындау туралы» №592, «А.С. Сәрсенбаевты Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің хатшысы қызметіне тағайындау туралы» №593, «М.А. Құл-Мұхамедті Қазақстан Республикасының Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрі қызметіне тағайындау туралы» №594 жарлықтарына қол қойды.

6 мамыр

Мемлекет басшысы Астана қаласының әуежайында құрамында кеме командирі Т.А. Мұсабаев, ғарышкер-зерттеуші Ю.М. Батурин және алғашқы ғарыш саяхатшысы Д. Тито (АҚШ) бар «Союз ТМ-31» ғарыш кемесінің экипажын салтанатты қарсы алу рәсіміне қатысты.

Т.А. Мұсабаев Н.Ә. Назарбаевқа ұшудың және ғарышты зерттеу бағдарламасының сәтті аяқталғаны туралы баяндады.

Брифингте сөйлеген сөзінде Президент: «...Әр ұшу үлкен тәуекелге ие. Сендер қайтып оралдыңдар, біз бақыттымыз. Жерлесіміз Талғат Мұсабаевпен ерекше мақтанамыз. Ол лайықты абыройға және құрметке ие, және оның үшінші рет ғарышқа ұшуы осыны дәлелдейді. Талғат басшылық еткен Халықаралық ғарыш станциясының экспедициясы ғарышты меңгеруге үлесін қосып қана қоймай, мемлекеттер мен халықтарды жақындастыра түсті, ал Денис Титоның ұшуы ғарыш кеңістігін игерудің жаңа кезеңінің негізін қалады. Бұрын жай адамның ғарышқа ұшқаны туралы тек ғылыми-фантастикалық романдардан оқуға болатын еді. Енді міне, шынында ғарыштық туризм сияқты жаңа ұғым пайда болды, және қолымнан келеді деп санайтын әрі белгілі мақсатты көздеген кез-келген адам осылайша саяхат жасай алады...», — деп ерекше атап өтті.

Н.Ә. Назарбаев Д. Титоға айтқан сөзінде: «...Қазақстанды есіңізде ұстарсыз деп ойлаймын. Сіз осы жерден сәтті ұшып, осы жерге сәтті қондыңыз...», — деді.

Дэнис Энтони Тито (1940 жылғы 8 тамызда Нью-Йорк қаласында туылған) — американ кәсіпкері және итальян текті мультимиллионер. 2001 жылы адамзат тарихында алғашқы ғарыштық саяхатшы болып халықаралық танымалдылыққа ие болды.

Мемлекет басшысы ғарышкерлермен кездесуден кейін американдық «CNN» телекомпаниясының тілшілеріне эксклюзивті сұхбат берді, оның барысында ғарыш кеңістігін зерттеудегі Қазақстанның рөлі, ұлттық экономиканың және әлеуметтік саланың дамуы, Каспийдің мұнай-газ ресурстарын өңдеудің жағдайы мен перспективалары, сондай-ақ ел тәуелсіздігінің 10 жылдығына дайындық барысы туралы айтты.

7 мамыр

Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында Қазақстан Республикасы Қорғаныс және Ішкі істер министрліктерінің, сондай-ақ Бас прокуратурасының жоғары басшылық құрамына мемлекеттік наградаларды табыс етті.

«Иық белгідегі адамдар үшін бұл маңызды күн, — деп атап өтті Президент. — Бұл наградалар сіздердің күнделікті жұмыстарыңыздың бағасы болып табылады».

Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында Қазақстан Республикасы әскери округтері және ұтқыр күштері әскерлерінің қолбасшыларына әскери тулар табыс етті.

Офицерлерге сөйлеген сөзінде Н.Ә. Назарбаев: «... Осы күннен бастап сіздердің округтеріңіздің тарихы басталады. Мақсаты кез-келген қатердің алдын алу болып табылатын жаңа әскери бөлімдердің тізімінде алғашқы болу құрметі сіздерге тиесілі болып отыр», — деп ерекше атап өтті.

Күн соңында Мемлекет басшысы Астана қаласындағы Конгресс-холлда өткен Қазақстан Республикасы Қорғаныс министрлігі Орталық ансамблінің мерекелік концертін тамашалады.

Концертте Ұлы Отан соғысының ардагерлері, астаналық гарнизонның әскерлері және Астана қаласының жұртшылық өкілдері болды.

Мемлекет басшысы «Өнертабыстарды құқықтық қорғау саласында мемлекетаралық құпиялардың сақталуын өзара қамтамасыз ету туралы келісімді бекіту туралы» №190-II, «Лондонда 1990 жылғы 27–29 маусымда жасалған Озон қабатын бүлдіретін заттар жөніндегі Монреаль хаттамасына Түзетуге Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» №191-II, «Қазақстан Республикасының Халықаралық азаматтық авиация туралы конвенцияның (Чикаго, 1944 жыл) төрт тілдегі бірдей мәтіні туралы хаттамаға қосылуы туралы» №192-II, «Қазақстан Республикасының Қауіпті жүктердің халықаралық жол тасымалы туралы еуропалық келісімге қосылуы туралы» №193-II, «Өнеркәсіп пен саудадағы еңбек инспекциясы туралы конвенцияны бекіту туралы» №194-II, «Ауыл шаруашылығындағы еңбек инспекциясы туралы конвенцияны бекіту туралы» №195-II, «Еуропа-Кавказ-Азия» жолын дамытуға байланысты халықаралық көлік қатынасы туралы негізгі көпжақты келісімді бекіту туралы» №196-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Жоғары әскери және арнаулы атақтар, сыныптық шендер беру туралы» №595, «Бір топ әскери қызметшілер мен құқық қорғау органдары қызметкерлерін Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен марапаттау туралы» №596, «Қазақстан Республикасында Шағын кәсіпкерлікті дамыту мен қолдаудың 2001–2002 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» №597 жарлықтарына қол қойды.

8 мамыр

Мемлекет басшысы «Тұтыну кооперативі туралы» №197-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілерінің күші жойылды деп тану туралы» №198-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Кешірім жасау туралы» №598–599, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» №600–603, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №604 жарлықтарына қол қойды.

9 мамыр

Мемлекет басшысы Астана қаласында Жеңіс күніне орай өткен мерекелік шаралар аясында Отан қорғаушылар монументінің салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Жиналғандардың алдында сөйлеген сөзінде Н.Ә. Назарбаев: «Бұл барлық қазақстандықтар үшін қасиетті мейрам. Бұл жауды жеңу мейрамы және жаппай қайғы күні. Халқымызға өз Отанын қорғау қымбатқа түсті. Өйткені Қазақстаннан майданға кеткен әрбір екінші адам қайтып оралмады. Мемориал бейбітшіліктің қадірін түсіну және шығынның шерін есте ұстау үшін ұрпаққа өсиет болуы тиіс... Біз ата-бабаларымызды, аталарымызды және әкелерімізді мақтан етеміз. Иықтарына зор еңбекті арқалаған аналарымызды мақтан етеміз, онсыз Жеңіс болмас еді. Сол үшін де монументтің орталық мүсіні, олар үшін әкелеріміз күрескен, батырлық пен мақсатты білдіретін — Әйел-Ана болды. Бұл сондай-ақ жаңа өмірдің, бейбітшіліктің, тыныштықтың және тұрақтылықтың да символы...», — деді.

Мемлекет басшысы рәсім аяқталған соң, Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Бас қолбасшысы ретінде, Қорғаныс министрлігінің Орталық әскери оркестрінің, Республикалық ұлан оркестрінің, Ішкі істер министрлігі оркестрінің, Оңтүстік, Шығыс және Батыс әскери округтерінің әскери қызметкерлерінің, Бас штаб офицерлерінің құрама батальондарының, Өуе қорғаныс күштерінің, ішкі және шекаралық әскерлердің, Республикалық ұланның, Ұлттық қауіпсіздік комитетінің, Ішкі істер министрлігінің, ұландық-десантшылардың, «Жас ұлан» Республикалық мектебінің және Ш.Ш. Уәлиханов атындағы Кадет корпусының тәрбиеленушілерінің қатысуымен өткен әскери шеруді қабылдады.

Мемлекет басшысы шеру аяқталған соң, далалық асханада соғыс ардагерлерімен кездесті, онда оларға дәстүрлі «майдандық» ас берілді.

10 мамыр

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясы Үкіметінің арасындағы Өзара сауда-саттық жанама салықтарды өндіріп алу қағидаттары туралы келісімді бекіту туралы» №199-II, «Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттер кеден қызметтерінің арнаулы жүктер мен әскери мақсаттағы өнімдерді тасымалдау кезіндегі өзара іс-қимылының тәртібі туралы хаттаманы бекіту туралы» №200-II заңдарына қол қойды.

11 мамыр

Мемлекет басшысы Астана қаласындағы Кенесары хан ескеркішінің салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Кенесары Қасымов (1802–1847) — қазақтың үш жүзінің соңғы ханы (1841–1847), Ресей империясының отарлық тәуелділігінен құтылуға және Қазақстанның мемлекеттік тәуелсіздігін сақтап қалуға бағытталған 1837–1847 жылдардағы ұлт-азаттық қозғалыстың көшбасшысы, Орта жүздің әйгілі ханы Абылайдың немересі.

Мемлекет басшысы «Санаткерлік меншік саласындағы құқық бұзушылықтардың жолын кесу жөніндегі ынтымақтастық туралы келісімді бекіту туралы» №201-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №605, «Қазақстан Республикасы Президентінің 1994 жылғы 19 желтоқсандағы №1987 Қаулысының күші жойылды деп тану туралы» №606 жарлықтарына қол қойды.

12 мамыр

Мемлекет басшысы танымал ресей саясаткері және қоғам қайраткері М.С. Горбачевті қабылдады.

Әңгіме барысында ТМД-дағы интерграциялық үдерістердің даму перспективалары туралы, сондай-ақ қазіргі заманның өзекті мәселелерінің кең ауқымы бойынша пікір алмасты.

М.С. Горбачев — Кеңес Одағы Коммунистік партиясы Орталық комитетінің бас хатшысы (1985 жылдың наурызы — 1991 жылдың тамызы), КСРО Президенті (1991 жылдың наурыз-желтоқсаны).

М.С. Горбачевтің КОКП және кеңес мемлекетінің басшысы лауазымындағы қызметі КСРО-ның тарауымен және әлемдік социалистік жүйенің күйреуімен аяқталған КСРО-дағы реформалаудың ауқымды талпынысы — қайта құрумен, сондай-ақ қырғи қабақ соғыстың аяқталуымен байланысты.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің кейбір мәселелері туралы» №607 Жарлығына қол қойды.

14 мамыр

Мемлекет басшысы Экономикалық ынтымақтастық жөніндегі Қазақстан-Жапония комитетінің төрағасы С. Морохасиді қабылдады.

Кездесу барысында тараптар Астана қаласын сумен қамту және мұнай-газ кен орындарын өңдеу жөніндегі бірлескен жобаларды, Қазақстанның көлік

жүйесін және ауыл шаруашылығын одан әрі несиелеу мәселелерін, Қазақстан-Жапония қатынастарының жағдайы мен даму перспективаларын талқылады.

15 мамыр

Мемлекет басшысы жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті елшілер — Пәкстан Ислам Республикасының елшісі Д.Ш. Күрейши мен Тәжікстан Республикасының елшісі А. Искандаровтан сенім грамоталарын қабылдады.

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгіме барысында 2001 жылдың 31 мамырында Минск қаласында өтетін ЕурАзЭҚ-тың I отырысына дайындық мәселелері және мұнай өндіру мен минералды ресурстарды тасымалдау саласындағы екіжақты ынтымақтастықты кеңейтумен байланысты бірқатар өзекті мәселелер қаралды. Бұл ретте КҚК-ын қатарға қосу мерзімін өзгертпеу белгіленді. Мемлекет басшылары сондай-ақ кенді пайдаланудың егеменді құқықтарын іске асыру үшін Каспий теңізінің солтүстік бөлігінің түбін бөлу туралы Қазақстан-Ресей келісімінен шығатын мәселелерді шешуді тездету қажеттігімен келісті.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Болгария Республикасы Үкіметінің арасындағы инвестицияларды өзара көтермелеу және қорғау туралы келісімді бекіту туралы» №202-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Б.Қ. Тайжан туралы» №609 Жарлығына қол қойды.

17 мамыр

Мемлекет басшысы республиканың еңбегі сіңген қайраткері К.В. Муллашевтің Қазақстан тәуелсіздігінің 10 жылдығына арналған көрмесінің ашылуы өткен астаналық Президенттік мәдениет орталығының экспозициялық залында болды.

Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында «The New York Times» газетінің және «Nova» телекомпаниясының (АҚШ) жетекші тілшілеріне сұхбат берді.

Мемлекет басшысы «Ақшаны жария ету кезеңінің басталуы туралы» №610 Жарлығына қол қойды.

18 мамыр

Мемлекет басшысы Астана қаласындағы Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінде өткен «Көне түркі мәдениеті: жазба ескерткіштері» атты халықаралық ғылыми конференцияға қатысты.

Н.Ә. Назарбаев салтанатты түрде конференция қатысушыларына Күлтегін ескерткішінің көшірмесін таныстырды және сөйлеген сөзінде: «...Өзгеріс кезеңінде тарихқа ерекше мән беріледі, себебі оны білу қазіргі уақыт пен болашақты ойластыруда маңызды...», — деп ерекше атап өтті.

Мемлекет басшысы Мемлекетаралық авиациялық комитеттің төрағасы Т.Г. Анодинаны қабылдады.

Әңгіме барысында қазақстандық авиацияны қайта жабдықтау және заманауи және сенімді ұшу техникасы паркін құру мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы бүкіл әлемге танымал қырғыз жазушысы және дипломаты Ш.Т. Айтматовты және көрнекті қазақ жазушы-дипломаты О.О. Сүлейменовті қабылдап, олармен мәдениет пен экономика мәселелерін талқылады.

Мемлекет басшысы «С.М. Мыңбаев туралы» №611, «А.С. Есімовті Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрі қызметіне тағайындау туралы» №612, «А.С. Есімов туралы» №613 жарлықтарына қол қойды.

19 мамыр

Мемлекет басшысы өзінің бастамасы бойынша Астана қаласының төңірегінде салынған гольф-клубтың салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Мемлекет басшысы «З.Қ. Нұрқаділов туралы» №614, «Ш.К. Құлмахановты Алматы облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» №615 жарлықтарына қол қойды.

21 мамыр

Мемлекет басшысы «Chevron Corporation» корпорациясының басқарма төрағасының орынбасары Р. Мацкені қабылдады.

Әңгіме барысында Қазақстандағы компания қызметін кеңейту перспективалары және 2005 жылға қарай компанияның өндіріс қуатын арттыру мүмкіндіктері қарастырылды.

«Chevron Corporation» корпорациясы, 1993 жылы Қазақстанмен бірлесе «Теңізшевройл» (ТШО) кәсіпорнын құрған, Қазақстанға жұмыс істеуге келген — алғашқы шетелдік мұнай компаниясы. 1993 жылы компаниямен жасалған келісім-шарт бұрынғы кеңес кеңістігіндегі ең ірісі болды. Өткен жылдар бойы «Chevron Corporation» кен орнын игеруге 20 млрд.-тан астам доллар салды. Ел бюджетіне салық пен басқалай төлемдер түрінде сонша қаржы түсті.

Мемлекет басшысы сол күні Астана қаласында өткен шахмат турнирінің қатысушылары — Г.К. Каспаровты, В.Б. Крамникті және Д. Сәдуақасовты қабылдады.

Мемлекет басшысы «Қ.С. Сұлтановты Қазақстан Республикасының Парламенті Сенатының депутаты қызметіне тағайындау туралы» №616 Жарлығына қол қойды.

22 мамыр

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Германия Федеративтік Республикасының Федералды сыртқы істер министрі, вице-канцлері Й. Фишерді қабылдады.

Кездесу барысында мұнай-газ саласындағы, құрылыстағы, қаржы саласындағы, машина жасау және тау-кен-металлургиялық өнеркәсіптегі екіжақты ынтымақтастықтың жағдайы мен перспективалары, сондай-ақ Н.Ә. Назарбаевтың Германияға сапарының мерзімі мен күн тәртібі талқыланды.

Мемлекет басшысы Өзбекстан Республикасының Президенті И.А. Каримовпен телефон арқылы сөйлесті. Әңгіме барысында тараптар Ауғанстандағы жағдайды және оның шиеленіскен жағдайында шекара қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шараларды, халықаралық терроризмге қарсы күрес бойынша ағымдағы мәселелерді, «Шанхай бестігі»

мемлекеттерінің саммитіне дайындық мәселелерін, мемлекетаралық шекараны делимитациялау барысын, сондай-ақ су ресурстарын бірлесе қолдану перспективаларын талқылады.

23 мамыр

Мемлекет басшысы ресми сапармен Армения Республикасында болып, осы елдің астанасы Ереван қаласында Президент Р. Кочарянмен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында екіжақты қатынасты одан әрі дамыту перспективалары талқыланды, сондай-ақ үкіметаралық комиссияны жандандыру қажеттігіне ерекше көңіл аударылды. Келіссөздер қорытындысы бойынша Бірлескен коммуникеге, Достық пен ынтымақтастық туралы келісімді бекіту туралы грамоталармен алмасу туралы хаттамаға, стандарттау, метрология, сертификаттау және аккредитациялау саласындағы ынтымақтастық туралы, құқықтық ақпаратпен және басқа құжаттармен алмасу туралы келісімдерге қол қойылды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №617, «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» №618 жарлықтарына қол қойды.

24 мамыр

Мемлекет басшысы Армения Республикасына ресми сапары барысында Армения Премьер-министрі А. Маргарянмен кездесіп, онымен екіжақты ынтымақтастықтың жағдайы мен перспективаларын талқылады.

Одан соң Н.Ә. Назарбаев Ереван мемлекеттік университетіне барды, онда жоғарғы оқу орнының профессорлық-оқытушылық құрамымен және студенттермен кездесуі және оған университеттің Құрметті докторы атағының берілуі өтті.

Күннің екінші жартысында Қазақстан Президенті Матенадаран көне қолжазбалар институтында болды, онда бірегей экспонаттармен танысты және Құрметті қонақтар кітабына жазба қалдырды. Н.Ә. Назарбаевқа естелік ретінде Эчмиадзин қазыналары туралы кітап сыйға тартылды. Өз кезегінде, Президент институт ұжымына Қазақстанның астанасы — Астана қаласы туралы көрнекті фотоальбомды сыйға тартты.

Матенадаран немесе Армения Республикасы Үкіметінің жанындағы Месроп Маштоц атындағы Матенадаран көне қолжазбалар институты — көне армян қолжазбаларының ең үлкен мұрағаты бар әлемдегі ірі қолжазба сақтау орындарының бірі.

25 мамыр

Мемлекет басшысы Армения Республикасының астанасы Ереван қаласында өткен ҰҚШҰ Ұжымдық қауіпсіздік кеңесінің кезекті сессиясына қатысты.

Саммиттің күн тәртібін көрші Ауғанстандағы шиеленіскен жағдайға байланысты халықаралық лаңкестікке және экстремизмге бірлескен қарсы күресті ұйымдастыру мәселелері, соның ішінде жедел өрістелетін ұжымдық күштерді қалыптастыру мүмкіндіктері құрады.

Сессия қорытындысы бойынша мемлекет басшылары сәйкес Бірлескен мәлімдемеге қол қойды.

Мемлекет басшысы ҰҚШҰ Ұжымдық қауіпсіздік кеңесі сессиясының жұмысы аясында бірқатар екіжақты кездесулер өткізді.

Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен келіссөздерінің тақырыбы әскери-техникалық ынтымақтастық, мұнай тасымалдау және КҚК мұнай құбырын қатарға қосу мәселелері болды.

Сондай-ақ Н.Ә. Назарбаев Беларусь Республикасының Президенті А.Г. Лукашенкомен және Қырғыз Республикасының Президенті А.А. Ақаевпен кездесіп, олармен мемлекетаралық қатынастарды дамыту және экономикалық ынтымақтастықты кеңейтудің өзекті мәселелерін талқылады.

Сол күні Мемлекет басшысы Жамбыл облысына жұмыс сапарымен аттанды.

26 мамыр

Мемлекет басшысы Жамбыл облысына жұмыс сапары барысында «Қазақмыс» ЖШС корпорациясы Директорлар кеңесі өкілдері мен облыс әкімдігі басшылығының қатысуымен Шатыркөл мыс кен орнының игерілуі мәселесі бойынша кеңес өткізді.

Мемлекет басшысы Оңтүстік әскери округінің штабында болды. Онда округ қолбасшыларымен, облыс басшылығымен, соғыс және еңбек ардагерлерімен,

ұлттық-мәдени орталықтардың өкілдерімен кездесіп, округтің міндеттерін айқындап берді және Жамбыл, Алматы және Оңтүстік Қазақстан облыстарының жергілікті билік органдары әскери қызметкерлерді қолдауы қажеттігін ерекше атап өтті, сондай-ақ елдің Қарулы Күштері Бас штабының бастығы Ә.Х. Қасымовқа II дәрежелі «Даңқ» орденін, күзет ротасының старшинасы В. Зверевке — III дәрежелі «Айбын» орденін, бес офицерге пәтер ордерлерін табыс етті.

1

2

3

4

5

6

«Даңқ» ордені 1993 жылы бекітілген. Екі дәрежесі бар. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құрамаларының жоғары офицерлік құрамының, сондай-ақ прокуратура, ұлттық қауіпсіздік, ішкі істер және басқа органдар басшы құрамының адамдары әскерлерге басшылық ету мен басқарудағы табыстары, әскерлердің жоғары жауынгерлік әзірлігі мен елдің қорғаныс қабілетін қамтамасыз еткені үшін, әскери, шекаралық және ішкі қызметті үздік ұйымдастырғаны үшін, ұлттық қауіпсіздікті қамтамасыз еткені, заңдылықты және қоғамдық тәртіп күзетін нығайтқаны үшін марапатталады.

I дәрежелі «Даңқ» ордені жұлдыздан (1-сурет) және иыққа асатын лентадағы белгіден (2-сурет) тұрады. II дәрежелі даңқ ордені төске тағатын орден белгісінен (3-сурет) тұрады.

«Айбын» ордені — 1995 жылы тағайындалған. Үш дәрежесі бар. Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің, басқа да әскерлері мен әскери құрамаларының әскери қызметшілері, сондай-ақ прокуратура, ұлттық қауіпсіздік, ішкі істер органдарының және басқаларының қызметкерлері жауынгерлік даярлықта, әскерлердің жоғары жауынгерлік дайындық деңгейін ұстауда, заңдылық пен қоғамдық тәртіпті қамтамасыз етуде қол жеткізген табыстары үшін; әскери және қызмет бабындағы парызын өтеудегі көрсеткен батылдығы мен жанқиярлығы, сондай-ақ мемлекет мүддесін қорғауда жасаған ерлігі үшін марапатталады.

I (4-сурет) және II (5-сурет) дәрежелі «Айбын» ордендерімен кіші және аға офицерлік құрамдағы тұлғалар марапатталады. III дәрежелі «Айбын» орденімен (6-сурет) солдаттар, матрос-тар, сержанттар, старшиналар, прапорщиктер мен мичман-дар марапатталады.

Сол күні Мемлекет басшысы Жуалы ауданындағы таулы-егерлік батальонның орналасқан жеріне барды, онда әскери қызметкерлердің қызметімен және тұрмыстық жағдайымен танысты, одан соң қолданысқа берілген «Қазфосфат» ЖШС Жаңажамбыл фосфор зауытында болды.

28 мамыр

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Америка Құрама Штаттары Конгресі Сенатының

Таяу Шығыс және Оңтүстік Азия істері жөніндегі комиссияның төрағасы, Сыртқы істер жөніндегі комитеттің мүшесі, сенатор С. Браунбекті қабылдады. Ол АҚШ Конгресінің «Джексон-Вэник» түзетуінің күшін жою туралы заң жобасының қабылдануына ынтагерлік білдіргенін және Қазақстанға қалыпты сауда қатынастарының тұрақты режимі берілетінін мәлімдеді.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Катар мемлекетінің Тәрбиелеу, ағарту және жоғарғы білім министрі, Қазақстан-Катар комиссиясының тең төрағасы Мұхаммед Абдул Рахим Кафуд бастаған делегациясын қабылдады.

Кездесу барысында комиссияның бірінші отырысында қол жеткізілген уағдаластықтардың іске асу мәселелері талқыланды және Астана қаласында Катар мемлекеттік банкін ашу туралы шешім қабылданды. Сондай-ақ тараптар 2002 және 2003 жылдары Қазақстан мен Катар мәдениеті күндерін өткізу туралы, спорт және туризм, білім және ғылым саласындағы ынтымақтастықты дамыту жайында келісті.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Жоғарғы сот кеңесі туралы» № 203-II Заңына қол қойды.

29 мамыр

Мемлекет басшысы «Көп балалы аналарды «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградау туралы» №620 Жарлығына қол қойды.

30 мамыр

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстан жұртшылығының өкілдерін қабылдады. Олардың қатарында О.А. Жәутіков атындағы Республикалық физика-математикалық мектептің 7 сынып оқушысы А. Абдуллаев, Шығыс Қазақстан облысы шаруа қожалығының басқарушысы В. Акулов, Ақмола облысы Уәлиханов ауылдық округінің әкімі У. Ахметова, «Фабрика Куат ЛТД» ЖШС директоры Қ. Мұхтарұлы және «Қазақстантрубопром» ЖШС атқарушы директоры Г. Щегельский болды.

31 мамыр

Мемлекет басшысы Беларусь Республикасының астанасы Минск қаласында өткен ЕурАзЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің I отырысына қатысты.

Күн тәртібінің негізгі мәселесі мемлекет басшыларының ЕурАзЭҚ-ты бекіту туралы келісімнің күшіне енуі туралы бірлескен мәлімдемені қабылдауы болды. ТМД көшбасшылары бір ауыздан Н.Ә. Назарбаевты ЕурАзЭҚ төрағасы етіп сайлады. Президент ЕурАзЭҚ-тың алғашқы отырысының салтанатты ашылуы туралы хабарлама жасады.

Н.Ә. Назарбаев өз сөзінде: «...ЕурАзЭҚ-тың дамуы және жұмыс істеуі үшін негіз жасалды, бірыңғай кедендік аумақ құру, ортақ кедендік тариф енгізу, ұлттық валюталы-қаржылық жүйелердің өзара тереңірек қатынастарын қамтамасыз ету бойынша практикалық іс-шаралар жүзеге асырылды. Ұлттық валюталардың бағамын тұрақтандыру және өзара алмасымдылығы туралы уағдаластыққа қол жеткізілді, қосарлы салық салу жойылды. Өңірлік өзара әрекеттестікті тереңдету үшін шекаралық ынтымақтастықтың негізгі қағидалары туралы келісімдер қабылданған. Соңғылардың қорытындысы ЕурАзЭҚ-тың жүргізіліп отырған реформаларының тиімділігін көрсетеді...», — деп ерекше атап өтті.

Мемлекетаралық кеңестің отырысында мемлекет басшылары ұйымның басымдықты міндеті толыққанды Кеден одағы мен Біртұтас экономикалық кеңістікті қалыптастыру болып табылатындығын құптады.

Отырыстың қорытындысы бойынша Мемлекетаралық кеңестің ереже, Мемлекетаралық кеңес процедурасының ережесі, Интеграциялық комитет туралы ереже, 2001–2005 жылдарға арналған ЕурАзЭҚ-ты қалыптастыру жөніндегі іс-шаралар жоспары, кедендік одақтың 2001–2005 жылдарға арналған сыртқы шекараларында өткізу пункттерін көркейту жөніндегі бағдарлама және т.б. қабылданды.

Еуразиялық экономикалық қоғамдастық (ЕурАзЭҚ) — құрамына енетін мүше мемлекеттердің ортақ рыногын құру мақсатын көздейтін халықаралық экономикалық ұйым. ЕурАзЭҚ-ты құру туралы шартқа Беларусь, Қазақстан, Қырғызстан, Ресей және Тәжікстан президенттері 2000 жылдың 10 қазанында Астанада қол қойды. 2006 жылдың қаңтарынан бастап ЕурАзЭҚ-қа Өзбекстан да қосылды. 2002 жылдан бастап байқаушылар мәртебесін Украина мен Молдова, 2003 жылдан бастап Армения иеленді. 2003 жылдың желтоқсанында ЕурАзЭҚ БҰҰ Бас Ассамблеясының жанында байқаушы мәртебесін алды. Мемлекетаралық кеңес, Интеграциялық комитет, Хатшылық, Парламентаралық ассамблея мен Сот ЕурАзЭҚ-тың органдары болып табылады.

МАУСЫМ

Дс		4	11	18	25
Сс		5	12	19	26
Ср		6	13	20	27
Бс		7	14	21	28
Жм	1	8	15	22	29
Сн	2	9	16	23	30
Жк	3	10	17	24	

1 маусым

Мемлекет басшысы ЕурАзЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің I отырысына қатысуына байланысты Беларусь Республикасында болған кезде Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен, Молдова Республикасының Президенті В.Н. Воронинмен, Украинаның Президенті Л.Д. Кучмамен және Тәжікстан Республикасының Президенті Э.Ш. Рахмоновпен екіжақты кездесулер өткізді.

2 маусым

Мемлекет басшысы Ақтөбе облысында жұмыс сапарымен болды.

Президент Есет батыр атындағы әскери-полициялық мектепте болып, сыныптарды, казармаларды аралады, курсанттармен әңгімелесті.

Одан соң Батыс әскери округінің жеке құрамасымен кездесуде 4 офицерге пәтер ордерлерін табыс етті.

Н.Ә. Назарбаевтың жұмыс сапарының келесі пункті «Феррохром» ААҚ болды. Акционерлік қоғамның бас директоры В.И. Гриненко облыс кәсіпорнының энергетикалық тәуелсіздікті қамтамасыз ету бағдарламасын орындауға дайын екендігі туралы мәлімдеді.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Ақтөбе қаласында жыл сайын өтетін «Жас дәурен — 2001» жастар фестиваліне қатысты, онда дарынды жастардың 19 өкілінің бірі қазақстандық танымал суретші Т. Серікова Президенттің қолынан 3 бөлмелі пәтердің кілтін алды.

Содан соң Н.Ә. Назарбаев шампан шарабы зауытын, гофрленген картон және гофрленген ыдыс шығаруға маманданған «Эконика» ЖШС-ін, металл жабынды өндіретін «Қазақстантрубопром» ЖШС-ін аралады, Ақтөбе қаласы кәсіпорындары өнімдерінің көрмесін қарады, Ақтөбе қаласындағы Орынбор күндерінің аясында облыстық драма театрда өткен концертте болды.

4 маусым

Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында ЕҚЫҰ іс басындағы төрағасы, Румынияның Сыртқы істер министрі М.Д. Джоанэні қабылдады.

Кездесу барысында тараптар Қазақстан және ЕҚЫҰ қатынастарында өзара түсінушілік, ынтымақтастық және әріптестік жағдайы орнағанын, байланыстарды

арттыру үшін резервтердің бар екенін ризашылықпен атап өтті.

Мемлекет басшысы «Мемлекеттік қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс пен толықтыру енгізу туралы» №204-II, «Қоршаған ортаны қорғау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №205-II заңдарына қол қойды.

5 маусым

Мемлекет басшысы жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Моңғолия Республикасының Төтенше және Өкілетті Елшісі Д. Дашнямнан сенім грамотасын қабылдады.

Мемлекет басшысы «Xinhua» Қытай ақпараттық агенттігінің және бірқатар ҚХР жетекші газеттерінің тілшілеріне сұхбат берді.

«Шанхай бестігіне» қатысушы мемлекеттер басшыларының отырысы қарсаңында Президент 1996 жылдан бастау алатын көпжақты ынтымақтастық үдерісіне оң баға берді және жоғарыда болатын кездесудің маңыздылығын атап өтті, онда жаңа халықаралық құрылым — «Шанхай ынтымақтастық ұйымын» құру жоспарланған болатын.

Н.Ә. Назарбаев сондай-ақ Қазақстанның 10 жылдық дамуының қорытындысы, құқықтық реформалардың жүзеге асуы, Астана қаласының — елдің жаңа әкімшілік орталығының құрылысы туралы айтты және Қазақстан-Қытай қатынастарын кеңейту перспективалары және Қазақстан экономикасының мұнай-газ секторының дамуы туралы сұрақтарға жауап берді.

6 маусым

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан судьяларының III съезіне қатысты.

Съезд жұмысына орталық және жергілікті мемлекеттік органдардың басшылары, елдің барлық аймақтарының сот органдарының делегаттары, Судьялар одағы орталық кеңесінің және Жоғарғы сот өкілдері, сондай-ақ құқықтанушы ғалымдар қатысты.

Өз сөзінде Н.Ә. Назарбаев: «...Қазақстан тәуелсіздігінің алғашқы онжылдығы тарихқа тек ре-

формалар уақыты ретінде ғана еніп қоймай, ең кең мағынадағы, әділеттіліктің орнау уақыты ретінде де енеді...», — деп ерекше атап өтті. Президент атап өткендей, өркениетті қоғамдағыдай адамдар соттарға сеніп, өздерінің құқықтарын қорғау үшін соттарға жүгінуі — сот-құқықтық реформалардың негізгі қорытындысы болып табылуы тиіс. Және осындай сот жүйесінің болуы қоғамда болып жатқан саяси және экономикалық өзгерістердің қайталанбауының ең жақсы кепілі болып табылады (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы «Қазатомөнеркәсіп» ЖАҚ президенті М.Е. Жәкішевті қабылдады. Ол Қазақстанның уран саласы жұмысының жағдайы туралы және оны дамытудың перспективті жоспарлары жөнінде мәлімдеді.

Мемлекет басшысы атақты ресейлік кинодраматург Р.И. Ибрагимбековті қабылдады.

Кездесу барысында қазақ халқы тарихының ірі оқиғалары туралы эпикалық кинолента құру жөніндегі жобаны талқылады.

Мемлекет басшысы «Астана кубогы» II қазақстандық теннис турнирінің салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің 2000 жылғы есебін бекіту туралы» №622, «Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің 2000 жылғы таза табысының жұмсалуды туралы» №623, «Б.А. Исаев туралы» №624, «А.Қ. Өртембаевты Қазақстан Республикасының Құнды қағаздар жөніндегі ұлттық комиссиясының атқарушы директоры — комиссия мүшесі етіп тағайындау туралы» №625 жарлықтарына қол қойды.

7 маусым

Мемлекет басшысы «Royal Dutch Shell Group» компаниялары тобының президенті Ф. Уоттсты қабылдады.

Әңгіме барысында тараптар Қашаған кен орнын игеру жөніндегі бірлескен жобаның перспективаларын

және «Royal Dutch Shell Group» корпорациясының «Қазақойл» Ұлттық мұнай-газ компаниясы» ЖАҚ-пен ынтымақтастығын кеңейтуді талқылады.

«Royal Dutch Shell Group» — көлемі жағынан әлемде екінші британдық-голландтық мұнай-газ компаниясы. 1907 жылы «Standard Oil» американ трестінің экспансиясына бәсекелес болу үшін «Royal Dutch Petroleum Company» және «Shell Transport and Trading Company Ltd.» компанияларын біріктіру арқылы құрылған. «Shell» әлемнің 40-тан астам елінде мұнай мен газды геологиялық барлау және өндіру жұмыстарын жүргізеді. Оған әлемдегі ең ірі АЖБ желісі тиесілі, онда 55 мыңнан астам бекет бар. Сондай-ақ «Shell» 50-ден астам мұнай өңдеу зауытына толықтай немесе ішінара иелік етеді. Атап айтқанда, компанияға Нидерландыда қуаты тәулігіне 10 мың тонна болатын «Pernis» Еуропадағы ең ірі мұнай өңдеу зауыты, Ұлыбританияда қуаты жылына 12 млн. тонна болатын «Stenlow» зауыты, Францияда жалпы қуаты тәулігіне 40 790 тонна болатын 3 МӨЗ тиесілі. Бұдан басқа бірталай химиялық кәсіпорындар, сондай-ақ күн батареялары мен басқа да альтернативті энергия көздерінің өндірісі тиесілі.

Мемлекет басшысы «BAE Systems» компаниясының басқарма төрағасы Р. Эвансты қабылдады.

Кездесу барысында Р. Эванс Н.Ә. Назарбаевқа компанияның Қазақстанның азаматтық авиация жағдайын зерттеуді аяқтағаны туралы мәлімдеді және оны қайта жабдықтау мен қайта құру жоспарымен таныстырды. Сондай-ақ Қазақстанда авиакомпания және авиациялық техника жөндейтін кәсіпорын құру туралы мәселелер қарастырылды.

8 маусым

Мемлекет басшысы Астана қаласында Анкара қаласының Мәдениеті күндері аясында астаналық Конгресс-холлда өткен гала-концертті тамашалады.

Мемлекет басшысы «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру енгізу туралы» №206-ІІ Заңына қол қойды.

9 маусым

Мемлекет басшысы Қазақстанға Астана күніне арналған мерекелік шараларға қатысу үшін келген Мәскеу қаласының мэрі Ю. М. Лужковты қабылдады.

Кездесуде Қазақстан және Ресей астаналарын одан әрі дамыту мәселелері талқыланды, энергетикалық қамтамасыз ету жүйелерінің, көліктік инфрақұрылымның, ауыз сумен қамту және тазартудың, сондай-ақ Мәскеу қаласының Үкіметі жасаған медициналық қызмет көрсетудің техникалық және экономикалық көрсеткіштері қарастырылды.

Мемлекет басшысы сол күні 2001 жылдың 8–9 маусымында Астана қаласында өткен Астаналар мен ірі қалалардың халықаралық ассамблеясының (ҚХА) кезекті сессиясына қатысушыларды қабылдады.

Президент қалалардың мэрлеріне Қазақстан туралы тамаша пікірлері үшін алғысын білдірді және «...Астана, ең алдымен, еуразиялық қала ретінде салынып жатыр, сондықтан да, ҚХА сессиясы Қазақстанның астанасында өтіп жатқаны кездейсоқтық емес...», — деп ерекше атап өтті.

Мемлекет басшысы Астана күніне арналған мерекелік шараларға қатысуға келген Мәскеу қаласының мэрі Ю.М. Лужков және Анкара қаласының мэрі М. Гокчекпен бірге Астана қаласындағы Мәскеу қаласының мәдениеті күндерінің салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Фестивальдің концерттік бағдарламасына Мәскеу қаласының танымал өнер шеберлері — И.А. Моисеев басшылық ететін Мемлекеттік академиялық халық биі ансамблінің, К.С. Станиславский және В.И. Немирович-Данченко атындағы театрының, «Русская песня» ансамблінің әртістері қатысты.

Басты мерекелер — Қазақстанның облыстары мен ірі кәсіпорындарының көрнекті карнавалы Қ. Мұңайтпасов атындағы стадионда өтті, онда Н.Ә. Назарбаев, Ю.М. Лужков және М. Гокчек құттықтау сөздерін жеткізді.

Мереке Есіл өзенінің жағалауында лазерлік және электрондық технологияларды қолданатын әсерлі гидропиротехникалық шоумен аяқталды.

11 маусым

Мемлекет басшысы Астана қаласының бірқатар нысандарын аралап шықты, атап айтқанда, Есіл өзені арқылы өтетін жаңа көпірде, «Мастер» құрылыс

материалдары сауда орталығында және Қазақ мемлекеттік заң академиясының филиалында болды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №207-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрі мен Қазақстан Республикасының ІІМ Ішкі әскерлері қолбасшысы өкілеттіктерінің ара-жігін ажырату мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №208-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «2001 жылға арналған көшіп келу квотасы туралы» №628 Жарлығына қол қойды.

12 маусым

Мемлекет басшысы «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы (Салық кодексі)» №209-II, «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексін) қолданысқа енгізу туралы» №210-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №629, «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» №630 жарлықтарына қол қойды.

13 маусым

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен Қазақстан Республикасы Президенті жанындағы Шетел инвесторлары кеңесінің V пленарлық отырысына төрағалық етті.

Отырыста өзара тиімді ынтымақтастықты одан әрі дамыту мәселелері, инвестициялық заңнаманы жетілдіру, шетелдік компаниялардың қазақстандық жұмысшылар мен мамандарды тартуды кеңейту мәселелері талқыланды.

Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Шетел инвесторлары кеңесі Қазақстанда жұмыс жасайтын шетел инвесторлары арасында тікелей байланысты қамтамасыз ету, сондай-ақ инвестициялық қызметтерге байланысты проблемалы сұрақтарды шұғыл түрде шешуді қамтамасыз ету мақсатында Мемлекет басшысының 1998 жылғы 30 маусымдағы Жарлығымен құрылған.

Кеңес кеңесшіл-консультативтік орган болып табылады. Кеңесті оның қызметіне басшылық жасап, күн тәртібін бекітетін және отырыстарына қатысуды жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының Президенті басқарады. Кеңес шеңберінде салық салу, заңнамалық мәселелер, шетел инвесторларының ағымдағы қызметтері, Қазақстанның инвестициялық имиджін арттыру және мұнай-газ секторы мәселелері бойынша 5 біріккен жұмыс тобы қызмет атқарады. Кеңестің отырысы жылына 1–2 рет өткізіледі.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Президенті жанындағы Шетел инвесторлары кеңесінің V отырысына қатысушылармен бірқатар екіжақты кездесулер өткізді.

Атап айтқанда, Н.Ә. Назарбаев ЕҚДБ Президенті Ж. Лемьерді қабылдап, онымен Қазақстандағы экономикалық реформаларды одан әрі тереңдету, сондай-ақ Қазақстан мен ЕҚДБ арасындағы әріптестік қатынастарды нығайту мәселелерін талқылады.

Мемлекет басшысының келесі қонағы «BG Group plc.» корпорациясының атқарушы директоры Ф.Дж. Чапмэн болды. Онымен Қарашығанақ мұнай-газ кен орнындағы жұмыстарды мердігерлер ретінде қазақстандық компанияларды тарту арқылы кеңейту жөніндегі корпорация жобалары туралы пікір алмасты.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасындағы туристік қызмет туралы» №211-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне туристік қызмет мәселелері бойынша өзгерістер енгізу және Қазақстан Республикасының кейбір заң актілерінің күші жойылды деп тану туралы» №212-II заңдарына қол қойды.

15 маусым

Мемлекет басшысы Қытай Халық Республикасының Шанхай қаласында өткен «Шанхай бестігі» мемлекеттерінің саммитіне қатысты.

Саммиттің күн тәртібіндегі негізгі мәселе «Шанхай бестігін» жаңа халықаралық ұйымға — Шанхай ынтымақтастық ұйымына (ШЫҰ) өзгерту және Өзбекстан Республикасын оған мүше етіп қабылдау болды.

Осы орайда сөз сөйлей келе, Н.Ә. Назарбаев «Шанхай бестігі» өңірлік тұрақтылық пен қауіпсіздікті қамтамасыз етуде лайықты үлес қосты және бұл көбінесе бірігудің негізінде жататын қағидалармен: сеніммен, әскери қызметтің ашықтығымен, шекара ауданында қарулы күштерді қысқартумен, теңдікпен, өзіне алынған міндеттердің орындалу тізбегімен байланысты екенін ерекше атап өтті.

Қазақстан Президенті ШЫҰ Хартиясының жобасына бір-біріне деген қауіпсіздік кепілін кеңірек пішінде қамтамасыз етуге, шекаралық аудандардың әлеуметтік, экономикалық және экологиялық мәселелерін бірлесе шешуге, трансшекаралық өзендердің су ресурстарын қолдану мәселелерін әділ реттеуге бағытталған бірқатар ережелерді енгізуді ұсынды (Қосымшаны қараңыз).

Саммит қорытындысы бойынша Шанхай ынтымақтастық ұйымын құру туралы декларацияға және жаңа ұйымның халықаралық-құқықтық негізін қалаған лаңкестікке, сепаратизмге және экстремизмге қарсы күрес туралы конвенцияға қол қойылды.

Қазақстан, Қырғызстан және Өзбекстан президенттері сондай-ақ, үш мемлекет арасындағы шекараларының түйісу нүктесі туралы келісімге қол қойды.

Шанхай ынтымақтастық ұйымы (ШЫҰ) — өңірлік халықаралық ұйым.

ШЫҰ 2001 жылы 15 маусымда Шанхайда құрылды. Оның негізін Қытай, Ресей, Қазақстан, Қырғызстан және Тәжікстан елдерінің шекара маңында әскери саладағы сенімді нығайту туралы Келісім (1996) және Шекара маңында қарулы күштерді өзара қысқарту туралы келісімдерге (1997) қол қою нәтижесінде бұрынырақ құрылған «Шанхай бестігі» елдері құрады. Өзбекстанның қосылуымен ұйым Шанхай ынтымақтастық ұйымы болып өзгерді.

ШЫҰ қызметінің басымдықтарына мүше мемлекеттер аумағында қауіпсіздік пен тұрақтылықты нығайту, терроризм, экстремизм, сепаратизм, ұйымдасқан қылмыс және есірткі трафигіне қарсы бірлескен күрес, экономикалық және энергетикалық ынтымақтастық, ғылыми және мәдени-гуманитарлық әрекеттестік жатады.

ШЫҰ ұйымдасу кезеңінің аяқталуын 2003 жылғы 28–29 мамырдағы мәскеулік саммит білдірді. 2004 жылдың 1 қаңтарынан бастап-ақ ол өзіндік жұмыс тетігі, қызметкерлері және бюджеті бар толыққанды халықаралық құрылым ретінде жұмысын бастап кетті.

Ұйым 2004 жылы желтоқсанда БҰҰ Бас Ассамблеясы жанынан байқаушы мәртебесін алды.

*ШЫҰ органдары: Мемлекет басшылары кеңесі, Үкімет басшылары кеңесі, Сыртқы істер министрлері кеңесі
Министрліктер мен ведомство басшылары жиналысы,
Хатшылық, Өңірлік лаңкестікке қарсы құрылым.*

Мемлекет басшысы «Шанхай бестігі» мемлекеттері саммитінің жұмысы аясында Қытай Халық Республикасының Төрағасы Цзян Цзэминмен және Шанхай қаласының мэрі Сюем Куандимен екіжақты кездесулер өткізді.

18–19 маусым

Мемлекет басшысы Павлодар облысында жұмыс сапарымен болды.

Президент келісімен бірден Май ауданында «Ақсу-Дегелең» темір жол бөлігінің салтанатты ашылу рәсіміне қатысты. Н.Ә. Назарбаев теміржолшыларды және облыс жұртшылығын маңызды оқиғамен құттықтады және «... 1986 жылдан бері Қазақстан алғашқы рет темір жолды дамытуға қайта оралып отыр. Бұл біздің экономикамыздың көтерілуімен және өсуімен, қаржы жинақтау мүмкіндігімен байланысты», — деп ерекше атап өтті.

Президент сондай-ақ теледидар байланысы арқылы Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары Д.К. Ахметовтің Қостанай облысындағы ұзақтығы 450 км болатын «Краснооктябрьское-Донское» магистралі құрылысының басталғандығы туралы баяндамасын қабылдады.

«Ақсу-Дегелең» темір жол магистралі 2,5 жылда салынған, Қазақстанның солтүстік және шығыс өнеркәсіп өңірлерін 600 км жолды қысқарта отырып, ең қысқа жолмен қосты.

Мемлекет басшысы Павлодар қаласында өздерінің алғашқы ғылыми және техникалық зерттемелерін, оқудағы, спорттағы және өнердегі жетістіктері үшін алған грамоталары мен дипломдарын таныстырған бір топ дарынды балалармен кездесті. Осында Н.Ә. Назарбаев мектептің озат түлектеріне «Алтын белгі» төсбелгілерін және естелік қол сағаттарын табыс етті.

Кешке Президент Ертіс өзенінің жағалауында мектеп кешіне және жас әртістер мен спортшылардың театрландырылған қойылымына қатысты.

22 маусым

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің кезекті отырысына төрағалық етті. Онда заңсыз миграциямен күрестің жағдайы мен атқарылып жатқан шаралар және Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің ішкі әскерінің жауынгерлік әзірлігі туралы мәселелер қаралды.

Мемлекет басшысы «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс пен толықтыру енгізу туралы» №213-II, «Кеден одағы мен Бірыңғай экономикалық кеңістікті қалыптастыруды құқықтық қамтамасыз ету туралы келісімді бекіту туралы» №214-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қ.С. Сұлтанов туралы» №632 Жарлығына қол қойды.

23 маусым

Мемлекет басшысы жұбайы С.А. Назарбаевамен бірге «SOS Kinderdorf International» қорының 1,5 және 14 жас аралығындағы 59 балаға арналған 12 тұрғын коттеджден, бала бақшадан, заманауи спорт кешенінен және қонақтарға арналған үйден тұратын «Астана» балалар ауылының салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Президент қордың басшысы Г. Кутинге алғыс хатын тапсырды.

Президент тілшілермен сұхбатында: «...Қордың арқасында Алматыда 3 балалар ауылы жұмыс істеп тұр, елордада балалар үйі олардың дауысына толды, жақында ғана дәл осындай ауыл Теміртау қаласында салынды. Бұл — еліміздің тәуелсіздігінің 10 жылдығын тойлауға қосылған үлкен үлес. Мемлекеттің, аналардың және тәрбиешілердің қамқорымен осы үлкен жанұялардың балалары жақсы адам және нағыз отансүйгіштер болып өседі деп үміттенемін...», — деп ерекше атап өтті.

Мемлекет басшысы «Ауылдық (селолық) округтердің, ауылдар (селолар), кенттер әкімдерін сайлау туралы» №633 Жарлығына қол қойды.

24 маусым

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан Республикасы І спартакиадасының

финалдық ойындарының салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

25 маусым

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының 1929 жылғы 12 қазанда Варшава қаласында қол қойылған Халықаралық әуе тасымалдарына қатысты кейбір ережелерді бірдейлендіру үшін Конвенцияға түзетулер туралы хаттамаға қосылуы туралы» №215-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 22 қаңтардағы №30 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» №634 Жарлығына қол қойды.

26 маусым

Мемлекет басшысы «Тәжікстан Республикасы, Қырғыз Республикасы, Қазақстан Республикасы мен Исмаилиттер Имаматы арасындағы Орталық Азия университетін құру жөніндегі шартты бекіту туралы» №216-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы Президентінің 2000 жылғы 20 желтоқсандағы №518 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» №635, «Кешірім жасау туралы» №636–637, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №638–641, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» №642, «Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңында көзделген ережелерді бекіту туралы» №643 жарлықтарына қол қойды.

27 маусым

Мемлекет басшысы «Қ.Н. Келімбетов туралы» №644 Жарлығына қол қойды.

27–29 маусым

Мемлекет басшысы Шығыс Қазақстан облысында жұмыс сапарымен болды.

Өскемен қаласында Президент қала кәсіпкерлерімен кездесті және салынып жатқан «Өскемен-Северное» автожолының аумағын қарап шықты.

Өскемен қаласының маңындағы Ахмирово кентінде Н.Ә. Назарбаев облыстық бюджет қаржысына салынған отбасылық типтегі балалар ауылында болды

және әр отбасыға компьютер сыйлады. Осында Президент жастардың жаңа сауық орнын аралады. Одан соң, Мемлекет басшысы тікұшақ арқылы бірқатар таулы ауылдық өндіріс кәсіпорындарынан ұшып өтті. «Средигорненский» кооперативінің жұмысшыларымен кездесуде фермерлер мен өңір кәсіпкерлерінің ауылшаруашылық техникасын сатып алу перспективалары туралы мүдделі пікір алмасу өтті.

29 маусым

Мемлекет басшысы «Интегралдық микросхемалар топологияларын құқықтық қорғау туралы» №217-II, «Қазақстан Республикасы азаматтарының ақшаны жария етуіне байланысты оларға рақымшылық жасау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс енгізу туралы» №218-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Астана — жаңа қала» арнайы экономикалық аймағын құру туралы» №645 Жарлығына қол қойды.

ШІЛДЕ

Дс	2	9	16	23	30
Сс	3	10	17	24	31
Ср	4	11	18	25	
Бс	5	12	19	26	
Жм	6	13	20	27	
Сн	7	14	21	28	
Жк	1	8	15	22	29

4 шілде

Мемлекет басшысы «Балаларды саудалауға, балалар зинақорлығына және балалар порнографиясына қатысты Баланың құқықтары туралы конвенцияның факультативтік хаттамасын бекіту туралы» №219-II, «Әйелдерге қатысты кемсітушіліктің барлық түрлерін жою туралы конвенцияның факультативтік хаттамасын бекіту туралы» №220-II, «Балалардың қарулы жанжалдарға қатысуына байланысты Баланың құқықтары туралы конвенцияның факультативтік хаттамасын бекіту туралы» №221-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы Президентінің 1993 жылғы 5 наурыздағы №1150 Жарлығының күші жойылды деп тану туралы» №646 Жарлығына қол қойды.

5 шілде

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Түрікменстанның Президенті С.А. Ниязовпен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында екіжақты ынтымақтастықтың кең ауқымды мәселелері қарастырылды. Сонымен қатар Қазақстан-Түрікменстан мемлекеттік шекарасын белгілеу және демаркациялау үдерісі туралы келісімге қол қою күн тәртібінің басты мәселесіне айналды.

Келіссөздердің қорытындысы бойынша Мемлекеттік шекараны қорғаудағы ынтымақтастық туралы келісімге, Бас бостандығынан айыруға сотталған адамдарды жазасын әрі қарай өтеу үшін беру туралы шартқа, Кеден істеріндегі ынтымақтастық және өзара түсіністік туралы, Салық заңнамасын бұзушылықтарға қарсы күрес саласындағы ынтымақтастық пен ақпарат алмасу туралы, білімі, ғылыми дәрежесі және атағы туралы дипломдардың баламалылығын тану туралы келісімдерге қол қойылды.

Сол күні Мемлекет басшысы Қазақстанда ресми сапармен жүрген Түрікменстанның Президенті С.А. Ниязовпен бірге Л.Н. Гумилев атындағы Еуразия ұлттық университетінде болды және профессорлық-оқытушылар құрамымен және оқу орны студенттерімен кездесті.

Кездесуде Түрікменстан Президентіне университеттің құрметті профессоры мантиясы мен дипломы табыс етілді.

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинге адамдар өмірін қиған «Екатеринбург-Иркутск-Владивосток» авиарейсінің апатқа ұшырауына байланысты көңіл айту жеделхатын жолдады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Мемлекеттік бейбітшілік және прогресс сыйлығы туралы» №222-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне «Астана — жаңа қала» арнайы экономикалық аймағы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №223-II, «Ұжымдық қауіпсіздік жүйесінің күштері мен құралдары құрамаларының мәртебесі туралы келісімді бекіту туралы» №224-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «К.Д. Келетсекисті «Астана» естелік медалімен наградтау туралы» №647, «Жекелеген мемлекеттік жоғарғы оқу орындарына ерекше мәртебе беру туралы» №648, «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №649, «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» №650 жарлықтарына қол қойды.

6 шілде

Мемлекет басшысы Қазақстанда ресми сапармен жүрген Түрікменстанның Президенті С.А. Ниязовпен бірге астананың Президенттік мәдени орталығында болды және Астана қаласындағы Түрікменстан Елшілігінің салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Н.Ә. Назарбаев Құрметті қонақтар кітабына тату түрікмен халқына бақыт пен гүлдену жолын тілеп жазба қалдырды, одан соң С.А. Ниязовпен бірлескен баспасөз мәслихатын өткізді.

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен телефон арқылы сөйлесті.

В.В. Путин Н.Ә. Назарбаевты туылған күнімен құттықтады, одан соң тараптар екіжақты қатынастар-

дың одан әрі даму жағдайы мен перспективаларын талқылады, ТМД-дағы интеграциялық үдерістердің сипаты мен қарқыны туралы пікір алмасты және 2001 жылдың 1–2 тамызында Ресей Федерациясының Сочи қаласында өтетін ТМД мемлекеттерінің бейресми саммитінде екіжақты кездесу туралы келісті.

Мемлекет басшысы КСРО және Қазақ КСР халық әртісі Е.Б. Серкебаевты 75 жас мерейтойымен телефон арқылы құттықтап, зор денсаулық пен жаңа шығармашылық табыстар тіледі.

9 шілде

Мемлекет басшысы «Ғылым туралы» №225-II, «Қазақстан Республикасының ғылым мәселелері жөніндегі кейбір заң актілерінің күші жойылды деп тану туралы» №226-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Х. Кыврыкоглуды II дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» №651, «Қазақстан Республикасының кейбір облыстық, аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» №652, «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 22 қаңтардағы №29 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №653 жарлықтарына қол қойды.

10 шілде

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №227-II, «Қазақстан Республикасы астанасының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтырулар енгізу туралы» №228-II, «2001 жылғы 28 сәуірде жасалған Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Абу-Даби даму қорының арасындағы «Қарағанды-Астана» жолының құрылысын қаржыландыруға арналған заем туралы келісімді бекіту туралы» №229-II заңдарына қол қойды.

11 шілде

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерінің Жоғарғы Бас қолбасшысы ретінде Республикалық ұланның екі полкіне жауынгерлік ту табыс етті.

Н.Ә. Назарбаев жауынгерлердің алдында сөйлеген сөзінде ұландықтар әрқашан әскердің ең жақсы, ең сенімді бөлігі болғанын еске салды. «Сіздер біздің Қарулы Күштеріміздің бетке ұстарысыздар, — деді Президент, — Осы тудың астында ғасырлық дәстүрлеріміз нығайып және жаңалары дами берсін». Мемлекет басшысы жауынгерлерге денсаулық, ауыр жауынгерлік еңбекте сәттілік тіледі.

Одан соң Президент Қазақстан Республикасының Премьер-министрі Қ.К. Тоқаевпен, Қауіпсіздік кеңесінің хатшысы А.С. Сәрсенбаевпен және басқа да ресми тұлғалармен бірге жауынгерлік техниканы және қару-жарақты қарап шықты, тирдегі электронды атыс тренажерында Калашников автоматынан, Макаров тапаншасынан, мерген винтовкасынан атып көрді, казармаларда және асханаларда болды.

Мемлекет басшысы Қазақстанның кәсіпкерлерімен кездесті.

Кездесу барысында кәсіпорын, банк және компания басшылары Президентке отандық инвесторлардың проблемалары туралы айтты. Н.Ә. Назарбаев өз тарапынан бизнесмендерге мемлекет оларға бастапқы кезеңде елеулі көмек көрсеткенін, енді соны қайтаратын кез келгенін естеріне салды, және бизнесмендерді ел экономикасының мұнай өндіру саласында, өңдеу өнеркәсібінде және Қазақстанның инфрақұрылым саласында инвестициялық қызметті жандандыруға шақырды (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы Америка Құрама Штаттарының вице-президенті Р. Чейнимен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгіме барысында тараптар әлемдегі жаһандану үдерісінің кейбір даму аспектілерін талқылады, әртүрлі саладағы екіжақты ынтымақтастықтың кең ауқымды мәселелерін қарастырды және ҚҚК мұнай құбырының жақын арада іске қосылуына байланысты бір-бірін құттықтады.

Р. Чейни Н.Ә. Назарбаевты Дж. Буштың Президент Әкімшілігі, соның ішінде энергия қорларын тасымалдаудың жаңа жүйесін құру жолдары арқылы да, Қазақстанның тәуелсіздігін нығайтуға көмектесуін жалғастыратынына сендірді.

Р. Чейни Дж. Буштың атынан Қазақстан Президентіне ізгі тілектерін жеткізді.

Мемлекет басшысы «Сертификаттау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №230-II, «Астық туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер енгізу туралы» №231-II, «Франция Республикасының Үкіметі мен Қазақстан Республикасы Үкіметінің арасындағы қаржыландыру туралы хаттаманы (Алматы қаласының сумен қамтамасыз ету және кәріз инфрақұрылымын оңалту мен жаңғырту жобасы) бекіту туралы» №232-II, «Кеңес Социалистік Республикалар Одағы мен Америка Құрама Штаттары арасындағы ракетаға қарсы қорғаныс жүйелерін шектеу жөніндегі 1972 жылғы 26 мамырдағы шартқа байланысты уағдаластықтар туралы меморандумды бекіту туралы» №233-II, «Қазақстан Республикасының Әділет біліктілік алқасы туралы» №234-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне Әділет біліктілік алқасы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №235-II, «Семей аймағында медициналық қызмет көрсетуді жақсарту» жобасын жүзеге асыру үшін Жапония Үкіметінің Қазақстан Республикасының Үкіметіне грант беру мәселесі бойынша Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Жапония Үкіметінің арасындағы ноталар алмасу нысанындағы келісімді бекіту туралы» №236-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне бағалы қағаздар рыногы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» №237-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне сот ісін жүргізу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» №238-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне банкроттық мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №239-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қаржы нарығын мемлекеттік реттеудің бірыңғай жүйесін ұйымдастыру жөніндегі шаралар туралы» №654 Жарлығына қол қойды.

12 шілде

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне қаржы полициясы органдары қызметінің мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №240-II, «Қазақстан Республикасы Президентінің «Өндірістік кооператив туралы» заң күші бар Жарлығына өзгерістер мен

толықтырулар енгізу туралы» №241-II заңдарына қол қойды.

13 шілде

Мемлекет басшысы «Д. Авромопулосты «Астана» естелік медалімен наградтау туралы» №655 Жарлығына қол қойды.

16 шілде

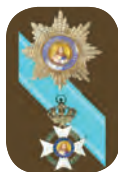
Мемлекет басшысы Грекия Республикасында ресми сапармен болып, осы елдің астанасы Афины қаласында Президент К. Стефанопулспен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында екіжақты ынтымақтастықтың кең ауқымды мәселелері бойынша, ең алдымен жеңіл өнеркәсіп, туризм, машина жасау, энерготасымалдаушыларды өндіру, жасау және тасымалдау, бірлескен кәсіпорындарды құру және т.б. салаларға қатысты пікір алмасты.

Келіссөздер қорытындысы бойынша Қазақстан мен Грекия қатынастарының тарихында тұңғыш рет экономикалық және технологиялық ынтымақтастық жөнінде мемлекетаралық келісімге қол қойылды.

Кездесу соңында Грекия Президенті екі ел арасындағы әріптестік қатынастардың дамуына қосқан үлкен үлесі, екіжақты экономикалық ынтымақтастықты нығайтудағы жемісті қызметі үшін Н.Ә. Назарбаевқа Грекияның жоғарғы мемлекеттік наградасы — I дәрежелі «Құтқарушы» орденін табыс етті.

Өз кезегінде Қазақстан Президенті К. Стефанопулосты I дәрежелі «Барыс» орденімен наградтады.

1

I дәрежелі «Құтқарушы» ордені (1-сурет) Құдайдың рақымшылығымен Грекияның азат етілуінің құрметіне 1833 жылғы 20 мамырда тұңғыш грек королі Оттонмен тағайындалған.

Алғашқы мәртебе бойынша орден грек азаматтарына тәуелсіздік үшін соғыстағы ерен еңбегі немесе Грекияны азат етуге қосқан үлесі үшін, әскердегі, флоттағы, дипломатиялық, әкімшілік қызметте, ғылымда, өнерде және қоғамдық өмірдің басқа салаларында үздік болған тұлғаларға, сондай-ақ Грекияны дәріптейтін және оның гүлденуіне көмектесетін әрекеттері үшін табыс етілді.

Кейін өз елдері мен Грекияның байланысын нығайтуға елеулі үлес қосқан шетел азаматтары да марапатталатын болды.

«Барыс» ордені 1999 жылы үш дәрежелі болып бекітілді. I, II, III дәрежелі «Барыс» орденімен марапаттау Қазақстан

Республикасының мемлекеттігі мен егемендігін нығайту ісіне; бейбітшілікті, қоғамның топтасуы мен Қазақстан халқының бірлігін қамтамасыз етуге; мемлекеттік, өндірістік, ғылыми, әлеуметтік-мәдени және қоғамдық қызметте; халықтар арасындағы ынтымақтастықты нығайтуға; ұлттық мәдениеттерді жақындастыру мен өзара байытуға; мемлекеттер арасындағы достық қатынастарды дамытуға сіңірген ерекше еңбегі үшін жүргізіледі.

I дәрежелі «Барыс» ордені жұлдыздан (2-сурет) және иыққа асатын лентадағы белгіден (3-сурет), II дәрежелі «Барыс» ордені тақташасындағы белгіден (4-сурет), III дәрежелі «Барыс» ордені мойынға асатын лентадағы белгіден (5-сурет) тұрады.

Мемлекетбасшысы «Қазақстан Республикасындағы Сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» №242-II, «Қазақстан Республикасының сәулет және қала құрылысы саласындағы кейбір заң актілерінің күші жойылды деп тану туралы» №243-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне қылмыстық-атқару жүйесін реформалау және осы жүйе қызметкерлерінің мәртебесі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №244-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «К. Стефанопулосты I дәрежелі «Барыс» орденімен наградтау туралы» №656 Жарлығына қол қойды.

17 шілде

Мемлекет басшысы Грекия Республикасына ресми сапары барысында Афины қаласының бірқатар назар аударарлық жерлерін аралады, атап айтқанда, Акропольді, Дионис театрын, Пропилейді, Ника Афинская храмын, Парфенонды, Эрехтейонды, Акрополь мұражайын аралады.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Грекияның іскер орта өкілдерімен кездесті.

Мемлекет басшысы «Автомобиль жолдары туралы» №245-II, «Мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек туралы» №246-II жарлықтарына қол қойды.

18 шілде

Мемлекет басшысы Грекия Республикасына ресми сапары барысында осы елдің Парламенті спикері

А. Какламаниспен және өзіне грекиялық Афины Алтын медалін табыс еткен Афины қаласының мэрі Д. Аврамапулоспен кездесті.

Сол күні Мемлекет басшысы Хорватия Республикасына ресми сапармен аттанып, осы елдің астанасы Загреб қаласында Президент С. Месичпен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында экономикалық және мәдени-гуманитарлық саладағы екіжақты ынтымақтастықтың жағдайы мен перспективалары қарастырылды.

Келіссөздер қорытындысы бойынша Қазақстан мен Хорватияның Өзара қатынастарының принциптері туралы декларация қабылданды.

Кездесу соңында Президент С. Месич Н.Ә. Назарбаевқа Хорватияның жоғарғы мемлекеттік наградасы — Ұлы Даница белгісі бар лентадағы Король Томислав орденін табыс етті.

1

2

3

«Ұлы Даница белгісі бар лентадағы Король Томислав» ордені 1941 жылғы 27 желтоқсанда Томислав II-мен тағайындалған.

Орденмен шетелдік мемлекеттердің басшылары егеменді Хорватия Республикасын нығайтуға бағытталған қызметтері, оның халықаралық беделін көтеруге және екіжақты қатынастарды дамытуға қосқан салмақты үлесі үшін марапатталады.

Награда Ұлы Даницаның ленталы орден белгісінен (1-сурет), кіші орденнен (2-сурет) және кіші белгіден (3-сурет) тұрады.

19 шілде

Мемлекет басшысы Хорватия Республикасына ресми сапары барысында Хорватия Премьер-министрі И. Рачанмен және Хорватия Парламентінің депутаттарымен кездесті.

23 шілде

Мемлекет басшысы ресми сапармен Қырғыз Республикасында болып, осы елдің астанасы Бішкек қаласында Президент А.А. Ақаевпен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер қорытындысы бойынша Қазақстан-Қырғыз қатынастарының болашағын айқындаған үш құжатқа — Екіжақты қатынасты одан әрі дамыту туралы бірлескен мәлімдемеге, 2001–2005 жылдарға арналған экономикалық ынтымақтастық туралы келісімге және Қазақстан Республикасы мен Қырғыз Республикасы

арасындағы шекараны делимитациялау туралы ком-
мюникеге қол қойылды.

Кездесу соңында Қазақстан Президенті А.А. Ақаевты 2001 жылы Қазақстанға ресми са-
пармен келуге шақырды. Шақыру ризашылықпен
қабылданды.

Сапар барысында Н.Ә. Назарбаев Қырғыз
мемлекеттік университетінің студенттерімен
және оқытушыларымен кездесті және қырғыз
астанасындағы М.О. Әуезов ескерткішінің салтанатты
ашылу рәсіміне қатысты.

26 шілде

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиден-
циясында Қазақстан Республикасы Президенті
Әкімшілігінің басшысы С.С. Қалмырзаевты
қабылдады. Ол 2000 жылғы 14 желтоқсандағы, 2001
жылғы 30 қаңтардағы және 13 сәуірдегі кеңестердің,
сондай-ақ 2000 жылғы 22 желтоқсандағы Қазақстан
Республикасы Парламенті Сенаты отырысының
қорытындысы бойынша Қазақстан Республикасының
Үкіметіне және әкімдерге берілген тапсырмалардың
орындалу барысы жайында хабардар етті.

Президент, 2001 жылдың 1 шілдесіне
экономиканың барлық салаларында 106,8 мың жаңа
жұмыс орны немесе жылдық бағдарламаның 84,4%-ы
орындалғанын атай отырып, халықты жұмыспен қамту
мәселесіне ерекше көңіл бөлді. Н.Ә. Назарбаев бұл
мәселенің шешімі шағын және орта бизнесті дамытуда
жатқанын атап өтті, ал 2001 жылдың 1 шілдесіндегі
жағдай бойынша бұл салада шамамен 1,5 млн. адам
жұмыспен қамтылған, бұл республикадағы жұмыспен
қамтылғандардың жалпы санының 25%-ын құрайды.

Президент өзінің тапсырмаларының мүлтіксіз
орындалуы үшін шаралар қолдану қажеттігін атап өтті.

28 шілде

Мемлекет басшысы «Ш. Шимичті Қазақстан
Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау
туралы» №657, «Л. Либальді Қазақстан Республика-
сының Құрмет грамотасымен наградтау туралы»
№658 жарлықтарына қол қойды.

30 шілде

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденция-
сында құрамында ғарышкер-сынақшы Т.А. Мұсабаев

және борт инженері Ю.М. Батурин бар тұңғыш халықаралық ғарыштық экспедициясы экипажының мүшелерін қабылдады.

Мемлекет басшысы «Оңтүстік Қазақстан облысының көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» №659 Жарлығына қол қойды.

31 шілде

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында «Chevron Corporation» корпорациясы басқарма төрағасының орынбасары Р. Мацкені қабылдап, онымен КҚК мұнай құбыры құрылысының барысын талқылады.

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанның қоғам өкілдерін қабылдады. Кездесуге шаруа қожалықтарының басшылары, машина жасаушы, театрлық және теледидарлық қоюшы-режиссер, оралман-жазушы және республикадағы жалғыз ұшқыш әйел шақырылды.

ТАМЫЗ

Дс		6	13	20	27
Сс		7	14	21	28
Ср	1	8	15	22	29
Бс	2	9	16	23	30
Жм	3	10	17	24	31
Сн	4	11	18	25	
Жк	5	12	19	26	

1 тамыз

Мемлекет басшысы 2001 жылдың 2 тамызында өтетін ТМД мемлекеттері басшыларының бейресми кездесуіне қатысу үшін Ресей Федерациясының Сочи қаласына келді.

Саммит қарсаңында Президент бірқатар екіжақты кездесулер өткізді.

Әзірбайжан Республикасының Президенті Г.А. Алиевпен кездесу барысында Каспий теңізі қайраңындағы экономикалық қызметтің мәселелері қарастырылды. Екі елдің көшбасшылары Каспийдің құқықтық мәртебесінің анықталуының жақын екенін атап өтті, сондай-ақ теңіздің мәртебесін және Каспий мұнайының тасымалдану жолдарын анықтау үшін Каспий маңы елдерінің саммитін өткізу перспективалары туралы мәселелерді қарастырды.

Н.Ә. Назарбаев Г.А. Алиевті Каспий құбыры консорциумы жобасының жүзеге асырылу барысы туралы хабардар етті және Қазақстанның Ыстамбұл және Анкара қалаларындағы «Баку-Тбилиси-Джейхан» бағытындағы мұнай құбырының жобасын қолдау туралы декларацияны ұстанатынын айтты.

Тараптар сондай-ақ әлемдегі, Кавказ және ортаазиялық өңірдегі қауіпсіздіктің өзекті мәселелерін талқылады. Әзірбайжан көшбасшысы АӨСШҚ шақыру туралы Н.Ә. Назарбаевтың бастамасын қолдады және 2001 жылдың қарашасында өтетін саммитке қатысатынын жеткізді.

Мемлекет басшысы одан соң Беларусь Республикасының Президенті А.Г. Лукашенко және Қырғыз Республикасының Президенті А.А. Ақаевпен кездесті.

2 тамыз

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Сочи қаласында өткен ТМД мемлекеттері басшыларының бейресми кездесуіне қатысты.

Саммитте Ресей және Беларусь Одағының ЕурАзЭҚ және ОАЭҚ-пен ынтымақтастығын кеңейту, есірткі бизнесіне және заңсыз есірткі айналымына, сондай-ақ ұйымдасқан қылмыстың барлық түріне қарсы күресті күшейту мәселелері қарастырылды.

Мемлекет басшысы ТМД мемлекеттері басшыларының бейресми кездесуі аясында Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен кездесті.

Тараптар экономикалық қызметтің шекарасын анықтау, мұнай және газды өндіру мен өңдеу, КҚК мұнай құбырының құрылысы және көмірсутекті шикізатты тасымалдау бағыттарын анықтау жөніндегі кең ауқымды мәселелерді талқылады.

Екіжақты кездесулер аяқталған соң, Н.Ә. Назарбаев пен В.В. Путин Әзірбайжан Республикасының Президенті Г.А. Алиевтің қатысуымен бірлескен келіссөздер жүргізді, онда Каспийдің табиғи байлықтарын игеруде үш елдің ынтымақтастығының мүмкіндіктері қарастырылды және теңіздегі Әзірбайжан-Иран жанжалының жай-жапсарын талқылады.

5–21 тамыз

Мемлекет басшысы қысқа мерзімді демалыста болды.

21 тамыз

Мемлекет басшысы «Р.С. Жиенбаевты Еуразиялық экономикалық қоғамдастықтың жанындағы Қазақстан Республикасының Тұрақты өкілі қызметіне тағайындау туралы» №660, «Ж.С. Мақажанова туралы» №661, «А.Қ. Өртембаев туралы» №662, «Г.Н. Шалғымбаева туралы» №663, «Қазақстан Республикасының мамандандырылған ауданаралық экономикалық соттарының судьяларын қызметке тағайындау және кейбір облыстық, аудандық және оларға теңестірілген соттарының алқа төрағалары мен судьяларын қызметтен босату туралы» №664, «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №665, «Қазақстан Республикасында тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» №666, «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» №667, «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 11 тамыздағы №188 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №668 жарлықтарына қол қойды.

22 тамыз

Мемлекет басшысы 2001 жылдың 21 тамызында Астана қаласында өткен II халықаралық «Сәулетті бомонд — 2001» форумының қатысушыларын қабылдады.

Президент форум қатысушыларына Астана қаласына көрсеткен құрметі мен назары үшін алғысын білдірді және Қазақстан астанасының көшірілу тарихы туралы әңгімеледі, елдегі экономикалық жағдайды бейнелеп берді және сәулетшілерді Астана қаласы үшін жаңа жобаларды әзірлеуге белсенді атсалысуға шақырды.

Мемлекет басшысы «А.М. Жолдасбеков туралы» №669, «Е.П. Квонды Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» №670, «А.Р. Рысқұловты Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» №671, «М. Хамфризді Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» №672 жарлықтарына қол қойды.

23 тамыз

Мемлекет басшысы Солтүстік Қазақстан облысында жұмыс сапарымен болды.

Президенттің сапар бағдарламасы Петропавл қаласындағы украиналық «ЛАН» концернімен бірлесіп жүзеге асып отырған, құрастыру цехында «НАН» комбайндарының және ЖВП-9,1 кең алымды дестелегіштерінің бұрай құрастыру жұмыстары басталған шағын литражды қозғалтқыштар зауытынан басталды. Н.Ә. Назарбаев жаңа техниканың үлгілерін қарады, олардың техникалық сипаттамаларымен танысты және осында зауыттың ішінде Петропавл қаласының жетекші кәсіпорындары басшыларымен кездесу өткізді.

Одан соң Президент жөнделген вокзал ғимаратын қарап шықты, былғары зауытын аралады, қаланың орталық алаңында болып, қала тұрғындарымен кездесті.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Қызылжар ауданында болып, онда «Вагулино» шаруа қожалығының егістігінде «НАН» комбайндарының және ЖВП-9,1 жаткаларының техникалық мүмкіндіктерін іс жүзінде тексеріп көрді, одан соң аудан басшылығымен, ірі агрофирмалардың директорларымен және шаруа қожалықтарының басшыларымен кеңес өткізді.

24 тамыз

Мемлекет басшысы Солтүстік Қазақстан облысына жұмыс сапары барысында Айыртау ауданына барып, «Тұмар-Жер» шаруа қожалығының егіс алқабын аралады, «Қарасай-Ағынтай» мемориалды кешенінде болды, одан соң тікұшақпен Ақмола облысына ұшып кетті.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Щучинск ауданында болып, онда «Золотой колос» ЖШС егістігін аралады және сонда облыс басшылығымен, аудан әкімдерімен, қожалық директорларымен, инвестор фирмалардың өкілдерімен және фермерлермен кеңес өткізді.

Кеңесте Президент орақ науқаны басталар алдында мемлекет ауылды жанар-жағармаймен толығымен қамтығанын, ауылшаруашылық өнімдерін өндірушілердің қарызын екі рет алып тастағанын және фермерлерге үнемі пайызсыз несиелер бөліп отырғанын атап өтті. Осыған байланысты мемлекет, өз кезегінде, фермерлерден тұрмысы төмен отбасыларды, медициналық мекемелерді және ауылдық жерлердегі мектептерді қолдау мәселелеріне қатысуын күтеді.

27 тамыз

Мемлекет басшысы Алматы қаласында жұмыс сапарымен болды.

Президент қайта құрылғаннан кейін іске қосылған Алматы вагон жөндеу зауытына барып, оның жаңа технологиялық жабдықтарымен көңілі тола танысып шықты, олардың 67%-ы Қазақстанның әскери-өнеркәсіп кешенінің кәсіпорындарында дайындалған және ТМД-да теңдесі жоқ, сондай-ақ вагонды бөлшектеу цехын, құрастыру учаскесін және жөнделген вагондардың бірін қарап шықты.

Президент зауыт ұжымына және жапондық «Chori KRP» фирмасының басшылығына еңбекті тамаша ұйымдастырғаны және Қазақстанда алдыңғы қатарлы өндірісті құрғаны үшін ризашылығын білдірді.

Мемлекет басшысы «Алматы-Бішкек» автокөлік жолының 35-шақырымында XV-XVIII ғасырлардағы қазақ халқының жоңғар басқыншыларымен күресіне арналған монументті ашты.

Монумент тұғырының жанында сөйлеген сөзінде Президент: «...Біздің борышымыз — қазақ халқының отан соғысы уақытындағы барлық шындықты тарих үшін білу және сақтау, ата-бабаларымыздың ерліктерін жастарды отансүйгіштікке тәрбиелеуде қолдану...», — деді.

Мемлекет басшысы «С. Демирелді І дәрежелі «Барыс» орденімен наградтау туралы» №673, «Антиядролық қозғалыстың бір топ белсенділерін Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградларымен марапаттау туралы» №674, «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігінің 10 жылдығы құрметіне арналған мерекелік медаль туралы» №675 жарлықтарына қол қойды.

28 тамыз

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Алматы қаласында 2001 жылғы 29 тамызда өтетін «XXI ғасыр: ядролық қарудан азат әлем жолында» атты халықаралық конференцияның қатысушыларымен бірқатар жұмыс кездесулерін өткізді.

Президент Қытай Халық Республикасының Халықтық саяси консультативтік кеңесінің Сыртқы істер жөніндегі комитетінің төрағасы Тянь Цзэнпейді қабылдады және онымен Азия құрлығының ядросыз даму мәселелері жөнінде пікір алмасты.

БҰҰ бас хатшысының орынбасары В.Ф. Петровскиймен кездесуінде ол Н.Ә. Назарбаевқа барлық деңгейдегі Қазақстан дипломатиясын жоғары бағалаған БҰҰ бас хатшысы К. Аннанның Қазақстан Республикасының 10 жылдығымен құттықтауын жеткізді және Қазақстанның өңірлік байланыстарды кеңейтуге деген бастама әрекеттерін бағалайтын БҰҰ-мен ынтымақтастықты дамытуда Қазақстан дұрыс таңдау жасағанын атап өтті.

ЮНЕСКО бас директоры К. Мацуурамен әңгіме барысында тараптар Қазақстандағы реформаның сәтті жүргізіліп жатқанын атап өтті. К. Мацуура ЮНЕСКО мәдениет, білім және коммуникация саласындағы Қазақстанмен өзара әрекеттестікке алдағы уақытта да күш салатынына Президентті сендірді. Өз кезегінде Н.Ә. Назарбаев ЮНЕСКО-ның жемісті ынтымақтастыққа ұмтылысын құптады

және көне Отырар қаласын қайта құру және қалпына келтіру туралы келісімге қол қойылуын және ЮНЕСКО басшылығының Алматы қаласындағы өкілдігін кеңейту туралы ниеттерін ризашылықпен атап өтті.

Франция Республикасы Парламентінің сенаторы Э. Монтескьюмен кездесу кезінде қонақ: «...Қазақстанның ядролық қарудан бас тартуы оған әлемге есік ашты, ал ел басшылығының парасатты саясаты мемлекеттің жауларының жоқтығына әкелді...», — деп атап өтті.

Қазақстан экономикасындағы Германия инвестициясын кеңейту перспективалары, сондай-ақ 2001 жылғы 1–3 қыркүйегіндегі Н.Ә. Назарбаевтың Германияға ресми сапарына дайындық барысы Германия Федеративтік Республикасының бұрынғы Сыртқы істер министрі Г.-Д. Геншермен келіссөздердің тақырыбы болды.

Бұрынғы КСРО Президенті М.С. Горбачевтің қабылдауында посткеңестік кеңістіктегі демократиялық өзгерістерді кеңейту және тереңдету перспективалары және ТМД-дағы интеграциялық үдерістерді дамыту туралы мүдделі пікір алмасу өтті.

«Шығыс-Батыс» институтының Ғарыштық зерттеу орталығының директоры академик Р.З. Сагдеев Президентке институт ұжымы дайындаған Орталық Азиядағы исламның қайта өркендеуі туралы кітапты берді.

Мемлекет басшысы Алматы қаласында «Бейбітшілік эпицентрі» атты кітабының тұсаукесер рәсімін өткізді.

Президент өз сөзінде: «...Отанымыздың өмірбаянындағы жарқын беттердің бірі бұл Семей полигонын жабуға күрес. Бұл кеңестік басшылыққа және әскери-өнеркәсіптік кешенге тікелей қарсы шығу еді, бірақ бізбен бірге қазақстандықтардың оянған қуаты болды, бізбен бірге әділдік болды...», — деп ерекше атап өтті.

Кітапты таныстырғаннан кейін, Н.Ә. Назарбаев тілшілердің сұрақтарына жауап берді және «...Адамдарға, барлық адамзатқа мемлекеттерден ядролық арсеналды өз еркімен қысқарта бастайтынын күтпеу қажет екендігін ұғыну керек. Бұл үшін адамзат күресуі қажет. Кітаптың басты мәнісі осында...», — деп атап өтті.

29 тамыз

Мемлекет басшысы Семей ядролық полигонының жабылуының 10 жылдығына байланысты Алматы қаласында өткен «XXI ғасыр: ядролық қарудан азат әлем жолында» атты халықаралық конференцияға қатысты.

Конференцияға әлемнің 9 елінен 300-ден астам саяси, қоғам және ғылым қайраткерлері, сондай-ақ Қазақстан Республикасы Үкіметінің мүшелері мен мемлекеттік және қоғамдық құрылымдардың өкілдері қатысты.

Президент конференцияда сөйлеген сөзінде: «... Өкінішке орай, біздің ғаламшарымыз мыңжылдықтар межесінде қарапайым контексте де, ядролық контексте де қауіпсіз бола түскен жоқ. Ядролық қауіптің өзі де өзінің бұрынғы екі өлшемді шамасына өсті және радиациядан зақымданған ағза секілді жаңа пішіндерге ие бола отырып, тез өзгере бастады», — деп атап өтті.

Н.Ә. Назарбаев ядролық қарусыздандыру және таратпау үдерісіне қатысудағы Қазақстанның 10 жылдық тәжірибесі мәселені шешудегі өз пікірін айтуға мүмкіндік беретінін айтты: «...Бірінші. Таратпау саласында ядролық және ядролық емес елдердің міндеттерін, сондай-ақ ядролық қауіпсіздікті нығайту бойынша өзара міндеттерді арттыру мақсатында қолданыстағы уағдаластықтарды жетілдіру қажет.

Екінші. Мәселе тек Ядролық қаруды таратпау туралы келісімге қол қойған мемлекеттердің барлығы белсенді атсалысқан жағдайда ғана шешілуі мүмкін.

Үшінші. Қазақстан зымыранға қарсы қорғаныс мәселелері бойынша ядролық державалардың сындарлы сұхбатын жалғастыруды жақтайды. Бұл елдердің арасындағы тұрақтылық негізгі әрекеттер, түсіністік пен әріптестік бүкіл әлем үшін жаһандық мәнге ие...» (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында «XXI ғасыр: ядролық қарудан азат әлем жолында» атты халықаралық конференцияға қатысушылармен бірқатар жұмыс кездесулерін өткізді.

Президент «Невада-Семей» антиядролық қозғалысының негізін қалаушылардың бірі О.О. Сүлейменовті және Түркия Республикасының бұрынғы Президенті С. Демирелді қабылдады және оларға I дәрежелі «Барыс» ордендерін табыс етті.

Үндістан Республикасының бұрынғы Премьер-министрі К. Гуджралмен кездесуде тараптар Қазақстан мен Үндістан өзара құрмет және тең құқықтылық қағидаларының негізінде өзара тиімді ынтымақтастықты сәтті дамытып келе жатқандарын ризашылықпен атап өтті.

Ресей ғылым академиясының вице-президенті Е.П. Велиховпен болған әңгіме барысында термоядролық энергетиканы дамыту жөніндегі ресейлік бағдарламаға Қазақстанның қатысу мәселелері қаралды.

1

2

3

4

«Барыс» ордені 1999 жылы үш дәрежелі болып бекітілді. I, II, III дәрежелі «Барыс» орденімен марапаттау Қазақстан Республикасының мемлекеттігі мен егемендігін нығайту ісіне; бейбітшілікті, қоғамның топтасуы мен Қазақстан халқының бірлігін қамтамасыз етуге; мемлекеттік, өндірістік, ғылыми, әлеуметтік-мәдени және қоғамдық қызметте; халықтар арасындағы ынтымақтастықты нығайтуға; ұлттық мәдениеттерді жақындастыру мен өзара байытуға; мемлекеттер арасындағы достық қатынастарды дамытуға сіңірген ерекше еңбегі үшін жүргізіледі. I дәрежелі «Барыс» ордені жұлдыздан (1-сурет) және иыққа асатын лентадағы белгіден (2-сурет), II дәрежелі «Барыс» ордені тақташасындағы белгіден (3-сурет), III дәрежелі «Барыс» ордені мойынға асатын лентадағы белгіден (4-сурет) тұрады.

ҚЫРКҮЙЕК

Дс	3	10	17	24	
Сс	4	11	18	25	
Ср	5	12	19	26	
Бс	6	13	20	27	
Жм	7	14	21	28	
Сн	1	8	15	22	29
Жк	2	9	16	23	30

2 қыркүйек

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Швейцария Конфедерациясындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Н.Ж. Дәнієвті Қазақстан Республикасының Ватикан Қала-Мемлекетіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №676 Жарлығына қол қойды.

3 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Парламенті палаталарының бірлескен отырысында «Елдегі жағдай және 2002 жылғы ішкі және сыртқы саясаттың негізгі бағыттары туралы» жыл сайынғы Қазақстан халқына Жолдауын жариялады (Қосымшаны қараңыз).

4 қыркүйек

Мемлекет басшысы «Siemens AG» компаниясының басқарма төрағасы Х. Пирерді қабылдады. Ол Қазақстандағы телекоммуникациялық желілер мен инфрақұрылымдарды дамыту жөніндегі компания қызметі жайлы хабардар етті, сондай-ақ темір жолды, энергожүйелерді мен энергостанцияларды, мұнай-газ кешендерін жетілдіруге және әуежайлар салуға қатысуға ниетті екендігін жеткізді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір актілерінің күші жойылды деп тану туралы» №677 Жарлығына қол қойды.

5 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қазақстанға жұмыс сапарымен келген Латвия Республикасының Премьер-министрі А. Берзиньшаны қабылдады.

Кездесу барысында ең алдымен, тоқыма, аяқ-киім және жиһаз өнеркәсібінде екіжақты сауда-экономикалық ынтымақтастықты кеңейту, Латвия порттары арқылы көмірсутекті шикізат тасымалы үшін жағдай жасау қажеттігі, екіжақты қатынастардың нормативті құқықтық негізін жетілдіру және Қазақстан мен Латвия іскерлік ортасының ынтымақтастығын тереңдету мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы сол күні Батыс Қазақстан облысына жөнеліп кетті, онда газды-турбиналы электростанцияның энергоблогының қосылуына және

«Қарашығанақ газ өңдеу кешені — Ақсай» темір жол тарауының ашылуына қатысты, сондай-ақ Орал қаласы бойынша танысу сапарын жасады, еңбек ұжымдарымен және қала тұрғындарымен бірқатар кездесулер өткізді.

6 қыркүйек

Мемлекет басшысы Маңғыстау облысында жұмыс сапарымен болды.

Президент Ақтау қаласында №28 жаңа орта мектепті қарап шықты, сондай-ақ қалалық «Ынтымақ» алаңындағы «Достық» монументінің және Ақтау мен Ноушахр (Иран), Ақтау мен Баку (Әзірбайжан), Ақтау мен Оля (Ресей) порттарының арасындағы көлік тасымалын қамтамасыз еткен паром байланысының жаңа терминалының салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Н.Ә. Назарбаев паром терминалының ашылуы Түрікменстан аумағы арқылы өтетін ТРАСЕКА көлік дәлізіне тең екенін және Қазақстанда Еуропадан, Таяу Шығыстан, Қытай мен Оңтүстік-Шығыс Азиядан жүк транзиті үшін шынайы мүмкіндік туғанын атап өтті.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Маңғыстау облысының Ақтау қаласында өткен Қазақстан жастарының I Конгресіне қатысты.

Президент жастар көшбасшыларына мемлекеттік жастар саясатының негізгі қырлары туралы айтты және форумда Қазақстанда бірыңғай республикалық жастар ұйымын құру туралы бастамасымен сөз сөйледі. Н.Ә. Назарбаев: «...Шеттен бақылаушы болмаңдар, одан да ел өміріне белсенді қатысыңдар...», — деді жастарға арнаған сөзінде (Қосымшаны қараңыз).

8 қыркүйек

Мемлекет басшысы өзінің бастамасы бойынша Астана қаласында құрылған Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің 10 жылдығына орай «Атамекен» этно-мемориалды саябағының салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Президент елдің барлық өңірлерінен ұсынылған экспозицияларды қарады, саябақтың ұйымдастырылуына көңілі толды, география мен экспозицияға қойылуы қажет нысандар бойынша кеңейтуге қатысты бірқатар ескертулер айтты.

10 қыркүйек

Мемлекет басшысы 2002 жылға арналған республикалық бюджет мәселелері бойынша Қазақстан Республикасы Үкіметінің мүшелерімен кеңес өткізді.

Бюджет жобасын қарау барысында Н.Ә. Назарбаев елдің негізгі қаржылық құжатына әлеуметтік қажеттіліктерге, ел экономикасын дамытуға, бюджеттік мекемелер мен мемлекеттік орган қызметкерлерінің жалақысын арттыруға шығындарды көбейтуге бағытталған түзетулер енгізу керектігін атап өтті.

Мемлекет басшысы «Еуропа қайта құру және даму банкінің Басқарушылар кеңесіндегі Қазақстан Республикасының өкілдері туралы» №678 Жарлығына қол қойды.

11 қыркүйек

Мемлекет басшысы «Thales» корпорациясының бас директоры Б. Ретуді қабылдады. Ол Қазақстан әуежайлары үшін ақпараттық жүйелердің, бағдарламалық қамтамасыз ету мен электрондық жабдықтардың жеткізілу барысы туралы хабардар етті.

Мемлекет басшысы «Кейбір аудандық және оларға теңестірілген соттарды қайта ұйымдастыру туралы» №680 Жарлығына қол қойды.

12 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Премьер-министрі Қ.Қ. Тоқаевпен және әлеуетті ведомстволарының басшыларымен жұмыс кеңесін өткізді және Қазақстан аумағындағы АҚШ азаматтарының қауіпсіздігін қамтамасыз ету шаралары туралы ақпаратты тыңдады.

Мемлекет басшысы Қазақстан халқының және өзінің атынан 2001 жылдың 11 қыркүйегінде болған Нью-Йорк және Вашингтон қалаларындағы террористік әрекет нәтижесінде адамдардың қаза болуына байланысты АҚШ Президенті Дж. Бушқа көңіл айту жеделхатын жолдады.

2001 жылғы 11 қыркүйектегі террористік әрекет — АҚШ аумағында жасалған, қазіргі заман тарихындағы ең ірі лаңкестік әрекет.

Шабуыл кезінде Нью-Йорк қаласындағы Манхэттеннің оңтүстік бөлігінде террористер басып алған екі «Боинг» жолаушы ұшағы Дүниежүзілік сауда орталығының мұнарасына соғылды. Осының нәтижесінде екі мұнара іргелес құрылыстарды бұза отырып қирады. Үшінші ұшақ Вашингтонға жақын жерде орналасқан Пентагон ғимаратына бағытталған болатын. Төртінші әуе лайнері Пенсильвания штатындағы Шенксвилл қаласының маңындағы далаға құлады.

19 лаңкестен бөлек шабуыл нәтижесінде 92 мемлекеттен 2 974 адам қаза болды, 24 адам хабар-ошарсыз жоғалып кетті. Қаза болғандардың көбі азаматтық тұлғалар еді.

Шабуыл үшін жауапкершілік «Әл-Каида» халықаралық террористік ұйымына тағылды.

Сол күні Мемлекет басшысы Қостанай облысына жұмыс сапарымен аттанды.

Президент келісімен Қостанай ауданына барды, онда астық өсіретін «Озерное», «Шеминовка» және «Александровское» ЖШС қызметімен танысты, қазақ мініс атының жаңа тұқымын шығарған «Қазақ тұлпары» РМҚК асыл тұқым зауытында болды, сондай-ақ «Заречное» тәжірибелі-көрсеткіштік шаруашылығының бидай алқабын аралады және жаңа ауылшаруашылық техникасы — «НАН» комбайнының сынағын бақылады.

Президент Қостанай қаласында қайта қалпына келтірілген «Ақ мешітте» болды, қайта қалпына келтірілгеннен кейін түрлене түскен Орталық саябақты, қалалық вокзал ғимаратын және облыстық драма театрды, стадионды, жаңа көшелерді аралады.

13 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қарағанды облысында жұмыс сапарымен болды.

Сапар барысында Сәтбаев қаласына келіп, онда заманауи жабдықтармен қамтылған қалалық стоматологиялық орталықты аралады және «Қазақмыс» корпорациясы» ЖШС-да болды, онда импортты ығыстыру бағдарламасын жүзеге асыру аясында корпорация кәсіпорындарындағы техникалық және тұрмыстық мақсаттағы өнімдермен, сондай-ақ кен байытатын және концентрат алатын реагент өндіру жөніндегі ксантогенат цехы іске қосылған корпорацияның байыту фабрикасының жұмысымен танысты.

14 қыркүйек

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен ЕурАзЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің II отырысына төрағалық етті.

Өз сөзінде Н.Ә. Назарбаев біріншіден «...қоғамдастыққа мүше мемлекеттердің сыртқы саудасының статистикасын жүргізудің бірыңғай әдіснамасын іске қосу керек.

Екіншіден, бір елден екінші елге әкелінетін және шығарылатын тауарлар мен көлік құралдарының кедендік бақылау ережелері мен процедураларын сәйкестендіру керек.

Үшіншіден, 2010 жылға қарай кедендік қызметті бақылаудың біртұтас жүйесін құру керек және қоғамдастыққа мүше мемлекеттер шекарасындағы кедендік бақылауды жою керек...» екендігін ерекше атап өтті.

Президент 2004 жылдан бастап экономикалық қауіпсіздікті қамтамасыз ету шараларының үйлескен жүйесіне өтуді, ал 2010 жылға қарай — қоғамдастықтың сыртқы шекарасын үйлесімді күзетуді ұйымдастыру мен орнықтыруды толығымен қамтуды ұсына отырып, экономикалық қауіпсіздікті күшейту мәселелеріне ерекше мән берді.

Еуразиялық экономикалық қоғамдастық (ЕурАзЭҚ) — құрамына кіретін мемлекеттердің ортақ нарығын қалыптастыруды мақсат тұтқан халықаралық экономикалық ұйым.

ЕурАзЭҚ құру туралы шартқа Беларусь, Қазақстан, Қырғызстан, Ресей және Тәжікстан президенттері 2000 жылы 10 қазанда Астанада қол қойды. Оған 2006 жылдың қаңтарынан Өзбекстан қосылды.

2002 жылдан бері ұйым жанындағы байқаушы мәртебесіне Украина мен Молдова, 2003 жылдан Армения ие.

2003 жылдың желтоқсанында ЕурАзЭҚ БҰҰ Бас Ассамблеясы жанындағы байқаушы мәртебесін алды.

ЕурАзЭҚ-тың органдары: Мемлекетаралық кеңес, Интеграциялық комитет, Хатшылық, Парламентаралық ассамблея және Сот.

Сол күні Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанға ресми сапармен келген Қытай Халық Республикасы Мемлекеттік кеңесінің Премьері Чжу Жунцзиді қабылдады.

Кездесу барысында энергетика, көлік және инвестиция саласындағы екіжақты ынтымақтастықты дамыту мәселелері, сондай-ақ Батыс Қытай аумағын

бірлесіп игеру перспективалары талқыланды. Тараптар сондай-ақ халықаралық лаңкестікке және діни экстремизмге қарсы күрес жөніндегі шараларды бірлесіп әзірлеу және қабылдау қажеттігін бірауыздан құптады.

Чжу Жунцзидің Қазақстанға сапарының қорытындысы бойынша трансшекаралық өзендерді бірлесіп пайдалану және қорғау саласындағы ынтымақтастық туралы, табысқа салынатын салыққа байланысты қосарлы салық төлеуді болдырмау туралы, денсаулық сақтау және медицина ғылымдары саласындағы ынтымақтастық, жер сілкінісін зерттеу саласындағы ғылыми-техникалық ынтымақтастық және т.б. келісімдерге қол қойылды.

15 қыркүйек

Мемлекет басшысы Алматы қаласындағы Америка Құрама Штаттарының елшілігіне барып, Қасірет кітабына 2001 жылғы 11 қыркүйекте Нью-Йорк және Вашингтон қалаларында болған қайғылы оқиғаға байланысты американ халқына көңіл айту жазбасын қалдырды.

АҚШ-тың Төтенше және Өкілетті Елшісі Л. Нэппермен әңгімесінде Н.Ә. Назарбаев терроризмнің рақымсыз әрекетін қатаң әрі сөзсіз айыптады және әлем елдерін халықаралық терроризмге және экстремизмге қарсы күресте бірігуге шақырды.

Президент Дж. Бушқа хатында өзінің көмегін ұсынғанын және алдағы жазалау әрекеттері әлемге АҚШ басшылығының кемеңгерлігін және шешімнің әділдігін көрсетеді деп үміттенетінін ерекше атап өтті.

Мемлекет басшысы НАТО бас хатшысы Дж. Робертсонмен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгіме барысында АҚШ-тағы қайғылы оқиғаға байланысты әлемдегі ахуалдың дамуы туралы тыңғылықты пікір алмасты.

Дж. Робертсон Президентті халықаралық лаңкестікке қарсы күрес жағынан НАТО-ның мүмкін әрекеттері мен бағыты және осы мәселеге байланысты АҚШ басшылығымен өзара әрекеттестік туралы хабардар етті, және оны АҚШ Президенті Дж. Буштың жазалау әрекеті туралы шешімді кінәлі жақ толық сенімді түрде анықталған жағдайда ғана қабылдайтынына сендірді.

Н.Ә. Назарбаев өз кезегінде Дж. Робертсонды Алматы қаласында өткен ШЫҰ үкімет басшыларының алғашқы кездесуінің қорытындылары туралы хабардар етті.

Өңгіме соңында тараптар болған пікір алмасуға көңілі толғандықтарын және маңызды өңірлік және жаһандық мәселелерді шешу кезінде өзара байланысқа дайын екендіктерін жеткізді.

17 қыркүйек

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен телефон арқылы сөйлесті.

Өңгіме барысында тараптар АҚШ-тағы қайғылы оқиғаға байланысты әлемде орнаған ахуалды талқылады және халықаралық лаңкестікке қарсы күресті күшейту жөніндегі, соның ішінде ТМД-ның оңтүстік шекарасындағы ахуал шиеленіскен жағдайда бірлескен әрекет бойынша шараларды анықтады.

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясы Қауіпсіздік кеңесінің хатшысы В.Б. Рушайлоны қабылдады.

Тараптар АҚШ-тағы террористік әрекеттен кейінгі әлемдегі жағдай туралы пікір алмасты, халықаралық лаңкестікке қарсы бірлескен күресті күшейту қажеттігін атап өтті, сыртқы саясаттың негізгі мәселелері бойынша екі ел ұстанымының сәйкес екендігін атап өтті.

19 қыркүйек

Мемлекет басшысы жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті елшілер — Америка Құрама Штаттарының елшісі Л. Нэпперден және Германия Федеративтік Республикасының елшісі А. Кертингтен сенім грамоталарын алды.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының президенті Н.А. Айтхожинаны қабылдады.

Өңгіме барысында ғылым академиясындағы істің мән-жайы қарастырылды, Қазақстан ғылымының алдында тұрған проблемалар және оның үдемелі даму перспективалары талқыланды.

20 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қарағанды облысында жұмыс сапарымен болды.

Президент Қарағанды қаласының «Сарыарқа» әуежайының аумағында орналасқан Қазақстанның ӘӘК авиабаза командованиесімен және жеке құрамымен кездесті.

Одан соң Н.Ә. Назарбаев қайта қалпына келтірілген «Шахтер» қалалық стадионын аралады, Шахтинск синтетикалық жуғыш құралдар зауытында болды және қала ортасына салынған бұрқақ сарқырамасын және Қазақстан тәуелсіздігінің 10 жылдығы атындағы этнографиялық саябақты қарап шықты.

21 қыркүйек

Мемлекет басшысы бірқатар шетел мемлекеттері басшыларымен телефон арқылы сөйлесті.

Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен әңгіме барысында аймақтық қауіпсіздік проблемалары талқыланды және ТМД мемлекеттерінің сыртқы шекарасына қауіп төнген жағдайда бірлескен әрекеттер белгіленді.

Өзбекстан Республикасының Президенті И.А. Каримовпен әңгімеде тараптар екіжақты экономикалық қатынастарды дамыту, ОАЭҚ аясындағы өзара әрекеттестік пен екі мемлекет қауіпсіздігін қамтамасыз ету мәселелерін талқылады.

Тәжікстан Республикасының Президенті Э.Ш. Рахмоновпен келіссөздерінің тақырыбы өңірдегі ахуалдың дамуы, ТМД-ның оңтүстік шекарасының қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі шаралар және Орталық Азиядағы интеграциялық үдерістерді одан әрі дамыту туралы болды.

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің кезекті отырысына төрағалық етті.

Президент Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің төрағасы М.М. Тәжиннің, Қорғаныс министрі С.Б. Тоқпақбаевтың және Сыртқы істер министрі Е.Ә. Ыдырысовтың АҚШ-тағы террористік әрекетке байланысты елдегі және елімізден тыс жердегі жағдай және Қазақстанның сәйкес ведомстволарымен қабылданған халықаралық терроризмге қарсы әрекеттерді күшейту шаралары туралы ақпаратын тыңдады.

Кеңестің қорытындысы бойынша мемлекеттік шекараны нығайту, кедендік бақылауды күшейту, экстремистік және заңсыз әрекет ететін діни топтарды табу, заңсыз миграцияға жол бермеу және қоғамдық тәртіпті нығайту жөніндегі қосымша шаралар туралы шешім қабылданды.

Мемлекет басшысы Түркия Республикасының Ұлттық қорғаныс министрі С. Чакмаоглуды қабылдады.

Кездесу барысында әскери сондай-ақ лаңкестікке қарсы күрес саласындағы екіжақты ынтымақтастықты кеңейту перспективалары қарастырылды.

Мемлекет басшысы жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Украинаның Төтенше және Өкілетті Елшісі В.Г. Цыбенкодан сенім грамотасын қабылдады.

Әңгіме барысында мұнай және газды игеру мен өңдеу саласындағы Қазақстан-Украина ынтымақтастығын кеңейту мәселелері талқыланды.

Мемлекет басшысы «А. Соданоны І дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» №681, «Т.С. Сүлейменов туралы» №682, «Т.С. Сүлейменовті Қазақстан Республикасының Бельгия Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №683 жарлықтарына қол қойды.

22 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қазақстанға мемлекеттік сапармен келген Рим Папасы Иоанн Павел II-ні Астана қаласының әуежайынан арнайы барып күтіп алды.

Кездесу барысында Президент: «Қасиетті мәртебелім! Халқымның атынан және жеке өз атымнан қазақ жерінде Сізге шын жүректен сәлем беремін.

Еліміздің тәуелсіздігінің 10 жылдығы жылындағы Сіздің Қазақстанға алғашқы мемлекеттік сапарыңыз өзінің экономикалық және рухани қайта тууын өткеріп жатқан көпұлтты мемлекетіміз үшін естен кетпес оқиға болмақ.

Шығыс пен Батыс арасындағы көпір, «өркениет қиылысы» деп аталатын Қазақстан терең рухани

тамырға ие. Осы жерде алуан түрлі діни сенімдер қалыптасты және дамыды.

Тәуелсіздіктің 10 жылында қазақстандықтар өзінің мемлекеттілігін құрды, экономикасын нығайтты, терең демократиялық реформалар жүргізді. Осының барлығында, қоғамымыздың нығаюына болысқан діни қайраткерлердің де үлесі бар...», — деп мәлімдеді (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы «Атырау облысы Жылыой ауданының Құлсары елді мекенін аудандық маңызы бар қалалар санатына жатқызу туралы» №685 Жарлығына қол қойды.

23 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қазақстанда мемлекеттік сапармен жүрген Рим Папасы Иоанн Павел II-мен кездесті.

Кездесу барысында тараптар Президенттің Ватиканға сапары кезіндегі Н.Ә. Назарбаев пен Иоанн Павел II-нің кездесуі көп дәрежеде септігін тигізген Қазақстан мен Қасиетті тақтың ынтымақтастығы сәтті дамып келе жатқанын атап өтті.

Президент Қазақстан Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы елдерінің ішінде алғашқы болып 1992 жылы Ватиканмен дипломатиялық қатынастар орнатқандығын, 1998 жылғы Ватикан мен Қазақстан арасындағы өзара ынтымақтастық туралы келісімге қол қойылуымен қатынастар үлкен серпіліске ие болғанын атап өтті.

Кездесуде Н.Ә. Назарбаев Рим Папасына Қазақстанның билік органдарының басшыларын және өзінің отбасы мүшелерін таныстырды.

24 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қазақстанда мемлекеттік сапармен жүрген Рим Папасы Иоанн Павел II-мен бірге Астана қаласындағы Конгресс-холлда өткен Қазақстанның қоғам өкілдерімен кездесуіне қатысты.

Н.Ә. Назарбаев Понтификке сөйлеген сөзінде: «...Біздің елімізге жасаған Сіздің алғашқы мемлекеттік сапарыңыз біз үшін ұлы құрмет және қуаныш. Біз сізді жақсы көреміз және Римдік-католик шіркеуінің басшысы ретінде ғана емес, бейбітшілік пен ізгіліктің Елшісі деп те білеміз.

Менің ұстанымым да Сіздікімен ұқсас — Құдай жалғыз. Және ХХІ ғасырда адамзат тайталас пен қантөгістен қашып, бірлікте өмір сүруі керек. Біздің халық көпұлтты және көпконфессиялы мемлекет бейбіт өмір сүре алатындығын көрсетті.

Сіздің арқаңызда Қазақстан осы күндері әлемге әйгілі болды. Сіздің жолдауларыңызды әлем халықтары естіді. Сіздің барлық сөздеріңіз Жаратқанның құлағына шалынсын...», — деп атап өтті.

Мемлекет басшысы Сауд Арабиясы Корольдігінің Мұнай және минералды ресурстар министрі Әли әл-Нуэймиді қабылдады.

Әңгіме барысында мұнай және газды өндіру саласындағы екі ел ынтымақтастығын кеңейту мәселелері қарастырылды.

25 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қазақстанда мемлекеттік сапармен болған Рим Папасы Иоанн Павел II-ні Астана қаласының әуежайында арнайы шығарып салды.

Президент: «...Бұл күндер уағыздарға, адамдармен кездесулерге толы болды. Біздің өмірде барлық қиыншылықты көрген көпұлтты халқымыз тәуелсіздік алды және әртүрлі ұлтты және тілді халықтар мен діндердің арасындағы бейбітшілік, келісім, түсіністікте өмір сүргісі келетініне Сіз өзіңіз көз жеткіздіңіз. Бұл біздің ұзақ уақыттық саясатымыз және ұлттық идеямыз.

...Сіздің сапарыңыз халқымыздың тарихының анналында сөзсіз тарихи маңызды оқиға ретінде мәңгілікке қалады.

Дәл осы жерден — Азияның жүрегі мен орталығынан Сіздің аузыңыздан ХХІ ғасырда халықтар тіл табысып түсінісуі үшін, бар жамандықты ұмытып, бір-біріне өткеннің бәрін кешіріп, болашаққа үмітпен және сүйіспеншілікпен қарауы үшін Еуропа мен Азияның, Батыс пен Шығыстың бірігуіне үндеу жолданды.

...Бұл күндері, терроризм Жердегі бейбітшілікке басқыншылығын жасаған кезде Сіз Қазақстанға келдіңіз, және нақ біздің жерде өркениеттің қақтығысын болдырмауға, діндер арасындағы, конфессиялар арасындағы қалыпты жағдайға үндеу жолданды.

Иә, терроризм жазалануы тиіс, бірақ бұл діндермен, ұлттармен және халықтармен араластырылмауы керек. Біз Сіздің бұл түсіністігіңізді шын жүректен қолдаймыз. Сіздің сөздеріңіз, дұғаларыңыз, халқымызға деген үндеуіңіз біздің жүрегімізде мәңгілікке қалады.

Біздің көпұлтты еліміз әрдайым соңынан келісімнің, бірлесе өмір сүрудің, мәдениет пен тілдің түсініспеншілігінің, Қазақстан ұлтын құрайтын ұлттардың теңдігінің үлгісін қалдыруға тырысады.

...Барша халықтың атынан айтылған ізгі сөздеріңіз, адал сөздеріңіз үшін, Сіздің қазақстандықтарға деген сүйіспеншілігіңіз бен бізге деген шынайы сезіміңіз үшін Сізге ризашылығымызды білдіреміз.

Біз Сізге және Сізбен бірге келгендердің бәріне ақ жол және Мәңгі қала Римге аман-есен оралуларыңызды тілейміз», — деп атап өтті.

Мемлекет басшысы АҚШ «CNN» телекомпаниясына сұхбат берді.

Мемлекет басшысы жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті елшілер — Венгрия Республикасының елшісі М. Яцковичтен және Қырғыз Республикасының елшісі Ж.С. Сааданбековтен сенім грамоталарын қабылдады.

26 қыркүйек

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Украина Президенті Л.Д. Кучмамен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында тараптар экономика, ғылым және мәдениет саласындағы Қазақстан-Украина ынтымақтастығын, сондай-ақ халықаралық сипаттағы проблемаларды, ең алдымен қыркүйекте АҚШ-та болған оқиғаға байланысты әлемдегі жағдайдың шиеленісу тақырыбында кең ауқымды мәселелерді талқылады.

Кездесу соңында Л.Д. Кучма Н.Ә. Назарбаевты Украинаға ресми сапармен келуге шақырды.

Келіссөздер қорытындысы бойынша мемлекет басшылары Бірлескен мәлімдеме қабылдады, сондай-ақ білім және ғылым саласындағы ынтымақтастық туралы бірқатар мемлекетаралық келісімдерге қол қойылды.

Мемлекет басшысы Америка Құрама Штаттарының Президенті Дж. Бушпен телефон арқылы сөйлесті.

Дж. Буш Н.Ә. Назарбаевты халықаралық лаңкестікке қарсы күрес мәселесінде АҚШ Әкімшілігінің ұстанымын қолдағаны үшін және Құрама Штаттарының халқына көңіл айтқаны үшін алғысын білдірді.

Әңгіме барысында тараптар Каспий аймағының табиғи ресурстарын игерудегі екіжақты ынтымақтастықты кеңейту және тереңдету мәселелерін талқылады.

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстанның кәсіпкерлері форумына қатысты.

Форум аясында «Онжылдықтың үздік кәсіпкерлері» республикалық байқауының жеңімпаздарын марапаттау рәсімі өтті және Н.Ә. Назарбаевқа отандық кәсіпкерлікке сіңірген ерекше еңбегі үшін Гран-при табыс етілді.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Америка Құрама Штаттарындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Қ.Б. Саудабаевты Қазақстан Республикасының Канададағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» №686, «Г. Эрлерді Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» №687 жарлықтарына қол қойды.

28 қыркүйек

Мемлекет басшысы Астана қаласындағы Республикалық клиникалық аурухананың салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Заманауи аурухана кешені 240 орынға есептелген, британдық «Фицпатрик» компаниясы салған. 7 блоктан тұратын ғимараттың құрылысына жеңілдікті қарыз бойынша Ұлыбритания Үкіметімен Қазақстанға бөлінген 88 млн. доллар жұмсалды. Аурухана әлемнің алдыңғы қатарлы өндірушілерінің күрделі әрі қымбат тұратын жабдықтарымен қамтылған.

Мемлекет басшысы «Белгіленген әскери қызмет мерзімін өткерген мерзімді әскери қызметтегі әскери

қызметшілерді запасқа шығару және Қазақстан Республикасының азаматтарын 2001 жылдың қазан-желтоқсанында кезекті мерзімді әскери қызметке шақыру туралы» №688, «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №689, «Қазақстан Республикасының тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан республикасының азаматтығынан шығуы туралы» №690, «Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің мемлекеттік бейбітшілік және прогресс сыйлығының мәселелері» №691 жарлықтарына қол қойды.

29 қыркүйек

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің жанынан Кәсіпкерлер кеңесін құру туралы» №692 Жарлығына қол қойды.

ҚАЗАН

Дс	1	8	15	22	29
Сс	2	9	16	23	30
Ср	3	10	17	24	31
Бс	4	11	18	25	
Жм	5	12	19	26	
Сн	6	13	20	27	
Жк	7	14	21	28	

1 қазан

Мемлекет басшысы Германия Федеративтік Республикасында ресми сапармен болып, осы елдің астанасы Берлин қаласында бірқатар жұмыс кездесулерін өткізді.

Германияның Сыртқы істер федералды министрі Й. Фишермен кездесу барысында халықаралық саясаттың және екі елдің сауда және экономикалық ынтымақтастығын кеңейту перспективаларының өзекті мәселелері қарастырылды.

«Deutsche Bank AG» банкінің басқарма мүшелерімен өткен келіссөздер Қазақстан және Германияның қаржылық институттарын дамыту саласындағы ынтымақтастықты кеңейту перспективаларына арналды.

Берлин қаласының бургомистрі К. Воверайтпен кездесуде екі мемлекет астаналарының арасындағы ынтымақтастықты кеңейту перспективалары талқыланды.

2 қазан

Мемлекет басшысы Германия Федеративтік Республикасына ресми сапары барысында Федералды канцлер Г. Шредермен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында екіжақты ынтымақтастықтың жағдайы мен перспективалары талқыланды, сондай-ақ кең ауқымды халықаралық мәселелер, ең алдымен Ауғанстандағы ахуал және лаңкестікке қарсы тығыз өзара әрекеттестіктің қажеттілігі жөнінде пікір алмасты.

Келіссөздер қорытындысы бойынша екі ел арасындағы ынтымақтастықты кеңейтуге қатысты 6 құжатқа қол қойылды. Экономикалық әріптестік саласындағы жобаларды одан әрі әзірлеумен айналысатын арнайы жұмыс тобының ұйымдастырылуы жөніндегі қол жеткізілген уағдаластық та маңызды болды.

Мемлекет басшысы ГФР Федералды Президенті Й. Раумен кездесіп, Қазақстан-Германия қатынастарының жағдайы мен даму перспективаларын және ханзада Ага-Ханмен Орталық Азия мемлекеттерінде филиалдары бар Орталық Азия университетін құру мәселесін талқылады.

3 қазан

Мемлекет басшысы Германия Федеративтік Республикасына ресми сапары барысында Бундестаг депутаттарымен, Германияның сыртқы саясат қоғамының, Германиялық-қазақстандық қоғамның және Іскерлік орта қоғамының өкілдерімен кездесті.

Сол күні Мемлекет басшысы Түркия Республикасына жұмыс сапарымен аттанып, осы елдің астанасы Анкара қаласында Президент А.Н. Сезермен кездесті.

Кездесу барысында халықаралық қауіпсіздік мәселелері, әлемдегі жағдай және халықаралық лаңкестікке қарсы күресті ұйымдастыру мәселелері талқыланды. Сондай-ақ халықаралық лаңкестікке қарсы күрес саласындағы екіжақты ынтымақтастық мәселелері жөнінде пікір алмасты. Бұл ретте 2000 жылдың қазанында Түркия Президентінің Қазақстанға ресми сапары барысында қол қойылған Лаңкестікке және ұйымдасқан қылмысқа қарсы бірлесіп күресу туралы декларацияның қалыптасқан жағдайдағы маңыздылығы белгіленді.

Одан соң Н.Ә. Назарбаев Түркияның жетекші саяси партия және іскер орта өкілдерімен кездесу өткізді.

7 қазан

Мемлекет басшысы Америка Құрама Штаттарының Мемлекеттік хатшысы К. Пауэллмен телефон арқылы сөйлесті. Ол АҚШ Президенті Дж. Буштың тапсырмасы бойынша Ауғанстанда халықаралық террорист Усама бен Ладенге және ол басқаратын «Әл-Каида» қозғалысына қарсы лаңкестікке қарсы операцияның басталғаны туралы ақпарат берді.

Әл-Каида — халықаралық террористік ұйым, ваххабиттік бағыттағы ислам дінін ұстанады. Ауғанстанда 1980 жылдары кеңес әскерлерімен күресу үшін құрылған. Кеңес әскерлері Ауғанстаннан шығарылғаннан кейін, Әл-Каида күресінің бағытын АҚШ-қа және бүкіл Батысқа, сондай-ақ исламдық мемлекеттердегі олардың жақтастарына бұрды. Ұйымның мақсаты исламдық елдердегі зайырлы режимді құлату, «Ұлы ислам халифатын» құру болып табылады. 1998 жылы Кения және Танзания астаналарындағы АҚШ елшіліктеріндегі жарылыстардан кейін Әл-Каида әлемдегі №1 террористік ұйым мәртебесіне ие болды.

8 қазан

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 2000 жылғы 17 ақпандағы №344 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №693 Жарлығына қол қойды.

9 қазан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Үкіметі мүшелерімен кеңес өткізіп, 2001 жылдағы бюджеттің үнемделген қаржысын қолдану туралы ақпаратты тыңдады.

Президент Үкіметке үнемделген қаржыны әлеуметтік төлемдерге, несиелік қарыздарды өтеуге және елдің қорғаныс қабілеттілігін нығайтуға бағыттауды ұсынды.

10 қазан

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне әскери қызметшілердің, құқық қорғау органдары және басқа да мемлекеттік органдар қызметкерлерінің еңбегіне ақы төлеу және оларды әлеуметтік қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №247-II Заңына қол қойды.

11 қазан

Мемлекет басшысы «Кешірім жасау туралы» №694, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №695, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» №696, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №697, «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы», №698, «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» №699–700, «Қазақстан Республикасының Еуразиялық экономикалық қоғамдастық жанындағы Тұрақты өкілі туралы ережені бекіту туралы» №701 жарлықтарына қол қойды.

12 қазан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Мемлекеттік кіріс министрлігінде болып, онда салық және кеден органдарын автоматтандыру барысымен танысты. Мемлекеттік кіріс министрі З.Х. Кәкімжанов Президентке 2001–2003 жылдарға арналған салық және кедендік жүйелерді жетілдірудің негізгі бағыттары туралы хабардар етті.

Одан соң Н.Ә. Назарбаев елдің барлық салық төлеушілері бойынша деректер қоры сақталатын министрліктің солтүстік ғимаратында қазыналық органдардың мамандарын дайындаған Интеграцияланған салықтық ақпараттық жүйені оқыту орталығында болды, және Әдіснама департаментінің қызметкерлерімен әңгімелесті. Президент салықтық түсімдердің артуының арқасында 2001 жылы 51 млрд. теңге бюджет профициті пайда болғанын, оның 29 млрд. теңгесі қарызды өтеуге, ал қалған бөлігі — қауіпсіздік мәселелеріне және әлеуметтік қажеттіліктерге, соның ішінде 2,5 млрд. теңге Семей полигонындағы сынақтардан зардап шеккендер өтемақысы бойынша қарыздарды өтеуге бағытталатынын атап өтті.

15 қазан

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Жоғарғы сот кеңесі туралы» №702, «И.И. Рогов туралы» №703 жарлықтарына қол қойды.

16 қазан

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгіме барысында тараптар Ауғанстандағы жағдайдың дамуы туралы пікір алмасты, халықаралық қауіпсіздікті нығайтудың және екіжақты ынтымақтастықты кеңейтудің бірқатар өзекті мәселелерін қарастырды. Тараптар сондай-ақ Каспий құбыры консорциумы мұнай құбырының қолданысқа берілуі қазақстандық-ресейлік экономикалық әріптестікті одан әрі дамытуға қызмет ететінін ризашылықпен атап өтті.

17 қазан

Мемлекет басшысы жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті елшілер — Канаданың елшісі Г. Кауанаидан және ЕО өкілі А. Ваддамстан сенім грамоталарын қабылдады.

Мемлекет басшысы «Нормативтік құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс пен толықтыру енгізу туралы» №248-II, «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Тәжікстан Республикасы Үкіметінің арасындағы инвестицияларды көтермелеу және өзара қорғау туралы келісімді бекіту туралы» №249-II заңдарына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Азаматтардың денсаулығын сақтау саласында мемлекеттік басқаруды жетілдіру туралы» №705, «Ж.А. Досқалиевты Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрі қызметіне тағайындау туралы» №706 жарлықтарына қол қойды.

18 қазан

Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында мемлекеттік қызметке қабылданған Қазақстан жоғарғы оқу орындарының түлектерімен кездесті.

Н.Ә. Назарбаев жас мамандарды іріктеу байқауынан сәтті өтулерімен құттықтады және Отан игілігі үшін лайықты еңбек етулерін тіледі.

19 қазан

Мемлекет басшысы Молдова Республикасының бұрынғы Президенті П.К. Лучинскиймен кездесіп, екі

елдің іскер орта ынтамақтастығының жағдайы мен оны кеңейту перспективалары туралы пікір алмасты.

Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында Қазақстанның қоғам өкілдерін қабылдады.

Н.Ә. Назарбаевтың аудиенциясында Қарағанды облысы Ақтоғай ауданы «Бабатай» шаруа қожалығының аға бригадирі З. Көпбаев, Оңтүстік Қазақстан облысы Түркістан қаласының зейнеткері О. Дастанов, «Престиж» Алматы мемлекеттік емес оқу кешенінің басшысы Г. Уманов және Маңғыстау облысы Жыңғылды ауылдық орта мектебінің мұғалімі К. Ванов болды.

20 қазан

Мемлекет басшысы Астана қаласында Оңтүстік Қазақстан облысының Мәдениет күні аясында ашылған көрме-жәрмеңкені аралап, сондай-ақ өткен облыс өнер жұлдыздарының концертін тамашалады.

Мемлекет басшысы «Дипломатиялық дәрежелер беру туралы» №707 Жарлығына қол қойды.

22 қазан

Мемлекет басшысы Еуропа және Орталық Азия елдері бойынша Дүниежүзілік банк вице-президенті Й. Линнді қабылдады.

Кездесу барысында Қазақстандағы экономикалық және әлеуметтік реформалардың сәтті жүргізілуі инвесторлардың сенімін қамтамасыз ететіні және жаңа бірлескен жобалардың жүзеге асуына мүмкіндік беретіні атап өтілді.

Мемлекет басшысы сол күні «Hurricane Hydrocarbons Ltd.» компаниясының Директорлар кеңесінің төрағасы Б. Исотьені қабылдады. Ол компанияның Қазақстандағы қызметінің қорытындысы және мұнайды өндіру мен өңдеуді кеңейту перспективалары туралы хабардар етті.

23 қазан

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Мемлекеттік стандарттар мен тестілеу ұлттық орталығын, «Дарын» ғылыми-практикалық орталығын және Ы. Алтынсарин атындағы Қазақ білім беру академиясын біріктірген Білім берудегі инновациялық бағдарламалар орталығының салтанатты ашылу рәсіміне қатысты.

Н.Ә. Назарбаев дарынды балалардың тұлғасының дамуы және психологиялық диагностикалау зертханасының, педагогикалық инновация зертханасының, тестілеу және ақпараттандыру орталықтарының жұмысымен танысты.

Осында, орталықта, Президент Вашингтон қаласындағы Дүниежүзілік олимпиадада 4-орын алған қазақстандық оқушылар командасымен және қазақстандық жоғарғы оқу орындарының ректорларымен кездесу өткізді.

Мемлекет басшысы Жалпыға ортақ кәсіподақтар конфедерациясының төрағасы В.П. Щербаковты және Қазақстан Республикасы Кәсіподақтар федерациясының төрағасы С.Ө. Мұқашевты қабылдады.

Әңгіме барысында нарықтық экономика жағдайындағы әлеуметтік әріптестікті дамыту және тереңдету мәселелері, мемлекетаралық интеграцияны кеңейту және кәсіподақтардың нарықтық өзгерістерге қатысу проблемалары қаралды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан халықтары Ассамблеясының мүшелерін Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен марапаттау туралы» №708, «Қазақстан халықтары Ассамблеясының мүшелерін «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградау туралы» №709, «Қазақстан Республикасы Президентінің 2000 жылғы 12 мамырдағы №392 Жарлығына өзгерістер енгізу және Қазақстан Республикасы Президентінің 2000 жылғы 30 қарашадағы №492 Жарлығының 1 және 2 тармақтарының күші жойылды деп тану туралы» №710 жарлықтарына қол қойды.

24 қазан

Мемлекет басшысы бірқатар шетел мемлекеттерінің басшыларымен телефон арқылы сөйлесті.

Ауғанстан өтпелі ислам мемлекетінің Президенті Б. Раббанимен оның Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен және Тәжікстан Республикасының Президенті Э.Ш. Рахмоновпен кездесуінің қорытындысы, сондай-ақ Ауғанстандағы жағдай және Солтүстік альянстың коалициялық үкіметінің бірінші кезектегі мәселелері талқыланды.

Өзбекстан Республикасының Президенті И.А. Каримовпен әңгімесінде тараптар екіжақты саяси

және экономикалық қатынастардың мәселелерін талқылады, терроризм қаупіне қарсы күрес жөніндегі шаралар туралы пікір алмасты.

Литва Республикасының Президенті В. Адамкуспен келіссөзде Қазақстан-Литва қатынастарын кеңейту және тереңдету перспективалары және сауда-экономикалық ынтымақтастықты дамыту туралы пікір алмасты.

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасының Үкіметі мүшелерімен және облыстардың, Астана және Алматы қалаларының әкімдерімен кеңес өткізді.

Кеңесте 2001 жылдағы елдің әлеуметтік-экономикалық дамуының алғашқы қорытындылары, сондай-ақ Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің 10 жылдығын тойлауға дайындық барысы қаралды.

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан халықтары Ассамблеясының VIII сессиясына қатысты.

«Тәуелсіздік 10 жылы: бейбітшілік, прогресс және қоғамдық келісім» атты баяндамасымен сөз сөйлей отырып, Президент: «Біз еліміздің тәуелсіздігінің 10 жылдығын атап өтуге дайындалып отырмыз. Қоғамымыздың ең маңызды жетістігін — бірлік пен ынтымақты жоғалтпай, өтпелі кезеңнің қиындықтары мен белестерін лайықты әрі абыроймен өткеріп, осы елеулі күнге жетуімізге Қазақстан халықтары Ассамблеясының сіңірген еңбегі зор», — деп атап өтті (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы Республика күніне орай Астана қаласындағы Конгресс-холлда өткен Қазақстан Республикасының өнер жұлдыздарының концертін тамашалады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Молдова Республикасы Үкіметінің арасындағы халықаралық автомобиль тасымалдары туралы келісімді бекіту туралы» №250-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №711, «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» №712, «Мемлекеттік функцияларды орталықсыздандыру және бюджетаралық қатынастар

мәселелер жөніндегі мемлекеттік комиссия туралы» №713, «Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Адам құқықтары жөніндегі комиссияның құрамындағы өзгерістер туралы» №714 жарлықтарына қол қойды.

28 қазан

Мемлекет басшысы «Е.Қ. Бейсембетовті Қазақстан Республикасының Стратегиялық жоспарлау жөніндегі агенттігінің төрағасы қызметіне тағайындау туралы» №715 Жарлығына қол қойды.

29 қазан

Мемлекет басшысы «А.Х. Арыстанбекова туралы» №716, «О.О. Сүлейменов туралы» №717 жарлықтарына қол қойды.

30 қазан

Мемлекет басшысы Атырау облысында жұмыс сапарымен болды.

Президент облыс орталығы Атырау қаласы бойынша таныстыру сапарын жасады, академик Қ.И. Сәтбаевтың ескерткішіне гүл шоғын қойды, Ұлы Отан соғысының және еңбек ардагерлерімен кездесті, қайта қалпына келтірілген қалалық мәдениет және демалыс саябағын көрді, жаңа құс фабрикасын аралады; Қазақстанның тәуелсіздігімен құрдас балалармен кездесіп, оларға сыйлықтар табыс етті және солармен бірге жаңа Болашақ аллеясына ағаш отырғызуға қатысты.

31 қазан

Мемлекет басшысы Қызылорда облысында жұмыс сапарымен болды.

Оның барысында Жалағаш ауданына барып, күріш өңдеу және өндіру бойынша жаңа технологияларды енгізген бірқатар кәсіпорындардың жұмысымен танысты.

Қызылорда қаласына қайтып келгеннен соң, Президент түркітілдес халық балаларының өнер фестиваліне қатысты, одан соң ұлттық-мәдени орталықтардың өкілдерімен кездесті және «Еуразия» мәдени-спорт кешенін аралады.

Сол күні Мемлекет басшысы Оңтүстік Қазақстан облысына жұмыс сапарымен аттанды.

ҚАРАША

Дс		5	12	19	26
Сс		6	13	20	27
Ср		7	14	21	28
Бс	1	8	15	22	29
Жм	2	9	16	23	30
Сн	3	10	17	24	
Жк	4	11	18	25	

1 қараша

Мемлекет басшысы Оңтүстік Қазақстан облысына жұмыс сапары барысында «ҚазТрансГаз» ЖАҚ Шымкент филиалына барды және облыс халқы мен кәсіпорындарын газбен қамту жөніндегі қызметімен танысты; облыстың Мақтаарал, Сарыағаш және Шардара аудандарын тікелей қосуға мүмкіндік берген ұзындығы 53 шақырымдық «Қызыләскер-Кировский» тасжолының салтанатты ашылу рәсіміне қатысты; Арыстан баб кесенесінде болды және қажыларға арналған жаңа қонақ үй кешенін, мешітті және Отырар кітапханасының ғимаратын аралады.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Түркістан қаласында болып, Қожа Ахмет Яссауидің кесенесіне барды, салтанатты жағдайда Б.С. Саттарханов атындағы спорт-сауықтыру орталығын ашты, жергілікті музыкалық-драма театрды аралады және оралмандарға арналған 50 үйден тұратын тұрғын үй қалашығында болды.

2 қараша

Мемлекет басшысы Оңтүстік Қазақстан облысына жұмыс сапары барысында Шымкент қаласында саяси қуғын-сүргін құрбандарының ескерткіш мұражайының салтанатты ашылу рәсіміне қатысты; облыстың машина жасау және өңдеу өнеркәсібі кәсіпорындарының өнімдері көрмесіне барды, көрмеге алғашқы қазақстандық автобус, экскаваторлар, металл конструкциялары және заманауи өнеркәсіптік сорғылар қойылды; «Адал» ЖШС тоқыма комбинатында және «Химфарм» АҚ Шымкент химиялық-фармацевтикалық зауытында болды; ұлттық-мәдени орталықтардың өкілдерімен кездесу өткізді және құрамына құмыра жасаушылар мен зергерлік іс шеберлері, ағаш оюшылар мен суретшілер енгізілген қалашығы бар «Кең баба» этнографиялық саябағын аралады.

5 қараша

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Ұлы Отан соғысы және еңбек ардагері И.А. Юсуповты қабылдады.

И.А. Юсупов — көрнекті партия және мемлекет қайраткері, 1962–1964 жылдардағы Қазақстанның Коммунистік партиясының ОК бірінші хатшысы.

6 қараша

Мемлекет басшысы Алматы қаласында өткен Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының мерейтойлық сессиясының жұмысына қатысты.

Ғылыми қоғамдастықтың алдында сөйлеген сөзінде Н.Ә. Назарбаев басты назарды Қазақстан ғылымының алдында тұрған бірінші кезектегі мәселелерге аударды. Атап айтқанда, Президент: «Бірінші кезекте, «Ғылым туралы» Заңға сәйкес орталық атқару органы мен академиялық ғылымның қызметі мен өкілеттілігін белгілеу керек.

Екінші. Жаратылыстану ғылымдарының рөлін күшейтумен қатар, гуманитарлық академиялық саланың да дамуына қадағалай қарауымыз керек.

Үшінші. Ғылыми саладағы сапалы жаңа нәтижелерді тек академиялық институттарының елдің жоғарғы оқу орындарымен интеграциясы ғана бере алады. Бірақ қазіргідей солғын режимде емес. Бұл, мүмкін, заман талабына сәйкес академиялық және жоғарғы оқу орнының ғылымын кешенді қайта құруының негізі болуы тиіс.

Шартты түрде айтқанда, академиялық институттарды, бірінші кезекте, елдің жоғарғы оқу орындарымен түрлі формаларда тұтастыру бірден бірнеше мәселені шешуге мүмкіндік береді.

Бір жағынан, жоғарғы мектептеріміздің ғылыми-техникалық мүмкіндіктерін іргелі зерттеулерді кеңейту үшін, өндіріс саласына прагматикалық жылжытуға әрі қолданбалы ғылымдар үшін тиімді қолдана аламыз.

Екінші жағынан, бұл жоғарғы оқу орындарының білім сапасын арттыруға пайдасын тигізеді әрі бұл ғылымдағы жастардың мәселесін шешудің ең аз шығынды жолы. Ал бұл біз үшін шынында да үлкен мәселеге айналып келеді.

М.В. Ломоносов: «Біреудің ісінен мін тапқанша, пайдалы ақыл беру жақсы адамға лайықты қасиет», — деген болатын.

Бәлкім, әрқайсысыңыз Қазақстан ғылымының алдында тұрған мәселелерді талдап, сараптаған боларсыздар, және оның шешілуіне қатысуға мүмкіндік табарсыздар.

Қоғам алдында жаңа маңызды мәселе туындаған кезде ешкім шетте қалмас деп ойлаймын. Біз сіздермен бірге елдің және халықтың мүддесіне орай шешім

қабылдайтынымызға сенімдімін, немесе бұл ғылыми ізденістердің мақсаты болар», — деді (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне сот сараптамасын жүргізу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №251-II, «Мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген қарыз алу мен борыш туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №252-II, «Монополияға қарсы келісілген саясат жүргізу туралы шартты бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесі Қаулысының күші жойылды деп тану туралы» №253-II заңдарына қол қойды.

7 қараша

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында ҰҚШҰ бас хатшысы В.Д. Николаенконы қабылдады.

Кездесу барысында ҰҚШҰ мүше мемлекеттерінің қауіпсіздігін нығайту мәселелері қаралды, халықаралық терроризмге қарсы коалицияға кіретін мемлекеттермен өзара әрекеттестікті орнату мәселелері және Ауғанстандағы істердің жағдайы талқыланды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 13 қыркүйектегі №3108 және 1996 жылғы 18 маусымдағы №3039 жарлықтарына өзгерістер енгізу туралы» №719 Жарлығына қол қойды.

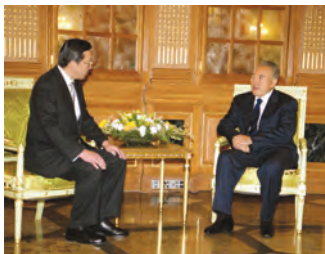
8 қараша

Мемлекет басшысы Астана қаласында Қазақстанда тіркелген халықаралық ұйымдар және дипломатиялық корпусстың өкілдерімен кездесу өткізді.

Өз сөзінде Н.Ә. Назарбаев дәстүрлі Қазақстанның ішкі және сыртқы саясат мәселелерімен қатар, Ауғанстандағы оқиғалар бойынша Орталық Азиядағы жағдайға толық тоқталды, сондай-ақ АӨСШК I саммитінің өткізу мерзімін 2002 жылдың бірінші жартысына ауыстырылу себебін түсіндіре отырып, оған дайындық барысы жайлы хабардар етті.

Мемлекет басшысы сол күні жаңадан тағайындалған Қазақстан Республикасындағы Жапонияның Төтенше және Өкілетті Елшісі Т. Мориден сенім грамотасын қабылдады.

10 қараша

Мемлекет басшысы «2001 жылға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №254-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне көші-қон мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» №255-II, «Ұлттық мұрағат қоры және мұрағаттар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №256-II заңдарына қол қойды.

13 қараша

Мемлекет басшысы Алматы облысында жұмыс сапарымен болды.

Облыс орталығы Талдықорған қаласында Президент Алматы қаласынан ауыстырылған мемлекеттік қызметкерлер үшін салынған «Шығыс» шағын ауданына барды.

Президент сондай-ақ Қаратал өзені арқылы өтетін жаңа көпірді, қайта қалпына келтірілген Б. Римова атындағы облыстық драма театр және облыстық әкімшілік ғимараттарын қарап шықты; балалар тағамы мен жеміс-көкөністі консервілерін шығаратын «Балдырған» ЖШС-да; «Атамекен» жаңа мәдени, ойын-сауық орталығында болды.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір актілеріне өзгерістер енгізу және Қазақстан Республикасы Президентінің 1995 жылғы 11 қаңтардағы №2019 Жарлығының күші жойылды деп тану туралы» №720 Жарлығына қол қойды.

14 қараша

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Словакия Республикасының Президенті Р. Шустермен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында екіжақты қатынастар мен халықаралық

саясаттың кең ауқымды мәселелері жөнінде пікір алмасты. АҚШ-тағы қайғылы оқиға мен Ауғанстандағы жағдай тұрғысынан, тараптар халықаралық лаңкестікке қарсы күрес мәселелеріндегі ұстанымдарының сәйкес келуін қанағаттанарлықпен атап өтті.

Н.Ә. Назарбаев Р. Шустерді ОАЭҚ, ШЫҰ, ТМД Терроризмге қарсы орталығы аясында тұрақтылықты, ынтымақтастықты және қауіпсіздікті нығайту жөніндегі Қазақстанның практикалық күш салуы туралы, сондай-ақ АӨШК шақыру идеясы мен оған дайындық барысы туралы хабардар етті.

15 қараша

Мемлекет басшысы Қазақстанда ресми сапармен жүрген Словакия Республикасының Президенті Р. Шустермен бірге Қазақстан мен Словакияның іскерлік орта өкілдері бизнес-форумының жұмысына қатысты.

Форум қатысушыларына Қазақстанның әлеуметтік-экономикалық дамуы, банк жүйесінің қазіргі жағдайы мен перспективалары, жаңа астананың инвестициялық мүмкіндіктері туралы толық ақпарат берілді.

Екі мемлекеттің бизнесмендері машина жасау, энергетика, мұнай-газ өндіру саласындағы бірлескен жобаларды іске асыруға деген қызығушылықтарын айтты.

Мемлекет басшысы Тәжікстан Республикасының Президенті Э.Ш. Рахмоновпен телефон арқылы сөйлесті.

Әңгіме барысында тараптар Ауғанстандағы жағдайды, сондай-ақ екіжақты ынтымақтастықтың бірқатар өзекті мәселелерін талқылады.

16 қараша

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Өзбекстан Республикасының Президенті И.А. Каримовпен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында екі ел арасындағы шекараны межелееу үдерісінің қорытындылары, сондай-ақ қазақстандық астықты Өзбекстанға жеткізу және өңірдің су энергетикалық ресурстарын бірлесіп қолдану мәселелері қаралды.

Келіссөздер қорытындысы бойынша мемлекет басшылары Бірлескен мәлімдемеге және Қазақстан-өзбек мемлекеттік шекарасы туралы шартқа қол қойды.

Қазақстан-өзбек мемлекеттік шекарасын межелеу үдерісі 2000–2002 жылдар кезеңінде өтті. Оны екі кезеңге бөлуге болады. Бірінші кезеңде шекара сызығының жалпы ұзақтығының 96%-ы анықталып, оның қорытындысы бойынша 2001 жылғы 16 қарашада Астана қаласында екі ел басшылары сәйкес келісімге қол қойды. Екінші кезеңде шекараның жеке бөліктері бойынша мәселелер реттелді. 2002 жылдың 9 қыркүйегінде Астана қаласында мемлекет басшылары ортақ шекара сызығын анықтауды толығымен аяқтаған қосымша келісімге қол қойды. Екі келісім де 2003 жылдың 5 қыркүйегінде күшіне енді. Қазақстан-өзбек мемлекеттік шекарасының ұзақтығы 2351 шақырымды құрайды.

Мемлекет басшысы «Халықаралық патенттік жіктеме туралы Страсбург келісіміне Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» №257-II, «Белгілерді тіркеу үшін тауарлар мен қызметтердің халықаралық жіктемесі туралы Ницца келісіміне Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» №258-II, «Микроорганизмдерді патенттік рәсім мақсаттары үшін депоненттеуді халықаралық тану туралы Будапешт шартына Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» №259-II заңдарына қол қойды.

21 қараша

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің басшылық құрамымен кеңес өткізді.

Кеңес барысында Президент дара басшылық принципін қатаң сақтау қажеттігін және ведомство қатарына тәжірибелі әрі кәсіби кадрларды тарту қажеттігін атап өтті.

Мемлекет басшысы «Ф.Б. Жақиянов туралы» №721, «Д.К. Ахметовті Павлодар облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» №722, «О.Ә. Жандосов туралы» №723 жарлықтарына қол қойды.

22 қараша

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен телефон арқылы сөйлесті.

Тараптар әлемдегі ахуал, Ауғанстандағы істердің жағдайы туралы пікір алмасты, В.В. Путиннің АҚШ-қа сапарының қорытындысын, сондай-ақ 2001 жылдың 30 қарашасында Мәскеу қаласында өтетін ТМД мем-

лекет басшыларының торқалы саммитіне дайындық барысын талқылады, мұнай мен газ өндіру және тасымалдау саласындағы ынтымақтастық туралы кешенді шешімдер қабылдау үшін екіжақты кездесу туралы, сондай-ақ Каспий теңізінің солтүстік бөлігінің түбін бөлу туралы келісімге Хаттамаға қол қою туралы уағдаласты.

Мемлекет басшысы «Ә.М. Бәйменов туралы» №724, «Ғ.Ж. Қарағұсованы Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі қызметіне тағайындау туралы» №725 жарлықтарына қол қойды.

23 қараша

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан әйелдерінің III форумына қатысты.

Өз сөзінде Н.Ә. Назарбаев: «...10 жыл ішінде әлем басқаша болып кетті. Тіпті жаһандану дәуірінде де адам үшін ең маңыздының бәрі отбасында қалады. Бірақ біз, қазақстандықтар, бәріміз бір отбасы екенімізді ұмытпауымыз керек. Біз жұмыссыздық, инфляция, өндірістің тоқтауы, жоқшылық сияқты құбылыстармен кездестік, кей нәрсені өткердік, көп нәрсеге қол жеткіздік, көп нәрсені бастан кешірдік, бірақ басты нәрсені — бейбітшілік пен тұрақтылықты сақтап қалдық. Алдымызда тағы үлкен жол бар. Бүкіл әлемде сатып алушылық қабілет төмендеп барады, өндіріс төмендеуде, бірақ Қазақстанда резерв бар, Ұлттық қор бар, егер қиын кез келсе, соның арқасында шыдай аламыз. Қиын күнге ештеңе жинамай қандай отбасы өмір сүреді? Ал біз зейнетақыны, мұғалімдер мен дәрігерлердің жалақысын көтеруге, бала туған әйелдерге әлеуметтік қолдау көрсетуге ниеттіміз. Олар қорғауды қажет етеді — олардың жұмыс орны сақталып қалуы керек, олар кедейленбеуі керек, дендері сау болуы керек...», — деп ерекше атап өтті.

Мемлекет басшысы «Б.М. Имашев туралы» №726 Жарлығына қол қойды.

27 қараша

Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Кәсіпкерлер кеңесінің бірінші отырысына төрағалық етті.

Отырыс барысында Н.Ә. Назарбаев отандық кәсіпкерліктегі істің мән-жайын толық сараптап шықты және Қазақстандағы іскерлік қызметтің басым бағыттарын көрсетті. Президент Қазақстан экономикасына отандық кәсіпкерлердің салған капиталы алғаш рет шетелдік инвестиция көлемінен асып түскенін және кәсіпкерлерге көрші елдердің нарығына шығуға мүмкіндік беретіндей, экономиканың нақты секторында отандық кәсіпкерлердің сәтті қызметі үшін барлық жағдайлардың жетілгендігін атап өтті және бұған Қазақстанның мемлекеттік саясаты көмектесетін болады.

Кеңестің бірінші отырысын қорытындылай келе, Президент бюрократияның араласуынан экономиканы қорғау, ал Үкімет қызметін — кәсіпкерлік ортаға ықпал етуінен және тікелей әсер етуінен қорғау қажеттігін ерекше атап өтті.

Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Кәсіпкерлер кеңесі — Мемлекет басшысының 2001 жылғы 29 қыркүйектегі №692 Жарлығымен құрылған консультативті-кеңестік орган.

Кеңестің негізгі міндеттері кәсіпкерлікті қолдауға және дамытуға бағытталған ұсыныстарды әзірлеу; нарықтық экономиканың дамуын ынталандыратын жағдайлар жасау; Қазақстан Республикасында әрекет ететін іскерлік орталарды, кәсіпкерлік қауымдастықтар мен одақтарды нығайту; кәсіпкерлік саласындағы мемлекеттік маңызды мәселелерді шешуге ұсыныстар дайындау болып табылады.

Кеңес отырысы қажеттілік бойынша өткізіледі, бірақ жарты жылда кемінде бір рет өткізіледі.

Мемлекет басшысы «К.Қ. Мәсімовті Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары қызметіне тағайындау туралы» №727, «А.И. Мырзахметовті Қазақстан Республикасының Көлік және коммуникация министрі қызметіне тағайындау туралы» №728 жарлықтарына қол қойды.

28 қараша

Мемлекет басшысы «Ә.Қ. Ахметов туралы» №729, «Қазақстан Республикасының Автожол саласын дамытудың 2001–2005 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» №730 жарлықтарына қол қойды.

29 қараша

Мемлекет басшысы 2001 жылдың 30 қарашасында өтетін ТМД Мемлекет басшылары кеңесінің торқалы отырысына қатысу үшін Ресей Федерациясының астанасы Мәскеу қаласына келді.

Мемлекет басшысы Тәжікстан Республикасының Президенті Э.Ш. Рахмоновпен, «Газпром» ААҚ басқарма төрағасы А.Б. Миллермен, ЕурАзЭҚ бас хатшысы Г.А. Рапотамен, Америка Құрама Штаттарының Энергетика министрі С. Абрахамспен, «Chevron-Texasco» компаниясының президенті Д. О'Райлимен және «Теңізшевройл» ЖШС директоры Т. Уинтертонмен екіжақты кездесулер өткізді.

Сол күні Мемлекет басшысы Әзірбайжан Республикасының Президенті Г.А. Алиевпен кездесіп, онымен келіссөздер жүргізді, оның қорытындысы бойынша Қазақстан мен Ресей арасындағы келісімге ұқсас, Каспий теңізі түбінің солтүстік бөлігін межелеу туралы келісімге қол қойылды.

Күн соңында Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Президенті В.В. Путинмен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында тараптар мұнай және газды өндіру және тасымалдау саласындағы ынтымақтастық мәселелерін талқылады және Каспий теңізі түбінің солтүстік бөлігін бөлу туралы келісімге Хаттаманы нақтылады, сондай-ақ Орта Азиялық өңірдегі ахуал, Ауған қақтығысын реттеу жөніндегі шаралар, ШЫҰ перспективалары және осы халықаралық бірлестіктің ықпалдылығы мен беделін нығайту жолдары, 2002 жылдағы АӨСШҚ І саммитіне дайындық барысы туралы пікір алмасты.

Мемлекет басшысы «А.Қ. Жанқұлиевты Қазақстан Республикасының Тәжікстан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №731, «Ж.С. Кәрібжановты Қазақстан Республикасының Қытай Халық Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» №732 жарлықтарына қол қойды.

30 қараша

Мемлекет басшысы Ресей Федерациясының Мәскеу қаласында өткен ТМД Мемлекет басшылары кеңесінің мерейтойлық отырысына қатысты.

Өз сөзінде Н.Ә. Назарбаев саммит қатысушыларын Достастықтың 10 жылдық мерейтойымен құттықтады, Достастықтың әрекет қабілеттілігін және тиімділігін арттыру мақсатында оның одан әрі дамуына қажетті бағытты іздеуге және таңдауға қатысушылардың назарын аударды. Сонымен бірге ол жүктердің, капиталдың және жұмыс күшінің еркін қозғалысын, ортақ сыртқы шекаралары, бірыңғай тарифі, бажы бар біртұтас экономикалық кеңістік аясында еркін сауда аймағын құруға мүмкіндік беретін, нақты жұмыс істеп жатқан Кедендік және Көліктік одақтардың басқа интеграциялық құрылымы — ЕурАзЭҚ құру мәселесін қойды (Қосымшаны қараңыз).

Саммитте сондай-ақ Достастық мемлекеттерінің аумағында лаңкестікке қарсы шараларды ұйымдастыру тәртібі мен бірлесіп өткізу туралы ереже және Ауғанстандағы ахуал талқыланды.

Отырыстың қорытындысы бойынша екі қорытынды құжат — ТМД-ның құрылуының 10 жылдығына орай мәлімдеме және Ауғанстандағы ахуал туралы мәлімдеме қабылданды.

ЖЕЛТОҚСАН

Дс	3	10	17	24	31
Сс	4	11	18	25	
Ср	5	12	19	26	
Бс	6	13	20	27	
Жм	7	14	21	28	
Сн	1	8	15	22	29
Жк	2	9	16	23	30

3 желтоқсан

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» №734 Жарлығына қол қойды.

4 желтоқсан

Мемлекет басшысы «Қазақстанның 2030 жылға дейінгі даму стратегиясын одан әрі іске асыру жөніндегі шаралар туралы» №735 Жарлығына қол қойды.

6 желтоқсан

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне темір жол көлігі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №260-II, «Бюджет жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №261-II, «Беларусь Республикасының Үкіметі, Қазақстан Республикасының Үкіметі, Қырғыз Республикасының Үкіметі, Ресей Федерациясының Үкіметі және Тәжікстан Республикасының Үкіметі арасындағы азаматтардың өзара визасыз сапарлары туралы келісімді бекіту туралы» №262-II, «Қазақстан Республикасының тұтыну кооперациясы мәселелері жөніндегі кейбір заң актілерінің күші жойылды деп тану туралы» №263-II, «Қазақстан Республикасының Халықаралық валюта қорына, Халықаралық қайта құру және даму банкіне, Халықаралық қаржы корпорациясына, Халықаралық даму қауымдастығына, Инвестициялар кепілдігінің көпжақты агенттігіне, Инвестициялық дауларды реттеу жөніндегі Халықаралық орталыққа, Еуропа қайта құру және даму банкіне, Азия даму банкіне, Ислам даму банкіне мүшелігі туралы» №264-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілерінің күші жойылды деп тану туралы» №265-II заңдарына қол қойды.

8 желтоқсан

Мемлекет басшысы «Темір жол көлігі туралы» №266-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «С.Б. Тоқпақбаев туралы» №736, «М.Қ. Алтынбаевты Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрі қызметіне тағайындау туралы» №738 жарлықтарына қол қойды.

9 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Америка Құрама Штаттарының Мемлекеттік хатшысы К. Пауэллді қабылдады.

Кездесу барысында тараптар Қазақстан мен АҚШ арасындағы қатынастардың үдемелі дамуын ризашылықпен атап өтті, Ауғанстандағы жағдайдың дамуы және Қазақстанның халықаралық терроризмге қарсы операцияға қатысуы туралы пікір алмасты.

Келіссөздер соңында К. Пауэлл Н.Ә. Назарбаевқа Президент Дж. Буштың сәлемін және 2001 жылдың желтоқсанында АҚШ-қа ресми сапармен келуге шақыруын жеткізді.

10 желтоқсан

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен марапаттау туралы» №737, А.А. Ақаевты І дәрежелі «Достық» орденімен награптау туралы» №739, «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №740 жарлықтарына қол қойды.

11 желтоқсан

Мемлекет басшысы Астана қаласындағы Президенттік мәдениет орталығында өткен «Қазақстанның ежелгі қазыналары» атты археологиялық көрменің ашылу рәсіміне қатысты.

Президент еліміздің түкпір-түкпірінен әкелінген бағалы тарихи-археологиялық ескерткіштер қойылған көрменің экспозицияларын қарады, өз кезегінде, Франция мұрағаттарында сақталған Қазақстан тарихы жөніндегі бағалы құжаттары бар микрофильмдерді берді.

Мемлекет басшысы Астана қаласындағы Конгресс-холлда өткен «Тәуелсіздіктің автопортреті және «Астана — үшінші мыңжылдық қаласы» атты сурет көрмесін, сондай-ақ «Жаңғыру. Тәуелсіздік жылдарындағы Қазақстан кітабы» атты кітап көрме-жәрмеңкесін ашты.

Мемлекет басшысы «А. Сәрсенбайұлы туралы» №741, «М.М. Тәжинді Қазақстан Республикасы

Президентінің ұлттық қауіпсіздік мәселелері жөніндегі көмекшісі — Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің хатшысы қызметіне тағайындау туралы» №742, «Н.Н. Дүтбаевты Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің төрағасы қызметіне тағайындау туралы» №743, «Жоғары әскери және арнаулы атақтар, сыныптық шендер беру туралы» №744 жарлықтарына қол қойды.

12 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қарағанды облысында жұмыс сапарымен болып, Теміртау қаласындағы «Испат-Қармет» ААҚ металлургиялық комбинатының ыстықтай алюминдеу және мырыштау цехын іске қосу салтанатты рәсіміне қатысты. Президент жаңа цех аумағын аралап, комбинат ұжымымен кездесу өткізді және металлургтерді Қазақстан тәуелсіздігінің 10 жылдығымен құттықтады.

Одан соң Президент Қарағанды металлургиялық институтында болып, салтанатты түрде жаңа оқу-зертханалық корпусын ашты, сондай-ақ студент дәрісханаларын, ғылыми зертханаларды және институт музейін аралап шықты.

«Испат-Қармет» ААҚ ең ірі отандық болат өндіруші болып табылады. Кәсіпорын әлемнің барлық елдеріне жылына 7 млн. тонна болат жеткізеді. Кешен домна, оттегі пештерінен, металл құйма өндірісінен, салқын және ыстық прокаттау станынан, ыстық батыру әдісімен қалайы, мырыш және алюминий жабынын қондыру жөніндегі қалыңдықтардан тұрады.

Күн соңында Мемлекет басшысы Астана қаласындағы К. Байсейітова атындағы Опера және балет театрында өткен Ә.М. Дінішевтің концертін тамашалады.

13 желтоқсан

Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында бірқатар алыс және жақын шет елдерден Қазақстанға оралған этникалық қазақтардың үлкен тобын қабылдады.

Кездесу барысында Н.Ә. Назарбаев барлық оралмандарға тұрғын үй, жұмыс, қамқорлық пен мемлекет ілтипаты көрсетілуі үшін Қазақстан қолдан келгенін жасап жатқанын және жасай беретінін ерекше атап өтті.

Президент азаматтық алу үдерісі жеңілдетіліп, жылдамдатылуы керек екендігін атап өтті, бірақ тек Қазақстан өзіне алған халықаралық міндеттер аясында ғана.

Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында Қазақстанның танымал жазушылары, ғалымдары және қоғам қайраткерлері Ә.К. Нұрпейісовті, З.К. Қабдоловты, Ш. Мұртазаны, М. Қозыбаевты және М.Ж. Жолдасбековті қабылдады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасындағы мерекелер туралы» №267-II Заңына қол қойды.

Президент сондай-ақ «Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Мемлекеттік бейбітшілік және прогресс сыйлығын беру туралы» №745, «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» №746, «Қазақстан Республикасында тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» №747, «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» №748 жарлықтарына қол қойды.

14 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасындағы Апостолдық нунций М. Олесьті қабылдады. Ол Рим Папасы Иоанн Павел II-нің ізгі тілегін жеткізді және әлемнің мемлекет басшыларына арналған Ватиканның ең жоғарғы мемлекеттік наградасы — Пий орденін және Пий Ордені Серісінің грамотасын табыс етті.

Президент Понтификке оның қызметін жоғары бағалағаны үшін алғысын білдірді және: «...Ұлы мәртебелі Иоанн Павел II Қазақстаннан көптеген адал дос тапты, олардың қатарына өзімді де қосам. Астанада сөйлеген сөзінде ол келісім мен бейбітшілікте өмір сүріп жатқан Қазақстанды және оның халқын жарқын болашақ күтіп тұр деді. Бұл сөздер біз үшін Қазақстан тәуелсіздігінің 10 жылдығы қарсаңында айтылғаны үшін де бағалы...».

Пий орденін 1847 жылы Рим Папасы Пий IX тағайындаған. Орденмен Ватиканда сапармен болған мемлекет қайраткерлері, мемлекет немесе монархия өкілдері, сондай-ақ шіркеу мен қоғам алдындағы

көрнекті еңбектері үшін Қасиетті Престол жанында аккредитацияланған дипломаттар марапатталады.

Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында Қазақстан Республикасының өнер, ғылым және мәдениет қайраткерлеріне мемлекеттік наградларды табыс етті, сондай-ақ әскери қызметкерлер тобын кезекті әскери және арнайы атақтарды, класты шендерді иеленгендерімен құттықтады.

Салтанатты рәсімдеу барысында Президент КСРО халық әртісі Ә.М. Дінішевке Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Мемлекеттік бейбітшілік және прогресс сыйлығын ұсыну туралы №1 дипломын табыс етті.

Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Мемлекеттік бейбітшілік және прогресс сыйлығы бейбітшілік және халықтар арасындағы достықты, өзара сенімді, мемлекетаралық қатынастарда теңдік пен бірдей қауіпсіздікті нығайтуға бағытталған белсенді қызметі үшін; қоғамдық және ұлтаралық келісімді орнықтыруға, Республиканың көпұлтты халқының бірлігін нығайтуға қосқан ерекше үлесі үшін; Қазақстан ұлттары мен ұлыстарының мәдениеті мен тарихи дәстүрлеріне деген құрметті қалыптастыратын терең ойлы публицистикалық шығармалар үшін беріледі.

Мемлекеттік сыйлыққа ие болған адамдарға «Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Мемлекеттік бейбітшілік және прогресс сыйлығының лауреаты» атағы беріледі, диплом, омырау белгісі, куәлік және ақшалай сыйақы тапсырылады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері Медициналық қызметінің эмблемасы мен айырым белгісі туралы» №268-II, «Асыл тұқымды мал шаруашылығы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №269-II, «Ядролық сынақтарға жан-жақты тыйым салу туралы шартты бекіту туралы» №270-II заңдарына қол қойды.

15 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қазақстанға ресми сапармен келген Қырғыз Республикасының Президенті А.А. Ақаевпен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында тараптар сауда-экономикалық, әскери

және мәдени ынтымақтастықты дамыту мәселелерін талқылады, Ауғанстандағы жағдайдың дамуы туралы пікір алмасты.

Келіссөздер қорытындысы бойынша мемлекет басшылары Бірлескен мәлімдеме қабылдады, сондай-ақ мемлекеттік шекараны межелу, шекара ауданындағы сенім шаралары және оны қорғаудағы ынтымақтастық туралы мемлекетаралық келісімге қол қойды.

Сол күні Мемлекет басшысы Астана қаласында өткен Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Шетел инвесторлары кеңесінің VI пленарлық отырысына төрағалық етті.

Кеңесте 2001 жылдағы шетелдік компаниялар қызметінің қорытындысы, сондай-ақ салық мөлшерлемесін және роялти төлеуді арттыру тұрғысында, Қазақстанның шетелдік компаниялармен жасалған келісімдері мен келісім-шарттарын реттеу және түзету мәселелері қарастырылды.

Отырыс қорытындысы бойынша министрліктер мен ведомстваларға, Кеңестің бірлескен жұмыс топтарына сәйкес тапсырмалары бар, сондай-ақ шетел инвесторларына еліміздегі инвестициялық климатты жетілдіру мәселелеріне қатысты Кеңестің шешімдері мен ұсыныстарын іске асыру жөніндегі нұсқаулары бар хаттамаға қол қойылды.

Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Шетел инвесторлары кеңесі Қазақстанда жұмыс жасайтын шетел инвесторлары арасында тікелей байланысты қамтамасыз ету, сондай-ақ инвестициялық қызметтерге байланысты проблемалы сұрақтарды шұғыл түрде шешуді қамтамасыз ету мақсатында Мемлекет басшысының 1998 жылғы 30 маусымдағы Жарлығымен құрылған. Кеңес кеңесшіл-консультативтік орган болып табылады. Кеңесті оның қызметіне басшылық жасап, күн тәртібін бекітетін және отырыстарына қатысуды жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының Президенті басқарады. Кеңес шеңберінде салық салу, заңдылықтар сұрақтары, шетел инвесторларының ағымдағы қызметтері, Қазақстанның инвестициялық имиджін арттыру және мұнай-газ секторы мәселелері бойынша 5 біріккен жұмыс тобы қызмет атқарады. Кеңестің отырысы жылына 1–2 рет өткізіледі.

Күн соңында Мемлекет басшысы өзінің астаналық резиденциясында «Менің Қазақстаным»

тақырыбындағы мектеп шығармалары республикалық байқауының жеңімпаздарын қабылдады.

Мемлекет басшысы «Азаматтық авиацияны мемлекеттік реттеу туралы» №271-II, «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне азаматтық авиация мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №272-II, «2002 жылға арналған республикалық бюджет туралы» №273-II заңдарына қол қойды.

16 желтоқсан

Мемлекет басшысы Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің 10 жылдығына орай Астана қаласындағы Конгресс-холлда өткен салтанатты жиналысқа қатысты.

Президент жиналғандардың алдында: «Бүгінгі күн ел тарихында, халық тағдырында ерекше орын алады. 10 жыл бұрын тәуелсіз Қазақстан Республикасы пайда болды. Шынында да бұл біздің арманымыз болды, ұмтылысымыз болды.

...Мен үшін бұл күн — өмірдегі ең маңызды күн, ал бұл сөздер — еліміз тәуелсіз болғанын Қазақстан халқына жариялаған сәттен бастап ең жауаптысы.

Және, халық сайлаған Мемлекет басшысы, Қазақстанның Тұңғыш Президенті ретінде, оңай боп көрінгенімен, шынында өте қиын сұрақтарға жауап беруім тиіс.

Тәуелсіздік деген не, ол бізге не берді? Біз қандай болып кеттік? Бізге нені сақтап қалу керек, неден арылу керек? Ақырында, бізді алда не күтіп тұр?

Бұл сұрақтар қиын болу себебі, олардың жауаптары әрқайсымызға әрі ортақ тағдырмен біріккен халыққа, Қазақстанның өз қолымызбен салып жатқан елдің, біздің болашағымыз байланысқан елдің азаматтарына бағытталған болуы тиіс», — деп мәлімдеді (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы Астана қаласының орталық мешітінде болып, Қазақстан мұсылмандарын Ораза айт мейрамымен құттықтады.

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 24 қазандағы

№713 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» №749 Жарлығына қол қойды.

17 желтоқсан

Мемлекет басшысы Испания Корольдігінде жұмыс сапарымен болып, осы елдің астанасы Мадрид қаласында Король Хуан Карлос I және Үкімет төрағасы Х.М. Аснармен кездесті.

Келіссөздер барысында тараптар әлемдегі жағдайдың дамуы туралы пікір алмасты, халықаралық лаңкестікке қарсы бірлесе күресу, Қазақстанның ЕО елдерімен ынтымақтастығының даму мәселелерін талқылады.

Келіссөздер қорытындысы бойынша Қазақстанға 200 млн. доллар несиелік желі бөлу туралы уағдаластыққа қол жеткізілді. Бұл ретте тараптар Астана және Алматы қалаларының арасындағы жүйрік пойызды жіберу үшін, және Қазақстан астанасындағы тұрмыстық қалдықтарды пайдаға асырудың қалалық жүйесін енгізу үшін ашылған 50 млн. доллар көлеміндегі несиелік желі сәтті іске асып жатқанын ризашылықпен атап өтті.

18 желтоқсан

Мемлекет басшысы Америка Құрама Штаттарында жұмыс сапарымен болды.

Сапар бағдарламасы Хьюстон қаласына келуден басталды, онда Президент бірқатар кездесулер өткізді.

Күннің бірінші жартысында Н.Ә. Назарбаев «Halliburton» компаниясы Директорлар кеңесінің төрағасы Д. Лезармен және «Philips Petroleum» компаниясының президенті Дж. Мулвамен кездесті.

Мемлекет басшысы одан соң АҚШ-тың бұрынғы Президенті Дж. Бушқа (үлкеніне) сыпайылық сапарын жасады және оған Қазақстан-Америка қатынастарын дамытуға қосқан үлкен үлесі үшін I дәрежелі «Достық» орденін табыс етті.

1

2

3

«Достық» ордені 1995 жылы шығарылған. Екі дәрежесі бар. Онымен қоғамда өзара келісімді сақтау бойынша жемісті еңбек еткен, халықтар арасындағы бейбітшілік, достық және ынтымақтастықты нығайтуға айрықша үлес қосқан қазақстандық және шетелдік азаматтар марапатталады.

I-ші дәрежелі «Достық» ордені жұлдыздан (1-сурет) және аспалы лентаға тағылған орден белгісінен (2-сурет), II-ші дәрежелі «Достық» ордені — омырауға тағатын орден белгісінен (3-сурет) тұрады.

19 желтоқсан

Мемлекет басшысы Америка Құрама Штаттарына жұмыс сапары барысында Хьюстон қаласында АҚШ-тың бұрынғы Мемлекеттік хатшысы Дж. Бейкермен кездесіп, онымен бірге Райс университетінің Дж. Бейкер атындағы қоғамдық саясат институтын аралады.

Институт қызметкерлерінің алдында сөйлеген сөзінде Н.Ә. Назарбаев тәуелсіздіктің 10 жылындағы Қазақстан дамуының негізгі қорытындылары туралы хабардар етті, сондай-ақ экономикалық саладағы, халықаралық лаңкестікке қарсы күресте, Ауғанстандағы коалициялық үкіметті нығайтуда екі елдің алдағы ынтымақтастығы перспективаларының мәселелері жөніндегі өз ойымен бөлісті.

Дж. Бейкер — 1989–1992 жылдардағы АҚШ-тың Мемлекеттік хатшысы.

Түстен кейін Мемлекет басшысы Нью-Йорк қаласына кетті, онда келісімен бірден Манхеттенге бет бұрды және 2001 жылдың 11 қыркүйегіндегі лаңкестік әрекет нәтижесінде қайтыс болғандардың аттары жазылған мемориалдық қабырғаға гүлтәжін қойды. Президент қайтыс болғандардың отбасына көңіл айтты және үйіндіні тазалауда жұмыс істеген өрт сөндірушілермен, полицейлермен және құрылысшылармен әңгімелесті.

20 желтоқсан

Мемлекет басшысы Америка Құрама Штаттарына жұмыс сапары барысында Нью-Йорк қаласындағы БҰҰ-ның штаб-пәтерінде болып, онда БҰҰ-ның бас хатшысы К. Аннанмен кездесті.

Түстен кейін Мемлекет басшысы АҚШ астанасы Вашингтон қаласына келіп, онда бір топ сенаторлармен және конгресмендермен кездесті.

Кездесу барысында Н.Ә. Назарбаевқа Қазақстан тәуелсіздігінің 10 жылдығына орай АҚШ Конгресінің Сенатында қарар қабылданғанын жеткізді, онда табиғи ресурстарды игерудегі Қазақстан мен американдық компаниялардың арасындағы әріптестікке қолдау көрсетілген, сондай-ақ ұлттық

қауіпсіздік мәселелеріндегі ынтымақтастық үшін алғыс білдірілген.

21 желтоқсан

Мемлекет басшысы Америка Құрама Штаттарына жұмыс сапары барысында осы елдің астанасы Вашингтон қаласында Президент Дж. Бушпен кездесті.

Шағын және кеңейтілген құрамдағы келіссөздер барысында әлемдегі жағдайдың дамуы туралы пікір алмасты, халықаралық лаңкестікке қарсы күрес мәселелерін және Ауғанстан мен Орта Азиялық өңірдегі жағдайды тұрақтандыру жөніндегі шараларды талқылады, Қазақстанның ДСҰ-ға кіруінің барлық шарттарын және екі ел арасындағы саудадағы барлық шектеулерді, ең алдымен, 1974 жылғы социалистік лагерь елдеріне қатысты АҚШ-тың саудасы туралы заңына Джексон-Вэниктің түзету енгізу әрекетін жою шарттарын қарастырды.

Келіссөздер қорытындысы бойынша мемлекет басшылары «Жаңа өзара қатынастар» Бірлескен мәлімдемесіне қол қойды, онда демократия, саясат, экономика және лаңкестікке қарсы күрес саласындағы қайта құруларға бағытталған ұзақ уақыттық стратегиялық әріптестікті дамыту және нығайтуға Қазақстан мен АҚШ-тың ниеттілігі атап өтілген.

Джексон-Вэник түзетуі конгрессмендер Г. Джексон мен Ч. Вэниктің бастамасы бойынша 1974 жылы АҚШ-тың Сауда туралы Заңына қабылданған және социалистік блок елдерімен сауданы шектеуге бағытталған. Атап айтқанда, түзетуге сәйкес, өз азаматтарының эмиграцияға құқығын шектейтін немесе бұзатын елдерге саудадағы, мемлекеттік несие және несиелік кепілдемеге қолайлы режимдерді беруге тыйым салынады. Түзету сондай-ақ кемсітушілік тарифтер мен жинаулар, нарықсыз экономикалы елдерден АҚШ-қа импортталатын тауарларға қатысты қолданылады.

Мемлекет басшысы Америка Құрама Штаттарының вице-президенті Р. Чейнимен кездесті.

Кездесу барысында экономика, саяси және гуманитарлық саладағы екіжақты ынтымақтастықты одан әрі кеңейту перспективалары туралы пікір алмасты.

22 желтоқсан

Мемлекет басшысы жұмыс сапарымен Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама

Корольдігінде болып, осы елдің астанасы Лондон қаласында бұрынғы Премьер-министр М. Тэтчермен кездесті.

Әңгіме барысында Президент Қазақстанда М. Тэтчердің Қазақстан-Британия қатынастарының дамуына қосқан үлесін жоғары бағалайтынын ерекше атап өтіп, I дәрежелі «Достық» орденін табыс етті.

1

2

3

«Достық» ордені 1995 жылы шығарылған. Екі дәрежесі бар. Онымен қоғамда өзара келісімді сақтау бойынша жемісті еңбек еткен, халықтар арасындағы бейбітшілік, достық және ынтымақтастықты нығайтуға айрықша үлес қосқан қазақстандық және шетелдік азаматтар марапатталады.

I-ші дәрежелі «Достық» ордені жұлдыздан (1-сурет) және аспалы лентаға тағылған орден белгісінен (2-сурет), II-ші дәрежелі «Достық» ордені — омырауға тағатын орден белгісінен (3-сурет) тұрады.

24 желтоқсан

Мемлекет басшысы «Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің әскерлері туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №274-II, «Қазақстан Республикасының азаматтардың жекелеген санаттарына жеңілдіктер беру мәселелері бойынша кейбір заң актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру енгізу туралы» №275-II, «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасы кодексінің (Салық кодексінің) қабылдануына байланысты Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне өзгерістеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» №276-II заңдарына қол қойды.

27 желтоқсан

Мемлекет басшысы Астана қаласында атаналарының қамқорынсыз және жетім қалған 200 баланың қатысуымен өткен Президенттік шыршаға қатысты.

Президент балаларды келе жатқан Жаңа жылмен құттықтап, жаңажылдық шыршаны жақты.

Мемлекет басшысы 2001 жылдың 28 желтоқсанында өтетін ОАЭҚ Мемлекетаралық кеңесі отырысына қатысу үшін Өзбекстан Республикасының астанасы Ташкент қаласына аттанды.

28 желтоқсан

Мемлекет басшысы Өзбекстан Республикасының астанасы Ташкент қаласында өткен ОАЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің отырысына қатысты.

Саммиттегі басты мәселе ОАЭҚ-тың «Орталық Азия ынтымақтастығы» ұйымына (ОАЫ) өзгертілуі туралы болды.

Н.Ә. Назарбаев осыған байланысты сөйлеген сөзінде, атап айтқанда: «Орта Азиялық елдер тек күш біріктіріп қана әлемдік саясатта шынайы фактор бола алады және бар қатерлерге қарсы тұра алады. Осыған байланысты ОАЭҚ-ты реформалау керек. Бұған ешкімнің күмәні жоқ. Бірақ мұны қалай тиімдірек етіп жасау керек?

...Біздің елдеріміздің алдында келесідей өткір мәселелер мен маңызды міндеттер тұр: елдеріміздің арасындағы тауар айналымын арттыру, өзара сауда үшін кедергілерді азайту; суды пайдалану, трансшекаралық өзендердің ресурстарын пайдалану саласындағы проблемалы сұрақтарды шешу; елдеріміздің шағын және орта бизнес құрылымдарының ынтымақтастығын кеңейту; көліктік-коммуникациялық жобаларды дамыту; энергетикалық саладағы ынтымақтастық; шекара маңындағы экономикалық байланыстарды күшейту. Осы барлық бағыттар бойынша жалпы тұжырымды ойлар бәрімізде бар.

Осы өткір мәселелерді шешу үшін бізге тиімді өңірлік бірлестік керек. Жоғарыда белгіленген мәселелерді шешуді кейінге қалдыру елдеріміздің экономикалық дамуының жалпы деңгейін тежейді, өңірдегі шиеленісушілікті күшейтеді. Бүгінде біздің елдерімізде ештеңені жоғалтпастан тығыз өзара тиімді өңірлік ынтымақтастыққа баруға мүмкіндік болып тұр. Интеграциямыздың жолында жоғалтатын әр жылымыз алдағы уақытта, жаһанданудың қатаң шарттарында басқа елдер мен өңірлерден қалыс қалуымыз бес немесе одан көп уақытқа созылатынына сенімдімін. Сондықтан, нақты экономикалық жақындауларға барудың уақыты жетті деп ойлаймын. Және ОАЭҚ-ты реформалау бұл бағыттағы алғашқы тиімді қадам бола алады», — деп мәлімдеді (Қосымшаны қараңыз).

Саммиттің қорытындысы бойынша мемлекет басшылары «Орталық Азия ынтымақтастығы» ұйымы қызметінің негізгі бағыттары туралы бірлескен мәлімдемеге қол қойды.

Орталық Азия экономикалық қоғамдастығы (ОАЭҚ) — халықаралық өңірлік ұйым. Интеграциялық үдерістер 1994 жылы Біртұтас экономикалық кеңістік құру туралы шартқа Қазақстан Республикасының, Қырғыз Республикасының және Өзбекстан Республикасының қол қойылуынан бастау алады. 1998 жылғы 26 наурызда Шартқа Тәжікстан қосылды. ОАЭҚ органдары: Мемлекетаралық кеңес, Премьер-министрлер кеңесі, Сыртқы істер министрлерінің кеңесі, Атқару комитеті, Орта Азиялық қайта құру және даму банкі. 2002 жылғы 28 ақпанда ОАЭҚ «Орталық Азия ынтымақтастығы» Ұйымына (ОАЫ) айналды. 2004 жылғы 18 қазанда ОАЫ-ға Ресей қосылды.

Мемлекет басшысы ОАЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің жұмысы аясында Тәжікстан Республикасының Президенті Э.Ш. Рахмоновпен екіжақты кездесу өткізді.

Келіссөздер барысында екіжақты ынтымақтастықтың жағдайы мен перспективалары, сондай-ақ халықаралық лаңкестікке қарсы күрес мәселелері қарастырылды.

29 желтоқсан

Мемлекет басшысы өзінің алматылық резиденциясында Қазақстанның әдебиет және өнер қайраткерлерінің үлкен тобын қабылдап, оларға президенттік стипендия мен гранттарды табыс етті.

Н.Ә. Назарбаев барлық марапатталғандарды құттықтап, оларға келе жатқан 2002 жылда жаңа шығармашылық табыс тіледі.

Әдебиет пен өнер қайраткерлерінің Президенттік стипендиясы мәдениет ардагерлерін материалдық қолдау мақсатында 1994 жылғы 12 желтоқсанда Мемлекет басшысының шешімімен бекітілді.

Сол күні Мемлекет басшысы Алматы қаласының бірқатар нысандарын аралап шықты. Атап айтқанда, қайта қалпына келтірілгеннен кейін ашылған «Целинный» кинотеатрында және мыс пен жезден бұйым шығарудың жаңа, заманауи технологиясын меңгерген «Кастинг» ЖШС-сында болды.

30 желтоқсан

Мемлекет басшысы «М.С. Өтебаевты Қазақстан Республикасының Парламенті Сенатының депутаты

қызметіне тағайындау туралы» №750, «2002 жылды Денсаулық жылы деп жариялау туралы» №751 жарлықтарына қол қойды.

31 желтоқсан

Мемлекет басшысы қазақстандықтарды келе жатқан Жаңа 2002 жылмен құттықтады.

«2001 жылдың, жаңа ғасырдың және жаңа мыңжылдықтың алғашқы жылының, еліміздің тәуелсіздігінің 10 жылдық жылының соңғы минуттары өтіп барады.

...Мен сіздердің осы атаулы 10 жылдық кезенді есте сақтап қалғандарыңызды қалаймын. Осы жылдарда демократия мен еркін қоғамның құндылықтарына тарихи бетбұрыс жасауға мүмкіндік берген төзімділік пен шыдамдылық, еңбекқорлық пен мақсаттылық, адамгершілік пен ауызбірлік сияқты жақсы қасиеттеріңізді көрсеткендеріңіз үшін сіздерге алғысымды айтамын.

Алдағы 10 жылдық біздің жеріміз бен жұртымызға бейбітшілік пен гүлдену жолын әкелуі үшін қолдан келгеннің бәрін жасайық!», — деп үндеді Президент өзінің жаңа жылдық құттықтауында (Қосымшаны қараңыз).

Мемлекет басшысы «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс енгізу туралы» №277-II Заңына қол қойды.

ҚОСЫМШАЛАР

ОАЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің отырысында сөйлеген сөзі

Алматы қаласы, 2001 жылдың 5 қаңтары

Уважаемые главы государств!

Об образовании Экономического форума ЦАЭС

Уже немало сделано для формирования действенной модели отношений между государствами Центральной Азии. Каждое из наших государств четко определило свои приоритеты как на двустороннем, так и многостороннем уровне в рамках Сообщества. Страны ЦАЭС достаточно далеко продвинулись по пути политических и экономических реформ. Но потенциал сотрудничества наших государств используется далеко не в полной мере. Поэтому мы считаем весьма своевременной инициативу Узбекистана, направленную на активизацию взаимодействия в рамках Сообщества. Казахстан поддерживает предложение Узбекистана.

Основная задача Форума, в который, по нашему мнению, должны войти как практики, так и ученые-экономисты, видимо, будет заключаться в следующем: изучение и проработка моделей экономической интеграции путем сопоставления действующих и реализуемых на практике в государствах Сообщества механизмов формирования рыночных отношений, внутреннего законодательства, на основе равноправного партнерства, безусловного уважения суверенитета и учета национальных интересов друг друга; выработка согласованных механизмов реального экономического сближения в таких приоритетных сферах, как торговля, энергетика, транспорт и коммуникации, переработка промышленной и сельскохозяйственной продукции, новые технологии. Казахстан заинтересован, чтобы работа Форума дала практические, ощутимые результаты. Мы к этому готовы.

О создании Международного водно-энергетического консорциума

Мы полностью осознаем важность и настоятельную необходимость решения проблемы рационального и совместного водопользования в Центральной Азии, которая является одним из неотъемлемых аспектов глобальной проблемы безопасности в регионе. Экономическая, продовольственная и экологическая безопасность стран региона напрямую связана с проблемой водопользования и вододеления. Поэтому мы разочарованы тем, что этот конкретный и важный вопрос регионального сотрудничества в очередной раз снят с повестки дня нашего заседания. Говорят, что он не проработан. Но сколько можно обсуждать? Ведь еще 12 декабря 1997 года на заседании Межгосударственного совета ЦАЭС мы своим решением уже одобрили Концепцию о принципах взаимодействия по созданию международных консорциумов, где было закреплено намерение о создании Международного водно-энергетического консорциума. 17 марта 1998 года Премьер-министры своим решением утвердили Положение о Международном водно-энергетическом консорциуме.

Тактика затяжек ничего не даст. Нам все равно придется решать эту проблему. Чем раньше мы это сделаем, тем лучше будет для всех нас. Подписание Соглашения о консорциуме и его последовательное выполнение позволят сдвинуть

проблему с мертвой точки, укрепят наше взаимное доверие. Мы в этом убеждены. Мы считаем, что Устав, регулирующий деятельность МВЭК, должен быть предельно ясным, не допускающим двояких толкований. Думаю, что в задачи консорциума следует включить следующее: соблюдение всех ранее подписанных многосторонних соглашений по вопросам совместного и рационального использования водно-энергетических ресурсов региона; проведение работ по восстановлению, реконструкции и модернизации оросительных систем и каналов, улучшение снабжения населения питьевой водой и электроэнергией; проведение научно-исследовательских и проектных работ в области инженерного обеспечения, оценки состояния водно-энергетических ресурсов и перспективного развития водного хозяйства; разработка эффективных правовых, организационных и экономических механизмов управления водно-энергетическими ресурсами с обязательным участием объединений (ассоциаций) водо- и энергопользователей; разработка экономической базы рационального и платного водопользования, стимулирующей экономию водопотребления; постоянный мониторинг качества поступающих вод с целью максимального уменьшения их загрязнения, определение материального ущерба за загрязнение трансграничных вод и наложение штрафных санкций; финансирование и кредитование совместных практических действий перспективных программ и проектов водопользования, экологического оздоровления населения и охраны окружающей среды с учетом интересов всех государств Центральной Азии, другие актуальные вопросы.

Думаю, что учредителями консорциума следует определить правительства наших стран. Это повысит действенность и эффективность его работы, ответственность за выполнение принятых решений. Участниками консорциума могут быть также международные организации, объединения (ассоциации) водо- и энергопользователей, другие юридические и физические лица. Считаю возможным участие в деятельности МВЭК Международного фонда спасения Арала. Задачи фонда и консорциума в большинстве своем совпадают. Необходима, на мой взгляд, максимальная прозрачность бюджета консорциума, с тем, чтобы учредители и участники МВЭК в любой момент могли бы знать, на какие цели, на выполнение каких работ направлены полученные средства, предполагаемое время окупаемости и т.д. Полагаю, что в Уставе МВЭК необходимо отразить вопросы акционирования водно-технических сооружений. Это, на наш взгляд, позволит, помимо донорской помощи, привлечь дополнительные средства серьезных иностранных участников. В этом случае мы сможем надеяться на значительные зарубежные инвестиции.

В качестве одного из основополагающих нормативных правовых документов функционирования консорциума нам видится Конвенция по охране и использованию трансграничных водотоков и международных вод, подписанная 17 марта 1992 года в Хельсинки. В Конвенции сконцентрирован опыт многих поколений и многих народов мира, связанный именно с проблемами совместного использования трансграничных рек. Казахстан присоединился и ратифицировал ее. Предлагаю другим участникам ЦАЭС последовать нашему примеру, что подтвердит искренность наших намерений решать эту важную проблему на коллективной, доверительной основе.

Настало время практически решать этот вопрос, от слов переходить к делу. Создав и обеспечив условия для эффективной работы МВЭК, предлагаю поэтапно приступить к развязыванию других «узлов» - транспортных, продовольственных,

минеральных ресурсов. Здесь также можно двигаться по пути консорциумов, о чем мы уже договаривались. Это оживит нашу торговлю, экономическое сотрудничество. Раз мы ушли от решения этой проблемы сегодня, я конкретно ставлю вопрос о ее решении к следующему саммиту и подписании всех необходимых документов. Давайте договоримся дать соответствующее поручение нашим правительствам.

О деятельности Исполкома Межгосударственного совета ЦАЭС

Исполком обязан исполнять решения, принимаемые нами и Премьер-министрами, и должен добиваться конкретных результатов. Как вы все помните, 14 июня прошлого года в Душанбе мы приняли решение о проведении очередной встречи в Алматы в ноябре. А встретились через два месяца после оговоренных сроков. Но ведь когда надо, мы можем достаточно оперативно проводить переговоры по наиболее сложным проблемам. За примерами далеко ходить не надо. Мы все откликнулись на приглашение уважаемого Ислама Абдуганиевича и прибыли в апреле прошлого года в Ташкент, где обсудили проблему безопасности в регионе и подписали четырехсторонний Договор. Также оперативно мы собрались в Бишкеке после попыток прорыва бандформирований в Кыргызстан и Узбекистан, чтобы обсудить ситуацию и решить вопросы оказания помощи. Непонятно, почему запланированные мероприятия нельзя проводить в оговоренные сроки, почему необходимо личное вмешательство глав государств?

Об итогах аудиторской проверки Центральноазиатского банка сотрудничества и развития

Собравшись 14 июня прошлого года в Душанбе, мы приняли решение о проведении аудиторской проверки Центральноазиатского банка сотрудничества и развития. Результаты аудита у вас имеются. Казахстан придерживается мнения о необходимости преобразования Бишкекского филиала банка в дочерний банк и назначении Азата Косунова Президентом Центральноазиатского банка сотрудничества и развития. Прошу поддержать.

О культурно-гуманитарном сотрудничестве

Хотел бы обратить ваше внимание, уважаемые коллеги, на вопросы гуманитарного сотрудничества наших народов.

29 сентября 1999 года в Астане состоялась первая встреча деятелей науки и культуры Казахстана, Кыргызстана, Таджикистана и Узбекистана. Туркменская делегация в силу занятости на встречу прибыть не смогла.

Участники встречи приняли обращение к главам государств, представителям интеллигенции и общественности: «Культурное и научное сотрудничество — основа стабильности и развития региона». Видные представители науки, искусства и культуры четырех стран выступили за необходимость углубления и расширения традиционно дружественных связей наших народов. В развитие принятых во время встречи решений в Казахстане были разработаны и направлены в сопредельные государства проекты Положения о премии президентов за выдающиеся достижения в области науки и культуры, системы грантов, предоставляемых главами государств выдающимся деятелям Центральной Азии в области науки и культуры для изучения достижений братских народов. К сожалению, реакции руководства центральноази-

атских государств о приемлемости этих проектов не последовало до сих пор. Участники прошедшего культурного форума в Астане предложили сделать проведение таких встреч регулярным, поочередно в столицах государств Центральной Азии.

О региональной безопасности

В заключение хотел бы коротко коснуться вопросов региональной безопасности. Мы подробно обсудили их на нашей узкой встрече. Ясно, что стабильность и безопасность в регионе и в каждом из наших государств - это главное условие успешной экономической интеграции государств Центральной Азии. Не секрет, что имеются тревожные симптомы в этой области, и это не драматизирование ситуации, а реальность. Нельзя делать вид, что ничего не происходит. Наоборот, нужно давать событиям объективную оценку и принимать превентивные меры, лучше на коллективной основе. Необходимо снять взаимные претензии и подозрения, отказаться от односторонних действий - они не решают сути проблемы, а способны лишь вызвать негативную «цепную реакцию». Если в чем-то и пошатнулось наше взаимное доверие, нам надо это честно признать и сообща быстро преодолеть. У нас иной альтернативы, кроме как укреплять доверие и объединять усилия в решении общих проблем, нет. Уверен, что вы разделяете мою точку зрения.

Благодарю за внимание.

Қазақстан Республикасының барлық деңгейдегі әкімдерінің республикалық кеңесінде сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2001 жылдың 30 қаңтары

Құрметті кеңеске қатысушылар!

Қадірлі отандастар!

Сіздер мен біздер жаңа мыңжылдықтың, яғни жаңа дәуірдің есігін аштық. Адамзат тарихындағы өсу мен өркендеудің, даму мен болашаққа ұмтылудың өзімізге бұйырмыс қадамын бастадық.

Осы тұрғыдан ойға батқанда, Отанымыздың тарихынан оқшау орнын алатын он жылдығымыздың осы кезеңмен орайлас келгенін мен жақсылыққа жоримын. Тәуелсіздігіміздің он жылдығын лайықты қарсы алу жолындағы сәтімен басталған іс-қимылымыздың көш қозғалар тұсында бәріміз болып бас қосып, жеткенімізді саралап, тапқанымызды бағалап, келер күндерге деген бағыт-бағдарымызды шамалап алатын реті келді. Бұл бас қосудың басты міндеті де осы.

Бұдан бұрынғы бір кездесуде мен сіздерді Президенттік биліктің жергілікті жерлердегі бірден бір тұлғасы екендіктеріңізді айтқанмын. Шынында да солай. Біз ел өміріндегі ең шешуші кезеңдерде бас қосып, ақылдасып алуды дәстүрге айналдырып келеміз. Бұл жолы да сондай мақсатпен бас қосып отырмыз.

Біз өз мемлекеттілігіміздің іргетасын жаңадан бастап қалап, оның барлық болмыс-бітімін дер кезінде кезең-кезеңімен қалыптастыра, осы жолда үйрене отырып, тарихи жетістіктерге қол жеткізе білдік. «Көш жүре түзелетінін» іс жүзінде бастан кешіре отырып, жалқыдан жалпыға, кемшіліктен кемел іс-қимылға қарай жарқын қадамдар жасауға қол жеткіздік.

Жас мемлекеттің жақсы достары да, жанашыр тілектестері де, көре алмас күндестері де, бере алмас білместері де болғанын жасырып қайтеміз. Өтпелі өлара кезеңнің қиыншылықтарынан абыройлы өтіп келеміз. Халқымыздың келер күндерге деген сенімі біздің ортақ ісімізге жаңаша күш, жарқын үміт ұялатады.

Өзге де өркениетті елдермен тереземіз теңесіп, өз заңымыз бен қағидаларымыздың тәртібімен өмір сүріп жатқан жайымыз бар. Еліміздің экономикасы мен оның жан-жақты жүйесін жалпы адамзаттық нормативтерге сай дамытуда, реформалауда қол жеткізген жетістіктерімізді қазір әлем біледі десек, асыра айтқандық болмас.

Ал, осы қыруар жұмыстардың бәрі оп-оңай, өздігінен бола қойған жоқ. Бұған баршамыз үлес қостық, барлығымыз сыбаға салдық. Осылайша он жылдық белеске жақындадық. Мұның бәрі халқымыздың өзара береке-бірлігі мен жарасқан ынтымағының арқасында жүзеге асқанын мен үнемі басты табысымыз деп айта жүретінімді сіздер жақсы білесіздер. Мемлекетіміздің мерейлі мерекесін де осы дәстүрмен ойдағыдай қарсы алатынымызға мен кәміл сенемін.

Уважаемые участники совещания!

Это первая наша с вами встреча в новом году. 2001 год — не просто первый год нового тысячелетия. Для нас этот год — символ, Год 10-летия независимости Казахстана. Как видите, есть серьезный повод для того, чтобы глубоко осмыслить, прочувствовать эту великую дату и определиться в своем дальнейшем поступатель-

ном движении. Поэтому я собрал здесь, в новой столице, основных руководителей местной исполнительной власти, чтобы вместе с вами оценить пройденный путь, поставить задачи на этот, очень важный для нашей страны год.

Мы практически с чистого листа построили новое государство и все его атрибуты, осваивая неведомые для нас задачи и обучаясь на ходу. Не все получалось сразу, были ошибки и отступления. Но, несмотря на трудности, все ветви власти функционируют, страна живет на основе Конституции и законов. Огромная работа проведена по коренному переустройству экономики, системы экономических отношений. Все эти годы мы проводили трудные реформы, преодолевая непонимание и сопротивление. Для многих людей они вызвали большие неудобства и трудности, потребовали ломки устоявшихся стереотипов, привели к снижению жизненного уровня. Сжатые во времени реформы никогда и нигде не проходили безболезненно, и Казахстан здесь тоже не был исключением. История не отвела нам много времени, и мы вынуждены были торопиться. Мы, старшее поколение, приняли на себя бремя реформ, чтобы наши дети и внуки жили лучше.

Главное, что мы сделали за эти годы, — это дали человеку свободу, идет ли речь об экономической свободе, праве политического, идеологического и религиозного выбора, свободе мыслить и говорить. И эта политика стала приносить плоды, которые мы особенно ощутили в прошедшем году.

Казахстан добился наивысшего за все годы независимости экономического роста и промышленного подъема, на 9,5–9,6% и 14,6% соответственно, что выводит нас по этим показателям в первую десятку стран мира и в число лидеров по СНГ. Возрос объем внешней торговли более чем наполовину, а экспорт — более чем на 70%. Экономический рост и увеличение торгового оборота значительно улучшили бюджетную ситуацию, в том числе и на местах. Мы впервые перевыполнили как республиканский, так и местный бюджеты. Хорошая бюджетная и экономическая ситуация позволили своевременно оплачивать все социальные расходы, погасить многие долги перед населением, создать порядка 250 тысяч новых рабочих мест, увеличить накопления в государственном и частном секторе, приступить к обустройству городов и ремонту дорог, производственной и социальной инфраструктуры. А все это вместе, и вы это хорошо чувствуете на местах, позволило стабилизировать социальную и политическую обстановку, придать людям спокойствия и надежды. Это сегодня многим кажется такое положение дел само собой разумеющимся.

Но за всеми нашими успехами стоит огромная работа прошлых лет по реформированию экономики, стоят люди, которые прошли нужду и испытания и поняли, что свобода вообще, в том числе экономическая, — это прежде всего ответственность перед собой и своей семьей, это опора и надежда на самого себя. И, что, немало важно — это необходимость жить по законам. Уже нет прошлого государства, которое за руку тебя приведет работать, будет за тебя реализовывать твою продукцию и обеспечивать сбыт, определять цены, помогать кредитами и дотациями. Этого уже нет и не будет, и все надо организовывать самому. Теперь основные трудности позади, и сегодня мы можем заявить: мы построили независимое государство, имеем крепкую власть, в основном завершили реформировать экономику, причем наша экономика — одна из лучших в СНГ. Это не наша самооценка, а выводы международных организаций. Так, Европейским Союзом в прошлом году Казахстан признан страной с рыночной экономикой.

В этой огромной и сложной работе акимы всех уровней приняли активное участие. В это вложен ваш труд, вы стали участниками и творцами новой истории нашей Родины. Это стало возможным благодаря всем казахстанцам, которые повели в политику, в реформы, проводимые в стране. Теперь надо двигаться дальше, развиваться и укреплять экономику, решать задачи безопасности страны и улучшения благосостояния людей, как это предусмотрено долгосрочной Стратегией развития Казахстана до 2030 года.

Главная цель этого года — Года 10-летия независимости — улучшить социально-экономическое положение большей части населения, чтобы люди почувствовали, а главное — осознавали, что улучшения в их жизни связаны с независимостью страны. Это зависит от каждого гражданина и от нас с вами. Я призываю всех казахстанцев, все политические и общественные силы, средства массовой информации страны объединиться и показать народу, что мы живем его интересами, дорожим дружбой и взаимным доверием людей, стабильностью в нашем общем доме.

Для достижения поставленной цели ключевой остается борьба с безработицей и бедностью. В прошлом году мы здесь неплохо продвинулись, но предстоит еще больше. В рыночной экономике определенная безработица всегда присутствует. Есть рынок труда, есть и конкуренция. Вопрос в уровне безработицы. Накопленный в регионах опыт свидетельствует, что при умелой организации дела можно свести уровень безработицы к минимуму. К примеру, в прошлом году в Карагандинской области удалось в 2 раза снизить уровень безработицы. В Актюбинской области из бюджета было выделено 11,2 млн. тенге на приобретение конных сенокосилок, что позволило обеспечить кормами скот 44 многодетных и малообеспеченных семей. В Восточно-Казахстанской области за счет создания сельхозформирований и увеличения посевных площадей создано около 4,8 тысяч рабочих мест. В Кызылординской области более 9,8 тысячам семей выделено около 3 тысяч гектаров земли под огороды, оказана помощь в обработке и поливе этих площадей. В Северо-Казахстанской области создано более 3,6 тысяч новых рабочих мест за счет закупа и переработки сельхозпродукции, создания новых предприятий, ввода производственных цехов, создания крестьянских хозяйств, расширения посевных площадей. Новые мощности введены в г. Атырау. ТОО «Полипропилен» дало работу почти 1,5 тысячам человек. Ввод завода стеклотары в Алматинской области обеспечил работой около 600 человек. В Жамбылской области вернулись на рабочие места более 3 тысяч человек. И таких примеров немало. Если проявить волю, крепко подумать и организовать хорошо работу - дело сдвинется.

Большой ресурс имеется в дальнейшем развитии общественных работ. Благоустройство населенных пунктов, их озеленение, поиск своими силами и обустройство родников, ремонт дорог без твердого покрытия, борьба с болезнями животных и растений, вредителями - сколько еще возможностей и безработным найти работу, и общественно полезные дела сделать.

Большие средства заложены в республиканском и местных бюджетах. Почему не совмещать решение этих задач Минсельхозу, Минтранскому, Минприроды? Как и другие ведомства должны также взять на себя ответственность за решение этой проблемы, особенно в сельской местности. Да и простые субботники в этих целях стоит организовать, особенно в части благоустройства. В этом году все населенные

пункты должны быть чистыми и убранными, с посаженными деревьями, чистыми колодцами и родниками. Почему не возродить молодежные трудовые отряды, например, для масштабных обследований полей и пастбищ, соединив сельскую молодежь и студентов Казахского аграрного университета — специалистов в этом деле? И им подспорье и практика, и нам точные данные по засоренности.

Предстоит обеспечить качественные изменения в развитии малого бизнеса. Сегодня он уже не так остро нуждается в помощи со стороны властей. Более того, в некоторых регионах предприниматели уже тяготятся чрезмерным и нередко небескорыстным интересом к ним со стороны акиматов и контролирующих органов. Несмотря на все предписания и запреты, продолжается практика принятия руководителями регионов неправомερных актов по регулированию предпринимательской деятельности. Только по результатам двух этапов акции «Чиновник и предприниматель» мерами прокурорского реагирования отменены или изменены 719 решений акимов. Особой проблемой продолжают оставаться взаимоотношения предпринимателей с контролирующими органами. Так, в прошлом году более 3 тысяч субъектов малого предпринимательства были подвергнуты проверкам со стороны контролирующих органов более 3 раз. Наиболее часты неоднократные проверки в Восточно-Казахстанской, Южно-Казахстанской, Карагандинской областях и г. Алматы. В г. Павлодаре, например, желающие осуществлять предпринимательскую деятельность в общественных местах, должны согласовывать место расположения своей стационарной торговой точки с 8 государственными контролирующими органами, в том числе и за платные услуги, и только потом получать письменное разрешение акимата.

Там же, где предпринимателям не мешают и поддерживают их, они добиваются хороших результатов. Так, предприниматель Мухамед Полат в 1997 году купил Кызылординскую обувную фабрику и на ее базе создал совместное предприятие ТОО «Аман-Ер». За время существования СП число работающих возросло в 1,7 раза, производство обуви увеличилось в 2,3 раза. Абылгазы Байдодда, прибывший из Монголии, в 1997 году за счет полученного микрокредита в 180 тысяч тенге организовал в с.Воздвиженка Целиноградского района Акмолинской области частное предприятие по пошиву национальной и рабочей одежды. И таких примеров много. Их надо шире показывать, перенимать все хорошее, искать свое.

Вторая задача, которую надо решать и которая также тревожит людей, - это проблема их доходов и роста цен на товары и услуги первой необходимости. На этот счет мы с Правительством недавно говорили. Акимы всех уровней должны усилить работу по расширению налогооблагаемой базы, мобилизации дополнительных доходов, экономному расходованию бюджетных средств. Все это для того, чтобы обеспечить повышение зарплаты врачам, учителям, работникам культуры и других отраслей непроизводственной сферы. И резервы на этот счет есть, об этом мы уже говорили. Только акцизов в прошлом году недополучили на 4 млрд. тенге. Многие акимы сами просили и ставили вопрос, чтобы 50% сборов акцизов с ликероводочной продукции оставляли у них. Хорошо, передали. Но сбор-то, наоборот, упал. Ни для кого не секрет, что причина такого огромного недобора — это неучтенное производство спирта и водки на крупных заводах, которые через свою же торговую сеть ее и продают. У нас что, эти заводы на Марсе находятся или на вашей территории? А где Министерство государственных доходов, наши правоохранительные

органы? Трудно что ли навести учет и контроль? Дальше — больше. Мало того, что мощностей по производству спирта и водки насоздавали с избытком, так еще продолжают наращивать, каждый район теперь начинает рвение проявлять. Западный Казахстан все не может успокоиться на этот счет, да еще и у республики помощи просит. Кто-нибудь в Правительстве контролирует этот процесс? Сколько же нам нужно таких заводов и сколько спирта? Примерно такая же ситуация со сбором налогов с бензоколонок, базаров, имущества.

А что происходит с расходами? Выборочными проверками органов финконтроля обнаружено различных нарушений в использовании средств в учреждениях и предприятиях г. Астаны (2,3 млрд. тенге), г. Алматы (500 млн. тенге), Северо-Казахстанской области (400 млн. тенге). А как используются государственные деньги при закупках из местных бюджетов? За прошлый год удельный вес закупок по конкурсу, который дает самые меньшие цены, уменьшился на 7 пунктов. Все стремятся правдами и неправдами покупать способом из одного источника или запросом ценовых предложений. Самый низкий удельный вес закупок по конкурсу — в Костанайской (17,5%) и Западно-Казахстанской (28,6%) областях. Для справки: по республике - 58,3%. Что это означает на практике? Пожалуйста, вот примеры. В Мангистауской области хлеб одного и того же качества по конкурсу закупается по 24 тенге, а способом ценовых предложений - по 39 тенге. В г. Астане способом конкурса хлеб покупается по 19,5 тенге, закупом из одного источника по 25,4 тенге. В Кызылординской области способом конкурса мясо приобретается по 210 тенге, способом ценовых предложений — по 271 тенге. Разброс цен закупок по животному маслу составляет от 160 до 402 тенге. В г. Астане масло по конкурсу стоило 262 тенге, а вот способом ценовых предложений — 348 тенге. Чувствуете разницу! Цены различаются на 30-50%! Давайте посчитаем, сколько это будет в масштабах республики, пусть даже при 10%-ной разнице, если общий объем закупок составляет по стране около 140 млрд. тенге? Ни для кого не секрет, почему это происходит, почему акимы лоббируют излюбленные фирмы. Доходит до откровенной борьбы между областными и районными акиматами, какой из фирм отдавать предпочтение.

Или другой пример. Законом четко предусмотрен прямой запрет акимам всех уровней выдавать гарантии под обязательства третьих лиц. Вы думаете, его соблюдают? Генпрокуратура не нашла нарушений только в гг. Астане, Алматы, Южно-Казахстанской и Алматинской областях. Другим же закон не писан. Так, в Актюбинской области под гарантию 8 районных акимов выдали кредиты 25 крестьянским хозяйствам, 11 из которых числятся в налоговых органах бездействующими, а 4 — банкротами. Деньги, естественно, возвращены не были. А кто понес ответственность?

А что происходит с ценообразованием? Республика смогла удержать, а в некоторых регионах и снизить тарифы на доставку электроэнергии. Почему же цены растут? А потому, что между поставщиком и потребителем развелась куча посредников-паразитов, которые, ничего не делая, но, имея хорошие связи, занимают в структуре тарифа от 15 до 30%. Наибольшее количество таких трейдеров действует в Костанайской и Жамбылской областях, а в Южно-Казахстанской — так вообще во всех районах. Ничего себе «бизнес»! Аким знает об этом или нет? Акимы областей должны навести порядок!

Ничуть не лучше ситуация и в торговле нефтепродуктами, газом и газоконденсатом, что мы наблюдаем в Атырауской и Западно-Казахстанской областях. Видимо, дело настолько доходное, что ряд акиматов Южно-Казахстанской, Восточно-Казахстанской и Павлодарской областей лоббируют некоторые трейдерские фирмы, предоставляя им режим наибольшего благоприятствования. Так, по Южно-Казахстанской области фирме «Казыгурт» покровительствует акимат Казыгуртского района, по Павлодарской — фирме «Экибастуэнергосервис» акимат г. Экибастуза. Продолжаются попытки передела собственности путем лжебанкротств, принудительного вытеснения неугодных. Так, при наличии собственного капитала Атырауской РЭК на сумму около 2 млрд. тенге, отражающего балансовую стоимость гос-пакета акций, имущество отчуждено за 283 млн. тенге. Не прекращаются споры по поводу смены собственника Жезказганской электросетевой компании. Можно, например, посадить в Атырауском НПЗ своего человека на наливной эстакаде и держать в узде всю область.

Рост цен на продовольствие во многом связан также с монополизмом оптовиков, «базаркомов», отсутствием конкуренции, а если называть вещи своими именами - ее недопущением. Многие просто не могут пробиться на рынки с гораздо более дешевой продукцией. Им не позволяют являться с низкими ценами. Что это, если не рэкет? Примите меры!

В городах, например, мясо стоит порой в несколько раз дороже, чем в пригородных селах. Это что, такая транспортная и торговая наценка? Все сказанное выше — прямые упущения акимов, правоохранительных органов на местах. Необходимые условия государством созданы, законы — приняты, реформы — проведены. Теперь главный участок работы — на местах. Принимайте меры.

Не может не беспокоить состояние борьбы с преступностью, коррупцией, наркоманией. Работа акимов на этих участках просто недостаточна. Рост преступлений отмечен в 13 регионах, из них наиболее существенно — в Южно-Казахстанской (+28,2%), Жамбылской (+17,6%), Акмолинской (+12,4%) областях и г. Алматы (+20,9%). Выявлено 865 должностных лиц, совершивших коррупционные преступления, из которых осуждено — 465. Как это ни прискорбно, в их числе — 28 акимов городского и районного уровня.

Все большее распространение получает наркомания. За последние 10 лет заболеваемость наркоманией резко увеличилась, растет ее распространение. Акимы областей, городов и районов не занимают активной и принципиальной позиции в борьбе с преступностью. Не обеспечивается реализация Концепции общественной безопасности Республики Казахстан, утвержденной моим распоряжением. Региональные программы по борьбе с преступностью составлены формально, исполнение намеченных мероприятий не контролируется, некоторые областные ведомства, являющиеся их исполнителями, даже не имеют этих документов. Да и правоохранительные органы о региональных программах по борьбе с преступностью уже практически забыли.

Низок уровень правового обеспечения деятельности аппаратов акимов городов и районов. Имеющиеся юридические службы очень слабы, а многие акиматы вообще не имеют юристов. Так, в Карагандинской области на государственную регистрацию поступило 436 нормативных правовых актов акимов. Из них отказано в госрегистрации — по 148 актам, в основном из-за несоблюдения правил оформления.

Не снижается уровень преступности среди несовершеннолетних. В г. Таразе никого уже не удивляют систематические убийства учащихся и студентов своими же сверстниками. За последние полгода в этом городе произошло 3 таких ЧП. Безнаказанно ведут себя браконьеры в Мангистауской области, занимаясь ловом ценных пород рыбы и отстрелом сайги. Доходит до того, что открыто вступают в конфликты с представителями правоохранительных органов и населением. При этом продолжается процесс активного «освоения» международными наркокартелями территории Казахстана с целью ее использования в качестве транзитного коридора. «Шелковым путем смерти» прозвали давно действующий маршрут транзита наркотиков из Азии через Казахстан в Россию и далее — в Европу. Специалисты с тревогой отмечают, что наркотики теперь «завоевывают» и сельскую местность. Все это происходит при полном равнодушии акимов, их халатности и попустительстве. Уверен, правоохранительные органы хорошо знают, где и какие наркотики можно приобрести. Неужели трудно навести элементарный порядок? Надо задействовать общественность, людей, чтобы у наркоторговцев земля горела под ногами. Поставьте телефоны доверия, создайте быстрые мобильные группы. Неужели мне это все надо объяснять? Есть ведь и хорошие примеры.

Более 6 лет в г. Алматы функционирует общественный благотворительный фонд «Teen Challenge Kazakhstan», возглавляемый гражданином Австралии Дагласом Бойлом. Существует фонд за счет добровольных пожертвований частных лиц и организаций из разных стран мира. Главным направлением его деятельности является реабилитация наркоманов по специальной 18-месячной программе. За время существования фонда полностью освободились от наркозависимости 120 пациентов. В настоящее время создается цех по производству мебели, организовано крестьянское хозяйство на выделенных акиматом 70 га земли, семейный дом для реабилитации детей-наркоманов, готовится документация к открытию школы для детей-наркоманов и детей из семей наркоманов. Что, будем сами работать или австралийцев приглашать? Сможем ли мы все сообща справиться с этими антисоциальными явлениями? Сможем, если возьмемся за дело. Ведь все это происходит на ваших глазах и ваших территориях, и не видно надлежащего отпора. В этом году необходимо добиться перелома на этом участке, на то все вы и власть.

Ни меня, ни людей не может устроить положение дел с образованием и здравоохранением, особенно в сельских районах. Да, когда шли реформы, приходилось здесь экономить. Но теперь, с каждым годом мы должны наращивать финансирование на этих участках, повышать качество и доступность. Здоровье и образование нашего народа являются одним из ведущих приоритетов развития. Казалось бы, это прописные истины, и можно было бы о них не говорить. Но приходится, потому что не перевелись любители «экономить» на этих статьях. Так, в Алматинской области по инициативе начальника облфинуправления в нарушение действующих нормативно-правовых документов было сокращено число классов-комплектов, проведена переаттестация педагогических работников, закрыты гимнастические и лицейские классы, изменен статус функционирующих гимназий и лицеев с переводом их в общеобразовательные классы. Все эти решения акиму области потом пришлось отменить. А зачем до этого надо было доводить ситуацию, на каком, спрашивается, основании?

В целях решительного улучшения состояния здоровья народа прошу вас сделать все возможное для обеспечения приоритетного оказания общедоступной первичной медико-санитарной помощи, восстановления необоснованно закрытых лечебно-профилактических учреждений, обеспечения населения гарантированным объемом бесплатной медицинской помощи и доступными лекарственными препаратами.

Очень важно повсеместно и всеми средствами пропагандировать здоровый образ жизни, физкультуру и спорт. Необходимо активнее реализовать программу «Чистая вода». Ведь нашли же подходы к решению этой проблемы в Северо-Казахстанской области путем аккумуляции средств населения в Общественный фонд «Питьевая вода».

Аналогичны проблемы и в системе общего и среднего образования. В свое время я ставил задачу обеспечения полноты охвата обучением детей. Теперь задача должна ставиться в плоскости повышения качества образования, постепенного перехода на мировые стандарты обучения, для чего необходимо в этом году завершить программу компьютеризации школ. Акиму Астаны ставлю конкретную задачу — заняться созданием на базе одной из городских школ образца «школы будущего», опыт которой будет затем распространяться по регионам.

В 2000 году проведена значительная работа, направленная на развитие учреждений культуры, укрепление их материальной базы. В 2000 году открыты или возобновили работу 468 библиотек, 238 клубов, 5 новых театров и 5 музеев. Должен отметить, что во всех областях проведена большая работа. За это вас благодарят люди. В одной лишь Актюбинской области — 25 библиотек, 14 клубов, 2 музея, 3 кинозала, отремонтированы 64 сельских клуба и 75 сельских библиотек. Начата работа по восстановлению ранее ликвидированного парка автоклубов для обслуживания отдаленных сельских районов. В целом по стране произведен ремонт более 3 тысяч действующих объектов культуры. В текущем году эту работу необходимо продолжить, поскольку более трех тысяч населенных пунктов республики не имеют ни одного объекта культуры. В этих вопросах мы не должны ограничиться только одним годом поддержки культуры. Культурный потенциал общества, его духовное здоровье нуждаются в постоянной заботе. В XXI век народ не должен входить без достаточной духовной пищи.

Теперь о внешнем облике городов и поселков. Широко в нашу жизнь вошла реклама, и сегодня невозможно представить улицы без рекламных щитов, или, так называемых билбордов и лозунгов. При этом коммерческие фирмы научились прекрасно рекламировать свои товары и услуги, а наши местные органы власти, судя по всему, остались на том уровне, когда не надо было творчески мыслить, а просто вывесить красное полотно и написать «народ и партия едины» или что-то в этом роде. Состояние большинства рекламных щитов не отвечает ни требованиям дня, ни элементарным эстетическим стандартам. Не придается значения содержанию текстов наглядной агитации. Допускается применение абсурдных по смыслу, а также чрезмерно сложных для восприятия цитат, некорректное использование государственной символики. В одном из населенных пунктов Северо-Казахстанской области установлен щит с надписью «Без единства ни в одном доме толку нет». Подобные «перлы» можно встретить в каждой области.

В Сырдарьинском районе Кызылординской области установлен щит, где допущена недопустимо вольная интерпретация изображения Государственного флага.

Он почему-то красного цвета с солнцем посередине и без беркута, отчего больше похож на флаг другого государства. Текст также изобилует орфографическими ошибками. Повсеместно допускаются ошибки при написании цитат из Стратегии развития «Казахстан-2030», из Конституции и выступлений Главы государства. Особенно это присуще текстам на государственном языке. Порой дело доходит до абсурда. Надо соблюдать меру. Сколько раз говорилось, что портреты, цитаты при избытке могут иметь обратный эффект? Например, в Южно-Казахстанской области, где самый большой процент носителей государственного языка, на многих билбордах тексты на казахском языке написаны с грамматическими, орфографическими и стилистическими ошибками. Щиты многих из них изнашивались. Многие билборды и агитационные щиты, разъясняющие цели и задачи государственной политики, с изображением государственных символов намеренно устанавливаются для ретуширования неблагоприятного ландшафта местности, а то и прикрытия разрушенных строений, объектов долгостроя. К примеру, в Акмолинской, Атырауской, Восточно-Казахстанской областях.

То, о чем я говорю, касается всех вас без исключения, от аула до столицы. Конечно, в г.Алматы и Астане возможностей больше, но что касается идеологического содержания и эстетического оформления наглядной агитации, здесь между центром и провинцией разница небольшая. Подобное положение дел в год 10-летия независимости Казахстана недопустимо, нужно немедленно исправить сложившуюся ситуацию.

На всех уровнях должна быть активизирована работа по восстановлению, ремонту и строительству автомобильных дорог. В республиканских и местных бюджетах на эти цели заложены значительные средства, мы идем и на внешние займы. Главное — чтобы деньги эффективно и быстро использовались, росло качество дорожного строительства, развивалась сопутствующая инфраструктура: производство и ремонт дорожной техники, производство битума, асфальтобетона, развитие промышленности нерудных материалов. При строительстве и восстановлении дорог в сельских районах можно было бы шире привлекать безработных. Здесь нельзя не затронуть и такой факт, как установка акимами на дорогах всякого рода постов, снятие мзды с проезжающих. Когда это, наконец, прекратится?

Мы должны в этом году уделить особое внимание нашим Вооруженным Силам и пограничным войскам. Акимам следует оказать предметное содействие вновь формируемой военной и пограничной инфраструктуре, особенно на южных и юго-западных рубежах. Необходимо возрождать и укреплять традиции шефства над подразделениями армии и пограничной службы, создавать бытовые и другие условия для нормального их функционирования. Воспитывать население пограничных районов в духе бдительности, патриотизма. Пограничный режим должен быть четко организован, его нарушения в пределах законодательства жестко пресекаться.

К сожалению, и здесь акимы в стороне, как будто это их не касается. Простые люди шлют нам тревожные письма, депутаты волнуются по каждому факту нарушения наших границ. Думаете, хоть один районный аким написал письмо или позвонил?

Значительная роль отводится исполнительным органам в реализации военной доктрины государства. Организация территориальной обороны предусматривает

комплекс задач для центральных и местных исполнительных органов по охране важных государственных объектов, мобилизации людских и материальных ресурсов на нужды обороны, надежному функционированию системы управления в случае обострения ситуации на границе.

Исчерпывающие меры необходимо принять по недопущению радикализации религиозного сознания казахстанских граждан. Активная пропаганда общественных, общечеловеческих ценностей, обеспечение прав граждан на свободу вероисповедания, закрепленных в Конституции, укрепление духовного согласия в обществе и гармонизация межконфессиональных отношений — стратегическое направление этой работы. В рамках реализации Указа Президента Республики Казахстан «О мерах по предупреждению и пресечению проявлений терроризма и экстремизма» во взаимодействии с силовыми структурами необходимо продолжить проверку соблюдения законодательства страны религиозными объединениями, в первую очередь, в южных и прикаспийских областях республики. У нас на этом участке пока больше тревоги, чем надежды. Опять-таки, надо специально организовывать проверки из центра, чтобы наводить порядок. А для чего тогда поставлены акимы? Неужели трудно своими силами проверить законность их деятельности, закрыть, если необходимо? Ведь у вас под носом все происходит.

Раздается незаконная литература, порой не те речи ведутся в вузах, среди населения. Даже до тюрем уже добрались. Много так называемых религиозных деятелей ни толкового общего, ни теологического образования не имеют, но нет — уже мулла! Есть спрос — есть предложение: настоящий рынок религиозных услуг сложился, причем, как это часто бывает - невысокого уровня, хаотичный и неконтролируемый. Стало модой беспорядочное строительство мечетей, церквей, модельных домов, при этом земли отводятся акиматами, но никто не интересуется, нужна здесь мечеть, церковь или нет? Начали строить мечети по национальному признаку, и они не желают регистрироваться в Духовном управлении мусульман Казахстана. Все мусульманские мечети страны должны находиться под Духовным управлением. Наведите порядок.

В большую проблему превращается незаконная миграция в страну и через ее территорию. Казахстан не должен являться проходным двором. Скажем, вопиющее, на мой взгляд, событие со шриланкийскими «туристами», дурно влияющее на наш международный имидж. Куда, спрашивается, смотрели таможенные службы, акимы? Незаконная миграция через нашу территорию наносит вред политическому имиджу страны, ставит под сомнение способность государственных органов решить эту задачу. Между тем, все условия для этого созданы. Требуется действительно на деле, а не на бумаге заниматься этой работой. Выделить средства на депортацию иностранных нарушителей, принимать все необходимые меры международного реагирования.

Акимы также должны быть активными проводниками внешнеполитического курса страны. При этом хочу подчеркнуть, в нашем унитарном государстве нет и не может быть внешней политики отдельно взятого региона или ведомства, чиновника любого ранга, а есть одна политика страны, утвержденная Президентом, которая реализуется на различных уровнях и разными методами. Но у нас почему-то порой акимы, выезжая за границу, а также вечерами посещая питейные заведения, считают себя свободными от всех политических и моральных обязательств.

Являясь представителями нашего государства, они могут себе позволить весьма вольно излагать видение ситуации в стране, порочить ее политику. Возмущает, что при этом еще демонстрируют замашки нуворишей, видимо даже не понимая, какое впечатление они оставляют о Казахстане. Должен, пользуясь случаем, вновь особо остановиться на поведении акимов. В Кызылординской области, например, устроили конкурс на лучший район. Идея, вроде бы хорошая: состязательность, соревнование, соперничество - это тоже стимулы, подстегивающие работу. А на деле — собирают деньги с бизнесменов, чтобы «акиму — победителю» машину подарить. При этом есть негласный график поочередных «побед», так сказать очередь за машинами. Я в 1999 году своим распоряжением запретил новые приобретения машин, так, видите, как вывернулись! Такое бы творчество и сметку в других делах проявляли. Как, видя все это, будет народ относиться к власти, что о ней думать? Возможно, во многом такого рода поведение связано с тем, что пока ваша мотивация устремлена вверх, на тех, кто вас назначает, а не вниз, на людей, жизнь которых вы должны улучшать.

Поэтому, как я объявил в своем последнем Послании народу Казахстана, мы приступаем с конца этого года к проведению выборов местных акимов. Система выборности будет вводиться постепенно, начиная с выборов сельских акимов. Сейчас идет наработка идей и механизмов на этот счет. Вам надо серьезно к этому процессу готовиться. Да и самим хорошо подумать, придет время, и вас будут выбирать. Скромность акима необходима как пример для всех государственных служащих. Ремонт кабинетов, дорогие машины и так далее, — не этим достигается уважение людей. Будьте поближе к людям, слушайте их. Это уже помощь.

Итак, год объявлен Годом 10-летия независимости. Его девиз «Десять лет мира и единства». На что же обратить особое внимание, чтобы все граждане почувствовали этот год на себе и все были участниками всех намеченных мер? Диапазон действий здесь очень широк: от собственного подъезда, дома, улицы, города, столицы до решения проблем республиканского уровня. От массовых кампаний «Мой дом», «Мой подъезд» до максимально возможного улучшения в здравоохранении, образовании. И так во всех сферах жизни и деятельности. Возможно, провести в течение 2001 года общенародную акцию, которую можно было бы назвать «Эстафетой веков» или организовать всенародное движение под девизом, к примеру, «Мой вклад в юбилей страны». То есть в ознаменование вступления в новый век и новое тысячелетие, в ознаменование десятилетия обретенной нашей страной Независимости, сделать его годом добрых дел, начинаний и помыслов. Это может быть новый парк или сад, расчищенный водоем или даже родник, дом для инвалидов и престарелых, детская площадка, спортивное сооружение, возведенный или отреставрированный памятник истории и культуры. Это может быть построенное или возрожденное предприятие, любое доброе дело, как, например, новое рабочее место, взнос в благотворительный фонд, дар сиротскому приюту, помощь, оказанная нуждающемуся конкретному человеку. Это может быть произведение литературы и искусства, научное открытие, инженерная разработка, творческая идея или рационализаторское предложение, посвященное юбилею. Наконец, это трудовой подарок каждого казахстанца.

Подытоживая вышесказанное, ставлю перед акимами районов и сельских округов следующие задачи на год.

Первое. Резко активизировать борьбу с безработицей и бедностью. Создать в этих целях все условия для малого и среднего бизнеса, расширять практику общественных работ и микрокредитования.

Второе. Навести в своих районах, во всех населенных пунктах чистоту и порядок, прибрать все дворы. Мобилизуйте людей, чтобы каждый держал свой двор и подворье, государственные и частные учреждения в чистоте и уюте.

Третье. Перевыполнить доходную и сэкономить расходную часть бюджетов, при уточнении бюджетов направить средства в образование и здравоохранение, на повышение оплаты труда, ремонт и строительство объектов.

Четвертое. Развивать конкуренцию и не допускать никакого монополизма и непроизводительных посредников.

Пятое. Организовать посадки деревьев, поиск и благоустройство родников. Развернуть движение «Добрые дела — 10-летию независимости страны» или «Мой вклад в 10-летие независимости».

Шестое. Резко улучшить санитарию и гигиену людей, организовать профилактику болезней и эпидемий. Взяться по-настоящему за болезни скота и растений, борьбу с вредителями.

Седьмое. Привести в порядок сельские и районные дороги.

Восьмое. Поднять население на борьбу с преступностью, коррупцией, наркоторговлей и браконьерством.

Девятое. Оказать содействие армии и пограничным силам.

Десятое. Усилить контроль и упорядочить деятельность религиозных организаций и деятелей.

Одиннадцатое. Проявлять личную скромность и соблюдать этику государственного служащего.

И в заключение о главном содержании этого года. Образована соответствующая Государственная комиссия, которая будет весь год направлять работу по подготовке и проведению всех мероприятий этого года. Комиссия будет координировать работу всех органов власти по выполнению требований Указа Президента. Уже есть соответствующие планы работы. Выполнение этих планов - очень важная задача. Мы должны добиться, чтобы вся общественность, и каждый человек лично почувствовали свою сопричастность ко всем нашим достижениям. Этот год должен стать годом их демонстрации. Каждый казахстанец должен увидеть реальные плоды наших реформ. Это — главное направление нашей совместной работы на этот год.

В год 10-летия независимости мы должны сблизить и теснее сплотить все группы общества, приблизить власть к народу, а народ к власти. Когда все сообща будут готовить и проводить праздничные мероприятия, укрепитесь чувство локтя друг друга, уверенность в своих силах и силах страны. Надо поднять гордость людей за себя и свой Казахстан, укрепить патриотизм и гражданские позиции человека, уважение к государству и его символам, его достоинству. Все вы являетесь командой Президента, по вашим действиям и результатам вашей работы люди во многом судят и обо всей власти, и обо мне. Так, давайте будем на высоте тех крупных событий, которые нам предстоит в этом году совершить, достойно проведем весь этот год, чтобы поднять у людей планку надежды и уверенности, и показать всему миру, что независимость Казахстана — это навсегда.

Құрметті кеңеске қатысушылар!**Қадірлі әріптестер!**

Халық үшін жасалған жақсы іс, жарқын қадам әрқашанда сол халықтың ықылас-ниеті мен қошамет-құрметіне бөленетінін сіздер білесіздер. Тәуелсіз еліміздің бүгінгі мен болашағы жолындағы ортақ ісіміздің оң нәтижелерге ие болуы да жасаған тірлігіміздің мәні мен мақсатына байланысты болмақ.

Адамдар мен адамдардың арасын шынайы ортақ мақсат пен өзара сенім жақындастыратыны секілді, ұлттар мен ұлыстардың, елдер мен мемлекеттердің арасын да ортақ мақсат пен ортақ арман жақындастырады. Ал, осы құрметті миссияны қымбат қызметті сіздерге жүзеге асыру бақыты бұйырған. Отанға деген оттай жанған ұлы сезім, шексіз сүйіспеншілік пен мақтаныш сезімін қалыптастыру - сіздердің төл міндеттеріңіз.

Бұл адами, имандылық қасиеттер сіздердің күнделікті адал іс-қимылдарыңыздан, қазақстандық отаншылдық сезімді қалыптастыра білудегі жігерлі жұмыстарыңыздан, ортақ мүдде жолындағы қайсарлық пен қалтқысыз қызметтен, абзал әрекет пен бірлікшіл берекеттен көрініп жатуы керек.

Ертең елге барғанда көргендеріңіз бен көңілге түйгендеріңізді ортақ мақсатымызға қарай оң ниетпен айтып, көпшілікті үйіре білсеңіздер, жақсы мен жаманның ара жігін ажыратып, бүгінгі шындықты, болашақ мұратты халыққа жеткізе алсаңыздар, көп болып қолға алып жатқан ісіміздің баянды болмағы хақ.

Қазақстанның мерейі мен мәртебесін көтеру жолындағы абзал қызметтеріңізге ақ жол тілеймін.

Іске сәт, әріптестер, халық ортасындағы қайраткерлер!

Қазақстанның білім және ғылым қызметкерлерінің II съезінде сөйлеген сөзі

Алматы қаласы, 2001 жылдың 2 ақпаны

Құрметті құрылтай делегаттары!

Қадірлі білім саласының қызметкерлері!

Тәуелсіздігіміздің он жылдығы — республикамыздың саяси және мәдени-рухани өміріндегі тарихи оқиға.

Он жылда жаңа ұрпақ дүниеге келді. 10 жыл бұрын мектепке барған балалар бүгін 17-ге келді. Олар артқа қарамаса да, ескі тәжірибені көрмеген, тәуелсіздікте тәрбиеленіп, жаңа заманға бейімделе өскен буын.

Сіздер мен біздер бұрынғыны да, қазіргіні де көрген адамдармыз. Салыстыруға мүмкіншілігіміз бар. Болашақ жастардікі. Мемлекетті де солар үшін құрып жатырмыз. Осы жайды, тәуелсіздігіміздің қадыр-қасиетін, Отанға деген ыстық ықыласты бүгінгі мұғалімдеріміз жастарға түсіндіре ала ма? Өздері осыған сенімді ме?

Тәуелсіздігіміздің 10 жылдығын да біз жастарға арнап өткізуіміз қажет. Себебі, бүгінгі жастар осы заманның сыншысы да, тарихшысы да өзі болмақ. Сондықтан да сіздермен кездесіп, осы мәселелер төңірегінде кеңесуді жөн көрдім.

Білім мен ғылымды өз дәрежесінде меңгерген елдер ғана әлемдік дамудың алдында, озық көштің бұйда ұстар тұсында болады. Өйткені, бүкіл рухани мұраттың материалдық базасы — экономиканы өркендету ісінде ғылым мен техниканың шешуші рөлі атқаратыны ақиқат.

Ендеше, біз халыққа білім беру және ғылымды дамыту, оларды реформалау ісін барынша қарқынды жолға қоюымыз керек. Бұл — жаңа ғасырдың, жаңа дәуірдің күн тәртібінде тұрған басты талабы.

Халқымыздың қажымас қайраты мен білімгер парасаты ұлан-байтақ жеріміздің, кең байтақ еліміздің жарқын болашағы біздің Стратегиялық бағдарламамызда көзделгендей болуына шүбәсіз кепілдік береді деп үміттенемін.

Еліміздегі қоғамдық-саяси тұрақтылық, халықтар арасындағы ынтымақ пен бірлік, мақсаттас мұрат, келешекке деген адал талпыныс біздің бұл саладағы болашақ табыстарымыздың ойдағыдай болуына негіз береді.

Уважаемые делегаты съезда!

Горячо приветствую ваш съезд, созданный на стыке веков и тысячелетий, в год 10-летия независимости нашей страны.

Главная цель празднования 10-летия нашей независимости — это осмысление сути пройденного пути, значения сделанного нами выбора. Все эти 10 лет мы шли через большие трудности, строили страну, создавали государство во имя нашей молодежи, для тех, кого вы сегодня обучаете — школьников и студентов. Казахстан — это их страна, их государство. Именно они напишут историю нашего времени, объективно оценят наши просчеты и достижения. Объективное понимание сути происходящих в современном Казахстане гигантских преобразований будет восприниматься вами — учителями, наставниками нашей молодежи. Учителя — самая образованная, самая патриотичная, самая критически настроенная, если хотите

«ироничная», часть общества. Патриотизм наших работников образования заключается в том, что, испытывая огромные трудности, порой даже большие, чем другие слои населения, не только передавали молодежи свои знания, но и воспитывали в ней такие качества, как честность, порядочность, гуманизм, любовь к Родине. Разве это не высшее проявление патриотизма? Именно поэтому мы встречаемся сегодня. Именно поэтому я считаю, что год 10-летия нашей независимости должен навсегда остаться в памяти нашей молодежи.

Нынешний юбилейный год должен стать годом образования, годом молодежи. Наше общество выходит на новый этап своего развития, когда мы можем и ставить, и решать принципиально новые задачи во всех областях нашей жизни, в том числе и в области образования. Именно поэтому наш съезд я расцениваю не только как одно из важнейших мероприятий юбилейного года, но и как важный интеллектуальный шаг на пути выполнения всех стратегических задач, стоящих перед нашим государством.

За последние годы сделаны важные шаги в поддержку реформ, проводимых в сфере образования. Сохранен и расширен образовательный потенциал страны. Реформирована структура и система образования. Разработаны и внедрены общеобязательные стандарты для всех ступеней образования. Изменены цели и содержание образования, структура образовательных учреждений, экономический фундамент образования. Государственные вузы получили экономическую самостоятельность. Формирование контингента студентов высших учебных заведений осуществляется путем централизованного тестирования абитуриентов для получения государственных образовательных грантов и кредитов. Развивается негосударственный сектор. Создан рынок образовательных услуг, который, как и любой рынок, развивается по законам конкуренции. В республике функционируют 47 гражданских государственных и 117 негосударственных вузов. Приняты новый Закон «Об образовании», Государственная программа «Образование», ряд важных решений Правительства по этому актуальному вопросу. Тем самым мы создали новые условия для развития системы образования с учетом рыночных принципов.

Выступая перед вами, хочу особо обратить ваше внимание на некоторые, на мой взгляд, принципиальные вопросы, не решив которых сегодня, завтра мы столкнемся со значительными трудностями. Проблема образования имеет две стороны: утилитарно-практическую и нравственно-духовную.

Во-первых, надо обеспечить потребности рыночной экономики с учетом необходимости использования новейших технологий. Учитывая высокий, по жестким мировым стандартам, существующий уровень образования в Казахстане, и необходимость проведения радикальной реформы системы образования, следует рассмотреть проблему образования и во временном плане, выделив 3 аспекта: оперативный, среднесрочный (5 лет) и долгосрочный (15 лет).

Оперативный аспект реформ определяется Правительством и Парламентом, местными исполнительными органами власти. Среднесрочный аспект определен в принятой недавно Государственной программе «Образование». Долгосрочный аспект определен лишь контурами, штрихами. Он нуждается в более серьезной проработке. Почему нам необходима долгосрочная программа развития образования?

Инвестиции в человеческий капитал — один из самых эффективных видов инвестиций. Однако отдача от этих вложений наступает через десятки лет. И ошибки в направлениях таких вложений стоят очень дорого.

Прежде всего уязвимым местом в реформировании всей системы образования остается вопрос повышения качества обучения и подготовки специалистов. Зачастую содержание образования не отвечает современным запросам общества и экономики страны. Имеет место разрыв преемственности средней и высшей школы, качеством обучения в городской и сельской школе. Беспокоит проблема подготовки качественных учебников нового поколения. На сегодня более или менее данная проблема разрешена только для учащихся 1–4 классов, тогда как учащиеся 5–9 и старших классов продолжают обучаться в основном по старым советским или российским учебникам.

У нас в стране 107 докторов педагогических наук — один на 140 тысяч населения! Этот показатель намного превышает бывший союзный, когда один доктор педагогических наук приходился на 894 тысячи человек. Определенная часть математиков, физиков, химиков, не дотягивая до планок докторской диссертации в своих областях, «успешно» становится докторами педагогических наук, при этом ни дня не работая в школе. Отчасти и в этом я вижу причину сегодняшнего положения с учебниками. Нам необходимо создавать научно-методическую школу подготовки авторов учебников. Нужно вернуться к вопросу подбора коллектива авторов учебников, где главным критерием должен быть их профессионализм.

Современное состояние академической педагогической науки не позволяет динамично решать возникшие в образовании проблемы.

В системе образования произошла в основном компьютеризация, а далеко не информатизация обучения. С молчаливого согласия Министерства образования и науки в целом проводилась подмена поставленной мною задачи информатизации системы среднего образования компьютеризацией.

Да, компьютеризация средних школ важна. Но к проблеме подошли с точки зрения чисто количественных показателей. Да, надо оснащать школы компьютерной техникой, но не превращать ее в музейные экспонаты. Задача состоит в освоении и использовании информационных технологий в процессе обучения и воспитания.

Налицо неадекватная будущим потребностям страны подготовка по специальностям; отсутствие эффективной системы планирования подготовки специалистов в соответствии с потребностями экономики, социальной сферы и общественной жизни страны.

Главное, о чем мы не должны забывать в реформе образования, — чтобы наша экономика не оказалась без компетентных специалистов. Текущая динамика интереса абитуриентов может привести к тому, что мы окажемся страной лишь дипломированных юристов и экономистов. В то же время инженерно-технические специальности не обеспечены абитуриентами. Что, через 5–10 лет будем приглашать инженеров из-за рубежа?

Недостатки механизма лицензирования организаций образования дают возможность открытия частных вузов и колледжей, своей деятельностью не обеспечивающих приобретение студентами и учащимися необходимых знаний и навыков. Сейчас в школах работают около 5% неквалифицированных специалистов и вообще не педагогов, а это ни много, ни мало — более 11 тысяч человек. А количество

обучаемых ими учеников в десятки раз больше. Надо внимательно посмотреть, какие знания дают подобные «учителя»?

Во-вторых, надо сохранять и развивать традиции духовности в образовании. Произошел разрыв единства обучения и воспитания в системе образования. Наша с вами задача — воспитывать не просто будущее поколение, а поколение патриотов, духовно и физически образованных граждан, осознающих важность общечеловеческих ценностей. Задача воспитания казахстанского патриотизма актуальна на всех ступенях образования: от дошкольного до высшего. Прививать любовь к Родине, к родной земле, к своему народу — важнейшая, ответственнейшая и благородная миссия учителя.

Непродуманные действия акимов на местах и Министерства образования и науки нанесли в свое время значительный урон дошкольному воспитанию и дошкольной подготовке детей. По данным Национального отчета «Образование для всех — 2000» за период с 1994 по 1998 годы сеть дошкольных образовательных организаций была фактически разрушена. Надо решать эту проблему. Продумать, в том числе механизмы активного подключения неработающих родителей к дошкольному обучению детей. Правительству и акимам областей ставлю задачу тщательно проанализировать как положительные, так и отрицательные последствия проводимых работ по оптимизации школ, особенно сельских, их влияние на качество обучения детей.

Говоря о проблемах отечественного образования, не могу не заострить ваше внимание на проблеме качества обучения на государственном языке. Наиболее характерна она для вузов, особенно технических, где не отработана терминология и нет соответствующих справочных пособий. Нужно иметь в виду, что большинство недостатков, которые я отметил, вдвойне острее сказываются именно в этой сфере. Чего ждет сегодня школа? Обозначим сегодня хотя бы некоторые моменты, которые не требуют особых бюджетных затрат.

Проблема перегруженности школ. В связи с этим повсеместно должна вестись работа по вводу новых школ и возвращению в строй ранее закрытых. Для решения этой проблемы можно предпринять и такой шаг — министерству совместно с акимами провести инвентаризацию использования детских садов и передать их под начальные классы перегруженных школ. Вопрос оздоровления детей в школах должен выходить на приоритетное место. К примеру, сегодня порядка 70% старшеклассников в ходе приписной кампании направляется на дополнительное медицинское обследование. В то же время занятия физкультурой и спортом в школах сейчас организованы далеко не лучшим образом.

Вероятно, есть смысл, учитывая важность системы образования для будущего страны, вернуться к системе шефства над школами. Акиматы могли бы закрепить предприятия, коммерческие структуры за определенными общеобразовательными школами для оказания поддержки в решении хозяйственных вопросов. Конечно, такая помощь должна быть добровольной и соответствовать возможностям шефов.

Министерству образования и науки совместно с Министерством промышленности и торговли нужно тщательно проанализировать потребность школ в оборудовании и инвентаре. В соответствии с таким анализом следует продумать и организовать в республике выпуск необходимой школьной номенклатуры, сделать нужные заказы в соседних странах.

Чрезвычайно актуальным является вопрос занятости и оздоровления детей в летнее время. Нужно, чтобы этим вопросом занялись органы образования и акиматы. Сейчас начата работа по созданию всеказахстанских детских лагерей в зоне Бурабай. Нужно восстановить пришедшие в упадок лагеря труда и отдыха, организовывать своеобразные биржи труда для старшеклассников и студентов на сезонные и доступные работы.

Можно, наконец, пересмотреть нагрузки педагогов. Надо разрешить преподавателям начальных классов работать на двух ставках. Мнение министерства о том, что это может повлиять на качество преподавания, мне кажется неверным. Сегодня в начальных классах также немало предметов, которые ведут специалисты-предметники. А это, естественно, сокращает часы у основного педагога.

Необходимо поднимать статус и роль учителя в обществе, шире пропагандировать опыт талантливых учителей-новаторов и образцовых школ в средствах массовой информации. Нужно организовывать телепередачи о благородном труде учителя, воспитывающего будущее поколение нашей страны.

Особое внимание нужно обратить на работу школ с одаренными детьми, на начальное профессиональное образование. Именно эти звенья могут обеспечить динамизм в развитии Казахстана.

Рассмотреть вопрос о социальной защите учителя — гарантированное медицинское обслуживание, обеспечение квартирами. Нужно повысить роль профессиональных союзов работников образования, которые должны заботиться о здоровье, отдыхе учителей.

Уважаемые делегаты съезда!

Формирование современной системы высшего образования предполагает решение целого комплекса взаимосвязанных стратегических задач. Главной из них является расширение доступности для населения высококачественного образования всех уровней. Этого можно достичь за счет реализации принципа непрерывного образования.

Стратегическую задачу реформы казахстанского образования я вижу в развитии новой национальной модели, направленной на формирование творческой личности, в качественном переходе от модели «Образование для всех» к модели «Образование по выбору». Нам нужны не столько «трудолюбивые пчелы», сколько оригинально мыслящие специалисты. Для этого мы должны перейти от модели «образование на всю жизнь» к модели «образование на протяжении всей жизни». Система образования должна перестать функционировать автономно от экономической и социальной сфер. Ей нужно решать задачи обеспечения страны интеллектуальными ресурсами. Надо предоставлять учебным заведениям реальные условия самостоятельности. Конечно, мы помним период романтической демократии, когда некоторые избранные ректора зачастую разваливали вузы. Но, безусловно, и то, что сфера образования не может остаться вне демократических реформ.

На мой взгляд, практическая реализация указанных задач связана с организацией нашей работы в следующих основных направлениях.

На мой взгляд, у нас практически отсутствует механизм прогнозирования, мониторинга и государственного регулирования процесса подготовки специалистов, особенно на региональном уровне. Надо разработать региональные программы

подготовки и переподготовки кадров в соответствии с потребностями рынка труда по регионам и по всей республике.

Нужны принципиально новые подходы к проблеме трудоустройства выпускников вузов, обучающихся по государственному заказу. Мы должны ожидать от государственных средств, направленных на обучение специалиста с высшим образованием, такой же отдачи, как и от инвестиций в экономический проект. Поэтому поручаю Министерству образования и науки совместно с Министерством труда и социальной защиты населения, Министерством экономики, Агентством по стратегическому планированию разработать программу, направленную на решение вопросов распределения специалистов на государственном уровне. Предлагаю в Год 10-летия независимости принять на работу в центральные органы власти в г. Астане 50 выпускников высших учебных заведений из регионов нашей страны, получивших дипломы с отличием. Обращаюсь также ко всем частным компаниям с предложением последовать этому примеру. Давайте все вместе поддержим талантливую молодежь!

Необходимо разработать систему мер по пересмотру подготовки, переподготовки и повышению квалификации учителей и преподавателей вузов. Ректора вузов должны изыскать возможности за счет своих внебюджетных средств и обеспечить обязательное периодическое повышение квалификации преподавателей на основе новых технологий и научных методик, передовых в области образования стран. Необходимо разработать региональные программы по переподготовке педагогических кадров сельской школы. Министерство образования и науки должно жестко отслеживать качество результатов этих программ.

Следует усилить контроль качества подготовки специалистов в государственных и негосударственных вузах. Следует разработать и внедрить новую систему аттестации вузов независимо от их форм собственности и ведомственной принадлежности на соответствие квалификационным требованиям и государственным образовательным стандартам. Нам известны факты, когда ректора вузов назначают себе неоправданно высокую заработную плату, выезжают в малоэффективные командировки за границу, покупают представительские автомобили и роскошную мебель, не считаясь с социальными и производственными проблемами своих коллективов. Чувство безнаказанности и вседозволенности приводит таких ректоров к злоупотреблению служебным положением, создает предпосылки для коррупционных правонарушений. Сами ректора порой создают нездоровую морально-психологическую атмосферу вокруг себя и вверенных им вузов.

Министру я даю поручение разобраться с этим вопросом. Разобраться следует и с директорами школ, которые посягают на закрепленную Конституцией статью о бесплатном среднем образовании. Понасоздавали всевозможные фонды, якобы в поддержку образования, спекулируя на чувствах родителей, желающих дать хорошее образование детям, и тем самым наносят урон духовно-нравственному состоянию детей.

Уважаемые делегаты съезда!

В современном мире наука является основой технологического могущества, устойчивого экономического роста, духовного и материального благосостояния. И для нашей страны жизненно необходимо преобразовать отечественную науку

в важный фактор социально-экономического и духовного развития страны, который будет способствовать наращиванию ее экономического потенциала и обеспечивать конкурентоспособность выпускаемой продукции.

Одной из приоритетных тенденций является интеграция образования и науки. В нашей стране только в прошлом году в структуре университетов было создано 30 научно-исследовательских центров, и это надо только приветствовать.

Опыт развитых стран показывает, что процветание нации определяется, главным образом, тремя решающими факторами: освоением новых научных открытий, уровнем образования и специализированными профессиональными знаниями персонала.

Инновационная деятельность должна охватывать широкий круг задач в области промышленности, образования и науки. Развитие сферы науки, повышение эффективности и отдачи проводимых научно-исследовательских работ также относятся к стратегическим направлениям социальной политики государства.

Исходя из поставленных задач, разработана и одобрена Концепция научной и научно-технической политики нашей страны, в настоящее время в Парламенте рассматривается проект Закона «О науке». Определены приоритетные направления фундаментальной науки до 2010 года, сформированы на конкурсной основе и реализуются программы исследований на ближайшие 3 года. В целях проведения единой политики в области науки и техники образована Высшая научно-техническая комиссия при Правительстве страны, и это решение себя оправдало. Комиссией оперативно рассмотрен ряд важнейших вопросов развития перспективных научных направлений и внедрения научных разработок в производство.

В соответствии с моим поручением увеличены пожизненные государственные стипендии действительным членам Национальной академии наук, утверждены 225 государственных научных стипендий и 10 премий в области науки для выдающихся и молодых ученых. Государство и впредь намерено поддерживать науку, талантливых ученых и их разработки. За 2 последних года государственных наград удостоены 52 представителя сферы образования и науки. Среди них профессора Аманжолов А.С., Бияшев К.Б., Басин Ю.Б., Деграф Г.А., директор лингвистической гимназии Акашева Ж.З., директор колледжа Досжанов Б.С., преподаватель Патрушева Н.М. и др.

Следует отметить, что в настоящее время ведется подготовка кадров высшей квалификации практически по всем приоритетным направлениям науки. В последние годы активизировались исследования в области рационального использования природных ресурсов в районах Арала и Каспия. Отмечается тенденция роста исследований в энергетической отрасли Казахстана. Расширилась сеть советов по защите диссертаций по физико-математическим и техническим дисциплинам, а также наукам о земле и космосе.

Однако в подготовке кадров высшей квалификации имеются серьезные проблемы. Падает качество диссертационных работ. В целом состояние науки и подготовки кадров высшей квалификации указывает на необходимость проведения основательной реформы в этой сфере. В частности, надо активизировать деятельность Совета молодых ученых, который должен генерировать научные разработки высокого уровня. Национальная академия должна определять основные направления развития науки, изучать мировые тенденции научных исследований.

На обсуждение академиков должны выноситься вопросы определения дальнейшего развития страны во всех сферах деятельности, где их опыт и знания являются неоценимыми.

За годы реформирования сделано немало, но предстоит еще проделать значительный путь для достижения долгосрочных стратегических целей. В соответствии с моими поручениями развитие науки уже в первом году нового века будет связано с приоритетной поддержкой так называемых «прорывных» фундаментальных и прикладных исследований, имеющих преимущественно инновационный характер.

Вместе с тем, в сфере науки необходимо:

1. Продолжить работу по расширению нормативной правовой базы в области науки и научно-технической деятельности. Это потребует принятия Закона «О науке», реализации Концепции научной и научно-технической политики и Государственной программы «Наука», а также разработки и принятия свыше 20 нормативных актов.

2. Создать благоприятные условия для организации наукоемких производств, развития инновационной деятельности в научно-технологической и других сферах. Тем самым будет обеспечен переход к единому научно-производственному циклу «исследование — разработка — подготовка кадров — промышленное освоение».

Очевидно, что решение проблемы должно лежать не только в плоскости финансирования, а в создании новой модели дальнейшего развития казахстанской науки, устраняющей ее автономность от реальной практики и позволяющей эффективно совмещать долгосрочные исследования с возможностью нахождения текущего финансирования.

3. Обеспечить устойчивое развитие малого и среднего предпринимательства, формирование и развитие элементов технологической и рыночной инфраструктуры в сфере науки и образования.

4. Эффективно использовать бюджетные средства для стимулирования новых направлений фундаментальных и прикладных исследований.

5. Разработать концепцию интеграции науки и образования для развития интеллектуального потенциала страны и повышения качества подготовки специалистов.

И последнее, что я хотел бы сказать. Мы действительно прошли годы тяжелых испытаний, когда страна переживала финансовые затруднения. Это не могло не затронуть сферу образования и науки. Приходилось и их обделять ресурсами, что, конечно же, не могло не сказаться на жизненном уровне учителей и ученых, всей материально-технической базы. Но такое положение дел больше нетерпимо. Меня, как Президента страны, не устраивает ни материальный, ни социальный статус педагога и ученого. Падение этого статуса берет начало еще с эпохи застоя и по инерции продолжается. Сегодня заработная плата учителя и врача, не считая сельян, является самой низкой в нашем обществе. А в реальном выражении в 2000 году она даже снизилась. Профессия учителя перестает быть престижной. Она становится чисто женской отраслью. Отсюда уходят последние мужчины. Много учителей ушли на заработки в другие отрасли. Теряются профессионалы, а значит, снижается и качество образования. А ведь мы доверяем учителям своих детей и внуков, будущее нашей страны, отдаем образованию один из ведущих приоритетов Стратегии развития. Такое положение дел необходимо в корне изменить.

Поэтому, начиная с 2001 года, по сравнению с 2000 годом, объем финансирования образования увеличен на 19,3 млрд. тенге, науки, по линии Министерства

образования и науки — на 650 млн. тенге. На 30% повышена минимальная заработная плата, восстановлены надбавки в науке за ученые степени. Уже второй год нет задолженностей по заработной плате, в полном объеме выплачиваются отпускные, выделяются средства на ремонт помещений и закупку оборудования, возвращены доплаты за классное руководство и работу во время каникул.

Конечно, этого еще явно мало на фоне тех диспропорций, которые сложились в последние 20–30 лет. Но вы должны хорошо уяснить, что это только начало движения.

На январских совещаниях с Правительством и акимами я поручил исполнительной власти всех уровней обратить особое внимание на учителей и школу. Конкретно: все должны изыскивать дополнительные доходы и экономить в расходах, чтобы направить в образование дополнительные ресурсы. По итогам первого квартала будут видны первые результаты этой работы. Я не исключаю возможности (обещать пока не буду) дальнейшего повышения заработной платы с нового учебного года. В любом случае Правительство и местная власть должны жестко обеспечить своевременную выплату отпускных учителям в мае-июне этого года. Думаю, что в течение ближайших 5 лет мы выведем оплату труда учителей на достойный уровень. Помимо оплаты, очень важно, чтобы учителя и дети работали в уютных школах, чтобы не испытывали ограничений в свете и тепле, спортивных площадках. Поэтому пора заняться не только капитальным ремонтом и модернизацией действующих школ, но и начинать строить школы будущего. Следует приступить к разработке новых проектов школ на селе, в районе и областных центрах.

Школа в Казахстане должна быть на уровне лучших стандартов, если надо, то с бассейнами, теннисными кортами, современно оборудованными кабинетами.

Все это будет нам по плечу, и первая такая школа будущего по моему заданию начнет строиться в Астане.

Дорогие учителя!

Вы растите наших детей, учите их уму-разуму. Вы для них порой авторитет больший, чем родители. Во многом от вас зависят будущая гражданская позиция нового поколения, его патриотизм, приверженность родной земле. Вам по силам уберечь его от дурных привычек, наркотиков, привить здоровый образ жизни.

Для страны очень важно, чтобы ее дети с молодых лет впитывали чувство гордости за независимый Казахстан, знали его историю и законы, государственную атрибутику.

В этом году для нас знаменательная дата — 10-летие независимости. Я вас прошу по-особому подойти к каждому государственному празднику, устроить детям праздничную атмосферу и вовлечь их в подготовку, проявить творчество; организовать и родителей. У ребенка сильная память, и если все пройдет ярко, то он сохранит и закрепит чувство любви к своей Родине на всю жизнь.

Қадірлі білім саласының қызметкерлері!

Бүгінгі уақыт, қарыштап дамып келе жатқан ғаламдық білім мен ғылым біздің де әбжіл қимылдап, кеткен есемізді, кездескен кемшін тұсымызды бағалап, бағамдау қажет екенін қапысыз көрсетіп отыр.

Ал біз осы жолда жоғалтқанымызды тауып қуанып, танығанымызды білдіріп, білімі мен ғылымы жағынан өркендеген елдермен қатар терезе теңестіреміз деп сенгім келеді. Сол сенімге серпін беретін рухани күш пен ұлы ісіміз ортақ мақсатқа жұмылған жасампаз мұраттарымыз болсын.

Алдымызда алыс сапарға бастаған жол, алыс күндерге шақырған ізгі мақсат жатыр. Ақыл мен парасаттың ұлы көріністерін еншілеген халқымыздың қадым заманнан бастау алатын қымбат тарихы жатыр. Көкірегі нұрлы, санасы сәулелі жұртымыздың баға жетпейтін баяны, аруақ қолдаған аяны жатыр.

Сіздермен бүгінгі басқосуда көп болып қолға алатын, ел болып толғанатын тұстарды орны-орнымен тілге тиек еттім. Барымызды ешкім де тартып алмайды, жоғымыздың да аз емес екенін айттым.

Халқымыздың білімі мен ғылымы, рухани кемелденуі мен өсуі жолында бастарын бәйгеге тіккен арыстарымыз бен абыздарымыздың есімдерін әрқашан есте ұстап, қастерлеп, олар бастаған ұлы мұраттардың орындалуына баршамыз болып білек қосып, тілек тоғыстырайық дегім келеді.

Мұның өзі біздің жаңа мыңжылдықтағы бақытты қадамдарымызға гүл бітіретін жетістіктердің қозғаушы күші болады деп үміттенемін. Үмітін үзеңгі қылған елдің перзенттері ретінде осынау істе бірігіп қимылдасақ, шығар тауымыз әрқашан биік болатынына ешкім де күмән келтірмес.

Болашаққа біліммен қадам басып, лайықты қолтаңбамызды қалдырайық. Ұрпаққа ұялмай тарту ететін мұрамыз да, мұрағатымыз да осы болсын!

Еңбектеріңіз жемісті, табыстарыңыз мерейлі болғай!

Қазақстан Республикасы Қарулы Күштерін басқару құрамының жалпы әскери кеңесінде сөйлеген сөзі

Алматы қаласы, 2001 жылдың 9 ақпаны

Господа генералы и офицеры!

Проведение столь важного совещания неслучайно запланировано в начале этого года — Года 10-летия нашей независимости. Мы должны осмыслить пройденные шаги и избрать верные пути достижения намеченных ранее стратегических планов развития государства. Их воплощению реально угрожает надвигающаяся с юга волна терроризма и экстремизма. Принятие превентивных мер, а в случае необходимости — устранение этого зла, оказание действенной помощи нашим дружественным соседям, сохранение покоя наших граждан — вот главная цель армии и всех силовых структур Казахстана.

10 лет назад перед нами была поставлена трудная и жизненно важная задача — создание собственной системы обеспечения военной безопасности.

25 октября 1991 года был образован Государственный комитет обороны, который затем в связи с переходом республики к полной самостоятельности в решении оборонных вопросов был трансформирован в Министерство обороны. Моим Указом от 7 мая 1992 года созданы Вооруженные Силы Республики Казахстан. Воинские формирования 40-й общевойсковой армии, соединения и части ВВС и ПВО, как и их вооружение, техника, имущество, расположенные на территории Казахстана, перешли под юрисдикцию республики.

Формирование собственных Вооруженных Сил пришлось нам начать с «чистого листа». Министерству обороны во главе с первым министром — генерал-полковником Сагадатом Нурмагамбетовым — пришлось решать сложнейшие организационные вопросы: создание органов управления; принятие и обеспечение сохранности вооружения, боевой техники, материальных средств; создание системы непосредственного управления войсками и взаимодействия с оборонными ведомствами СНГ; организация финансового, материально-технического и медицинского обеспечения войск; организация подготовки военных кадров в связи с начавшимся оттоком офицеров и образовавшейся их нехваткой.

Одновременно закладывались основы внешней политики по военным вопросам:

В мае 1992 года Казахстан стал участником Договора о коллективной безопасности государств-участников СНГ.

Мы подписали Венский документ по мерам укрепления доверия и безопасности.

Казахстан присоединился к Договору о нераспространении ядерного оружия, добровольно отказавшись от прав на ядерный арсенал, размещенный на его территории.

Между Республикой Казахстан и США в 1993 году было подписано соглашение об уничтожении шахтных пусковых установок межконтинентальных баллистических ракет и предотвращении распространения ядерного оружия.

Кроме того, Казахстан присоединился к Договору о сокращении и ограничении стратегических наступательных вооружений, в соответствии с которым были сняты с боевого дежурства и выведены с территории республики межконтинентальные

баллистические ракеты и ядерные боеголовки к ним; расформированы и выведены соединения и части ракетных войск Российской Федерации, стратегические бомбардировщики; на Семипалатинском полигоне ликвидированы штольни и скважины, предназначенные для ядерных испытаний.

Заключен ряд соглашений с Российской Федерацией об условиях аренды испытательных полигонов и компенсации за выведенные с территории Казахстана вооружения и военную технику.

Предпринятые дипломатические, военно-политические усилия руководства страны способствовали созданию вокруг Казахстана пояса безопасности и стабильности. В этот же период были заложены основы нормативно-правовой базы обеспечения военной безопасности государства. В сжатые сроки был разработан и принят пакет законов по вопросам обороны, военной службы, социальной защиты военнослужащих. От организационного этапа, который в основном был завершен в 1993-1994 годах, мы перешли к этапу становления военной организации государства.

В целом основное содержание военной политики, направления военного строительства на начальном этапе были определены в Военной доктрине, принятой в 1993 году. Наряду с другими законодательными и нормативными правовыми актами она сыграла положительную роль в обеспечении военной безопасности, военном строительстве на этапе становления суверенного государства. Если в первый период решались в основном организационные вопросы, то в последующие годы, Вооруженные Силы стали заниматься своим главным делом — оперативной и боевой подготовкой. Целенаправленно проводились командно-штабные и войсковые учения. Командный состав, солдаты действовали все увереннее, хотя подавляющее большинство офицеров было назначено на должности впервые, и опыта у них не хватало. Динамично развивалось международное военное и военно-техническое сотрудничество.

За эти годы Вооруженные Силы Республики Казахстан выполнили свою основную задачу — поддержание боевой готовности, как основной гарантии защиты суверенитета и территориальной целостности нашего государства в период становления. Но жизнь не стоит на месте. На рубеже тысячелетий в мире произошли глобальные изменения геополитического характера. В прошлое ушла глобальная военная конфронтация НАТО и Варшавского блока. На мировой арене в качестве новых крупных центров силы появляются новые геополитические игроки, которые все увереннее заявляют о своих военно-стратегических интересах. Формирование международных отношений сопровождается конкуренцией, а также стремлением ряда государств усилить свое влияние на мировую и региональную политику, в том числе путем создания оружия массового уничтожения. Значение военно-силовых аспектов в международных отношениях продолжает оставаться существенным. Как следствие, наблюдаются две противоречивые тенденции.

С одной стороны, с окончанием противостояния двух главных военно-политических блоков исчезла явная угроза крупномасштабной войны. С другой стороны, наблюдается рост числа локальных вооруженных конфликтов в ряде регионов мира, в том числе в азиатском. Локальные войны и внутренние вооруженные конфликты превратились в хроническую болезнь современности. В настоящее время во всех регионах мира насчитывается до 35 предкризисных ситуаций.

Одним из главных социокультурных и экономических феноменов современности являются набирающие темп процессы глобализации. С ними связано вступление человечества в информационную эпоху, которая характеризуется преобладающим значением информационно-коммуникационных технологий и инфраструктур, повышением значения информационной составляющей экономики. Сокращаются до минимума сроки обмена информацией, существенно возрастает фактор общественного мнения в формировании государственной политики. Появляются и выходят на уровень глобальных проблем, угрожающих всем без исключения странам, новые угрозы безопасности. В первую очередь, к их числу относятся угрозы распространения терроризма и экстремизма, а также тесно связанные с ними явления, такие, как наркобизнес и незаконная торговля оружием.

Несмотря на усилия мирового сообщества по нераспространению оружия массового уничтожения, в мире, в том числе вблизи границ Казахстана, появились новые ядерные государства, обладающие средствами доставки дальнего радиуса действия. Высокая технологичность современных обществ делает государства чрезвычайно уязвимыми перед терроризмом.

Необходимо отметить, что все новые угрозы безопасности актуальны для нашего региона. Современный этап глобального социально-экономического развития приносит много нового в теорию и практику боевого применения Вооруженных Сил. В частности, группа передовых в экономико-технологическом отношении стран осуществляет переход к ведению войн нового типа, войн технотронного характера. Чем эти войны характеризуются? Решающая роль в них отводится небольшому количеству сухопутных войск, высокоточному обычному оружию и оружию, созданному на новых физических принципах. В них широко применяются современные средства электроники и военно-космические силы. В войнах нового поколения вся мощь агрессора функционально направлена на поражение объектов экономики, военные объекты и системы управления противника. Главная цель войн нового типа - разрушение экономического потенциала. Важнейшую роль в войнах нового поколения играет информационное обеспечение, возрастает значение использования информационных методов борьбы в военном деле. Большие изменения претерпевает система управления военными действиями и информационно-психологического противоборства. Эти изменения происходят на наших глазах. Проводя военную реформу, мы должны адекватно реагировать на них.

Кто-то из великих сказал, что генералы всегда готовятся к прошлой войне. Человечу свойственно стремление опереться на прошлый опыт. Однако реальная практика зачастую опровергает существующие схемы. Соответственно жизнь требует от нас внесения корректив в теорию и практику оборонного строительства, методику боевой подготовки, теорию боевого применения войск.

Еще во времена Шекспира считали, что, готовясь к обороне, всегда лучше предполагать врага более сильным, чем он кажется, потому что таким образом оборона примет должные размеры.

Нам необходимо на основе анализа наиболее реальных угроз реформировать армию, чтобы она соответствовала изменениям геополитического, военно-стратегического и внутреннего характера. Для точного и ясного понимания места и роли силовой составляющей в обеспечении национальной безопасности нашего государства необходимо оценить наиболее вероятные угрозы, стоящие перед Казахстаном.

Снижение опасности вовлечения страны в крупномасштабную войну сопровождается возникновением в регионе новых рисков, вызовов и угроз, среди которых наибольшую опасность представляют существующие и потенциальные очаги военных конфликтов в непосредственной близости от границ государства; возможное проникновение на территорию республики вооруженных группировок экстремистов, международных террористов; вероятность ослабления региональной стабильности в результате чрезмерного количественного и качественного наращивания военной мощи некоторыми странами; опасность распространения оружия массового поражения, средств его доставки и новейших военных технологий в Азиатском регионе и возможность их попадания в руки террористических групп. Таким образом, мы видим, что внешняя обстановка за последние годы кардинально изменилась.

Учитывая, что за эти годы страна осуществила переход к рыночному типу хозяйствования, с особой остротой встала задача адаптации военной политики государства и к изменившимся внутренним условиям. Перед военной организацией страны возникло множество непростых вопросов, в том числе по организации мобилизационной подготовки, созданию мобилизационных резервов. При этом состояние Вооруженных Сил перестало соответствовать тем изменениям, которые произошли в геополитическом окружении Казахстана, его внутренней и внешней политике, а также в военном деле на рубеже нового тысячелетия. Это было обусловлено рядом факторов.

Первое. Организационно-штатная структура Вооруженных Сил, оперативные и боевые задачи, а также дислокация войск уже не соответствовали целям и задачам обеспечения военной безопасности в современных условиях, так как являлись отражением устаревших взглядов на подготовку к «большой войне». Иллюстрацией этого стал беспрепятственный пролет через воздушное пространство Казахстана в начале 2000 года самолета «Боинг-727», захваченного террористами в Афганистане. Это выявило серьезные просчеты в организации противовоздушной обороны государства.

Второе. Состояние вооружения и военной техники свидетельствовало о наметившемся техническом отставании от армий соседних государств. 90–95% бронетанковой техники, 90% артиллерийских систем, 70% самолетов фронтовой и 80% вертолетов армейской авиации требовали восстановительного ремонта. Например, на базе хранения в Спасске из 1515 единиц гусеничной техники в исправном состоянии в ноябре 2000 года было только 34.

Третье. Отсутствовал системный и целевой подход к финансированию Вооруженных Сил. Базовая система планирования военных расходов не соответствовала реальной динамике экономического развития страны. Финансовая основа не позволяла приступить к реализации программы военных реформ. Существовал большой дефицит потребности в материальных средствах, который покрывался за счет неприкосновенных запасов, что ежегодно в денежном выражении составляло от 1 до 2,5 млрд. тенге. Свертывалась боевая подготовка. Так, например, не обеспечивался необходимый налет часов в авиации, что вело к дисквалификации летного состава.

Четвертое. Значительно снизился престиж военной службы. Низкий уровень материального положения военнослужащих отрицательно сказался на общем социально-психологическом состоянии личного состава.

Пятое. Снижался кадровый потенциал Вооруженных Сил. Так, только 50% офицеров имели базовое военное образование. Ограниченные возможности национальной системы военного образования не позволяли в должной степени обеспечить пополнение армии офицерскими кадрами. Положение усугублялось тем, что существовал большой некомплект кадровых офицеров в звене взвод-рота (батарея), то есть там, где закладываются основы боеготовности и боеспособности любой армии.

Аналогичным было состояние других войск и воинских формирований республики. Надежная охрана государственной границы была организована только на востоке. Во Внутренних войсках менее 4 тысяч военнослужащих оперативных частей, то есть 17% общей штатной численности, могли быть привлечены для выполнения задач по борьбе с незаконными вооруженными формированиями.

В этих условиях необходимо было скорректировать военную политику, провести жесткую инвентаризацию военной организации государства: задачи, ее состояние и боеготовность, структуру и финансовое обеспечение. Главная задача заключалась в том, чтобы выявить ресурсы, которые позволят сделать военную политику эффективной, а военную организацию — современной, компактной и профессионально сильной.

Таким образом, изменившиеся требования обеспечения военной безопасности вызвали необходимость пересмотра военной политики и реформирования военной организации страны.

Осознание сложившегося положения дало новый импульс процессу реформирования военной организации страны, выработке цели, задач и приоритетов реформы.

Первым шагом на этом пути стало принятие в декабре 1999 года Стратегии национальной безопасности. Это явилось отправной точкой нового этапа в укреплении национальной безопасности Казахстана и изменении политики в области обороны. В соответствии со Стратегией, нами были предприняты шаги, направленные на объединение усилий с другими государствами в борьбе с экстремизмом и терроризмом.

К этому решению наши государства пришли не случайно. Ни у кого не вызывает сомнений существование для стран Центральной Азии угрозы международного терроризма и экстремизма. Об этом свидетельствуют события в Чечне, Кыргызстане и Узбекистане. Анализ показывает, что активизация действий международных террористов и экстремистов в нашем регионе имеет долгосрочный характер. Поэтому противостоять этой общей угрозе надо обязательно сообща, реальная военная интеграция является действенным ей ответом. По инициативе Казахстана создан Антитеррористический центр государств-участников СНГ. Проблемы борьбы с терроризмом и экстремизмом рассмотрены в ходе ряда двусторонних и многосторонних встреч на высшем уровне. В апреле 2000 года подписан Договор о совместных действиях по борьбе с терроризмом между Казахстаном, Кыргызстаном, Таджикистаном и Узбекистаном, который уже ратифицирован Парламентом. Кроме того, мы заявили о своей решительной поддержке усилий Узбекистана и Кыргызстана по противодействию натиску боевиков, выдвинули ряд инициатив по организации совместного отпора проидам международного терроризма.

В течение 2000 года Казахстан и другие страны-участницы Договора о коллективной безопасности проводили работу по превращению ДКБ в действенный

механизм многостороннего сотрудничества в сфере безопасности. На саммите глав государств-участников ДКБ в г. Минске принят ряд важных совместных решений в этой сфере. В частности, принятое в октябре 2000 года решение о формировании региональных коалиционных группировок войск, безусловно, создает фундамент новой системы региональной безопасности.

Важным инструментом создания региональной системы коллективной безопасности является «Шанхайская пятерка». Решимость стран этого форума вести совместную борьбу с международным терроризмом и экстремизмом в регионе имеет большое политическое значение. Это создает хорошую основу для использования потенциала такой авторитетной международной организации в борьбе с новыми угрозами безопасности региона.

Для военного строительства 2000 год стал годом переломным, годом принятия ключевых решений. В прошедшем году мы приняли новую Военную доктрину. Это был своевременный и необходимый документ. В нем впервые гармонично связана необходимость развития Вооруженных Сил с характером реальных военных угроз, основными тенденциями в военном искусстве и экономических возможностями государства. Значение Доктрины состоит и в том, что впервые в отечественной военно-научной практике дана новая классификация военных конфликтов с учетом их масштабов, интенсивности, состава противоборствующих сторон и возможных последствий от участия в них страны. Основной постулат Доктрины — новые подходы к проблемам обеспечения военной безопасности государства должны базироваться на конкретных практических шагах в области военного строительства.

Военная доктрина нацеливает на создание компактной, но обладающей высоким уровнем боеспособности и мобильности армии, обученной тактике действий в горно-пустынной местности. В Доктрине определены основные параметры и этапы проведения военной реформы, приоритетные задачи, стоящие перед военной организацией государства на каждом из этих этапов, уточнен порядок комплексного применения Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований в интересах обеспечения военной безопасности государства. В целом можно сказать, что новая Военная доктрина дает ответы на вопросы: к чему готовить, когда и как применять военную организацию государства.

В феврале 2000 года я подписал Директиву Верховного главнокомандующего «О неотложных мерах по дальнейшему совершенствованию Вооруженных Сил и укреплению обороноспособности страны», а в июле моим Указом были утверждены Концепция военной реформы и Государственная программа военного строительства в Республике Казахстан на период до 2005 года. В этих документах вопросы реформирования военной организации страны получили дальнейшее развитие и конкретизацию. Военная реформа стала неотъемлемой частью процесса преобразований, происходящих в настоящее время в стране. Вопрос эффективной реализации военной реформы - важнейший не только для военного ведомства страны. Он касается, без всякого преувеличения, всей страны, всех институтов государства, каждого гражданина. Какие изменения намечено осуществить в ходе военной реформы?

Во-первых, привести в соответствие с изменившимися геополитическими, внутриполитическими условиями всю систему военного управления в Казахстане. Во-вторых, адаптировать к рыночным условиям систему мобилизационной подготовки

страны. В-третьих, провести преобразования основного компонента военной организации государства — Вооруженных Сил, изменить организационно-штатную структуру войск, принципы их дислокации, систему комплектования войск и подготовки военных кадров. В-четвертых, переломить тенденцию падения престижа военной службы, усилить внимание к решению социальных проблем военнослужащих. Таковы основные задачи военной реформы, которая будет реализовываться поэтапно.

На первом этапе — до 2002 года — усилия направляются на оптимизацию структуры и численности Вооруженных Сил, увеличение количества боеготовых соединений и частей, подготовку Мобильных сил, ракетных войск и артиллерии. На этом этапе должна быть реорганизована структура органов военного управления, сокращена численность формирований, не влияющих на боевую готовность и боеспособность войск.

На втором этапе — до конца 2005 года — планируется завершить формирование военных округов с соответствующей военной инфраструктурой, перейти к территориальному принципу комплектования войск на контрактной основе, приступить к техническому переоснащению Вооруженных Сил. Главным итогом должно быть достижение уровня боеспособности Вооруженных Сил, обеспечивающего решение задач в конфликтах средней интенсивности.

В целом реформа начата, и уже достигнуты первые результаты. Создаются высокоманевренные и боеспособные Мобильные силы. Создание этого рода войск — веление времени. Зарубежный опыт применения вооруженных сил в конфликтах низкой интенсивности показывает, что для локализации очагов напряженности и прекращения военных действий на возможно более ранней стадии должны применяться специально обученные, высокоманевренные и боеспособные части и подразделения.

Руководство ряда государств, в первую очередь США, Великобритании, ФРГ, Израиля в последние годы особую ставку делает и на войска специального назначения. Действия специальных формирований в большинстве случаев были высокоэффективны.

В этой связи целесообразно создавать и в наших Вооруженных Силах, а также в других войсках и воинских формированиях такие подразделения, готовить их к действиям в специальных войсковых операциях.

Для обеспечения эффективного контроля над всем воздушным пространством Казахстана разворачивается группировка войск противовоздушной обороны, совершенствуется система боевого дежурства сил ПВО. В ходе учения «Боевое сотрудничество-2000», проведенного в прошлом году в рамках объединенной системы ПВО государств-участников СНГ, с высоким качеством отработаны вопросы управления, организации взаимодействия и огневого поражения воздушных группировок вероятного противника.

Осуществляется переход к военно-территориальной структуре, создаются военные округа. Создание военных округов наиболее полно отвечает задаче структурной и функциональной реорганизации Вооруженных Сил, так как в этом случае органично сочетаются функциональный и территориальный принципы совершенствования их организационной структуры. Очевидно, что для эффективной защиты и обороны в каждом из регионов нашей огромной страны необходимо рассматривать только наиболее вероятные угрозы военной безопасности.

С учетом специфики театров военных действий, опираясь на имеющуюся военную инфраструктуру, необходимо перераспределить силы и средства по направлениям, а также создать новую систему подготовки резерва для Вооруженных Сил. При этом под руководством командования военного округа силы и средства других войск и воинских формирований, дислоцирующиеся в его границах, должны скоординировано и комплексно решать оперативные, мобилизационные, военно-административные задачи, а также задачи территориальной, гражданской и местной обороны. Подходы к определению оперативного предназначения, состава и дислокации войск округов при отсутствии явных и прямых военных угроз должны быть чрезвычайно взвешенными, чтобы не допустить траты средств, ресурсов и времени.

В настоящее время сформированы Южный и Восточный военные округа, создается Западный, в последующем — Центральный округ. В 2000 году была сокращена численность органов управления, а также структур и формирований, не влияющих на боевую готовность Вооруженных Сил. За счет этого доукомплектованы боевые части, в первую очередь, Южного военного округа.

Важнейшим условием качественного преобразования Вооруженных Сил является повышение уровня их боевой выучки. В течение 2000 года проведена серия командно-штабных и войсковых учений, на которых совместно с другими силовыми ведомствами отрабатывались методы борьбы с незаконными вооруженными формированиями. Практика проведения совместных учений должна стать основной формой оперативно-тактической подготовки штабов и войск всех силовых структур.

В минувшем году значительно активизировалась деятельность Вооруженных Сил в области международного военного и военно-технического сотрудничества. Расширился состав участников миротворческих учений «Центразбат», в которых приняли участие подразделения 10 государств. Повышается эффективность ежегодных тактико-специальных учений «БАЛАНС-КАЯК», на которые привлекаются медицинские подразделения Вооруженных Сил Казахстана и США. Расширяется круг отрабатываемых вопросов и решаемых задач в соответствии с программой «Партнерство во имя мира» по координации действий многонациональных миротворческих сил в обеспечении региональной безопасности и развитии стратегического партнерства.

Большое значение мы придаем участию наших воинских формирований в выполнении международных обязательств Республики Казахстан по поддержанию мира и стабильности. В связи с этим необходимо активизировать усилия по подготовке «Казбата» к действиям в составе коллективных сил по поддержанию мира под эгидой ООН. Выход на международную арену в значительной степени повысит престиж наших Вооруженных Сил и в целом Казахстана. Таким образом, подготовка наших военнослужащих будет приближена к стандартам передовых армий мира.

В течение 2000 года для этого сделан определенный задел. Впервые за последние 10 лет началось реальное увеличение финансирования армии. Рост расходов на оборону предусмотрен и в бюджете на 2001 год. Важнейшей составной частью военной реформы является повышение престижа военной службы, создание эффективной системы социальной защиты военнослужащих и членов их семей.

Решающим является вопрос о кадрах, которые во всех звеньях Вооруженных Сил будут проводить идеи реформы в жизнь. От их энергии, целеустремленности и организованности зависит ее полномасштабная реализация. В связи с этим тре-

буется пересмотр всего уклада воинской жизни и организации военной службы. Только административными мерами и нажимом на подчиненных в современных условиях невозможно переломить наметившиеся негативные тенденции, достичь существенных результатов.

В целях материального стимулирования личного состава с 1 января текущего года моим Указом повышается уровень денежного содержания военнослужащих. Это позволит в значительной степени снизить социальную напряженность в воинских коллективах, уменьшить остроту кадровых проблем.

В целом 2000 год стал годом реальных качественных изменений в Вооруженных Силах.

В целях активизации деятельности по осуществлению военной реформы ставлю перед Вооруженными Силами следующие задачи.

Первое. В области боевой и мобилизационной готовности.

Для повышения боевой готовности армии необходимо совершенствовать ключевые звенья, коренным образом влияющие на ее состояние. Одним из таких звеньев является система управления, включая систему связи. Существующая система связи Вооруженных Сил физически и морально устарела. Ее инфраструктура не соответствует изменившимся задачам и дислокации военных округов, не имеет современной системы защиты информации. Поэтому основные усилия следует направить на переоснащение системы связи современными средствами, основанными на цифровых и оптико-волоконных технологиях. Только посредством этого будет обеспечена оперативность, гибкость и скрытность управления войсками. В этой связи даю поручение Правительству разработать программу модернизации и развития систем связи специального и военного назначения и зарезервировать в Программе государственных инвестиций 2002–2005 годов необходимые средства на ее финансирование.

Не менее важным является улучшение технического состояния вооружения и военной техники. Для модернизации и обновления их парка в полной мере должны быть использованы средства, поступающие от реализации имеющихся излишков. Возможности РГП «Казспецэкспорт» в настоящее время используются недостаточно, несмотря на передачу его в ведение Министерства обороны.

Большую работу необходимо проделать для восстановления полноценной мобилизационной подготовки. В настоящее время у государства нет возможности обеспечить всем необходимым и довести до уровня боеготовых ряд соединений и частей, предусмотренных к развертыванию по мобилизационному плану. В этой связи закономерен вопрос: надо ли содержать такие формирования? Не лучше ли иметь меньшее их количество, но обеспеченных всем необходимым?

Следует решительно отходить от тех стереотипов, которые достались нам в наследство от прошлого. Исторический опыт показывает, что многочисленные вооруженные силы являются отнюдь не самым важным фактором военной мощи, определяющим исход войны. Решающее значение в современной войне будет иметь оптимальная по численности и боевым возможностям (то есть соответствующая экономическим ресурсам страны) армия, а также военный потенциал и гибкая система мобилизационной подготовки Вооруженных Сил.

Очевидно, что рассчитывать на мобилизационное развертывание Вооруженных Сил и промышленности в условиях современных скоротечных военных конфликтов нельзя. Как показал балканский опыт 1999 года, более не будет непоражаемого

тыла: глубокие ракетно-авиационные удары способны в короткие сроки вывести из строя объекты энергоснабжения, транспортную сеть, основные предприятия и склады, что серьезно нарушит промышленное и военное производство.

В современных условиях традиционное мобразвертывание Вооруженных Сил и промышленности может не понадобиться, поскольку период такого развертывания намного дольше, чем вероятная продолжительность военного конфликта. Для ведения конфликтов низкой интенсивности, как показывает мировая практика, не нужны призыв военнослужащих из запаса и мобразвертывание промышленности. Для выполнения задач по локализации и прекращению таких конфликтов должны использоваться боеготовые соединения и части Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований, в первую очередь, мобильные силы и части специального назначения. Для них требуются соответствующие запасы материальных средств, а также действующая ремонтная база на важнейших направлениях. Значит, необходима принципиально новая система мобилизационной подготовки как Вооруженных Сил, так и экономики в целом.

Актуальным является вопрос организации подготовки мобилизационных ресурсов. Мы должны поэтапно создавать современную систему накопления военно-обученного резерва. Требуется пересмотра и система его учета.

В настоящее время на учете в военных комиссариатах состоит свыше 3 млн. военнообязанных, из которых прошли военную службу или сборовую подготовку в течение последних 5 лет только 100 тысяч, и свыше 1 млн. единиц техники, реальное техническое состояние которой неизвестно. Имеет ли смысл иметь такой мобилизационный резерв?

Поручаю в течение первого полугодия 2001 года Правительству, Министерству обороны и Министерству экономики завершить переработку нормативной правовой базы по данному блоку вопросов.

Второе. Формирование современной системы территориальной обороны.

Для эффективной защиты объектов и коммуникаций, борьбы с десантно-диверсионными силами и выполнения иных задач в условиях военного положения должны осуществляться заблаговременное планирование, подготовка органов управления, сил и средств территориальной обороны. Пока реальных результатов в этой работе нет.

Поручаю Правительству, Министерству обороны, акимам областей ускорить работу в этом направлении.

Третье. Совершенствование оперативной и боевой подготовки.

В ходе подготовки органов управления и войск необходимо учитывать, что изменившийся характер вооруженной борьбы в современных конфликтах требует тесного взаимодействия сил и средств различной ведомственной принадлежности, пересмотра тактики ведения боевых действий, а также принципов подготовки войск. Например, такие высокочрезвычайные формы обучения войск, как дивизионные и полковые учения с боевой стрельбой, регулярно проводившиеся в первые годы существования наших Вооруженных Сил, остались в прошлом.

Зарубежный опыт последнего десятилетия показывает, что боевые задачи самостоятельно выполняют подразделения в составе от батальона до отделения. В этой связи особую актуальность приобретает боевая подготовка в звене отделение-взвод-рота, а также индивидуальная подготовка военнослужащих, особенно снай-

перов. То есть суворовский принцип «воевать не числом, а умением» — как нельзя лучше отражает современную направленность обучения войск.

Необходимо настойчиво осваивать способы ведения «дистанционного» боя для нанесения поражения противнику дальними огневыми ударами. Именно это позволяет беречь жизнь солдата.

Решение задач обеспечения военной безопасности в мирное время необходимо осуществлять четко согласованными и скоординированными усилиями Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований страны. Генеральный штаб Вооруженных Сил должен стать главным координирующим органом не только в вопросах планирования применения, но и подготовки разнородных сил и средств. Надо целенаправленно готовить органы управления и войска к проведению совместных мероприятий с вооруженными силами государств-участников ДКБ, а также в рамках программы НАТО «Партнерство во имя мира».

Четвертое. Совершенствование системы морально-психологической подготовки войск. Анализ положения дел в Вооруженных Силах свидетельствует о наличии серьезных проблем в морально-психологическом состоянии войск. Подтверждением тому — значительное количество правонарушений, совершаемых военнослужащими, высокий травматизм и гибель личного состава. Все потери и большинство увечий, полученных военнослужащими, — от непрофессионализма и элементарной недисциплинированности. Это является одной из главных причин снижения авторитета армии в нашем обществе, падения престижа военной службы и стремления части молодежи уклониться от выполнения воинского долга.

Такое положение дел сегодня абсолютно недопустимо. Настало время Министерству обороны совместно с другими силовыми ведомствами на основании глубокого анализа и исследований пересмотреть систему воспитательной работы в войсках. Вполне очевиден факт, что командный состав, воспитательные структуры армии и других воинских формирований работают вхолостую.

В большинстве случаев причины этих негативных явлений носят субъективный характер: искаженная и необъективная оценка ситуации в подразделениях, отсутствие индивидуальной воспитательной работы с подчиненными, неправильное использование административных мер воздействия, слабая подготовка сержантского состава, непрофессионализм офицерского состава.

Главная проблема здесь в том, что нарушен самый важный принцип педагогики — единство, неразрывность процесса обучения и воспитания. То есть воспитание должно осуществляться в процессе обучения. В этой связи основной фигурой в процессе обучения и воспитания подчиненных должен быть командир. Ни правоохранительные органы, ни административный нажим вышестоящих инстанций не могут коренным образом переломить наметившуюся негативную тенденцию в войсках, если в подразделениях данными вопросами занимаются непрофессионально или не занимаются совсем. Укомплектованность командным составом в самых важных звеньях армии — взвод-рота (батарея) — остается неудовлетворительной. Здесь особенно остро ощущается нехватка кадровых офицеров. Именно это звено должно быть, в первую очередь, укреплено.

Необходимая составляющая боеспособности армии — это крепкий духовный заряд личного состава. Он должен закладываться эффективными мерами в области воспитания, информационной работы, социальной защиты людей в погонах.

Поручаю Правительству, Министерству культуры, информации и общественного согласия совместно с Министерством обороны и другими силовыми ведомствами завершить разработку Государственной программы повышения престижа военной профессии и военной службы на среднесрочный период и приступить к ее реализации.

Пятое. Кадровое обеспечение военной реформы. Анализ положения дел в соединениях и частях показывает, что в развернутых подразделениях, занимающихся плановой боевой учебой, как правило, лучше морально-психологический климат, крепче воинская дисциплина. Необходимо пересмотреть организационно-штатную структуру войск, отказаться от содержания небоеспособных формирований, а также укреплять те звенья, которые непосредственно отвечают за обучение и воспитание людей. Это направление должно быть ключевым в кадровой политике в Вооруженных Силах, других войсках и воинских формированиях.

Масштабнее и шире следует использовать зарубежный опыт по замещению военнослужащих гражданским персоналом на тех должностях, где нет необходимости в профессиональных военных. Это позволит эффективнее использовать средства, выделяемые Вооруженным Силам, другим войскам и воинским формированиям.

Успешное продвижение военной реформы немыслимо без решения ключевой задачи — качественной подготовки военных кадров. Ряд проблем, существующих в армии, напрямую связан с несовершенством системы военного образования.

В последние годы наметилось явное несоответствие между уровнем подготовки военных кадров и требованиями, предъявляемыми войсковой практикой. Вооруженные Силы испытывают острую нехватку в профессионально подготовленных специалистах. Особенно это проявилось летом 2000 года, когда в армейские ряды были призваны сотни лейтенантов запаса, у которых за плечами лишь военная кафедра и трехмесячные сборы. Однако в случае боевых действий у нас нет морального права отправлять на смерть молодых солдат под командованием офицеров, не имеющих основных боевых навыков.

Система военного образования должна быть гибкой, способной оперативно реагировать на текущие и перспективные потребности войск в условиях социально-экономических преобразований в стране и динамичного развития военной науки и техники. Это требует реорганизации военно-учебных заведений, перехода к многоуровневой, скоординированной межведомственной системе подготовки кадров.

Для Казахстана нецелесообразно иметь военно-учебные заведения, которые дублируют подготовку специалистов одного профиля для каждого силового ведомства. Должна быть единая система подготовки военных кадров. Необходимо перейти к подготовке специалистов для Вооруженных Сил, других войск и воинских формирований на основе государственного заказа, отвечающего требованиям современной обстановки и задачам, стоящим перед военной организацией государства.

Чтобы кардинально повысить уровень профессиональной подготовки выпускников военно-учебных заведений, следует особое внимание уделить подготовке и переподготовке преподавательского состава. Для этого в полной мере должны использоваться возможности международного военного сотрудничества. Процесс обучения слушателей и курсантов должен быть тесно увязан с жизнью войск, преподаватели должны регулярно стажироваться в войсках, участвовать в учениях.

В военно-учебных заведениях совершенствование учебного процесса необходимо осуществлять через комплексную информатизацию учебного процесса и внедрение новых информационных технологий, что позволит перейти от массового обучения к индивидуальному, стимулировать творчество курсантов, слушателей, реализовать принципы проблемного подхода в подготовке офицеров. Для этого следует создавать компьютеризированные учебники, автоматизированные обучающие курсы и системы, разрабатывать экспертные и контролирующие программы. Военная академия в перспективе должна стать базовым, оснащенным по последнему слову техники, военно-учебным и научным центром, где готовят специалистов высочайшего уровня не только для Вооруженных Сил, но и для других войск и воинских формирований.

Мы можем проводить красивые и правильные военные реформы. Однако, если не будет профессиональных кадров, желающих поднять на ноги Вооруженные Силы, наши планы останутся на бумаге, а финансовые расходы вылетят в трубу. В этой связи я даю поручение Правительству увеличить в бюджете 2002 года расходы на расширение и укрепление национальных военно-учебных заведений. Входя во второе десятилетие своей независимости, Казахстан должен стать самодостаточным в области военного образования.

Шестое. Повышение роли военной науки. Высокий динамизм геополитической обстановки в мире и регионе, стремительные изменения в военном деле, способах и средствах вооруженной борьбы предъявляют повышенные требования к военной науке в современных условиях. Речь идет о стратегическом прогнозировании, опирающемся на законы и закономерности общественного развития и вооруженной борьбы, о применении комплексных оперативно-стратегических и технико-экономических расчетов, современных методов математического моделирования при проведении исследований в области военного искусства, теории и практики военного строительства, развития вооружения и военной техники.

В этой связи Министерству обороны совместно с другими силовыми ведомствами, а также Министерством образования и науки, Министерством энергетики и минеральных ресурсов, Национальной академией наук необходимо в текущем году предпринять комплекс мер с целью укрепления отечественной военной науки.

Когда в стране менее 10 кандидатов военных наук, нельзя всерьез говорить о значительном повышении качества научных исследований в области военной безопасности, военного строительства, воинского обучения и воспитания, развития вооружения и военной техники.

Для повышения научно-методического потенциала военно-учебных заведений и в целом военной науки необходимо объединить усилия научных кругов страны, а также использовать возможности международного сотрудничества. Эти задачи не могут быть решены наскоком. Предстоит большая планомерная деятельность по их осуществлению.

В целях дальнейшего продвижения военной реформы нацеливаю Министерство обороны сосредоточиться в 2001 году на следующих приоритетах.

Первый — готовить Мобильные силы к выполнению задач по локализации конфликтов низкой интенсивности.

Второй — наращивать группировку войск ПВО для прикрытия южных рубежей страны и совершенствовать систему их боевого дежурства.

Третий — повышать уровень боевой и мобилизационной готовности и эффективность боевой подготовки войск.

Четвертый — завершить организационные мероприятия в Южном и Восточном военных округах, сформировать Западный округ.

Пятый — улучшить техническое состояние вооружения и военной техники. Завершить разработку и принять соответствующую Государственную программу.

Шестой — создать эффективную систему подготовки военно-научных кадров.

Господа генералы и офицеры!

Прошедшие годы вместили в себя многое. За это время армия прошла этапы организации и становления. Сегодня заложен прочный фундамент для качественного преобразования Вооруженных Сил. Реформы в военной области, направленные на реализацию Военной доктрины, позволят значительно укрепить боевой потенциал армии, сделать ее сильной и современной, а военную профессию привлекательной и престижной.

Выступая перед вами сегодня, я обращаюсь к лучшим представителям офицерского корпуса страны. Поступательная реализация военной реформы во многом зависит от вашей деловитости, энергии и профессионализма.

Уверен, 2001 год будет годом активных действий и целеустремленного выполнения намеченных планов, годом стабилизации положения в нашей армии.

Норвегия халықаралық қатынастар институтында сөйлеген сөзі

Норвегия Корольдігі, Осло қаласы, 2001 жылдың 3 сәуірі

Уважаемый господин директор!

Уважаемые дамы и господа!

Много веков назад Конфуций сказал: «Политика — дочь истории, а история — дочь географии». Эту сентенцию приходится вспоминать каждый раз, когда имеешь дело с очередной «терра инкогнита» в нашем стремительно глобализирующемся мире.

Казахстан, девятое по величине территории государство мира, постепенно превращается из окраины ушедшей в небытие империи в узнаваемую часть планеты. Но прежде чем говорить о современности страны, несколько слов о том удивительном и противоречивом сочетании природы и человеческих артефактов, которое называется историей.

Мало кто знает, что именно в степях Казахстана человек впервые приручил лошадь, мало кто знает, что металл здесь плавил задолго до рождества Христова, мало кто знает, что колесо впервые в массовом масштабе стало использоваться в повозках наших предков. Равно как и то обстоятельство, что именно из опаленных зноем степей Казахстана 40 лет назад 12 апреля 1961 года человек впервые шагнул в космос, что 10 лет назад Казахстан обладал четвертым в мире ядерным арсеналом, что один из главных поставщиков урана на мировой рынок это Казахстан, что в прошлом году именно здесь открыто самое большое нефтяное месторождение в мире за последние 30 лет.

10 лет назад это насыщенное энергетикой многих поколений слово «независимость» стало реальностью для нашего народа. За эти годы не произошло ни одного этнического конфликта в стране со 120 этническими группами. В стране, где никогда не было многопартийной системы, профессионального парламента, легальной оппозиции, независимой прессы, реальной свободы совести и независимых профсоюзов, где неправительственные организации были просто неведомым понятием, за несколько лет созданы институты, создававшиеся в Европе десятки и сотни лет. Только в 1990-е годы мы начали осуществлять масштабную приватизацию, создавать совершенно новую экономическую систему, выстраивать финансовую и банковскую систему, привлекать иностранные инвестиции. И сегодня поставленная цель в основном достигнута.

В прошлом году Европейский Союз присвоил нашей стране рейтинг «страны с рыночной экономикой». В частном секторе в Казахстане производится около 75% продукции, занято более чем 3/4 работающего населения нашей страны. В стране появился новый класс собственников. У нас зарегистрировано более 100 тысяч частных предприятий, что составляет более 80% от общего объема зарегистрированных предприятий. Наша страна стала неоспоримым лидером среди государств СНГ по среднечеловеческим показателям привлеченных зарубежных инвестиций. Их общий объем превысил 9 млрд. долларов. Как говорил ваш выдающийся соотечественник Генрик Ибсен: «не может быть свободы или красоты в домашней

жизни, которая опирается на займы и долги». Считаю, что наглядным показателем состоятельности нашего государства является тот факт, что мы еще в прошлом году полностью погасили свои долги перед Международным валютным фондом. В нашей экономике четко обозначилась тенденция роста, к примеру, в 2000 году промышленный подъем составил 14,6%, а экономический рост — почти 10%.

Однако, несмотря на эту «тихую революцию», которая произошла в сложнейших геополитических условиях мирным путем, без гражданских войн и массового братоубийства, есть фактор, гораздо более значительный для международной безопасности, напрямую связанный с Казахстаном.

Глобальные сдвиги последнего десятилетия сформировали такой геополитический ландшафт, что и «победители», и «побежденные» обнаружили на полях свершившейся истории активизацию третьей стороны из числа дотоле малозаметных и до начала XXI века игнорировавшихся фигурантов. 11 и 13 мая 1998 года на ядерном полигоне в Покхаране индийские военные провели подземные испытания 5 ядерных устройств. В том же месяце, 28 и 30 мая, на полигоне Чагай-Хиллз пакистанцы взорвали 6 ядерных зарядов аналогичной мощности. Однако кроме Индии и Пакистана, которые открыто заявили о своих ядерных планах, в мире существует не менее 6 новых стран, которые имеют реальные ядерные амбиции. Причем во всех взрывоопасных регионах мира. Договор о нераспространении ядерного оружия все больше начинает напоминать знаменитый сыр «рокфор». Ряд факторов указывает на то, что развитие ситуации в отношении ядерной угрозы может пойти по самому негативному сценарию.

Приобретение ядерного оружия не представляет непреодолимых технических трудностей, как 20 лет назад. Критическим является лишь получение необходимого количества высокообогащенного урана или плутония. Но контрабанда ядерных материалов уже стала пугающей реальностью, а не мифом. Кроме того, прецедент создания и открытого использования ядерного оружия Индией и Пакистаном может повлечь неконтролируемый процесс «легализации» производства ядерного оружия в других странах.

Биполярность уступила место отнюдь не монополярности или многополярности. Она уступила место региональной нестабильности. Значительное количество конфликтных зон в регионах, где размещены потенциальные новые обладатели ядерного оружия, создает ареал для возможного использования тактического ядерного оружия.

Наконец, резко активизировавшиеся лидеры террористических организаций открыто заявляют о желании получить ядерное оружие. Например, известный Усама бен Ладен однажды уже распространил через СМИ заявление о том, что он готов заплатить 1,5 млн. долларов на приобретение некоторых компонентов для производства небольшой ядерной бомбы.

В этой ситуации международная система ядерной безопасности, ориентированная на глобальное противостояние ядерных держав, дает сбой и не способна ограничить процесс распространения ядерного оружия. Проблема состоит в том мало признаваемом факте, что сегодня формируется новое противостояние традиционных ядерных держав и стран «порогового уровня», только создавших или создающих ядерное оружие. Пройдет короткий «мультиполярный» период урегулирования внутренних противоречий, численного дисбаланса и постепенного дости-

жения однопорядкового атомного паритета. Но это приведет к такому усложнению международных отношений, что рано или поздно возникнет региональный ядерный конфликт. Ядерное чудовище подкрадывается с другой стороны, с задней двери. Сила и мощь ядерного оружия таковы, что глобальную угрозу представляет не его количество, а само наличие.

Именно поэтому уроки ядерного разоружения Казахстана являются не просто напоминанием об истории. Это реальная альтернатива тому процессу, который все более напоминает скольжение к краю пропасти. Ибо через 20 лет конфигурация ядерного мира может превзойти по абсурдности кафкианский «Замок». Именно поэтому та конструкция, что была не просто артикулирована, но реализована на практике Казахстаном, не теряет своей актуальности и глобального значения.

На территории нашей страны в 1991 году находился огромный арсенал оружия массового поражения: 1040 ядерных боеголовок для межконтинентальных баллистических ракет и 370 боеголовок для крылатых ракет воздушного базирования. Это был четвертый в мире по величине ядерный арсенал, который превышал по своей мощи ядерные силы Великобритании, Франции, уступая только России, США и Китаю. На нашей территории были размещены и мощные средства доставки этого оружия, включая межконтинентальные баллистические ракеты СС-18 и стратегические бомбардировщики Ту-95 МС. Казахстан обладал и обладает огромными ресурсами для производства активных компонентов ядерного оружия. По количеству разведанных запасов урана в 20 месторождениях Казахстан занимает одно из первых мест в мире. На его долю приходится 25% всех мировых запасов урана. На территории Казахстана находятся также крупные предприятия атомной промышленности по переработке и обогащению природного урана.

В этой связи статус Казахстана, во-первых, как территории базирования ядерного оружия и средств доставки и, во-вторых, как ресурсной базы для деятельности атомной промышленности фактически придавал нам характеристики передовой ядерной державы. Ситуация вокруг отказа от ядерного оружия была весьма непростой. В казахстанском обществе имелись сторонники сохранения ядерного оружия. При этом приводились следующие аргументы.

Во-первых, довод о том, что только ядерный арсенал сможет эффективно исполнять функцию инструмента сдерживания. Сторонникам этого аргумента казалось, что только существование казахстанского ядерного оружия может являться весомым аргументом для сдерживания потенциальных амбиций вероятного противника.

Во-вторых, компенсация дисбаланса военного потенциала в области обычных вооружений и численности Вооруженных Сил. По мнению сторонников этого довода, сохранение ядерных сил должно было компенсировать количественные и качественные пробелы в обычных видах вооружений, существовавшие в Казахстане.

В-третьих, имел широкое хождение тезис о том, что ядерное оружие само по себе придаст Казахстану статус региональной сверхдержавы. Ставка делалась на то, что международное сообщество после определенного периода политического давления будет вынуждено воспринимать ядерный статус республики как данность, и это поднимет наш региональный вес.

В-четвертых, подчеркивалась высокая важность сохранения ядерного комплекса для развития научно-технического потенциала, фундаментальной и прикладной науки.

В-пятых, подчеркивалось, что Казахстан имеет достаточные экономические основания для сохранения ядерного арсенала в несколько сокращенном виде, достаточном для ядерного сдерживания. Такой «статус-кво» можно было поддерживать в течение достаточно протяженного периода, по крайней мере, от 20 до 30 лет. За это время можно было бы окончательно определиться с проблемой ядерного оружия на земле Казахстана.

Ядерное «искушение» имело под собой достаточно серьезные обоснования. По этой причине общественное мнение по вопросу о ядерном оружии оказалось расколотым. Мы переживали период мучительных сомнений и непростых раздумий. Казахстан по собственной воле стал безъядерным государством. Почему мы приняли такое решение?

Во-первых, отказ от ядерного оружия стал результатом осознания Казахстаном шаткости всей мировой системы безопасности в начале 1990-х годов. В то время внезапное появление на политической карте мира столь мощных новых ядерных государств могло дать фатальный толчок к разрушению мирового ядерного баланса. История поставила нашу страну перед важнейшим выбором в ее истории. И я горд тем, что наш народ оказался на высоте возложенной на него исторической миссии.

Во-вторых, важным фактором, обусловившим данное решение, стали проблемы охраны окружающей среды и сохранения здоровья казахстанцев.

Всего в Казахстане было проведено более 450 ядерных испытаний. В Казахстане нет ни одного региона, который в той или иной форме не пострадал бы от ядерных взрывов. Число казахстанцев, в той или иной степени подвергшихся действию радиоактивного излучения, составляет около 1,5 млн. человек. В более чем 40-летней ядерной истории на земле Казахстана была поставлена последняя точка. 27 мая 1995 года был уничтожен последний ядерный заряд на бывшем Семипалатинском полигоне. 29 июля 2000 года — уничтожена последняя штольня для ядерных испытаний на бывшем Семипалатинском ядерном испытательном полигоне.

В-третьих, отказ от ядерного оружия связан с ясным выбором Казахстана на развитие системы мер доверия и безопасности в Азии. Проблема обеспечения безопасности особенно актуальна для Азии, где проживает около 3,5 млрд. человек или более половины всего человечества, где производится около 55% мирового валового национального продукта и сосредоточено до 40% объемов всей мировой торговли. Этот самый плотно населенный регион планеты, поражающий воображение своим культурным и этническим разнообразием, остается крайне нестабильным.

Впервые с предложениями о создании в Азии новой модели безопасности я выступил в 1992 году в Нью-Йорке на 47-ой сессии Генеральной Ассамблеи ООН. Я предложил созвать Совещание по взаимодействию и мерам доверия в Азии (СВМДА). С самого начала инициатива о созыве СВМДА нашла поддержку практически всех азиатских государств, а также целого ряда международных форумов, прежде всего Организации Объединенных Наций. В чем же заключается предлагаемая Казахстаном модель обеспечения безопасности в рамках СВМДА?

Принцип стратегического сдерживания на основе ядерных сил в настоящее время уже не может служить гарантией международной безопасности. Сейчас критический военный потенциал, в том числе ядерный, сосредотачивается во все большем количестве стран мира. Высок риск того, что оружие массового уничтоже-

ния может выступить уже не ограничителем, а катализатором конфликтов. В этих условиях важнейшим аспектом обеспечения международной безопасности должен стать принцип расширения доверия между государствами. Именно принцип доверия должен прийти на смену господствующему до сих пор в конфликтных регионах принципу военного сдерживания.

Обозначенные принципы были заложены в основу СВМДА и отражены в основополагающем документе этой международной организации, а именно в Декларации, регулирующей отношения между государствами-членами Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии. Именно в тексте данной Декларации, которая была подписана в сентябре 1999 года в г.Алматы на встрече министров иностранных дел государств-участников Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии, впервые были отражены базовые положения обеспечения международной безопасности на основании доктрины доверия в Азии: уважение суверенитета и прав государств-участников, сохранение территориальной целостности, невмешательство во внутренние дела друг друга, мирное урегулирование споров, отказ от применения силы, разоружение и контроль над вооружениями, сотрудничество в социальной, торгово-экономической и культурно-гуманитарной сферах, уважение основных прав человека в соответствии с принципами ООН и международного права. В целом доктрина доверия имеет и свои ясные механизмы реализации — это транспарентность военной политики, сокращение вооруженных сил в районе границы, создание демилитаризованной зоны в районе границы, взаимные консультации по вопросам обеспечения безопасности, совместные военные учения и т.д.

В настоящее время государствами-членами СВМДА являются Афганистан, Азербайджан, Китай, Египет, Индия, Иран, Израиль, Казахстан, Кыргызстан, Пакистан, Палестина, Россия, Таджикистан, Турция и Узбекистан, а государствами-наблюдателями — Австралия, Индонезия, Япония, Корея, Монголия, Украина, США, Ливан, Вьетнам, Таиланд, Малайзия. Объединяет нас твердое стремление совместными усилиями создать надежную систему безопасности и сотрудничества в Азии и общее мнение о том, что построить безопасный мир возможно только сообща. Осенью этого года состоится важный саммит СВМДА, и в Казахстане соберутся главы ряда государств для подписания ключевых соглашений, учреждающих данное объединение. И я надеюсь, что со временем СВМДА станет реальным фактором безопасности на азиатском континенте.

Сегодня стало очевидным, что существующие системы международной безопасности должны играть на опережение. В противном случае приходится иметь дело с крайне тяжелыми последствиями, как это случилось в Югославии. Только создание такой системы сможет обеспечить тот необходимый, мирный и стабильный диалог между цивилизациями, которого человечество добивается на протяжении уже нескольких тысячелетий. На создание такой системы направлены усилия Казахстана, и я рад воспользоваться возможностью изложить свои взгляды перед столь уважаемой и профессиональной аудиторией.

Благодарю за внимание.

Түркі тілдес мемлекеттердің VII саммитінде сөйлеген сөзі

Түркия Республикасы, Ыстамбұл қаласы, 2001 жылдың 26 сәуірі

Уважаемые господа!

Мне доставляет искреннее удовольствие приветствовать всех присутствующих на нашей первой встрече в наступившем XXI веке.

Хотел бы отметить, что все наши страны, объединенные настоящим форумом, уверенно вошли в новый век, значительно продвинулись по пути прогресса и процветания, не утратили провозглашенных идеалов. Наши помыслы и действия подчинены задачам сохранения стабильности, мирного существования граждан, обеспечения целостности доставшихся нам от предков жизненных пространств, обеспечения экономического и культурного прогресса, плодотворного сотрудничества со всем мировым сообществом.

Одна из обнадеживающих тенденций в наших отношениях — оживление и наращивание связей в торгово-экономической и культурной сферах. Наши деловые контакты и партнерские отношения, оказываемая друг другу помощь на современном этапе дают хороший задел для развития сообщества, расширения поля совместных действий. К подобной линии поведения подталкивает и то объективное обстоятельство, что многие проблемы, с которыми мы сталкиваемся, сегодня приобретают глобальный характер.

На стыке веков наиболее отчетливо проявились проблемы, ставшие заботой и болью человечества. Это растущие диспропорции в социально-экономическом развитии со всеми вытекающими отсюда последствиями, опасность распространения ядерного оружия и средств его доставки, агрессивный национальный и религиозный радикализм, незаконный оборот наркотиков и международный терроризм. Наблюдается эскалация напряженности во многих точках евразийского континента, в том числе вблизи границ или непосредственно в странах, входящих в наше сообщество. Возрастает насыщенность региона оружием, что еще более затрудняет противодействие рискам и угрозам нового времени. Все чаще возникает необходимость принятия совместных решений по ликвидации последствий техногенных катастроф и стихийных бедствий. В этой связи вполне естественно, что общие риски диктуют и соответствующий модус взаимоотношений, требуют активных и незамедлительных совместных согласованных действий. Это подразумевает как разработку концептуальных программ, так и реализацию конкретных проектов в сфере безопасности.

Нашим совместным и значительным вкладом в разработку широкой международной стратегии укрепления региональной безопасности могла бы стать, условно говоря, «Тюркская инициатива». Это разработка Хартии мира и стабильности в Азии, которая призвана обеспечить единение стран и народов нашего огромного региона перед лицом новых вызовов, в том числе приносимых процессами глобализации. Ее целевые установки, если их коротко сформулировать, предполагают, что в XXI веке в странах Азиатского континента сосредоточен огромный человеческий, природный и духовно-нравственный потенциал. Они могут и должны создать сообщество, способное добиться грандиозных успехов, подняться на самый высокий уровень прогресса и процветания, обеспечить общую стабильность и безо-

пасность. В ней должны быть применены общие принципы устойчивого развития, предполагающие отдельные его варианты для разных стран и регионов. Важно понять всем, особенно политическим элитам, что идеология и практика устойчивого развития становятся единственной альтернативой национальному и религиозному радикализму, политической и экономической нестабильности. Такая объединяющая идея послужит и преодолению имеющегося непонимания на базе сиюминутных выгод и интересов. И, что немаловажно, ее воплощение будет максимально способствовать привлечению потенциала ООН и ОБСЕ, а также других международных организаций, включая региональные интеграционные объединения, в которые входят вместе или индивидуально и наши страны.

Подобный подход вполне отвечает казахстанской идее созыва Сопсовещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии, реализация которой благодаря вашему участию и поддержке подходит к высшей точке. Уже в этом году предстоит встреча глав государств-участников СВМДА для обсуждения региональной структуры безопасности и выработки механизмов решения имеющихся проблем.

Особую озабоченность, конечно, у всех нас вызывает афганская проблема. Несмотря на усилия мирового сообщества и международной группы по Афганистану по формуле «6+2», военно-политический кризис в этой стране продолжается.

И поскольку мировое сообщество медлит в своих действиях, 4 центральноазиатских государства решили, что им пора объединиться, чтобы вместе защититься от международного терроризма и экстремизма, в том числе религиозного. С этой целью в Ташкенте относительно недавно было подписано четырехстороннее соглашение, предусматривающее совместные действия Казахстана, Кыргызстана, Таджикистана и Узбекистана при возникновении угрозы любому из них.

Разделяя озабоченность своих коллег и поддерживая их устремления, полагаю, что к данному соглашению могут присоединиться все тюркские государства, а в перспективе и другие, образовав единый фронт против любых внешних посягательств. По сути дела, тогда расширится правовая основа для совместных и направленных действий по подавлению терроризма, экстремизма, организованной преступности, наркобизнеса.

При этом следует учитывать, что этот процесс уже фактически идет в рамках СНГ, «Шанхайской пятёрки» и Центральноазиатского сообщества. Большинство стран, входящих в эти объединения, участвуют в создании международного Антитеррористического центра. Официально о своей заинтересованности в работе данного центра буквально несколько дней назад объявил Китай. В этом контексте было бы целесообразным включить проблемы противодействия террористической и экстремистской деятельности в предлагаемую Хартию мира и стабильности в Азии и заключить своеобразный Транснациональный пакт противодействия экстремизму и терроризму. Другим важнейшим вопросом для нас является развитие сотрудничества в сфере торгово-экономических и социальных проблем с учетом интересов каждой страны.

Казахстан — активный сторонник идеи возрождения Великого Шелкового пути, который можно успешно и выгодно построить на трех столпах — энергетика, трансконтинентальная транспортная система и телекоммуникации. Стержнем этого процесса, естественно, выступают наши интересы по разработке энергоресурсов, их транспортировке, что будет стимулировать интеграцию всего региона Центральной Азии, Кавказа, Каспийского и Черноморского бассейнов в глобальные экономические системы. Мы считали и считаем, что есть широкое поле взаимодействия для

всех наших государств по выбору наиболее подходящих текущих и перспективных направлений интеграции. Определенную пользу мог бы принести опыт Евразийского экономического сообщества, которое пришло на смену Таможенному союзу. Он устанавливает достаточно высокую планку интеграции, которая по своим основным параметрам близка ЕС.

Казахстан проявляет последовательность в продвижении вопроса урегулирования правового статуса Каспия, что стало с учетом богатейших запасов углеводородов на шельфе достаточно сложной проблемой не только для прикаспийских стран, но и других, так или иначе, к ней причастных. Работа в этом направлении продолжается, и мы рассматриваем «каспийские отношения» как важное звено в общей системе глобальных проблем. Недавно завершилась реконструкция паромного терминала Актауского морского порта. В потенциале это дает возможность иметь морские ворота с выходом в бассейны трех океанов. В этой связи перспектива транспортного коридора «Европа — Кавказ — Центральная Азия» будет иметь уже «атлантическое направление». Что касается Каспийского трубопроводного консорциума, то, как известно, началось движение казахстанской нефти по этому направлению, и вскоре начнется загрузка первых танкеров. Проект КТК будет реализовываться в соответствии с графиком. Хочу заверить всех и, в первую очередь, наших турецких друзей и партнеров, что, несмотря на достаточную активность нефтяного грузопотока через пролив Босфор и Дарданеллы, реализация проекта КТК не увеличивает объемы грузов до критической массы. Более того, КТК, «Актау-Баку-Джейхан», «Западный Казахстан-Китай», «Казахстан-Иран-Персидский залив», как и все другие проекты, выгодны не только с экономической стороны, но и как демонстрация сотрудничества, солидарности в понимании проблем мира и безопасности всех стран нашего сообщества и региона в целом.

В наших силах и интересах превратить факт обладания богатыми природными ресурсами в важнейший фактор укрепления мира и стабильности, наполнения и защиты наших экономик и внутренних рынков, выгодного сотрудничества со всем внешним миром. Казахстан предлагает учредить «Комитет старейшин» тюркоязычных государств из числа видных политических и общественных деятелей – по одному представителю от каждой страны, для рассмотрения между саммитами актуальных проблем, определяющих наши встречи. Деятельность «Комитета старейшин» будет иметь сугубо рекомендательно-консультативный характер. Вносим предложение обратиться с просьбой к известному политическому деятелю, многоуважаемому господину Сулейману Демирелю, стоявшему у истоков создания сообщества тюркоязычных государств, возглавить «Комитет старейшин».

Открываются перспективы и в межпарламентском пространстве. Казахстан присоединяется к идее создания института межпарламентских связей в форме Межпарламентской ассамблеи тюркоязычных государств — добровольном общественном объединении депутатов для обмена опытом законотворческой деятельности парламентов наших государств. Но она должна быть открыта изначально для всех участников СВМДА и Евразийского сообщества. Перспективы и многообразие форм сотрудничества наших стран позволяют надеяться, что в их основе и в дальнейшем будет лежать вполне оправдавший себя прагматичный подход. Полагаю, что при наличии доброй воли и осознания братской общности наших судеб все эти проблемы окажутся нам по плечу.

Қазақстан судьяларының III съезінде сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2001 жылдың 6 маусымы

Уважаемые делегаты съезда!

Первое десятилетие независимости нашей страны, безусловно, войдет в историю не только как время реформ, но, я бы сказал, как время становления справедливости — в самом широком смысле этого слова. После долгих лет бесправия, телефонного и других неформальных видов «права» человек осознает силу и авторитет судебной власти.

Конституция страны, принятая всенародным референдумом 1995 года, обеспечила стабильность власти и общества, стала главным инструментом укрепления независимости и экономических реформ. Реформы в политической области придали необратимый характер обеспечению фундаментальных прав и свобод человека, цивилизованному разрешению принципа разделения полномочий ветвей власти.

Законодательная и исполнительная ветви власти успешно работают и взаимодействуют.

Вы представляете судебную власть, основное назначение которой состоит в защите прав, свобод и законных интересов граждан и организаций, обеспечении исполнения Конституции и законов страны.

Эта функция судов чрезвычайно важна для общества. Еще Монтескье говорил, что для человечества нет ничего важнее, чем правосудие, поскольку для защиты прав и законных интересов людей и других субъектов более надежного инструмента, чем суд, человечество еще не придумало.

Поэтому деятельность судов имеет не только юридическое, но и большое политическое значение.

Мы уделяем большое внимание вопросу создания независимой и эффективной судебной системы, которой бы народ доверил разрешение своих проблем.

При этом я всегда старался учесть все ваши конструктивные пожелания по этому вопросу.

Для повышения статуса судов и судей мы приняли Конституционный закон «О судебной системе и статусе судей Республики Казахстан», которым значительно повышен авторитет суда, закреплена несменяемость и неприкосновенность судей, изменена процедура назначения на должность судьи, ставшая гласной и прозрачной.

Мы вывели суды из ведения Министерства юстиции, создали Комитет по судебному администрированию Верховного Суда. Теперь вопросы обеспечения деятельности судов находятся в ваших руках.

Сочли целесообразным и справедливым вопрос повышения заработной платы судей — и теперь вы являетесь, пожалуй, самой высокооплачиваемой категорией государственных служащих.

Коренным образом изменяются старые подходы подбора и расстановки кадров. Это значит, что процесс формирования судебного корпуса сегодня проходит на подлинно демократической основе.

Для повышения эффективности судов проводится работа по их специализации. В Алматы и Караганде уже созданы в порядке эксперимента специализированные межрайонные экономические суды, уполномоченные рассматривать экономические споры. При положительном результате деятельности этих судов они будут образованы во всех регионах страны.

Недавно принят Закон «О Высшем судебном совете Республики Казахстан», Парламент завершает работу над законопроектом «О Квалификационной коллегии юстиции Республики Казахстан».

Главным итогом судебно-правовой реформы стало то, что люди, наконец, поверили в суд и стали все чаще обращаться за защитой своих прав именно к вам, как это принято в цивилизованных обществах.

Наличие такой судебной системы является лучшей гарантией необратимости происходящих в нашем обществе политических и экономических преобразований.

Уважаемые делегаты съезда!

Прежде всего мы должны решить важную задачу гуманизации системы уголовных наказаний. Принятие нового уголовного законодательства декриминализировало ряд деяний, смягчило уголовную ответственность за отдельные преступления, расширило количество наказаний, альтернативных лишению свободы.

Но статистика свидетельствует, что правоприменительная практика - как органов уголовного преследования, так и судов, — напротив, ужесточилась.

Поэтому требуется реализация ясной и определенной уголовной политики: закон должен быть максимально жестким к лицам, совершившим тяжкие преступления, но гуманным к тем, кто впервые совершил преступление малой или средней тяжести.

Другая большая проблема — волокита с рассмотрением дел. Решение проблемы — нужно четко разграничить подсудность между судебными инстанциями.

Также назрела необходимость внесения поправок в уголовно-процессуальное законодательство, позволяющих еще больше упростить и ускорить порядок расследования и рассмотрения в суде уголовных дел об очевидных преступлениях.

Все чаще суды, уклоняясь от ответственности за принимаемое решение, стали необоснованно возвращать уголовные дела на дополнительное расследование. К сожалению, у нас продолжают существовать два типа юристов: те, кто знает закон, и те, кто знает судью. Поэтому некоторые дела судами затягиваются явно с целью «увода» преступников от уголовной ответственности.

Немало нареканий вызывает ситуация с гражданскими и хозяйственными делами. Свидетельство тому — многочисленные жалобы граждан, которые не могут добиться справедливости в суде. Не только граждане, — целые компании годами не могут добиться справедливости.

Все еще имеет место неверие иностранных инвесторов в справедливость нашего правосудия, что является серьезным сдерживающим фактором для притока в страну необходимых экономике инвестиций.

О какой стабильности экономического развития можно говорить, когда «банкротятся» вполне рентабельные предприятия и, наоборот, реабилитируются предприятия, не способные существовать в конкурентной среде.

Сколько предприятий было пущено «с молотка»! Сколько было потеряно рабочих мест! Косвенная вина за это лежит и на судах, которые назначают конкурсных

управляющих, и как представители государственной власти должны были контролировать их деятельность.

Мы, реформируя судебную систему, взяли из опыта разных стран самые либеральные моменты, направленные на повышение независимости судебной власти. И в этом направлении мы продвинулись настолько, что некоторые специалисты заговорили об опасности превращения судебных органов в закрытую корпоративную систему, защищенную не только от воздействия на отдельных судей, но и от влияния общества на эту систему в целом.

Поясню это на двух примерах.

Первый пример. Неисполнение судебных решений является сегодня одним из самых серьезных недостатков, дискредитирующих суды и государство в целом. Поэтому мне понятно возмущение людей, которые, пройдя через все мучения судебных разбирательств, имеют на руках окончательное решение, но фактически, так ничего и не получают.

Недостатки прежнего порядка общеизвестны, и поэтому было решено передать органы по исполнению судебных решений в ведение судов. Но разве от этого возросла ответственность судей за исполнение собственных решений? Как общество может влиять на дальнейшее улучшение судебной системы? Предложений в этом направлении от судебных органов мы не видим. А ведь полученные большие права предполагают одновременно и повышение ответственности при реализации этих прав.

Второй пример. Квалификация судей остается одним из серьезных недостатков. Эта проблема решается двумя способами: подбором квалифицированных работников и увольнением судей, имеющих плохие показатели в работе. Эти вопросы решаются сейчас самими судьями. Подбор кадров постепенно улучшается, хотя недостатки, конечно, есть. Хуже дело обстоит со вторым аспектом. Дисциплинарных дел на судей, допустивших какие-то проступки, рассматривается у нас немало. Но решать принципиально вопросы в отношении тех, кто допускает брак в судейской работе, видимо, мешает «корпоративная солидарность» судей. И если в рамках существующей судебной системы эта проблема не будет решена, то общество поднимет этот вопрос, поскольку он затрагивает его жизненные интересы.

Широкий объем представленных судьям прав и полномочий не следует воспринимать как их независимость от Закона и Конституции.

Независимость судей — не цель, а средство для должного исполнения ими гражданского и профессионального долга. Те, кто этого не осознает, не имеют права носить высокое звание судей.

В связи с этим в законе отражено положение об освобождении судей только через Дисциплинарную коллегия. В таких условиях объективный подход к оценке работы и поведения своих коллег не должен подменяться корпоративностью и субъективизмом.

Говоря об иных аспектах независимости, стоит подчеркнуть, что судьи должны быть независимы не только по отношению к исполнительной ветви власти, но и по отношению к структурам и должностным лицам самой судебной системы.

Нельзя допустить, чтобы вновь созданный Комитет по судебному администрированию превышал свои полномочия, выходил за пределы организационного обеспечения судов. Поэтому обращаю внимание судей на то, что Комитет подконтролен им в своей деятельности.

Работа Высшего судебного совета и Квалификационной коллегии в настоящее время организационно обеспечивается Администрацией Президента. Я уверен, что этот орган не допустит вмешательства в осуществление правосудия.

При принятии Закона «О судебной системе и статусе судей Республики Казахстан» больше прав по подбору и расстановке кадров было предоставлено Верховному Суду. Поэтому сейчас особенно важно, чтобы его руководство проявляло крайнюю осторожность и взвешенность в принятии соответствующих решений.

Насколько целесообразно было сохранять такой пережиток старой системы, создающий возможность для воздействия на судей со стороны председателей судов через присвоение судьям квалификационных классов? У нас с советских времен осталась привычка носить погоны. Думаю, в будущем мы от этого откажемся.

Требуют дальнейшего совершенствования проблемы уголовного процесса, соотношения функций суда и прокуратуры, развития процессуальных институтов судебного контроля и суда присяжных.

Прокуратура должна строго придерживаться в своей работе статьи Конституции, определившей место и полномочия этого органа, и не пытаться выходить за ее рамки.

Продолжают беспокоить распространенные случаи нарушения судьями этических норм поведения. В истекшем году к дисциплинарной ответственности было привлечено 407 судей. Это позор не только для судебной системы, но и для власти в целом.

Специфика деятельности судов такова, что даже один незаконный приговор или решение, один нечистый на руку судья могут существенно подорвать репутацию правосудия в целом.

Как видно из сказанного, в работе, направленной на повышение эффективности судебной системы, у нас есть еще немало недостатков.

Поэтому всей судебной системе предстоит решить следующие приоритетные задачи:

Первое — довести до логического завершения процесс разграничения подсудности между судебными инстанциями.

Еще больше, насколько это вообще возможно, упростить порядок расследования и рассмотрения в суде уголовных дел об очевидных преступлениях.

Второе — кардинальным образом улучшить работу по исполнению судебных постановлений.

Третье — реализовать на практике предусмотренный Конституцией принцип отправления правосудия с участием присяжных заседателей. Начать с тяжких преступлений, по которым предусматривается смертная казнь.

Четвертое — продолжить работу по поэтапному созданию системы специализированных судов – в первую очередь, экономических и административных.

Пятое — изучить возможности внедрения альтернативных методов разрешения споров, например, в третейских судах.

Шестое — изучить зарубежный опыт использования института судебного контроля над следственными действиями.

На Западе он широко распространен. Россия, похоже, тоже собирается пойти по этому пути. Мы не должны слепо копировать чужие схемы. Но нужно использовать

то, что заслуживает внимания, с учетом особенностей нашей судебно-правовой системы.

Седьмое — принять меры к созданию эффективной системы подготовки и повышения квалификации судейских кадров. При этом необходимо повысить требования к нравственному и этическому облику судей, чтобы правосудие вершилось только самыми достойными членами нашего общества.

Восьмое — сделать работу судов максимально открытой и понятной для населения. Работа судов со средствами массовой информации требует коренного изменения.

Решение этих задач позволит нам создать независимую судебную систему, способную полноценно выполнять свою конституционную функцию по защите прав, свобод и законных интересов граждан и организаций, обеспечению исполнения Конституции и законов страны.

Мы встречаемся в год 10-летия независимости Казахстана. Это очень важная веха в истории любого государства, а для нашего государства — тем более. За короткий исторический срок мы преодолели несколько кризисов в экономике, создали государство, его институты, повернули политику и экономику на 180 градусов. Казахстан живет в условиях стабильности. Рост экономики позволил нам осуществить улучшение во всех сферах. И вы, судьи, это тоже почувствовали.

Надеюсь, судьи нашей страны выработают новые подходы, основанные на главном: сделать так, чтобы люди обращались для защиты своих прав не к чиновникам, не к акимам, не в правительство, не к Президенту, а к вам. Сделайте так, чтобы они поверили вам, чтобы пошли к вам, а вы — разрешили все проблемы по справедливости. Только так вы сможете завоевать уважение и любовь нашего народа.

«Шанхай бестігіне» мүше мемлекеттердің саммитінде сөйлеген сөзі

ҚХР, Шанхай қаласы, 2001 жылдың 15 маусымы

Уважаемые главы государств!

Дамы и господа!

Подводя итоги нашей 5-летней совместной работы, отмечу, что «Шанхайская пятерка» внесла реальный вклад в обеспечение региональной стабильности и безопасности, укрепление доверия и взаимопонимания между нашими странами. Соглашения по укреплению мер доверия в военной области и по взаимному сокращению вооруженных сил в районе границ позволили нашим странам сформировать широкую зону безопасности и доверия. Вырабатывается эффективный механизм регионального взаимодействия. Ключевая роль в этом принадлежит нашим регулярным встречам на высшем уровне. Каждая из них была вехой на пути становления «Шанхайской пятерки».

Успех «Шанхайской пятерки» во многом обусловлен принципами, которые легли в основу объединения. Это — доверие, транспарентность военной деятельности, сокращение вооруженных сил в районе границы, равенство, последовательность, выполнение взятых обязательств, взаимовыгодность. Принципы и документы, принятые в рамках нашего форума, вызвали позитивный резонанс в международном сообществе. Об этом свидетельствуют и высокие оценки, и желание других государств присоединиться к нам.

В целом базовые принципы «Шанхайской пятерки» должны стать стержнем создаваемой нами сегодня Шанхайской организации сотрудничества. Фундаментом нашего сотрудничества должны оставаться меры по нормализации ситуации на границе. За последние годы в отмеченном направлении немало сделано. Важную роль сыграла совместная контрольная группа государств-участников «Шанхайской пятерки». Прошедшая в начале апреля этого года в г. Алматы сессия совместной контрольной группы, на которой достигнута договоренность о проведении взаимных инспекций в текущем году, продемонстрировала высокий уровень взаимопонимания и доверия между нашими странами.

Мы приветствуем решение Российской Федерации, взявшей на себя обязательство в срок до 6 августа осуществить сокращение на 37 боевых танков и 14 боевых бронированных машин. Казахстан, в свою очередь, вывел на значительное расстояние из зоны действия соглашений два батальона. Я выражаю признательность за оказанное доверие Республике Таджикистан, которая предоставила Казахстану свою квоту на проведение военной инспекции. Кроме того, в рамках совместной контрольной группы важным стало достигнутое взаимопонимание о необходимости обсуждения вопросов расширения двустороннего и многостороннего сотрудничества в области предотвращения опасной военной деятельности. Думаю, что в этом плане будет полезен для всех нас опыт запланированных на лето текущего года совместных российско-китайских учений Дальневосточного военного округа и Шэньяньского военного округа.

Сегодня мы стоим у истоков нового начинания — создания международного объединения Шанхайской организации сотрудничества. Закладывая основы наше-

го общего дела, хотел бы обозначить свое видение приоритетов в рамках создаваемой Шанхайской организации сотрудничества.

Первое. Одной из главных целей должно оставаться обеспечение стабильности в регионе и безопасности наших стран. Здесь помимо границы вырисовывается несколько задач. Мы все согласны, что сегодня наиболее актуальными проблемными блоками в регионе являются распространение терроризма, экстремизма, наркобизнеса, нелегальной миграции, контрабанды оружия. Противодействие этим угрозам должно стать одной из главных задач в совместной работе. Прежде всего предстоит сформировать необходимую нормативно-правовую базу сотрудничества в борьбе с этими явлениями, а также сблизить национальные законодательства в этой сфере. Начало такой работы мы закладываем принимаемой сегодня Конвенцией по борьбе с терроризмом, экстремизмом и сепаратизмом. Значительную роль в борьбе с терроризмом, экстремизмом, наркобизнесом может сыграть «Бишкекская группа» государств-участников «Шанхайской пятёрки». Считаю, что необходимо принятие согласованных планов действий наших соответствующих органов. Это должно найти отражение в принимаемых совместных документах.

Одной из важных задач в этом направлении также является снижение негативного влияния ситуации в Афганистане на регион. Сегодня все без исключения страны нашего объединения испытывают на себе это влияние. В целях содействия мирному урегулированию в этой стране важно было бы проводить консолидированную позицию со стороны стран ШОС. Кроме того, обеспечение безопасности — это одна из ключевых составляющих в деятельности нашей организации. Это ее основа. В рамках Хартии Шанхайской организации сотрудничества, которую предполагается подготовить к нашему следующему саммиту, есть смысл заложить ряд положений, направленных на обеспечение гарантий безопасности друг другу, при этом по более широкому формату и направлениям, чем это предусмотрено в двух базовых наших соглашениях.

Безопасность в современном мире имеет не только военно-политическое измерение, — в эпоху глобализации не менее актуальными становятся ее экологические, техногенные, гуманитарные и иные аспекты. Определенные обязательства стран Шанхайской организации сотрудничества друг перед другом и наличие конкретных механизмов выполнения этих обязательств позволит вывести отношения между странами на более качественный уровень и поднять значимость нашей организации.

Второе. Важнейшим приоритетом ШОС целесообразно определить взаимодействие в экономической сфере.

Настало время предпринять более конкретные шаги в этом направлении. Можно было бы сосредоточиться на нескольких перспективных направлениях нашего торгово-экономического сотрудничества. Заметные перспективы имеются у проекта воссоздания Шелкового пути. Реализация проекта подразумевает прокладку новых и модернизацию имеющихся транспортных коммуникаций, в том числе железных и шоссейных дорог, трубопроводов, связывающих центральноазиатский регион с портами на Черном море и Дальнем Востоке. Важно общими усилиями задействовать возможности и ресурсы таких структур, как Азиатский банк развития, Европейский банк реконструкции и развития, особенно в сфере развития железнодорожного транспорта, сооружения нефтегазопроводов, линии электропередачи и т.д. Реализация транспортно-коммуникационных проектов, сочетающих железно-

дорожные, трубопроводные, морские, речные, автомобильные сообщения, — это приоритет, который диктуется современными тенденциями развития мировой экономики. Перспективен проект северного коридора Трансазиатской железнодорожной магистрали, который является стержнем Евроазиатского транзитного коридора «Китай-Казахстан-Россия-Беларусь-Польша-Западная Европа».

Не менее важно активное сотрудничество в области торговли. Полагаю, что в рамках регионального торгово-экономического сотрудничества стороны в будущем могут предоставить друг другу больше преференций, при этом не нарушая условий ВТО и учитывая перспективы вступления в эту международную организацию. Важно наладить координацию действий в развитии малого и среднего бизнеса. Нашим предпринимателям в этом есть чему поучиться у их китайских коллег. Рынок 5 государств практически неограничен. В целом для реализации планов в экономической сфере считаю необходимым принять Программу многостороннего торгово-экономического сотрудничества, проект которой специально подготовлен Казахстаном. Обсуждение этой Программы, а также документа, подготовленного китайской стороной, может стать главным пунктом повестки встречи глав правительств Шанхайской организации сотрудничества.

Третье. Одним из актуальных направлений сотрудничества является активизация взаимодействия в экологической сфере, прежде всего на приграничной территории. Экологические проблемы существуют практически во всех наших странах. Одна из глобальных тенденций современного развития заключается в ухудшении экологической среды. Поэтому важно было бы подтягивать и это направление нашего сотрудничества.

Четвертое. Важным компонентом дальнейшего сотрудничества могло бы стать рассмотрение и решение региональных социально-экономических проблем. Здесь есть такие вопросы, как трансграничные реки, миграция, проблемы диаспор. Каждая из них сама по себе непростая, и в двустороннем формате по ним идут работы. Целесообразно было бы задействовать в отдельных случаях и многосторонний формат переговоров в рамках ШОС.

Пятое. Одним из приоритетов, видимо, должно стать нахождение оптимальной и достаточной формы взаимодействия ШОС с другими структурами.

Новая структура не существует в изолированном пространстве. Даже на примере Антитеррористического центра видна определенная схожесть задач Шанхайской организации сотрудничества и других структур. И целесообразно будет найти оптимальный формат взаимодействия с такими структурами, как АСЕАН, ДКБ, СВМДА. В частности, Казахстан сегодня предпринимает меры по созыву Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии. На осень намечено проведение первой встречи на уровне глав государств и правительств для подписания соответствующих документов.

Сегодня 15 стран выразили желание участвовать в процессе созыва СВМДА. В целях формирования эффективной системы региональной безопасности было бы важным определить функциональные механизмы взаимодействия этих двух структур.

В заключение хочу отметить, что Казахстан возлагает большие надежды на создаваемую Шанхайскую организацию сотрудничества. Эта структура имеет хороший потенциал для укрепления конструктивного и взаимовыгодного сотрудничества между нашими странами и обеспечения безопасности в регионе. И этот потенциал необходимо использовать.

Қазақстан кәсіпкерлерімен кездесуінде сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2001 жылдың 11 шілдесі

Уважаемые господа!

Сегодняшняя встреча объективно неслучайна. Вы, наверное, согласитесь, что этот разговор долго зрел, хотя никто заранее к нему и не готовился. Все мы уже более 10 лет знакомы, и в двустороннем формате со многими я часто встречаюсь, но вместе мы давненько не собирались. А пригласил я тех, кто начинал бизнес в Казахстане еще в конце 1980-х, добился определенных успехов, стал знаковой и узнаваемой фигурой.

Время летит крайне быстро. Много за эти годы сделано, и у вас на глазах, и с вашей помощью. И очень многое изменилось. И страна другая, и ситуация совсем другая, да и мы сами, честно говоря, совсем не те. Понятно, что и задачи у власти и бизнеса на данный момент другие, и обсуждать мы их можем по-другому. Сегодняшнюю встречу я бы обозначил как диалог власти с крупным национальным бизнесом. Диалог, в результате которого можно было бы взаимно обозначить друг перед другом назревшие проблемы, определиться по целесообразности, формату и статусу наших встреч, а также по режиму текущего взаимодействия. Мы достаточно хорошо знаем о чаяниях и настроениях друг друга, поэтому многое можно не разъяснять, а быть лаконичным.

Первое. Хотелось бы ответить на вопрос, какую роль и место отводит государство национальному крупному капиталу? Мы считаем, что наша крупная национальная буржуазия должна выполнять роль локомотива в решении задач реформ, развития страны и, если хотите, решении крупных политических задач, в том числе — в сфере безопасности. Государство исходит из того, что у национального капитала должно быть обостренное чувство вкуса, гражданственности и патриотизма, соперничества и доминирования, стремления взять на себя ответственность при решении сложных общественных задач. Поэтому, хотя мы и строим государство среднего класса, но роль лидера отводим национальной бизнес-элите. Конечно же, не столько с правами, сколько с ответственностью.

Второе. Все первые годы, когда национальная буржуазия еще набиралась сил, опыта и капитала, а страна остро нуждалась в средствах, инвестициях и опыте управления, мы были вынуждены сделать ставку на иностранный капитал, отдать ему приоритет, открыть и либерализовать экономику. В этой ситуации перед национальным капиталом ставилась задача выжить и закалиться в острой конкурентной борьбе, перенять все передовое, накопить средства и готовиться к борьбе за внутренние и внешние рынки. Как вы знаете, об этом прямо говорилось в долгосрочной стратегии. Теперь это время подошло. Государство, также накопив сил и энергии, готово к постепенной смене приоритетов — от иностранного к отечественному капиталу. Сначала речь идет о статусном и законодательном равноправии, а затем — и о неформальном предпочтении.

Третье. Своей акцией по легализации капитала государство как бы подводит черту под предыдущим развитием отечественного бизнеса и дает понять, что отечественному капиталу следует готовиться к решению новых задач, легализоваться и выйти в официальный статусный режим. Наверное, просто амнистии для этого

маловато. Я бы хотел сегодня услышать, что еще необходимо сделать государству, чтобы наш бизнес привел деньги из оффшоров в экономику страны. Мы должны теперь возобновить работу как бы с чистого листа.

Четвертое. Даже с учетом легализации денег я считаю капитализацию отечественного бизнеса недостаточной. В этом отношении мы вместе недоработали. Сегодня нам надо хотя бы в контурах определиться, как форсировать этот процесс, тем более что потенциал у страны есть. Я думаю, вы при этом понимаете, что речи не может быть о подходах типа «отобрать и поделить».

Пятое. Я считаю, что слабая капитализация отечественного бизнеса во многом обусловлена его неорганизованностью и гипертрофированным чувством соперничества друг к другу. Может быть, это было связано с амбициозностью, свойственной молодым годам. Но мы бы хотели видеть мощную организованную силу с выбранными жизнью и самим бизнесом лидерами, силу, способную вести диалог с властью и обществом, отстаивать и, если хотите, лоббировать корпоративные интересы национального капитала. А платформа для единения имеется обширная. Более того, необходимо подтолкнуть создание, отраслевых ассоциаций на профессиональной основе, чтобы владеть ситуацией на конкретном рынке, чтобы подсказывать власти — что делать.

Шестое. Говоря о самоорганизации отечественного бизнеса, хочу «на берегу» предупредить и здесь договориться: мы должны взаимно воздержаться как от проникновения капитала во власть, так и власти в капитал. Это главные принципы устойчивости власти и самосохранения капитала. Вопрос стоит именно так.

Седьмое. Пришло время борьбы нашего бизнеса за внутренние и внешние рынки, время показать стране не только свои деньги, но и мастерство маркетинга и менеджмента. Крупный отечественный бизнес должен реально претворять в жизнь политику импортозамещения, провозглашенную государством. Настает и время экспансии казахстанского капитала на внешние рынки, прежде всего наших ближайших соседей. У государства в этом тоже есть свои интересы, поэтому надо выработать совместную стратегию.

Восьмое. Вы видите, как поднимается Астана. И главное, видимо, не столько в архитектурном облике, хотя это весьма немаловажно для столицы и страны. Главное, что в регион приходит новая современная культура, чувство вкуса, чистота. И люди в этом регионе начинают к этому приобщаться, особенно молодежь. Они начинают понимать, что жить надо именно так, а не в той грязи и убогости, в которой они жили. Одних городов Алматы и Астаны для Казахстана мало, чтобы поднимать страну на новый уровень. Поэтому я призываю наш бизнес, а это в основном алматинцы, пойти в регионы, строить там новую жизнь, приобщать к ней людей. Создавайте региональные фонды, поднимайте производство, покажите свой вкус в сфере комфорта и услуг. Покажите свою гражданственность и патриотизм.

И последнее. Реформы, а затем кризис отнимали много сил и времени. Может быть, мы упустили контроль над тем, как развивается сама власть, сами рыночные отношения. Я в курсе вашего, да и не только вашего, недовольства силовым блоком, судебной властью, огромной контрольно-проверяющей системой, подавляющими бизнес. Доходят до меня и сигналы о быстрой монополизации рынков, создании олигополий, ломающих принципы рыночных отношений. Я бы хотел услышать об этом конкретней, как и все ваши соображения по поставленным и не поставленным мною крупным задачам и проблемам.

«XXI ғасыр: ядролық қарудан азат әлем жолында» атты халықаралық конференцияда сөйлеген сөзі

Алматы қаласы, 2001 жылдың 29 тамызы

Уважаемые дамы и господа!

Ровно 10 лет назад по воле народа Казахстана был закрыт один из крупнейших в мире ядерных полигонов. И мы, казахстанцы, рассматриваем эту конференцию как знак международного признания и доверия к усилиям нашей страны, закрывшей ядерный полигон, а также давшей миру прецедент добровольного отказа от ядерного оружия.

Четыре десятилетия огромные ядерные арсеналы были основными аргументами в глобальном противостоянии двух сверхдержав. В то время достижение ядерной безопасности увязывалось, главным образом, с процессом увеличения ядерного потенциала. Вот уже 10 лет как мир перестал быть блоковым. Но проблема ядерной безопасности не решилась сама собой даже после уничтожения значительной части ядерного арсенала распавшейся сверхдержавы. К сожалению, на рубеже тысячелетий наша планета не стала более безопасной, ни в обычном, ни в ядерном контексте. А сама ядерная угроза переросла свое прежнее двухмерное измерение и, подобно пораженному радиацией организму, стала быстро мутировать, приобретая новые и новые формы.

Сегодня нам важно уяснить, почему фундаментальные сдвиги последнего десятилетия, снизив ядерную угрозу в плане глобального ядерного конфликта, в то же время способствовали возникновению новых измерений «ядерной реальности». Лично я вижу следующие причины этой тенденции.

Во-первых, выстроенная в XX веке международная система ядерной безопасности, ориентированная на двухполюсный мир, дала сбой в новой геополитической ситуации и не смогла предотвратить процесс «расползания» ядерного оружия. Баланс сил нарушился, ядерное оружие перестало быть прерогативой «большой» пятерки. Вопреки общепринятому и, казалось, незыблемому режиму нераспространения, количество обладателей ядерным оружием возросло. Возник новый мировой геополитический полюс — «третий ядерный мир». Нестабильность в одном из самых густонаселенных районов планеты уже существенно осложнилась опасной ядерной межой, возникшей между крупнейшими азиатскими странами — Индией и Пакистаном. Если учесть, что в современном мире, причем в самых, взрывоопасных регионах, имеется ряд стран с реальными ядерными амбициями, то развитие ситуации может развиваться по самому негативному сценарию. При негативном развитии ситуации мир может встать перед фактом, когда бывшая угроза глобального ядерного конфликта сменится угрозой региональных войн с использованием тактического атомного оружия.

Во-вторых, в современном мире все более отчетливо стало проявляться противостояние традиционных ядерных держав и стран так называемого «порогового» уровня. В результате возникает реальная опасность развертывания нового витка гонки ядерного вооружения, в которую помимо ядерных держав, могут втянуться и «пороговые» страны.

В-третьих, на волне всплеска региональной нестабильности получили широкое распространение новые угрозы безопасности, такие как международный терроризм. Сегодня пугающей реальностью становится контрабанда ядерных материалов, а также попытки ряда террористических группировок обзавестись компонентами, технологией и специалистами по производству ядерных боеприпасов и средств их доставки. Полагаю, что нет надобности заострять внимание на том, какими серьезными последствиями для всего человечества чревато попадание ядерного оружия в руки террористов. Мир подошел к той черте, за которой ядерная угроза измеряется уже не количеством ядерного арсенала, а простым фактом наличия ядерного оружия. Все это требует активизации усилий мирового сообщества по предотвращению дальнейшего «расползания» ядерного оружия, по строительству модернизированной системы международного контроля его распространения.

В отмеченных непростых геополитических условиях 90-х годов прошлого века происходило становление Казахстана как суверенного государства. Понимая свою глобальную ответственность перед мировым сообществом в обеспечении ядерной безопасности, Казахстан принял, как в дальнейшем показала сама жизнь, единственно правильное решение. Как я сказал выше, ровно 10 лет назад, 29 августа, мною был подписан Указ о закрытии Семипалатинского ядерного полигона, почти полвека терзавший взрывами землю Казахстана. При тоталитарном режиме любое свободомыслие, любое выступление народа подавлялось жестокой силой. Тому мы не раз были свидетелями. С объявлением политики гласности появились проблески демократизации общества. Люди этому поверили. Руководство Казахстана начало поднимать проблему закрытия полигона с 1987 года.

Хочу подчеркнуть, что в то время Казахстан еще не был независимым государством, и, как и все республики, испытывал жесткий диктат центра, особенно в такой сфере, как военно-промышленный комплекс. Москва заявляла, что либерализация не касается сферы ВПК. В решение вопросов данной области не допускались даже первые руководители республик. Намерение Казахстана закрыть Семипалатинский полигон встретило жесточайший прессинг. Кто помнит тревожную атмосферу тех дней, тот, очевидно, поймет всю цену этого беспрецедентного шага, значение которого далеко выходит за рамки нашей страны... В 1992 году Казахстан, уже как независимое государство, подписал Лиссабонский протокол к Договору СНВ-1, в котором зафиксировал свои обязательства о нераспространении ядерного оружия. В 1993 году Казахстан одним из первых в СНГ присоединился к Договору о нераспространении ядерного оружия, и в декабре 1994 года ядерными державами мира был подписан Меморандум о гарантиях безопасности нашей стране. В 1994 году был завершён вывод с территории страны всего ядерного оружия. В 1995 году уничтожен последний ядерный заряд на бывшем Семипалатинском полигоне. 1996 год — Казахстан стал участником Договора о всеобъемлющем запрещении ядерных испытаний. 1997 год — Генеральная Ассамблея ООН приняла резолюцию об оказании помощи регионам Казахстана, пострадавшим от ядерных испытаний. В 2000 году была уничтожена последняя штольня для ядерных испытаний на Семипалатинском полигоне. Мы также закрыли Актауский ядерный реактор на быстрых нейтронах и приняли все необходимые меры по обеспечению безопасности имевшегося там ядерного топлива. За каждой из этих вех — сотни тысяч человеческих

судеб, выстрадавших на себе безъядерный выбор целой страны. Это сотни часов раздумий, долгие месяцы переговоров, двусторонних и многосторонних встреч. Это почти 10 лет кропотливого труда политиков, военных и ученых. Об этом можно и нужно рассказать современникам, и лучше, если это узнают из первых уст. Этому посвящена моя новая книга под названием «Эпицентр мира».

Это книга-откровение, которую я рассматриваю как бессрочное приглашение к доверительному диалогу и сотрудничеству между всеми, кто хоть в малой степени задумывался о том жестоком «подарке», который ушедший век оставил новому столетию. Сегодня вспоминая события, связанные с обретением Казахстаном безъядерного статуса, задумываешься о масштабности проблемы выбора — быть или не быть ядерным государством? Военная машина распавшегося СССР в Казахстане оставила после себя 1216 боеголовок для межконтинентальных баллистических ракет и зарядов для тяжелых бомбардировщиков. Комплекс ядерных стратегических сил состоял из самых современных средств массового поражения и доставки ядерных зарядов, включая стратегические многоцелевые бомбардировщики Ту-95 МС и межконтинентальные баллистические ракеты СС-18. Это был четвертый в мире ядерный арсенал.

Помимо готового к боевому использованию ядерного вооружения, Казахстан обладал целой индустрией его производства и испытаний, включая научно-исследовательскую базу для создания и модернизации ядерного оружия. Важнейшим стратегическим объектом был Семипалатинский полигон. В течение полувека здесь было произведено 456 ядерных и термоядерных взрывов. Суммарная мощность ядерных зарядов в 2,5 тысячи раз превысила мощность атомной бомбы, сброшенной на г. Хиросиму.

Казахстан обладал и обладает огромными ресурсами для производства активных компонентов ядерного оружия. На долю страны приходится 25% всех мировых запасов урана. На территории Казахстана находятся также крупные предприятия атомной промышленности по переработке и обогащению природного урана. Таким образом, после распада СССР Казахстан стал владельцем почти всей необходимой научно-исследовательской, добывающей и производственной инфраструктуры для создания собственного ядерного оружия. Обладая таким потенциалом могущества и влияния, было невероятно трудно принять решение об отказе от него. Перспектива стать региональной сверхдержавой для части нашего общества казалась очень заманчивой. Приводились реальные аргументы в пользу сохранения ядерного статуса. Собственный ядерный зонт представлялся залогом безопасности страны, гарантией сдерживания потенциальных амбиций вероятного противника. По мнению сторонников этого довода, сохранение ядерных сил должно было компенсировать количественные и качественные пробелы в обычных видах вооружений, существовавшие в то время в Казахстане. Среди аргументов присутствовал и тезис о том, что ядерное оружие придаст Казахстану статус региональной сверхдержавы. Кроме того, отмечалась важность сохранения ядерного комплекса для развития научно-технического потенциала, фундаментальной и прикладной науки. Одним словом, «ядерное искушение» имело под собой солидные обоснования и достаточно многочисленную группу сторонников. Но Казахстан стал безъядерным государством по собственной воле. Делая этот исторический шаг, мы руководствовались рядом принципиальных моментов.

Первое. Это было решение, отвечающее интересам прежде всего самих казахстанцев. Почти 5 десятилетий ядерных испытаний, проводившихся в Казахстане, принесли невосполнимые потери здоровью нашего народа и окружающей среде. Локальная зона экологического бедствия вокруг территории только Семипалатинского полигона занимает более 300 тысяч квадратных километров. Это примерно территория Германии или Италии. Специалисты считают, что общее число казахстанцев, подвергшихся в той или иной мере облучению, насчитывает сотни тысяч человек.

Последствия ядерных испытаний подтачивают наше будущее — здоровье наших детей. И еще не одно поколение казахстанцев, которые родятся и не будут знать, что такое Семипалатинский полигон, будут испытывать на своем здоровье тяжелые последствия ядерных испытаний.

Страдают не только люди, но и сама земля. Испытания привели к разрушению ландшафта. На месте ядерных взрывов образовались целые озера, наполненные зараженной радиацией водой. По оценкам специалистов, чтобы земля полностью восстановила свой продуктивный потенциал, необходимо, как минимум, 300 лет!

Терпение народа не беспредельно. В 1989 году в Казахстане образовалось широкое народное движение «Невада-Семей». Оно объединило людей самых разных национальностей, возрастов и профессий, выступивших за закрытие Семипалатинского ядерного полигона, за прекращение испытаний на других полигонах мира. Выражая волю народа, заручившись его поддержкой, мы приняли решение навечно запретить испытания ядерного оружия на территории Казахстана, а затем объявили о безъядерном статусе страны.

Второе. Выбор безъядерного статуса — это результат осознания Казахстаном опасных последствий дисбаланса мировой системы безопасности в начале 1990-х годов. Сохранение атомного арсенала торпедировало бы складывающуюся десятилетиями систему нераспространения ядерного оружия. Появление на политической карте мира столь мощных новых ядерных государств могло дать фатальный толчок к разрушению мирового ядерного баланса.

Третье. Отказ от ядерного оружия связан и с тем, что Казахстан с первых дней своей независимости избрал миролюбивый внешнеполитический курс. Этим актом мы продемонстрировали международному сообществу открытость своей внешней политики, свою приверженность миру, свободному от насилия и военной угрозы. Отказавшись от ядерного оружия, Казахстан не просто приобрел международный авторитет. Мы получили прочные гарантии территориальной целостности и уважения нашего суверенитета от ядерных держав — США, России, Великобритании, Франции и Китая.

Сегодня безъядерный статус Казахстана — это основа мира и безопасности по всему периметру наших границ. Это реальная возможность плодотворного сотрудничества Казахстана с другими странами. И это сотрудничество мы хотели бы расширить и в области ликвидации последствий ядерных испытаний на нашей территории. Сегодня Казахстан в основном самостоятельно решает проблемы ликвидации последствий ядерных испытаний. Фактически мы остались один на один со своими проблемами, связанными с полигоном. За 10 лет мы израсходовали сотни миллионов тенге на выплату компенсаций лицам, пострадавшим от ядерных испытаний, на проведение лечебно-профилактических мероприятий среди населения, на восстановление экологии регионов, прилегающих к полигону. За все эти годы об-

щий объем безвозмездной помощи, полученной Казахстаном для решения проблем радиоактивного загрязнения своей территории, составил всего 20 млн. долларов. В то же время только стоимость работ по дезактивации и рекультивации зараженных площадей составляет более 1 млрд. долларов. В одиночку нести такие расходы по решению проблемы, имеющей глобальное значение, нам достаточно трудно.

Сегодня на конференции собрались авторитетные представители многих стран, внесшие большой вклад в дело укрепления мира и обеспечения ядерной безопасности, в становление безъядерного статуса нашей страны. Надеюсь на вашу поддержку и в вопросе ликвидации последствий ядерных испытаний в Казахстане. Отказавшись от ядерного статуса, мы, тем не менее, не стали сторонним наблюдателем процесса обеспечения ядерной безопасности. Накопленный нами за прошедшие 10 лет опыт участия в процессе ядерного разоружения и нераспространения позволяет нам высказать свое видение проблемы глобальной безопасности.

В чем заключается его суть?

Первое. Сегодня нельзя не видеть того, что принцип стратегического сдерживания на основе обладания ядерным оружием уже не играет эффективной роли в системе международной безопасности. Извечный принцип «хочешь мира — готовься к войне» в новом веке уже не бесспорен. Поэтому необходимо совершенствование механизмов обеспечения безопасности, прежде всего ядерной. Необходима универсализация всех принципов нераспространения. Ядерные державы прилагают усилия к запрету на горизонтальное распространение и ничем не ограничивают себя в области вертикального распространения. То есть существующая система договоров ограничивает возникновение нового ядерного обладания, но не ограничивает увеличение ядерного потенциала тех, кто им уже обладает. Накапливающиеся во все возрастающем числе стран военные арсеналы, в том числе и ядерные, на нынешнем этапе являются уже не ограничителями, а скорее катализаторами гонки вооружений. Несмотря на всеобщий запрет, полигоны ядерных держав продолжают работать в «холостом» режиме, поскольку практически ни один в мире ядерный полигон, кроме Семипалатинского, полностью не уничтожен. В принципе, любая страна в любое время имеет возможность возобновить испытания. Само по себе поведение ядерных держав в решении возникающих в мировой политике вопросов представляет своего рода искушение для ряда других стран в качестве сильного аргумента внешней политики. Поэтому, на наш взгляд, необходимо пойти по пути модернизации существующих договоренностей с целью повышения обязательств как ядерных, так и не ядерных стран в области нераспространения, а также их взаимных обязательств по укреплению ядерной безопасности.

Второе. По большому счету, в настоящее время проблемы ядерной безопасности решаются лишь кругом обладателей ядерного оружия, хотя доподлинно известно, что они неоднократно подвергали опасности человечество в 1962 году по политическим, а в 1974, 1983 годах — по техническим причинам. И поэтому проблема может быть решена только при условии активного включения в этот процесс всех государств, подписавших Договор о нераспространении ядерного оружия.

Третье. Мы выступаем за продолжение конструктивного диалога ядерных держав по вопросам противоракетной обороны. Стабильность между этими странами в базовых подходах, понимание и сотрудничество по вопросам ядерной безопасности имеет глобальное значение для всего мира.

В целом в сегодняшних условиях Казахстан, как независимое государство, считает, что важнейшим аспектом обеспечения международной безопасности, том числе и в ядерной сфере, должны стать расширение и укрепление доверия. Именно принцип доверия должен прийти на смену господствующему до сих пор в конфликтных регионах принципу военного сдерживания. Доктрина доверия имеет свои четкие и ясные механизмы реализации. Это транспарентность военной политики, сокращение вооруженных сил в районе границы, создание демилитаризованных зон, взаимные консультации по вопросам обеспечения безопасности, совместные военные учения и т.д. Там, где больше общения, больше и доверия. Там, где есть доверие, нет места противостоянию. Это простая, но очень ценная истина. Сегодня этот принцип прошел успешную апробацию в рамках «Шанхайской пятерки» и реализуется в деятельности Шанхайской организации сотрудничества. Начав с мер укрепления доверия и сокращения вооружений в районе совместных границ, участники этого объединения активно осваивают новые сферы безопасности, включая совместную борьбу с терроризмом и наркобизнесом. Со временем взаимодействие в рамках ШОС может быть распространено и на сферу ядерной безопасности наших государств. Таким образом, пример Шанхайской организации сотрудничества может быть положен в основу строительства региональных систем безопасности в Азии и в некоторых элементах и в других регионах.

Другим исходным моментом нашего взгляда на вопрос обеспечения глобальной безопасности является уверенность в том, что в XXI веке ее можно достичь только коллективными усилиями. Тот факт, что одновременно с провозглашением своего безъядерного статуса Казахстан выступил с инициативой создания в Азии новой модели безопасности — это не воля случая и не простое совпадение. Инициатива созыва Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии, прозвучавшая в 1992 году с трибуны 47-ой сессии Генеральной Ассамблеи ООН, сегодня нашла поддержку многих азиатских государств и целого ряда международных форумов. В ноябре текущего года высокие руководители азиатских государств впервые соберутся в Алматы, чтобы подписать документ, отражающий согласованные подходы к вопросам о мерах доверия и взаимодействия в вопросах устранения угроз безопасности на континенте.

Эти два универсальных подхода к выстраиванию системы глобальной безопасности в новом веке — доверие и коллективные усилия всех стран — применимы и в тех случаях, когда речь идет об устранении ядерной угрозы.

Уважаемые участники конференции!

Человечество всегда стремилось к миру. Те полвека, когда над планетой висит дамоклов меч ядерной угрозы, были и временем нарастающей борьбы за мир, свободный от ядерного оружия. Именно голоса сторонников нераспространения, выводы ученых об опасностях ядерной катастрофы, воля людей к миру до сих пор удерживали человечество от сползания в пропасть ядерного безумия.

Наша конференция преследует благородную цель — сделать XXI век временем избавления человечества от ядерной опасности. Наш голос должен быть и будет услышан.

Желаю вам плодотворной работы!

«Елдегі жағдай және 2002 жылғы ішкі және сыртқы саясаттың негізгі бағыттары туралы» Қазақстан халқына Жолдауы

Астана қаласы, 2001 жылдың 3 қыркүйегі

Қымбатты қазақстандықтар!

Құрметті депутаттар!

Тәуелсіз Қазақстанның шежіресі, оның жаңа тарихы енді басталып келеді.

Бірақ сіздер мен біздер тәуелсіздіктің бастау алар шағындағы аса бір күрделі тарихи кезеңде өмір сүру құрметіне ие болып отырмыз, бұл уақыттың әр жылы ондаған жылдарға парапар деп нық сеніммен айтуға болады.

Біз алғашқы жетістіктердің қуанышы мен қиындығын, сондай-ақ, қоғамдық-саяси жүйенің және мемлекеттік-экономикалық құрылыстың алмасу кезеңіндегі тауқыметті де бастан кешірдік.

Біздің ұрпақ жаңа мемлекетті құру, оның қауіпсіздігі мен тәуелсіздігін қамтамасыз етудің құрметі мен жауапкершілігін қайыспай арқалағанын, экономикалық қатынастар жүйесін түбірімен қайта құруға, қоғамда демократиялық құқықтар мен бостандықты орнықтыру мен нығайтуға байланысты қиын сәттерді абыроймен өткергенін атап өтуге болады.

Тәуелсіздіктің алғашқы жылдары алдымызға қойылған қоғамды және экономиканы реформалау міндеттері негізінен алғанда тиянақталды деп айтуға әбден болады.

Қысқа мерзімнің ішінде, бір қарағанға, қолдан келместей қыруар іс тындырылды. Небәрі бірнеше жылдың ішінде өзіне тән барлық айқын сипаты бар жаңа мемлекеттілік құрылды.

Алғашқы күндерден бастап қолға алынған конституциялық құрылыс барысында мемлекеттік дамудың жаңа үлгісін қалыптастыруға қажетті берік негіз қаланды.

Қымбатты қазақстандықтар!

Құрметті депутаттар!

Өмір біздің ашық нарықтық экономика мен демократиялық даму үлгісін таңдауымыздың дұрыс болып шыққанын көрсетіп берді деп басын аша айта аламыз.

Біздің реформаларымыздың әлеуметтік бағыт ұстанғаны өте маңызды. Мұның өзі реформа жолына түскен кейбір басқа елдерде орын алған ірі саяси сүргіндерге ұрынбай өтуге мүмкіндік берді.

Қазір қарап отырсаңыз өміріміздегі көптеген құбылыстар өзінен өзі бола салғандай көрінеді.

Кәсіптік еркіндік те, жаңа салық, бюджет, банк жүйелері де, жекеше кәсіпорындар, шаруа, фермер қожалықтары да, сондай-ақ басқа көптеген жайлар да баяғыдан бар сияқты.

Шынтуайтында, мұнан 8–10 жыл ғана бұрын осының ешқайсысы да жоқ еді, оны айтасыз — мұндай идеялардың өзіне талай жұрт тосырқай қарайтын. Бұл жөнінде қоғамда қандайлық пікірталас өрістегенін, билік басындағыларға қандайлық айып-тар тағылғанын еске алудың өзі жетіп жатыр.

Қоғамдық пікірді өзгерту оңайға түскен жоқ.

Алайда, біз осының бәрін еңсере алдық. Біз жаңа экономикалық қатынастардың негізін қаладық, шын мәнінде тақыр жерде нарық тетіктерін жасап шыға алдық.

Қазіргі таңда ел экономикасы өрлеу үстінде — биылғы жылдың алғашқы жартысында жалпы ішкі өнімнің өсуі өткен жылдың осындай мерзімімен салыстырғанда 14%-дан асып отыр. Өндіріс орындарының тоқтап қалғандары қалпына келтіріліп, біразы жаңадан құрылып жатыр, инфрақұрылым белсенді түрде қалыптастырылуда, ауыл еңсесін тіктеп келеді.

Жарты жылдың нәтижесі бойынша ауыл шаруашылығы өндірісінің өсуі 5%-дан артты. Мемлекет бөлген пайызсыз несиелер егіс науқанын ойдағыдай өткізуге, егінді жинап алуға жақсы дайындалуға септігін тигізді. Биыл ауыл-село жанар-жағар майға қатысты да, техниканы әзірлеу жөнінде де қиындыққа кезіге қойған жоқ. Жағдайдың жақсаруына ауылға арнап қабылданған заңдар, сондай-ақ Үкімет пен әкімдердің белсенді жұмысы да көмектесті. Сонан да біз қазір диқандарымыз биыл бітік егінмен қуантар деп күтіп отырмыз.

Импорт алмастыру саясаты өзінің жемісін бере бастады. Отандық тауар өндірушілеріміз 2001 жылға экономиканың шикізат секторымен 220 млн. долларлық шарт жасасты, мұның өзі өткен жылдағыдан 2,2 есе артық. Бірінші жарты жылдықта әлгі шарттардың 54%-ы орындалды, бұл ұқсатушы өндірістің өркен жаюына түрткі болды: мәшине жасау өндірісінің ауқымы 40%-ға, тоқыма және тігін өнеркәсібінің іс көлемі 20%-ға өсті.

Бұл үшін біз елдің ірі кәсіпорындарында жұмыс істеп жатқан Қазақстан инвесторларына алғысымызды айтамыз. Іс жүзінде Қазақстанның ірі кәсіпорындарының барлығы, орташа кәсіпорындарының көбі қалпына келтірілді.

Теміржол салу жалғасып жатыр, біз стратегиялық тұрғыдан маңызы үлкен «Дөң-Қызылоктябрь кеніші» теміржолының құрылысын бастадық, ол еліміздің орталық өңірін батыстағы аймақпен, атап айтқанда — Ақтау портымен байланыстыратын болады.

Банк жүйесіндегі депозиттердің көлемі биылғы 1 тамызға дейін 393 млрд. теңгені, банктердің экономикаға несиелік салымы 397 млрд. теңгені немесе АҚШ долларымен 2,5 млрд. астам соманы құрады, мұның өзі осыдан екі жыл бұрынғыдан анағұрлым артық.

Жеке тұлғалардың еліміз банктеріндегі депозиттері 150 млрд. теңгеден артып түсіп, АҚШ долларымен 1 млрд. астам сома мөлшеріне жетті.

Негізгі капиталға салынатын инвестициялар жоғары қарқынмен өсіп келеді, қазір ол 30%-дың маңайында, инфляция деңгейін төмендету саясаты сақталып отыр.

Ішкі инвестициялардың артуына азаматтарымыздың ақшаларын жария ету жөніндегі сәтті жүргізілген акция да септесті, мұның өзі жарты миллиардтай доллар қаржыны ресми есепке алуға, сөйтіп осы арқылы әлгі ақшаларды ел экономикасына қайтаруға мүмкіндік берді.

Жаңа елордамыз Астананы салу мен абаттандыру жөніндегі жалпы-ұлттық мәні бар ірі мақсат жүзеге асуда, Астана аз уақыт аралығында біздің бүкіл экономикалық және әлеуметтік-саяси тыныс-тіршілігімізге сонны серпін беретін, барлық қазақстандықтарды өзіне тартып тұратын, елдің басқа қалаларының дамуы үшін жақсы үлгі көрсететін әкімшілік орталығына айналды. Көкшетау, Талдықорған сияқты облыс орталықтары қалпына келтірілуде, облыс орталықтарының

барлығы дерлік қазіргі заманғы келбетке ие болуда, кейінгі жылы бұл үрдіс аудан орталықтарынан да бой көрсете бастады.

Ауруханалар, мектептер, мәдениет пен спорт нысандары салынууда және жөнделуде. Қазақстанның барлық мектептерін компьютерлендіру аяқталды.

Мектептердегі ұстаздар мен шәкірттерді жаңа оқу жылының басталуымен ғана емес, осынау маңызды тарихи оқиғамен де құттықтауымызға болады ғой деп ойлаймын.

Өркен жая түскен экономика әлеуметтік міндеттерді де ойдағыдай шешуге мүмкіндік беруде. Кейінгі екі жылдың ішінде ғана адамдарымыздың жан басына шаққандағы номиналды ақша кірісі 30%-ға, нақты кірісі 12%-ға жуық артты.

Барлық әлеуметтік жәрдемақы мен зейнетақы, бюджет ұйымдарындағы жалақы уақтылы төленіп келеді. Зейнетақының ең төменгі мөлшері 1999 жылғы 3 мың теңгеден 2001 жылы 4 мың теңгеге, яғни үштен бір есе өсті.

Жұмыс орындарының саны артып келеді. Экономикалық тұрғыдан белсенді тұрғындардың еңбекке тартылуы 90,2%-ға жетті. Тек ірі және орта кәсіпорындарда жұмыс істейтін адамдардың саны 6,1%-ға көбейді. Адамдарға жаңа жұмыс орындарын тауып беретін қоғамдық жұмыс түрлері жандана түсуде.

Бізде өзіне жұмысты өзі тауып, өзін де, отбасын да қамтамасыз етіп жүргендердің тұтас бір жігі қалыптасып қалды. Олардың құрамы 3 миллиондай адам. Ұлттық компанияларда, банк саласында, кәсіпкерлік құрылымдарда, шетелдің қатысуымен ашылған кәсіпорындар мен фирмаларда жұмыс істейтін бүгінгі заманғы менеджерлердің, жоғары білікті мамандардың қалың шоғырланған әлеуметтік тобы бой түзеп келеді.

Қазақстанның қазіргі бұғанасы беки түскен орта табының арқауын құрайтындар да осы әлеуметтік топтар. Олар экономикалық прогресті елдің тұрақты даму мәселелерінен бөлек қарастырмайды. Қоғамның одан әрі ырықтандырылуы, саяси жүйенің демократиялануы олардың мүдделеріне сай келеді.

Осы жылдар ішінде біз нақты демократиялық институттары орныққан қоғам құрып шықтық деп батыл айта аламыз.

Қазақстанның мемлекеттік құрылымы мемлекеттік биліктің бірлігі және оның заңдылық, атқарушылық және сот тармақтарына бөлінуінің демократиялық қағидатына сүйенеді. Елді басқарудың президенттік формасының орныққаны биліктің барлық тармақтарының үйлесімді жұмыс істеуінің кепілі болып отыр. Мұндай мемлекеттік құрылымды өзгертуге ешқандай негіз жоқ.

Мықты атқарушылық билік қоғамдағы тұрақтылықтың негізі және экономикалық реформалардың табысты болуының басты факторларының біріне айналды, бұл орайда Қазақстан ТМД елдерінің арасында көшбасшы ретінде көрінуде. Мұны халықаралық сарапшылар мойындап отыр.

Біз мемлекеттік қызметті реформалауда да табысқа қол жеткіздік, көптеген көршілеріміз жинақтаған тәжірибемізді қызыға зерттеуде.

Адамдардың азаматтық сезімі мен патриотизмі, олардың ертеңгі күнге деген сенімі нығая түсуде: өткен жылы Қазақстан азаматтығын алуға ниет еткен адамдардың саны азаматтықтан шығуды қалайтындардың санынан 2,5 есе асты.

Қалыптасқан жаңа құндылықтардың орнығуы жағдайында жас қазақстандықтардың тұтас бір буыны өсіп шықты, олар үшін нарық пен бостандық — орны ештеңемен толмайтын ұғымдар.

Біздің азаматтарымыз бостандықты, экономикалық та, саяси да еркіндікті алды, елімізде осы жылдардың бәрінде де бейбіт өмір мен жарасымды тірлік салтанат құруда. Тегінде, өзіміз жүріп өткен он жылдың басты қорытындысы да, біздің дамуымыздың негізгі қозғаушы күші де осы болар.

Алайда, бұл жылдардың ішінде қол жеткен оңды көрсеткіштердің бәрі де ағымдағы және стратегиялық сипаттағы проблемалар түп-түгел шешіле қалған екен, енді мұртымызды балта шаппайтындай болған екен деген ойға дес бергізбеуге тиіс. Атқара алмай жатқан істеріміз бен бізге төнер қауіп әлі де бастан асады. Сондықтан да елдегі жағдайға сын тұрғысынан талдау жасау өте маңызды.

Біз еліміздің қауіпсіздігі мен тәуелсіздігіне елеулі қатер төндіретін болашақтағы шетін жағдайларды ескеруге тиіспіз. Әлемдегі экономикалық дағдарыстардың бірінен кейін бірі туындап жататыны, оңтүстіктегі шекараларымыз жақтағы тұрақсыздық, қанды қақтығыстар аймағының кеңейе түскені, терроризмнің өсуі, есірткіге салыну мен СПИД-тің етек жаюы, көптеген елдерде қылмыстың құрық бермей бара жатуы — осындай қатерлер. Мұндай қауіпті құбылыстардың барлығы да біздер үшін ауыртпалық алып келуі әбден мүмкін.

Іс жүзінде біз шешуге тиіс басты міндеттердің барлығы да «Қазақстанның 2030 жылға дейінгі даму стратегиясында» баяндалған. Оның қағидалары іс-шараларымыз бен бағдарламаларымызда, соның ішінде орташа және қысқа мерзімді болашаққа арналған жоспарларымызда ұдайы нақтыланып отырады. 2030 жылға дейінгі даму стратегиясын орындау мақсатында менің тапсырмам бойынша еліміздің дамуының 10 жылдық стратегиялық жоспары жасалды, онда жаңа айтып өткен ішкі және сыртқы қатерлердің барлық негіздемелері ескерілген. Бұл орайда басқа да бірқатар тенденциялар назар аударуға тұрарлық.

Социалистік жүйе күйреп біткеннен кейінгі әлемдік қауымдастық әлі де жаңа әлемдік тәртіпті орнатудың бірінші белесінде тұр, ол қарқынды дамып, стратегиялық тепе-теңдіктің жолдарын іздестіруде.

Дүниежүзілік экономиканың ғаламдануы мен аймақтық сипат ала түсуі дамудың маңызды факторына айналды. Көпполярлы дүниеге қарай ойысу күшейе түсуде. Мұндай тенденция Қазақстанның стратегиялық мүдделеріне сәйкес келеді.

Шикізат қоры бай, жері ұлан-байтақ, стратегиялық тұрғыдан транзиттік әлеуеті мықты, ашық әрі нарықтық экономиканы қалыптастырған Қазақстан геосаяси және геоэкономикалық процестерден тыс тұра алмайды, тыс тұруға тиісті де емес. Сондықтан да біздің ұзақ мерзімге межелеген стратегиялық міндеттеріміздің шешілуі әрі қуатты, әрі басқалармен бәсекеге түсе алатын экономиканы құруымыздың қарқыны мен динамикасын қаншалықты арттыра білетінімізге байланысты болмақ. Осы міндетті жүзеге асыра отырып, біз өмір сүрудің тиісті деңгейін сақтауға, азаматтарымыздың еркіндіктеріне кепілдік беруге, елдің қауіпсіздігін нығайтуға тиіспіз.

Алдағы онжылдықтағы барлық билік тармақтарының ең басты парыз-міндеті міне осы.

Қазақстан алдағы кезде де экономикадағы құрылымдық өзгерістер жағынан да, әлеуметтік даму деңгейі жағынан да көршілес мемлекеттердің барлығынан озық тұруының принципті тұрғыдан маңызы үлкен.

Әлеуметтік-экономикалық даму саласында 2010 жылға дейін біз мынандай негізгі мақсаттарды алға қоямыз:

- жекелеген секторларда орнықты әрі басқалармен бәсекелесе алатындай экономиканы қалыптастыруды жалғастыру;
- ішкі жалпы өнімнің көлемін, кем қойғанда, екі есе көбейту;
- экономиканың аса маңызды салаларында ұлттық капиталдың үлесін арттыруға қол жеткізу;
- азаматтарымыздың әл-ауқатын анағұрлым арттыру.

Саяси және мемлекеттік құрылыс саласында алдағы онжылдыққа мынадай түйінді міндеттер алға тартылады:

- биліктің үш тармағының өзара іс-әрекет жасауының тиімді жүйесін құруды жалғастыру;
- мемлекеттік басқаруды бір орталықтан жүргізуді тоқтатуды жоспарды түрде жүзеге асыруды қамтамасыз ету;
- сайлау процесінің тетіктерін одан әрі жетілдіре түсу;
- саяси партиялар мен азаматтық қоғам институттарын одан әрі дамытуға, ішкі саяси тұрақтылықты нығайтуға, азаматтардың құқықтары мен еркіндіктерін кеңейтуге септесу.

Экономиканы жаңғырту мен біздің қоғамымызды демократияландыру міндеттерін шешу Конституцияға және елдің заңдарына дәлме-дәл сәйкес келетіндей күйде қамтамасыз етілуге тиіс.

Заңға тақ тұруды біздің өмірімізге ендіру қоғамның, соның ішінде елдің құқық қорғау органдарының негізгі міндеттерінің бірі болып қала бермек.

Сыртқы саясат және елдің қауіпсіздігін нығайту саласында біз мынандай басты проблемаларды шешуге тиіспіз:

- ықпалдасуды одан әрі дамытуды қамтамасыз ету, Қазақстанның әлемдік қауымдастықтағы рөлін күшейту;
- аймақтық қорғаныстың тиімді жүйесін қалыптастыруға белсене атсалысу;
- әскери реформаны аяқтап, осы заманға сай Қарулы Күштерді қалыптастыруды жалғастыру;
- шекара және ішкі әскерлерді нығайту;
- шекараның ұзына бойында делимитация процесін аяқтау және басқа да трансшекаралық проблемаларды шешу үшін тиімді шаралар жасау;
- елдің экономикалық және ақпараттық қауіпсіздігін қамтамасыз ету жөніндегі жұмысты күшейте түсу.

Экономика саласы түйінді сала болып қала бермек. Реформаларды жүзеге асыруда алда келе жатқанымыз бізді тоқмейілсушілікке салындыруы, сөйтіп өсу қарқыны мен жаңғырулардың жеделдігінен айырылып қалуымыз мүмкін деген күдік-күмәннің көлденең тартылатын жөні де бар.

Біздің экономикамыз өте қатты дағдарыстан және 1990-шы жылдарғы құлдыраудан кейін енді ғана дами бастағанына және айтарлықтай жоғары деңгейде емес екеніне өзімізге есеп беруіміз керек.

Жан басына шаққандағы біздің ІЖӨ соңғы жылдары серпінді өсіп келеді және ол ТМД-дағы деңгей бойынша барынша жоғары көрсеткіштердің бірі. Алайда оның бір жарым мың АҚШ долларына дейін жетпейтінін де айтайық.

Біздің алдымызда ел экономикасының көлемін айтарлықтай ұлғайтудың өзінің маңызы жағынан орасан міндеті тұр.

Сыртқы экономикалық орта мәңгі қолайлы болып қала бермейтінін түсінуге тиіспіз.

Біз қазір әлемдік экономика мен шикізат тауарлары бағасы ахуалының циклдық нашарлауын байқап отырмыз. Елде сауда балансының оң сальдосы төмендеп барады.

Сондықтан да біз кейбір саясатшылар ұсынып жүргеніндей соңғы екі жылда жинағанның бәрін таратып беру жолымен жүрмей, қайта ресурстарды молықтыра беруіміз керек. Әрбір отбасы былайша айтқанда «қиын күндерге» деген қаражаттың болуына ұмтылады. Үлкен отбасы секілді ел де өзін қилы-қилы тосын жағдайлардан қауіпсіздендіруі керек. Менің Үкіметке негізгі тапсырмам және 2002 жылға арналған бюджетті қарау кезіндегі Парламентке өтінішім, міне, осы.

Осындай жағдайда Үкімет пен Ұлттық банк орта мерзімді макроэкономикалық саясатты айқындап, бағамдық, фискалдық және индустриалдық саясаттарды қоса алғанда ақша-кредит саясатының сәйкестігін қамтамасыз ету принциптерін талдап жасауы керек.

Үкіметтің де, сондай-ақ жергілікті деңгейде де қабылданатын шешімдерде экономикалық мазмұнның әлсіреушілігі сезілетінін атап айтуға тиіспін. Бұған жо-спарлау деңгейінің төмен сапасы себеп болуда.

Бюджет процесінің жүрісі қанағаттанғысыз, ол, бір американ қаржыгерінің бейнелеп айтқанындай, көңіл толмаушылықты тең дәрежеде бөлу өнеріне ай-налып барады. Былайша айтқанда — Үкімет, Парламент және жергілікті билік құрылымдарының сауда-саттық затына айналып барады.

Қосымша табыстардың пайда болуы мемлекеттік органдардың, әсіресе атқарушы биліктің қырағылығын әлсіретіп, олардың резервтерді іздеу мен жұмылдыруға, бюджет қаражатын үнемдеу принциптерін сақтауға деген ұмтылысын әлсіреткен сыңайлы. Барлық министрліктер мен облыстардың әкімдері 2002 жылдың бюджетін талдап жасау процесінде биылғы жылы өздеріне бөлінгеніне қарағанда 2–3 есе көп ресурстар сұраған. Оларға қатысты Үкімет тарапынан талапшылдық деңгейі төмендеп кеткен.

Өз пікірімді айтқым келеді: министрлер де, әкімдер де өрекулерін басуы керек.

Келесі жылғы шығындардың өсуі азаматтардың ең төменгі табыстарын арттыруға арналған шығындардан басқа барлық баптар бойынша барынша аз болуы қажет. Ақшаны, егер ол бар болатын болса, жаңа өндірістерді, инфрақұрылымдарды дамытуға, жаңа жұмыс орындарын ашуға жұмсау керек.

Табиғи рентаны мемлекеттің пайдасына әділдікпен алып қою, трансферттік баға құрылымы, акциздерді толық мәнінде жинау тұрғысындағы барлық айты-стар мен пікірталастар жайлап «сиырқұйымшақтанып» кетті. Парламенттің тала-бы төмендеген жағдайда Үкімет те, Мемлекеттік кіріс министрлігі де бұл жұмыс учаскесін ұмыт қалдырды. Бұған жол беруге болмайды.

Қоғам үшін әсіресе өндіруші саладағы ірі кәсіпорындар мен инвесторлардың жұмысында толық мөлдірліктің болуына қол жеткізу қажет. Бұл мәселені одан әрі созуға жол беруге болмайды. Үкімет және бұл мәселеге жауапты министрлер мұнда мемлекеттік көзқарас үлгісін көрсетуі тиіс. Егер Қазақстанда жұмыс істейтін әрбір компания өзінің барлық ақша арналарын — қанша тапқанын, жұмсағанын, қандай пайда алғанын адал көрсететін болса, онда Үкімет мүшелері бәзбіреулердің мүдделерін тоқайластырып отыр деген сөз де шықпайды.

Үкімет осындай мөлдірлікке қол жеткізуі тиіс.

Ішінара тексерулер мемлекеттік сатып алу ережесінің жаппай дерлік бұзылатынын көрсетіп берді — ал мұнда үнемдеу резервтері айтарлықтай еді. Алдымен бюджет қаражатын үнемдеу туының астында, ал содан кейін бюджет шығындарының жаңбырша төпеуінің астында өзі үшін жұмыс істей бастаған мемлекеттік кәсіпорындар тез қоздап кетті.

Үкімет пен әкімдер ең қысқа мерзімде мұнда тәртіп орнатуға міндетті.

Елеулі табыстарға қарамастан, экономиканың нақты секторында қосымша жүйелік өзгерістер қажет. Ең алдымен, және бұл туралы сөз бірінші жыл болып отырған жоқ, меншік қатынастарында, кәсіпорындардың есебі мен есеп беруінде, банкроттық пен медеттеу ресімдерінде, инвестициялау мен капиталдандыру тетіктерінде айқындық пен мөлдірлік орнатқан жөн.

Өндірісті жаңартпастан және жаңғыртпастан мемлекет пен қоғамның алдында тұрған басқа міндеттерді шешу қиынға түседі.

Бұл үшін қаражат қажет. Және аз қаражат емес. Ал нақты инвесторлар айқындығы жоқ кәсіпорындардың акцияларын сатып алуға ақшаларын жұмсамай қоймайды.

Қазірдің өзінде 1 млрд. доллардан астам жинақтаған зейнетақы қорларының қаражат салуы үшін жоғары табысты нысандары да, қаржы аспаптарының саймасы саналуандығы да жоқ. Неге бұлай? Өйткені, қор рыногын құру жөніндегі жұмыс іс жүзінде тоқтап тынған. Бұл міндет жылдан жылға қойылып келе жатқанына қарамастан, Үкімет пен Ұлттық банктен осы проблемаларды шешу жөніндегі құлақ асарлық ұсыныстарды біз көре алмай отырмыз.

Банкроттық ресімі рынокты тазалау тетігінен көп ретте арам пысықайлар үшін табыс табудың тәсіліне айналып жатады.

Қазір әзер дегенде банкроттық туралы заң қабылданды. Үкімет оның тиімді орындалуының тетіктерін жедел талдап жасап, іске қосуы керек.

Туындап жататын экономикалық проблемаларды шешуде Үкіметке жеделдік те жетіспейді.

Бізді аймақтық саясаттың сапасы, формальды емес еңбек рыногы мен көші-қон процестерінің мөлдір еместігі қанағаттандыра алмайды.

Үкімет Әлеуметтік қорғау айқындамасының негізінде 2003 жылдың бюджетімен бірге елімізде еңбек қатынастарын жария етуге ынталандыратын міндетті әлеуметтік қамсыздандыру жүйесінің ендірілуі үшін барлық қажетті шараларды жүзеге асыруы керек.

Салық түсімдерін талдау елдегі көптеген әкімшілік аудандардың шығынды болып отырғаны және бола беретінін айқын көрсетіп отыр.

Нарық жағдайында оларды үнемі дотацияда ұстап тұру — болашағы жоқ іс. Әдетте, оларда өмір сүрудің экологиялық жағдайы да мез емес.

Біз соны қаласақ та, қаламасақ та, адамдар бұл аудандардан қалаларға және тәуір аудандарға көше бастайды, урбанизацияның жедел процесі жүретін болады. Бұл әбден қалыпты құбылыс.

Мемлекет бұл процестерден тыс қалмауы керек және қалмайды да.

Ақырында күшті демографиялық саясатты да талдап жасаудың мезгілі жетті. Бұл да Үкіметтің 2002 жылғы міндеті.

Бізде адамның өзінің өмірін қамтамасыз ету жүйелері бойынша мәселелер қордаланып қалуда.

Біз коммуналдық реформаларды дер кезінде және ойдағыдай жүргіздік. Алайда, пәтер иелері кооперативтерінің ахуалы жөнінде ештеме айтылмайды.

Ал мұнда бәрі, әсіресе тұрғын үй қорын жөндеуге байланысты тіпті де ойдағыдай емес, ол тозып барады, ал ешкімнің қолының ұшын қимылдатар түрі көрінбейді.

Осы тұрғыда өткізілген парламенттік тыңдаулар сол күйі жақсы шешімдер бере қоймады.

Жалпы, урбанизацияға және ел халқы санының өсу саясатына қарай тұрғын үй, әсіресе арзан тұрғын үй проблемасы тез күрделлееніп келеді. Парламент қабылдаған заңға сәйкес талдап жасалған ипотекалық кредиттеу схемасын, оның жақсы болашағы мен дұрыстығына қарамастан, әзірге жұрттың бәрінің бірдей қалтасы көтере бермейді. Үкімет осы мәселені шешумен айналысуы керек, оның үстіне бұған заң да мүмкіндік береді.

Коммуналды қызметтердің құны жоғары күйінде қалуда. Мұнымен қоса, жергілікті атқарушы органдардың жол беріп қоюшылығы жағдайында мұнда қызмет көрсетушілер мен оларды тұтынушылардың арасында қаптап кеткен делдалдар әрекет етуде. Осынау жасанды делдалдарға, неге екенін қайдам, бәрі де төзіп бағуда. Барлық деңгейдегі әкімдер жедел түрде мұны ретке келтіруі, ал Үкімет бұл жұмысты бақылауға алуы керек.

Қалалардағы базарларда бәсекені шектеу практикасы жалғасып келеді, мұнда базар иелері білгенін істеуде, әкімдер мұны білмеген сыңай танытады, тиісті санитарлық қадағалау да жоқ.

Соның салдары: баға жоғары, ассортимент аз, ал сапасы ақсап жатыр. Әкімдерге бұл олардың жол беріп қоюшылығы болмаса да, тікелей жетімсіз жұмысы екенін ескертемін.

Қазір күз келді, адамдардың өсірілген астығын, көкөнісін, жемісін, етін сату жүріп жатыр. Жекешелендірілген базарлар бақылаусыз қалғандай әсер пайда болуда.

Мен оған әкімдер мен құқық қорғау органдарының назарын бірнеше рет аударғанмын. Әкімшіяттар ақ та адал бағаны айқындайтын коммуналдық базарлар құратын уақыт жетті.

Бәсекелестік қыспаққа алынып, мұның өзі базардағы бағалардың өсуіне соқтыруы неліктен? Бұл мәселені ретке келтірудің болмағаны ма?

Бюджеттік саланың қызметкерлері табыс деңгейі жөнінен өндірісшілерден елеулі түрде қалып қояуда.

Сондықтан да, әсіресе, төменгі және орта қызметкерлер үшін жалақы деңгейін арттыру өзекті болып қалуда. Тағайындалатын зейнетақылардың мөлшерінде де әділдік орнататын кез келді.

Бізді денсаулық сақтау мен білім берудің бүгінгі сапасы, халықты таза ауыз сумен қамтамасыз ету мәселесі, қоршаған ортаның жағдайы қанағаттандыра алмайды.

Мемлекеттік органдардың жұмысын да сын тұрғысынан ой елегінен өткізген жөн. Атқару билігінің жекелеген буындарын нығайту талап етіледі. Олардың жұмысын ұйымдастыруды және мемлекеттік қызметті реформалауды дамыту жақсартуды қажет етеді.

Өткен жылы біз соттар мен бүкіл құқық қорғау жүйесін материалдық қамтамасыз етуді айтарлықтай жақсартта алдық. Енді біз тұтастай сот жүйесі жұмысының едәуір жақсаруын күтуге құқылымыз.

Есірткі пысықайларына, жалпы қылмысқа қарсы күрес, сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес басты міндет болып қала береді.

Қазақстанда нашақорлық үлкен қасіретке айналып барады. Солай болса-дағы мен жергілікті орындарда елдің, облыстар мен аймақтардың құқық қорғау органдары осынау проблемамен байыпты айналысып, оны шеше бастағанын көре алмай отырмын.

Билік өкілдері ретінде құқық қорғау органдары ең алдымен ел азаматтарының заңды құқықтары мен еркіндіктерін қорғауға міндетті екенін үнемі еске салып отыруға тура келеді. Кейбіреулері бұл міндетті керісінше түсінеді.

Біз қылмыстық жазалар жүйесін ізгілендіру және түзеу мекемелерінде ұстау жағдайларын жақсарту жолымен алға қарай жүруіміз керек.

Жаңа қылмыстық заңнама бірқатар әрекеттерді криминалға жатқызбайтын болды, жекелеген қылмыстар үшін қылмыстық жауапкершілікті жұмсартып, бас бостандығынан айыруға балама болатын жазалар санын кеңейтті.

Алайда статистика қылмыстық қудалау органдарының да, сондай-ақ соттардың да құқық қолдану практикасы, керісінше, жөнсіз қытыгездене түскенін көрсетеді.

Сондықтан да айқын да анық қылмыстық саясатты іске асыру талап етіледі: заң ауыр қылмыстар жасаған адамдарға қатысты қатал, бірақ төменгі немесе орташа ауырлықтағы қылмыстарды алғаш рет жасағандарға, сондай-ақ әйелдер мен кәмелетке толмағандарға иманды болуы керек.

Заңнама саласында да бәрі ойдағыдай емес. Тәуелсіздік жылдары біз қабылдаған заңнамалық кесімдер саны мыңға таяп қалды. Бұл оларды дұрыс қолдануға байланысты қиындықтар туғыза бастады, қолданыстағы құқықты құқықтық алдарқатушылықтан, ескірген және бір-бірін қайталайтын нормалардан арылту қажеттігі туындайды.

Тағы бір бұрыннан келе жатқан проблема мынада: біз қабылдаған көптеген заңдар заңға тәуелді қажетті қосымша актілердің жоқтығынан толық күшінде жұмыс істемейді.

Үкіметтің де, сол секілді депутаттардың да жекелеген заңдарды тоқайластыру оқиғаларының жиілеуі алаңдаушылық туғызады, белгілі бір мемлекеттік органның немесе кәсіпкерлік құрылымның мемлекеттік мүдделерге залал келтіретін тар ведомстволық мүдделері айқын байқалуда.

Жеке бір проблема — халықаралық шарттарды бекіту. Жүргізілген талдау он жыл ішінде біздің 350-ге жуық халықаралық шарттарды бекіткенімізді және елу шақтысына заң кесімдерін қабылдау арқылы қосылғанымызды көрсетеді.

Мынадай сұрақтар туындайды: біз өзімізге халықаралық міндеттемелерді тым көп алған жоқпыз ба; олардың барлығы қазіргі кезде Қазақстанның мүддесіне сай келе ме; олар өзіміздің ұлттық заңнамамызды республика Конституциясына сәйкес дамытуға бөгет жасамай ма?

Осы шарттарды және қабылданған міндеттемелерді тегіс қарау қажет.

Жоғарыда айтылғанның барлығы ішкі және сыртқы саясаттың негізгі бағыттары бойынша дұрыс шешімдер қабылдау қажеттігін дәлелдейді. Бізге неғұрлым белсенді, неғұрлым тапқырлықпен жұмыс істеу қажет.

Әлеуметтік-экономикалық даму саласына назарды күшейте отырып, мынаны айтқым келеді, анық айқындалған басымдықтар шешуші мәнге ие болып отыр. Сондықтан ресурстарды да соларға шоғырландыру қажет, қорлану мен тұтыну арасындағы өлшемді қатаң сақтау қажет.

Осы бағыттар бойынша жұмысымыз дұрыс болуы үшін жоспарлаудың сипатын, мазмұны мен көкжиегін, оның методологиялық және әдістемелік базасын айтарлықтай жақсарту қажет.

Осы мақсатта келесі жылдан бастап Президенттің Қазақстан халқына Жолдауы бюджетті жоспарлау процесінің аяғында емес, сол процестің басында баяндалатын болады, бұл талдап жасаушылардың әу бастан алдағы жылғы арналған басымдықтарды айқындап алуы үшін керек. Бұл шамамен бірінші тоқсанның аяғында болуы тиіс.

Бюджетті жоспарлау процесінің өзі Қаржы министрлігі мен Үкіметтен әлдеқайда тәуелсіз болуы керек.

Бюджеттік және стратегиялық жоспарлаудың толық сәйкестігіне, Ұлттық банктің жұмысын тек ақша кредит саясатына шоғырландыруға қол жеткізу қажеттігі пісіп жетілді.

Стратегия талап ететіндей, әрбір министрдің жылға арналып, нақты талдап жасалған және қоғам үшін түсінікті жұмыс жоспары, тиісінше кең тұрғыдағы бюджеттік бағдарламалары болып, олардың орындалуы бойынша есеп беруі тиіс.

Бұл талап барлық деңгейдегі әкімдерге да қатысты.

Келесі жылы бюджетті қалыптастыру және атқару барысында мына девиз негізгі болуға тиіс: «Инвестициялар, табысы төмендерді қолдау және елдің қауіпсіздігі».

2002 жылы Үкімет мынадай міндеттерді шешуі тиіс:

- индустриалдық және аймақтық саясаттың талдап жасалуын аяқтау;
- жоспарлау жүйесі бойынша айқындалу;
- мемлекеттік функциялардың одан әрі орталықсыздандырылуына кірісу және бюджетаралық қатынастардың орта мерзімді моделін бекіту;
- үш жылдық перспективалық бюджетті бекітуге көшуді қоса алғанда, бюджеттік процесті анағұрлым жетілдіру.

Еліміздің Бюджет Кодексінің Тұжырымдамасы туралы да ойланатын кез келді.

Нақты секторы одан әрі дамыту үшін:

- акционерлік қоғамдардың қызметі;
- бағалы қағаздар рыногын реттеу;
- есеп және есептілік мәселелері бойынша қолданыстағы заңнамаға жедел түрде өзгерістер енгізу қажет.

Сондай-ақ Азаматтық авиацияны мемлекеттік реттеу туралы заң қабылдаған жөн.

2002 жылдың аяғына дейін Үкімет ірі кәсіпорындардың халықаралық бухгалтерлік есеп стандарттарына көшуін қамтамасыз етуі тиіс.

Келесі жылы ең төменгі жалақыны 20%-ға арттыру үшін экономикалық жағдай жасалды деп ойлаймын.

Мен Қазақстанда жұмыс істейтін барлық компаниялардан өз қызметкерлерінің жалақысын арттыруды өтінімін. Бұл қазақстандықтарға Тәуелсіздіктің оң жылдығына жақсы сыйлық болады.

Отандық жекеменшік секторды капиталдандыру міндетін әлдеқайда белсенді шешу қажет, онсыз біз экономикадағы ғаламдандырудың келеңсіз құбылыстарына белсенді қарсылық көрсете алмаймыз.

Біз импорт алмастыру саясатын тереңдетуге, сондай-ақ біздің экономиканың экспортқа бағдарлануы, жақын жатқан елдерге біздің капиталдың экспансиялануы жөніндегі шараларды күшейтуге тиіспіз.

Біздің бизнес ел мүддесі тұрғысынан бірігуге өзінің ыңғайы мен қабілетін көрсетіп, инвестициялаудың ірі проблемаларын шешу үшін өз ресурстарын шоғырландыруы керек.

Үкімет бұл істе көмектесуі тиіс.

Экономиканың көлемін ұлғайту, бизнеске қолдау көрсету мақсатында мемлекет 2002 жылға арналған республикалық бюджеттен 90 млрд. теңгеге жуық, немесе үстіміздегі жылдың бекітілген бюджеті бойыншадағыдан 30% көп бөле отырып, барлық маңызы инфрақұрылымдық нысандарға мемлекеттік инвестициялар бағдарламасының көлемін ұлғайтуы керек.

Үкімет үшін 2002 жылға арналған нақты міндеттердің қатарынан мыналарды бөліп көрсеткім келеді:

- Астананың құрылысы мен қайта жасақталуын жалғастыру;
- Амангелді газ кен орны тобын игеруге кірісу;
- «Дөң-Қызылоқтябрь кеніші» учаскесінде темір жол құрылысын жалғастыру;
- Көксарай су қоймасын салу жобасы бойынша айқындалу;
- Орал қаласы маңында Орал өзеніне көпір салуды аяқтау.

Автомобиль жолдарын салу мен қайта жасақтау тұрғысында үлкен міндеттер бар, бұған 42 млрд. теңге инвестициялар, немесе биылғы жылға қарағанда 60% көп жұмсалады.

Келесі жылы «Алматы-Астана» автомагистралін қайта жарақтандыру аяқталуы тиіс.

Батыс Қазақстанда «Атырау-Орал-Ақтөбе» автожолын, «Алматы-Бішкек», «Алматы-Қорғас» жолдарын, Қызылорданың маңында Сырдария өзенінен өтетін көпірді қайта жарақтандыру басталады, «Астана — Бурабай» автожолы учаскелерінің және «Шығыс Қазақстан — Алтай Республикасының Шекарасы» автожолының құрылысы жалғасады.

Әлеуметтік салада да үлкен міндеттер тұр.

Халық ахуалына қатысты стратегиялық міндеттерді шешу көп ретте біздің денсаулық сақтаудың сапасымен, халықтың денсаулығымен айқындалатын болады.

Соңғы жылдары біз ана және сәби өлімінің төмендеуіне қол жеткізіп келеміз. Өткір ішек инфекцияларымен және вирустық гепатитпен, бактериялық дифтериямен, сүзекпен ауыру азайды. Ең бір қауіпті дерт — полиомиелит жойылды.

Сонымен бірге медициналық қызметтің сапасын жақсарту мен оның баршаға ашық болуын қамтамасыз ету хақында қоғамның қойып отырған талабы да орынды.

Денсаулық сақтау реформасының бағдарламаларын жасаймыз, дегенмен осы уақытқа дейін ақшаның қайда кетіп жатқанын білмейміз. Ендеше үкімет мұның ақ-қарасын анықтап алуға тиіс.

Ендігі жерде денсаулық сақтау ісін басқаратын органның деңгейі мен мәртебесін көтеру керек. Денсаулық сақтау министрлігін құру қажет.

Әлеуметтік саладағы келесі маңызды бағыт білім беру жүйесін жетілдіру жөніндегі жұмыс болуға тиіс.

Біздің бұл саладағы басты міндетіміз онжылдықтың соңына дейін қазақстандық жоғары білім беру жүйесінің ТМД-ның басқа елдерінің, ең алдымен Ресейдің, сондай-ақ Орталық және Шығыс Еуропаның алдыңғы қатарлы елдерінің білім жүйелерімен бәсекелестік қабілетін көтеруге саятын болуы керек.

Алдағы уақытта Қазақстанның әлемдік энергетика рыногында барған сайын маңызды рөл атқаратынын ескере келіп, жоғары оқу орындарында білікті мамандар

даярлауды жолға қою шарт. Мұндай саласының кадрлары мен менеджерлер даярлау үшін Қазақ-Британ университетін құру қажеттілікке айналды. Техникалық мамандықтардың беделін қалпына келтіру керек.

Мемлекеттік мекемелер қызметкерлерінің зейнетақысы мен лауазымдық жалақыларының мөлшерін арттыру жөнінде қосымша шаралар қолданатын кез жетті.

2002 жылы зейнеткерлер топтарына қатысты әлеуметтік әділеттілік мәселесін принциптік тұрғыдан шешкен жөн. Айталық, 1994 жылға дейін тағайындалған зейнетақыларды 25%-ға көтеру қажет. Мұның 1 млн. 215 мың адамға қатысы бар.

1994–1998 жылдар аралығындағы кезеңде тағайындалған зейнетақылардың мөлшері де арттырылатын болады.

Мемлекеттік мекемелердің қызметкерлері: дәрігерлердің, мұғалімдердің және бюджет саласындағы басқа да қызметкерлердің, соның ішінде бастықтардың емес, қатардағы қызметкерлердің лауазымдық жалақыларын көтеру қажет. Осы орайда ақысы неғұрлым төмен санаттағы қызметкерлердің лауазымдық окладының көлемін арттыру 25%-дан кем болмауға тиіс.

Үкімет келесі жылы бюджеттік мекемелерде еңбекке ақы төлеудің жаңа жүйесін кіргізуі, сондай-ақ Парламентке «Азаматтық қызмет туралы» Заңның жобасын енгізуі керек.

Мемлекеттік қызметшілердің де, ең алдымен төменгі және орта буындағы қызметшілердің жалақысы арттырылатын болады.

Жалақы мен зейнетақыларды арттыру біздің 2,7 млн. азаматтарымызды қамтиды.

Бұл ретте өткен жылы әскери қызметшілер мен құқық қорғау органдары барлық қызметкерлерінің жалақысын едәуір көтергенімізді естен шығармаған дұрыс. Осылайша, экономикамыздың жақсаруы еліміз халқының барлық жіктеріне оңды ықпал жасап отыр.

Біз қауіпсіздік саласына барған сайын көбірек назар аударатын боламыз.

Біздің сыртқы саяси басымдықтарымыз өзгеріссіз қалады. Соған қарамастан, ахуалдың өзгеруі мен елдің қажеттілігі:

- аймақтық рыноктарды, ең алдымен — еуразиялық және орталық азиялық экономикалық қоғамдастықтар рыноктарын тездетіп қалыптастыру;
- Шанхай Ынтымақтастық ұйымының шеңберіндегі ынтымақтастықты кеңейту;
- Каспий өңіріндегі проблемаларды бейбіт жолмен шешу жөніндегі дипломатиялық күш-жігерді жандандыру сияқты бағыттарға айрықша ден қоюды талап етеді.

Қалыптасып отырған ахуал Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт, Шанхай Ынтымақтастық ұйымы сияқты халықаралық институттарға сүйеніп, тиімді аймақтық қауіпсіздік жүйесін қалыптастыруға да баса назар аударуды талап етеді.

Сонымен қатар, біз АӨЫСШК-ге де аса зор мән береміз. Бұл басқосу қарашада өткізіледі.

Осы заманғы Қарулы Күштерді жасақтау жөніндегі күш-жігерді де ұлғайта беру қажет.

Бұл үшін әскерді қаржыландыруды 2002 жылы биылғымен салыстырғанда шамамен 8 млрд. теңгеге ұлғайту керек.

Шекара және ішкі әскерлер үшін де 50%-дан астамға ұлғайтыла отырып, едәуір қаражат бөлінеді.

Таяуда біз өз тәуелсіздігіміздің 10 жылдығын атағалы отырмыз. Бұл біз үшін ерекше мерейлі күн, мұның көптеген себептері бар.

Өз еңбегімізді бағалау тұрғысынан да маңызды. Еңсемізді жазуға мүмкіндік алу тұрғысынан да маңызды. Біздің жастарымызға, балаларымыз бен немерелерімізге тәрбие беру тұрғысынан да маңызды. Біздің алдағы дамуымыздың іргетасы тұрғысынан маңызды.

Өткен он жылдың толық әрі дәл бағасын, сайып келгенде, уақыт және біздің ұрпақтарымыз береді.

Біз 10 жылдықты мерекелеу ұшы-қиырсыз ұзақ жолдағы бел жазу емес екенін түсінуге тиіспіз.

Бұл өткенімізді бір шолып алуға, негізгі жолдың әлі алда екенін, ол үшін жаңа күш-қуат керек екенін және барынша шапшаң жылжу керек екенін бағамдап алу үшін берілген мүмкіндік.

Бізді алдымызда үлкен міндеттер күтеді. Тұжыра айтсақ, бұл дегеніміз — не саяси, не болмаса діни немесе ұлттық экстремизм орын ала алмайтын мемлекет құру.

Бұл — саяси және әлеуметтік әділеттіктің, экономикалық еркіндіктің берік іргетасына негізделетін Қазақстанды орнату, тек Заңның күші үстем тұратын ел орнату.

Бүгінгі таңда біздің өзімізге де, сонымен бірге біздің бүкіл әлемдегі достарымыз бен серіктестерімізге керегі де нақ осы. Біздің кемел болашаққа қарай ойдағыдай ілгері жылжуымыздың кепілдігі де міне осында жатыр.

Құрметті депутаттар!

Қадірлі отандастар!

Біздің алдымызда талай асқаралы асулар мен белесті биіктер тұр. Біздің алдымызда әлі талай жүрілмеген жолдар мен соны сүрлеулер жатыр.

Біздің алдымызда халқымыздың жаңа ғасыр көгіндегі жұлдызды тағдырын шешетін жұмбақ дәуір бар.

Осы он жыл ішіндегі біз қол жеткізген табыстар мен оңды нәтижелер келер күндеріміздің кереге тасын қалайтын негіз болмақ.

Ең бастысы, біз қоғамда қалыптасқан саяси және әлеуметтік тұрақтылықты сақтауымыз керек.

Қазақстан халқының ауызбірлігі мен келісімін ең жоғары жетістігіміз ретінде көзіміздің қарашығындай сақтауымыз керек. Қоғамның тұтастығы мен бірлігі біздің болашақ табыстарымыздың кепілі екенін бір сәт те естен шығармауымыз керек.

Осы ортақ істе сіздердің де, құрметті халық қалаулылары, лайықты қолтаңбаларыңыз боларына мен сенімдімін.

Біздің тәуелсіз Қазақстанымыз гүлденіп, көркейе берсін!

Қазақстан жастарының I Конгресінде сөйлеген сөзі

Маңғыстау облысы, Ақтау қаласы, 2001 жылдың 6 қыркүйегі

Қымбатты жас толқын!

Қадірлі қонақтар!

Бүгін сіздердің, жаңа заманның жас қауымының алдында сөз сөйлеу мен үшін әрі жауапты, әрі құрметті.

Қай заманда да жастықтың жігерлі оты мен күш-қайратына кемелденген ұрпақтың ортасында бастан кешіп отырған уақыт пен кезең хақында ой бөлісу, келер күндердің межесін айқындап, болашақтың жоспарын құру маңызды болған.

Тәуелсіз Қазақстанның туын көтерген кезде әлі балаң болған сіздер енді бүгінде ат жалын тартып мінген азаматтарға айналдыңыздар.

Өз болашағының нұрлы нысанасы жолында қарышты қадам жасап келе жатқан еліміздің білімді де білікті, белін бекем буған өскелең өркендеріне айналдыңыздар.

Халқымызда «жас келсе — іске» деген әдемі қағида бар. Сіздердің алдарыңызда тұрған маңызды міндеттер баршылық. Егемендігін қалыптастырып, дербестігін даралаған Қазақстанның бүгінгі жас толқыны алдында тұрған парыз бен қарыз — елеулі еншілеріңіз болмақ. Біз бастаған, алдыңғы аға ұрпақ қолға алған игі істер мен міндеттерді одан әрі жалғастырып, еліміздің жаңа ғасыр межесінде абыройлы биіктен көрінуге негіз қалайтын да өздерің.

Қысқасы, сіздердің алдарыңызда тұрған істер баршылық. «Іске сәт!» деп білек түріп, белсене жұмыс жасау ғана қалып тұр.

Дорогие юноши и девушки!

Сегодня я хочу поделиться с вами мыслями о том, какие надежды связывает государство с новым поколением казахстанцев, выросшем в первом десятилетии нашей независимости, воспитанном на новых ценностях открытого и демократического общества.

Все мы были свидетелями глобальных изменений, которые происходили в мире. Казахстан стал независимым государством, мы получили возможность самим строить свою жизнь, определять свою дальнейшую судьбу. 10 лет для истории — это немного, но для нас они стали важнейшим периодом государственного строительства, укрепления нашего международного авторитета. Мы прошли большой этап на пути к построению свободного и независимого Казахстана, сумели сохранить мир и стабильность в стране.

Время по-прежнему требует от нас больших и целеустремленных усилий для сохранения и укрепления обретенной свободы и независимости. Мы должны извлечь необходимые уроки, сделать выводы из нашего прошлого, нашей истории, сохранить и передать следующим поколениям бесценный опыт, накопленный нашими отцами и дедами. Этот опыт оплачен слишком дорогой ценой, и мы не имеем права забывать об этом. Сейчас на вас лежит огромная ответственность за свою судьбу, судьбу семьи, близких, а со временем вы примите на свои плечи ответственность и за судьбу своей страны.

Главная задача государства и проводимой им молодежной политики — подготовить вас к этой роли, создать наиболее оптимальные условия для вашей самореализации как личности. И результат здесь может быть только тогда, когда сама молодежь активно включится в решение собственных проблем.

Становление сильного государства невозможно без соответствующего уровня экономического развития страны. Мы видим обнадеживающий рост в экономике Казахстана, развивается промышленность, малый и средний бизнес. Как известно, во многих развитых странах мира половина, или даже больше половины населения заняты именно в малом и среднем бизнесе. И задача нашего государства — обеспечить экономическое процветание на основе политической стабильности, создать многочисленный средний класс обеспеченных и уверенных в будущем казахстанцев.

В современных условиях эти вполне конкретные жизненные цели ставит перед собой каждый молодой человек — получить образование и работу, обеспечивающую стабильный доход, построить дом или приобрести квартиру, содержать семью и воспитывать детей, чувствовать себя социально защищенным.

Государственная политика Казахстана ориентируется, в первую очередь, на будущее, на молодежь. Государство стремится достичь процветания и безопасности народа, что и является основной целью Стратегии развития Казахстана до 2030 года. Все, что мы сегодня делаем, учитывает интересы молодых граждан Казахстана, и очень важно, чтобы вы это понимали.

Конечно, в молодежной среде остается немало проблем. В силу объективных причин в Казахстане удельный вес молодежи в общей численности безработных на первое полугодие 2000 года составил 31,5%. В сельской местности зарегистрирована 21 тысяча безработных молодых людей, что составляет 31% от всей безработной молодежи. Эта проблема пока еще остается для нас актуальной. Государство прилагает все усилия, но без инициативного участия самой молодежи в решении своих проблем мы еще долго не достигнем желаемых результатов.

Говорят, что в переходные, определяющие отрезки времени мы сами должны стать частью тех изменений, которые хотим видеть в этом мире. Да, мы все изменились, но больше всего эти слова можно применить к вам - молодому поколению. Посмотрите, кто возглавляет ключевые министерства и ведомства, частные финансовые и торговые структуры, кто руководит банками, работает в крупных международных компаниях, кто не на словах, а реальными делами обеспечивает продвижение реформ. Мир узнает нашу республику через рекорды наших молодых чемпионов, призеров олимпийских игр и мировых первенств. Мы вместе с нашими молодыми талантами радуемся их победам на международных творческих конкурсах и выставках. Наши юные исполнители становятся лауреатами известных мировых фестивалей. Это делает молодежь Казахстана, это делаете вы, ваше поколение. И нет нужды облекать все это в форму каких-либо идеологических лозунгов. Молодежь сама делает простой и естественный выбор, реализуя свои способности, смекалку и энергию, и тем самым обеспечивая свое будущее, а значит, будущее всего народа и страны.

В прошлом году я принял решение о трудоустройстве на государственную службу 50 лучших выпускников казахстанских вузов. Государственными органами среди выпускников высших учебных заведений проводится работа по проведению курсов на вакантные должности в министерствах и ведомствах республики. Эти

необходимые меры, конечно, не решат все имеющиеся проблемы трудоустройства нашей молодежи, но они способны показать пример для наших государственных структур, руководителей предприятий, частных компаний, молодых предпринимателей и бизнесменов, к которым я обращаюсь с призывом поддержать начинания государства.

В свое время государство обеспечило возможность молодым предпринимателям и бизнесменам начать свое дело, оказало помощь в становлении вашего бизнеса. Сегодня настал час, когда вы должны внести свой вклад в решение социальных проблем молодежи. Создайте условия для трудоустройства молодых на ваших предприятиях, обеспечьте специальную квоту для этой категории граждан нашей страны. Эти шаги очень важны для будущего нашего государства, и делаются они с надеждой на большую, значительную отдачу. Особого внимания государства требует к себе молодежь, работающая на казахстанских промышленных предприятиях. Их руководителям нужно поддерживать начинания молодых, заботиться об их здоровье, образовании, развитии и досуге, проявлять внимание к образуемым на предприятиях комитетам по делам молодежи. Это будет вашим вкладом в общее дело.

Мы сегодня возрождаем некогда забытые, но проверенные временем эффективные формы воспитания и работы с молодежью. Для решения проблемы сезонного трудоустройства учащихся с начала года государством ведется целенаправленная работа по возрождению трудовых студенческих отрядов. Конечно, на современном этапе многое изменилось, и сейчас наша главная задача — воссоздать движение в новом качестве, где главным будет подготовка квалифицированных специалистов, формирование у молодежи чувства гражданственности, ответственности и патриотизма.

Новые рыночные требования изменяют и основную сферу применения строительных отрядов. Недавно в Астане прошел I Республиканский слет студенческих отрядов. На сегодняшний день их в республике действует более 150 — это 2,5 тысячи человек, которые обеспечены необходимым объемом работы. Их средняя заработная плата составляет 15 тысяч тенге. Отряды работают на ремонте и строительстве жилых помещений, автомобильных дорог, педагогами в детских и оздоровительных лагерях, участвуют в благоустройстве и озеленении городов, уборке урожая и закладке семян на хранение.

Кроме того, на общегосударственном уровне мною поставлены следующие задачи: во-первых, создание условий для сокращения молодежной безработицы — путем организации новых рабочих мест, разработки комплексной программы социальных работ — для привлечения молодых безработных на общественные работы в государственных и частных предприятиях, совершенствование трудового законодательства и мер социальной защиты молодежи; во-вторых, предоставление различных форм финансовой помощи безработным, желающим открыть свое дело — беспроцентное кредитование, льготные ссуды на условиях инвестиционной политики; в-третьих, создание целостной системы государственной поддержки молодежного предпринимательства путем разработки программы микрокредитования молодежи.

Современные политические и экономические реалии диктуют необходимость вырабатывать адекватные меры государственной молодежной политики. Теперь молодым нужны не высокопарные лозунги, а реальная помощь, а это требует раз-

работки конкретных социально значимых молодежных проектов. На сегодняшний день в Правительстве находится проект программы льготного ипотечного кредитования молодежи для покупки жилья. В разрабатываемом новом Законе «О государственной молодежной политике» следует учесть и финансовую сторону вопроса. Думаю, эти меры помогут решить некоторые проблемы молодежи.

Не отрицая необходимости поддержки и внимания к молодежи, мы не должны уходить и в другую крайность. Проблемы молодежи нельзя отделять от общих проблем нашего общества. Мы не должны декларировать государственный патернализм к молодым, порождая тем самым иждивенческие настроения. Главная задача государственной политики — создать условия для полноценного саморазвития и самореализации нашей молодежи. Да, есть базовые элементы социальной поддержки, которые обеспечиваются государством. Но за пределами этих гарантий все зависит от самого человека. Молодежь должна быть нацелена на прагматизм и эффективность, достижение жизненного успеха, у нее должен быть развит дух предприимчивости и состоятельности, а иначе никакая помощь государства ей не поможет.

Во все годы, как бы ни менялись обстоятельства, существуют непреходящие ценности, на которых должна строиться жизнь. Одна из таких ценностей — постоянное и непрерывное пополнение знаний и профессионального мастерства, образование молодежи. Образование нашей молодежи — это база для завтрашнего благополучия каждого гражданина республики. Не будет преувеличением сказать, что это и залог будущего всего Казахстана. Я уверен, решение многих социальных проблем молодежи непосредственно связано с образованием. Молодой человек должен стремиться получить хорошее образование, и только тогда он будет чувствовать себя уверенно, у него не будет возникать трудностей с поиском хорошо оплачиваемой работы, он будет востребован на любом предприятии, в любой организации. Поэтому я считаю необходимым формировать среди вас культ учебы, культ знаний. Это станет возможным только лишь при условии повышения интереса к знаниям со стороны самих молодых людей. Государство никого не будет насильно заставлять учиться, оно может лишь способствовать перспективному развитию политики в сфере образования.

Успех процесса вхождения страны в международное сообщество зависит от качественного потенциала тех, кто осуществляет преобразования в стране, тех, кто получил образование на уровне мировых стандартов, приобрел опыт, навыки работы в условиях рыночной экономики и открытого общества.

Как вам известно, в 1995 году мною была учреждена международная стипендия «Болашак» для подготовки кадров за рубежом. За 7 лет реализации этой программы стипендия была присуждена 627 стипендиатам, в том числе для обучения в США выезжали 353 человека, в Германию — 96 человек.

Еще одним существенным шагом в сторону приобщения к международным стандартам стало внедрение новой модели формирования студенчества страны на основе государственного заказа. Как показал опыт 2 прошлых лет, эта модель обеспечивает равный доступ молодежи к образованию. В 2001 году государством было выделено 25265 образовательных грантов и кредитов. Как вам известно, количество поданных заявлений в этом учебном году составило рекордное число - более 142 тысяч. Образовательные гранты были выделены и иностранными компаниями, такими как «Dutch Royal Shell» — 10 грантов и «Интергаз Центральная Азия» —

27 грантов по специальностям нефтегазовой промышленности. Для общественного признания труда ученых, поддержки талантливой молодежи, повышения престижа научной деятельности молодым ученым присуждаются, на конкурсной основе, научные премии и стипендии. Так, постановлением Правительства Казахстана «О премиях в области науки» учреждены 10 премий имени выдающихся ученых и общественных деятелей Казахстана, в числе которых премии имени К.К. Сатпаева, Ч.Ч. Валиханова, Д.А. Кунаева и М.О. Ауэзова.

Мы все понимаем, что настоящая государственная молодежная политика невозможна без законодательного и нормативно-правового закрепления. Как вам известно, в июне этого года были проведены Парламентские слушания по вопросу государственной молодежной политики. Сегодня на ваше обсуждение вынесен проект Закона «О государственной молодежной политике в Республике Казахстан». Этот закон нужен для государства и для вас в первую очередь. Он будет определять основные направления и механизмы реализации государственной политики в отношении молодежи. Вам по этому закону жить и работать, поэтому участникам Конгресса молодежи Казахстана этот законопроект необходимо всесторонне обсудить.

В завершение мне бы хотелось поприветствовать наших уважаемых гостей — представителей молодежных структур и организаций Содружества независимых государств, других международных организаций.

Как вам известно, развитие международного молодежного сотрудничества, вовлечение казахстанской молодежи в международные культурные, экономические, научные и образовательные процессы является одним из приоритетов молодежной политики, проводимой в стране. 7 лет назад я выступил в г. Москве перед студентами Московского государственного университета с идеей создания Евразийского Союза. Сегодня мы можем сказать о том, что в этом направлении многое сделано. Ровно год назад в нашей столице г. Астане мы создали ЕврАзЭС — Евразийское экономическое сообщество.

Наверное, вам сейчас уместно будет задуматься над тем, чтобы в рамках СНГ провести межгосударственный Форум молодежи стран Содружества. Это позволило бы укрепить сотрудничество между нашими государствами по обмену опытом в работе с молодежью, совместной разработке механизмов молодежной политики, защиты прав и интересов подростков и молодежи, молодежных культурных обменов, взаимодействия с молодежными общественными объединениями. В новых условиях мы не можем замыкаться со своими проблемами внутри наших государств. В связи с этим, на мой взгляд, важно использовать положительные стороны этого процесса в искоренении, например, такой общей беды, как молодежная наркомафия. Здесь нужны совместные усилия не только наших стран, но и международных молодежных организаций, других межгосударственных структур.

Для эффективного сотрудничества в этом направлении, на мой взгляд, необходимо укреплять контакты европейских и азиатских молодежных объединений и структур. Сегодня молодежное сотрудничество в республике развивается и по линии взаимодействия с международными организациями: специализированными учреждениями ООН — ЮНЕСКО, ЮНИСЕФ и другими международными молодежными объединениями. В настоящее время ведется работа по расширению сотрудничества в рамках межправительственного соглашения о сотрудничестве в области молодежной политики между Республикой Казахстан и Федеративной Республикой

кой Германия. Подписано Соглашение о сотрудничестве между Правительством Республики Казахстан и Правительством Государства Катар в области молодежи и спорта, рассматривается вопрос о подписании межправительственного соглашения с Королевством Саудовская Аравия. С предложениями о сотрудничестве выступают Египет, Марокко.

Уважаемые зарубежные гости! Я думаю, работа настоящего Конгресса станет началом нового этапа нашего плодотворного сотрудничества в области молодежной политики.

Дорогие друзья!

Молодежь во все времена, в любом обществе романтична по своей природе, полна смелых надежд и дерзновенных планов, мечтает о достойном и прекрасном будущем - и в этом ее сила. Поэтому важно созидательную энергию молодого поколения, его юношеский задор, страстное желание изменить жизнь к лучшему направить на развитие нашего общества и государства.

Становление молодежи как созидательной общественной силы невозможно без ее самостоятельности, самостоятельности, самоуправления, саморазвития и самореализации. Эти процессы взаимосвязаны и едины в своей сути и поэтому они должны стать приоритетными целями в первую очередь для вас - молодых казахстанцев. Задача государства — создать для этого все условия.

Верю в вас, в ваше здоровое начало, в ваше прекрасное будущее! Берите уверенно собственную судьбу в свои руки. И только вместе мы достигнем все поставленные перед собой цели.

Успехов вам!

Қымбатты жас достар!

Қадірлі қонақтар!

Мен өздеріңізбен бүкпесіз ой бөлісіп, ақыл-кеңестерімді, өзім түйіндеген тұжырымдарды ортаға салдым.

Бүгінгі айтылған ойлар мен ұсыныстар сіздерге сенгендіктен, өздеріңізге үміт артқандықтан айтылып отыр. Оның нақты жауабын сіздер еңбекте, оқуда, тұрмыста, қызметте жарқын нәтижелермен береді ғой деп ойлаймын.

Ең бастысы, ел, Отан алдындағы құрметті міндет пен қадірлі жауапкершілікті естен шығармаңыздар. Мемлекетіміздің, халқымыздың болашағы — сіздердің қолдарыңызда.

Мемлекетімізде қалыптасқан береке-бірлікті, ұлтаралық келісім мен татулықты, халықтар арасындағы ынтымақ пен достықты, тұрақтылық пен өзара түсіністікті үнемі басты ұранымыз етіп ұстап, сол дәстүр мен өнегеге лайық болыңыздар.

Тәуелсіздіктің он жылдығында қол жеткізген үлкен табыстарымыз бен жетістіктерімізді одан әрі жалғастырып, келелі істердің жанашыры, жаршысы бола біліңіздер. Әрқашан абырой биігіне ұмтылыңыздар. Әрқашан еліміздің болашағы үшін адал еңбек етіңіздер.

Барлығыңызға, сіздер арқылы барша қазақстандық жастарға баянды болашақ, бақыт пен өркендеу тілеймін.

Сапарларыңыз сәтті, қадамдарыңыз құтты болсын.

Рим Папасы Иоанн Павел II күтіп алу рәсімінде сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2001 жылдың 22 қыркүйегі

Ваше Святейшество!

От имени нашего народа и от себя лично сердечно приветствую Вас на казахстанской земле.

Ваш первый государственный визит в Казахстан в год 10-летия независимости нашей страны станет незабываемым событием для всего нашего многонационального государства, переживающего свое экономическое и духовное возрождение.

Казахстан, который называют мостом между Востоком и Западом, «перекрестком цивилизаций», имеет глубокие духовные корни. На этой территории формировались и развивались самые различные вероисповедания.

За 10 лет независимости казахстанцы создали свою государственность, укрепили экономику, провели глубокие демократические реформы.

Во всем этом есть и заслуга религиозных деятелей, которые содействуют консолидации нашего общества.

Именно благодаря миру, межнациональному и межконфессиональному согласию нам удалось избавиться от тяжелого наследия режима, который подавлял не только экономические и политические, но и духовные свободы.

В течение десятилетий тоталитаризма священники и их паства подвергались репрессиям, унижениям и осуждению. Разрушались церкви и мечети, уничтожались подлинники памятники духовности, культуры и истории.

А ведь именно традиционные религии всегда играли роль духовного стержня, национального символа любви и прощения.

К счастью, та эпоха канула в Лету.

Мы расстались со временем духовного нигилизма и нравственной нищеты, с веком ожесточенной борьбы за само право человека верить. Наши граждане обрели право религиозной свободы. Люди всех национальностей и слоев общества могут выбрать для себя мечеть, церковь, костел или синагогу.

И мы приветствуем этот процесс.

Ведь нельзя забывать, что религия призвана объединять, способствовать формированию человеческого самосознания, воспитывать уважение и терпимость по отношению к другим народам, их культуре и традициям.

И наша страна — наглядный пример того, как представители различных вероисповеданий и этнических групп могут жить вместе в мире и согласии.

К сожалению, последние события на планете убеждают нас, что даже в новом веке и тысячелетии такие понятия, как терпимость, ненасилие и взаимопонимание будут превыше всего. Мы это всегда помнили. Казахстан и Ватикан являются активными сторонниками разоружения, нераспространения ядерного оружия и всеобщего прекращения его испытаний.

Вы, Ваше Святейшество, неоднократно подчеркивали необходимость международного сотрудничества, дабы «разрушились стены разделения и были преодолены конфликты».

Мы также выдвинули ряд инициатив, направленных против угроз войны и терроризма, на укрепление доверия и сотрудничества между народами нашей планеты.

Это уже не первая наша встреча. Я очень высоко ценю нашу дружбу.

Наша республика стала первым государством в СНГ и Азии, с которым Ватикан подписал Соглашение о взаимоотношениях.

В Алматы была открыта Апостольская нунциатура, которая недавно переехала в новую столицу, новый римско-католический костел.

Все без исключения представители католической церкви Казахстана — поляки, немцы, украинцы способствуют экономическому, социальному, культурному и научному процветанию страны, ставшей для них второй родиной. Мы вместе делили бремя невзгод и лишений, радость успехов и побед.

Католицизм в Казахстане имеет давнюю историю.

Много новой информации, проливающей свет на исторические события почти тысячелетней давности, приносит изучение дипломатической переписки руководителей Ватикана с ханами и другими правителями государств, существовавших на территории нынешнего Казахстана и Средней Азии еще в период средневековья.

Поэтому католическая церковь для нас не является чужеродной реальностью, принесенной извне.

Она продолжает и обновляет те культурные и духовные отношения, которые развивались в далеком прошлом.

Сегодня католическая церковь активно восстанавливает свою традиционную миссию: возводятся храмы, открываются новые приходы.

Великие заботы в делах миротворчества, просветительства и благотворительности.

Возрождается работа священнослужителей в социальных учреждениях.

Католики, как и представители других религий, стремятся к укреплению единства и согласия всего народа Казахстана.

Служители Церкви помогают сохранить веру в добро и справедливость, воспитывают в людях патриотизм и достоинство, любовь и уважение к Родине, к ближнему своему.

Казахстан приветствует Ваше Святейшество на своей земле духовного лидера, призывающего все человечество вместе смотреть в будущее, совместно развивать диалог культур и цивилизаций, углублять межчеловеческое общение.

Не могу не отметить с искренним восхищением и уважением, что именно Иоанн Павел II сделал шаг навстречу всем традиционным религиям мира.

Вы всегда выражаете слова искреннего восхищения мусульманским братьям и проявляете интерес к исламу, его философии, культуре, истории.

Еще 16 лет назад, встречаясь с мусульманской молодежью, Вы отметили, что христиане и мусульмане имеют много общего, и сегодня как никогда необходим диалог мусульманского и христианского мира.

В знак осуществления этой великой идеи миро- и человеколюбия Иоанн Павел II первым в истории папского престола ступил в мечеть.

Убеждение в том, что мусульмане и христиане могут и должны создать «цивилизацию, построенную на любви», абсолютно справедливо и бесспорно.

Мы, казахстанцы, разделяем точку зрения многих людей мира, считающих Иоанна Павла II величайшим человеком, олицетворением настоящей нравственной силы.

От имени всего казахстанского народа хочу выразить Вам глубокую признательность за то, что Вы не изменили своего твердого решения посетить Казахстан, несмотря на очень тревожную ситуацию в мире.

Трагедия, которая произошла в США, несет в себе угрозу раскола и противостояния между цивилизациями и религиями.

По страшной иронии судьбы эта опасность стала как никогда более явственной в год, объявленный ООН годом Диалога цивилизаций.

Мы высоко ценим, Ваше Святейшество, что Вы в своем заявлении, которое прозвучало после террористических актов в США, призвали человечество не обвинять народы, расы или религиозные общины в этом чудовищном акте, предостерегая мир от исламофобии.

Я всецело поддерживаю эти Ваши мысли.

Ислам, как и другие традиционные религии, исповедует мир и покой. Более миллиарда мусульман на всей планете заняты мирным созидательным трудом.

Казахстану близки Ваши идеи, полные мудрости и гуманизма.

Добро пожаловать в нашу страну!

Қазақстан халықтары Ассамблеясының VIII сессиясында «Тәуелсіздік 10 жылы: бейбітшілік, прогресс және қоғамдық келісім» атты сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2001 жылдың 24 қазаны

Уважаемые члены Ассамблеи народов Казахстана!

Дорогие гости!

Мы готовимся отметить 10-летие независимости нашей страны.

В том, что мы достигли этой знаменательной даты, не утратив самого важного достижения нашего общества — единства и сплоченности, достойно и с честью преодолев трудности и перипетии переходного периода, — во многом заслуга Ассамблеи народов Казахстана.

Ведь после распада империи, по мнению многих «оракулов», Казахстан считался наиболее потенциально нестабильной страной постсоветского пространства.

Но мы сумели избежать, говоря словами поэта, «фатального исхода» наперекор всем предсказаниям. Думаю, что нет необходимости напоминать вам, что многие другие республики бывшего Союза не смогли избежать разрастания внутренних конфликтов и кровопролития. Слава богу, нам не было суждено испытать подобные потрясения. Мы сумели сохранить стабильность страны и единство наших народов. Несмотря на определенные трудности первых лет, мы сумели обеспечить экономическое и социальное развитие страны, основанное на демократических приоритетах.

Все это стало возможным потому, что нам удалось найти действенные рычаги обеспечения сплоченности и единения народов.

Мы всегда проводили политику, основанную на принципах равноправия и свободного развития всех, невзирая на национальную, расовую принадлежность и вероисповедание. Все это закреплено в нашей Конституции.

Я убежден, что одним из важнейших инструментов реализации этой последовательной политики стала Ассамблея народов Казахстана.

Поэтому мы решили провести VIII сессию Ассамблеи народов Казахстана накануне нашего большого праздника — Дня Республики, когда была принята Декларация о государственном суверенитете, предопределившая нашу независимость.

Хочу сегодня поделиться с вами своими мыслями по важнейшим вопросам дальнейшего развития нашей страны, которые сегодня волнуют общество.

10-летний рубеж занимает важное место в развитии нашей страны. Он позволяет осмыслить и подвести первые итоги проведенных нами реформ.

Самое главное из них — мы преодолели экономический спад, вышли из тяжелейшего социально-экономического кризиса, перешагнули «болевого порог» реформ переходной экономики.

Благодаря усилиям всех этих лет в стране начался экономический подъем. Если в 2000 году рост валового внутреннего продукта составил 9,8%, то за 9 месяцев этого года прирост промышленности достиг почти 13%. Внешнеторговый оборот за

полгода вырос почти на 18%. Инвестиции в основной капитал за 8 месяцев увеличились на 26%.

Сегодня сотни тысяч людей имеют свой бизнес, свое дело. Заработали тысячи предприятий. Люди вернулись на производство. Сократилась безработица, заметно выросла зарплата.

Высокие темпы экономического роста позволяют нам решать вопросы социального и экономического развития, стратегические задачи безопасности.

Главный упор при этом делается на усиление благосостояния людей.

Начиная с 2000 года взят курс на повышение минимальной пенсии. В 2002 году она возрастет почти на 45% к уровню 1999 года. Более чем на 1 тысячу тенге возрастут пенсии, назначенные до 1994 года.

Уже в этом году государство вернет населению основную часть долгов, накопленных с 1995 года: пострадавшим на Семипалатинском полигоне, по безработице и по другим выплатам — всего на сумму в несколько миллиардов тенге.

В следующем году вновь будет повышена заработная плата работникам бюджетных учреждений — врачам, учителям, и другим — в среднем на 25%. Будет повышена заработная плата и государственным служащим — прежде всего нижнему и среднему персоналу — также в среднем на 25%.

За последние годы мы создали накопительную пенсионную систему с участием государства, работодателя и самого работника. Аналогичная схема будет внедряться в следующем году и в здравоохранении. Так что будущие пенсионеры не будут иметь тех проблем, которые есть у сегодняшних пенсионеров.

Возможности, которые дает экономический рост, позволили государству внедрить систему страхования вкладов и усилить гарантии людей в банках.

Мы неуклонно наращиваем поддержку образованию, и в первую очередь, начальному и среднему.

В этом году Казахстан первым из стран СНГ завершил компьютеризацию всех школ, — а это более 8 тысяч, из них 6 тысяч сельских школ. Началась реконструкция и ремонт школ. Ведется строительство новых: только в этом году введены 92 новые школы, 80% школ отремонтированы.

По линии высшего образования профинансировано 24 тысячи образовательных грантов, что значительно больше, чем в прошлом году. То есть, эти дети будут получать образование за счет государства. Такое стало возможным именно благодаря нашим реформам за 10 лет.

Как минимум, в два раза увеличено финансирование Вооруженных Сил, пограничников и других не менее важных структур безопасности. Стали решаться проблемы накопленных долгов, передислокации, укрепления инфраструктуры.

В этом году впервые за последние годы армия приступит к закупке новых вооружений и военной техники.

Мы начали решать и социальные вопросы военнослужащих. В этом году на 30% и более повышены должностные оклады для военных, многие из них получили жилье.

Уроки кризиса, который мы с вами пережили, научили нас быть прагматичными и предельно осторожными.

Мы больше не должны допускать ситуации несвоевременных выплат заработной платы и пенсий. В этих целях образован Национальный фонд, куда уже сегодня отложены значительные деньги, как говорится, на «черный день».

Создав Государственный банк развития, мы начали проводить в жизнь политику диверсификации сырьевых денег в развитие обрабатывающей промышленности. В нем до конца года будет аккумулировано около 150 млн. долларов. Эти средства пойдут на социальные и другие важные проекты, которые не могут быть профинансированы банками второго уровня.

По оценкам международных экспертов и финансовых институтов, Казахстан является лидером по уровню социально-экономического развития и проведению реформ среди стран СНГ, а по привлечению зарубежных инвестиций на одного жителя Казахстан обогнал многие страны Восточной Европы.

Избранный стратегический курс позволил государству наполнить реальным содержанием экономическую свободу и свободу политического выбора.

И я хочу особо подчеркнуть: независимость государства и успех реформ являются, прежде всего, результатом политики межнационального согласия, упорной и целенаправленной работы общества и государства.

Поэтому я принял решение наградить всех членов Ассамблеи народов Казахстана юбилейной медалью, специально учрежденной в ознаменование 10-летия нашей Независимости. Вы награждены первыми. Это признание того факта, что межэтническое и духовное согласие — наш главный стратегический ресурс, основа прогресса нашего общества и государства.

Вот почему я хочу специально остановиться на основных итогах нашей межэтнической политики. Тем более что Казахстан стал страной, чей опыт гражданского мира и межнационального согласия признан ценным в мировом сообществе.

I. Основные итоги политики межэтнического согласия

На пороге независимости в Казахстане, как и в других странах СНГ, вероятность возникновения межэтнических осложнений была высокой.

Доставшаяся нам в наследие после распада СССР «дружба народов» трещала по всем швам. Вы все это прекрасно видели. Как только ослаб прессинг тоталитарного режима, национальные проблемы заявили о себе в полную силу на всем постсоветском пространстве. И, тем не менее, крупных конфликтов в своей стране мы не допустили, поскольку межэтническое согласие мы определили приоритетным направлением государственной политики.

Сегодня мы можем подвести некоторые бесспорные итоги этой работы.

Первый. Мы создали правовую базу, обеспечивающую равенство прав и свобод всех граждан независимо от их этнической или религиозной принадлежности. Этот принцип лег в основу межэтнической политики государства.

Наши законы учитывают мировой опыт, исходят из фундаментального принципа современной демократии — прав человека, свободы волеизъявления и защиты интересов меньшинств. У нас нет ни одного закона, который содержал бы положения, ущемляющие права этносов. В основу построения нашего государства положена гражданская и политическая общность всех граждан.

В Казахстане, где проживают представители более 120 этносов, такой подход оказался единственно верным для обеспечения межэтнического согласия.

Именно поэтому Верховный комиссариат по делам национальных меньшинств ОБСЕ на международной конференции, проходившей весной этого года в г. Алматы, дал высокую оценку достигнутому в нашей стране равенству всех этнических групп.

Второй итог. У нас создан уникальный и эффективный механизм реализации национальной политики и межнационального диалога в лице Ассамблеи народов.

Этот полноценный институт гражданского общества сегодня опирается на деятельность более трехсот республиканских, региональных, областных и городских национально-культурных объединений. Если вы помните, то в 1995 году, когда была образована Ассамблея, у нас по стране было порядка 120 национально-культурных центров.

Динамика этих цифр свидетельствует, что у нас повсеместно идет процесс культурного возрождения этносов, и Ассамблея обеспечивает их всеобъемлющий диалог. Сегодня наш опыт перенимается некоторыми соседними странами.

Третий итог. Мы наладили диалог различных культур и в основном сформировали Казахстан как поликультурное общество с общечеловеческими ценностями.

Стержнем достигнутой духовной интеграции является, несомненно, многовековая толерантная и открытая для инноваций культура казахского народа.

Духовная идентичность дополняет гражданское и политическое единство наших соотечественников, становится еще одним краеугольным камнем укрепления независимости государства и консолидации общества в XXI веке.

Символом этой сплоченности и дружбы является национальный праздник — 1 мая, объявленный Днем единства народа Казахстана.

В отличие от прежнего абстрактного «пролетарского международного интернационализма», пытавшегося, словами Булгакова, «...в одно время подметать трамвайные пути и устраивать судьбы каких-то испанских оборванцев», мы, как я уже говорил, сосредоточили усилия на обеспечении реальной дружбы в нашем доме — Республике Казахстан.

К нам приходит осознание, что мы — казахстанцы, и каждый из нас — часть общего. Мы имеем единство в целях и волю в стремлениях обустроить именно свой общий дом, видеть Казахстан благополучным и процветающим государством.

Четвертый. Мы добились проведения сбалансированной языковой политики.

Казахстан один из немногих в постсоветском пространстве разрешил эти проблемы без острых конфликтов и общественных потрясений. А вы знаете, что они были на постсоветском пространстве. Идет естественный процесс овладения государственным языком гражданами страны, особенно молодежью. Это происходит не насильственно, а по добровольному стремлению людей, чувствующих потребность в знании казахского языка. Я уверен, что так будет и впредь.

С другой стороны, нами создана сеть этнокультурного образования в виде воскресных школ и языковых курсов при национально-культурных объединениях. Она охватывает практически все языки этносов Казахстана, даже такие редкие, как ассирийский.

Ежегодной традицией стало проведение во всех регионах республиканского фестиваля языков народов Казахстана.

То есть, лингвистическое богатство Казахстана обогащает общекзахстанскую культуру и выступает важным фактором укрепления единства многонационального народа.

Пятый. Мы обеспечили духовное возрождение страны и самое важное — межконфессиональное согласие и толерантность.

Сформирована законодательная база, гарантирующая свободу совести.

В Казахстане свыше 2,5 тысяч религиозных объединений, представляющих 46 конфессий и религиозных течений.

Я убежден, исторически унаследованная нынешним поколением казахстанцев терпимость в духовной сфере является хорошей основой сохранения гражданского и межконфессионального мира в будущем.

Одним словом, мы на деле показали, что многонациональность не является недостатком, является преимуществом общества.

Подтверждением правильности нашей позиции в сфере межкультурного и межконфессионального взаимодействия стал визит в нашу страну Папы Римского Иоанна Павла II и его высокие оценки развития нашего общества.

И, наконец, последнее и самое главное. За годы независимости мы достигли перелома в массовом сознании.

Невидимая революция в умах, связанная с крушением мировоззренческих ориентиров тоталитарного общества и выработкой новых демократических ценностей и новой политической и правовой культуры — в основном состоялась.

Казахстанское общество восприняло либеральные ценности и признало безальтернативность демократии и рынка.

Наши люди активно включились в процесс преобразований и сами стали движущей силой реформ. Но положительные итоги нашей политики не должны нас успокаивать.

Меняющийся на наших глазах мир породил новые угрозы и вызовы, обнажил ранее скрытые проблемы, придал им новое качество. Мы — часть мирового сообщества, и видим, что происходящее в мире затрагивает и нас.

Для всех нас тоже наступает время новых испытаний.

II. Новые испытания и вызовы

Сегодня в нашем регионе сложилась напряженная обстановка. Главным образом, это связано с ситуацией вокруг Афганистана.

Как никогда раньше возросла опасность:

- эскалации конфликта и последующей военно-политической дестабилизации в регионе;
- гуманитарной катастрофы в результате массового исхода тысяч беженцев из мест боевых действий;
- роста транснациональной преступности, транзита наркотиков, нелегальной торговли оружием.

То, что происходит сейчас в Афганистане — это следствие гражданской войны, идущей там уже в течение двух десятилетий.

Эта война сделала многострадальный афганский народ заложником международного терроризма.

Нельзя не видеть того, что международные террористические организации создают свои опорные базы прежде всего там, где для этого существуют соответствующие социально-политические условия. А такие условия беспорядка и хаоса в Афганистане имеются.

Ситуация в Афганистане, раздираемом внутренним конфликтом, где захватившие власть клерикалы развязали духовный террор против собственного народа, оказалась удобной для деятельности международных террористов.

Международным террористам и их покровителям была предоставлена возможность не втягивать афганский народ в нынешние события.

Фактически лидеры международных террористов используют беззащитность народа этой азиатской страны, в первую очередь, страдающего от ведущихся там военных действий. В этой ситуации важно отделять афганский народ от международных террористов.

Немного отвлечемся от нынешних событий и обратимся к нашей недалекой истории.

Наш народ тоже пережил государственный терроризм, когда большевики захватили власть. Красноречивым свидетельством террористической сути большевистского режима являются сохранившиеся на сегодняшний день документы.

В Москве много лет работает комиссия по реабилитации жертв репрессий в советский период. Вот отрывки из этих документов, которые я решил до вас сегодня довести.

В сентябре 1918 года Григорий Зиновьев писал: «Мы должны завоевать на нашу сторону 90 из 100 млн. жителей России под Советской властью. Что же касается остальных, то нам нечего им сказать, они должны быть уничтожены».

10 млн. человек запросто могли быть уничтожены!

24 января 1919 года ЦК партии рассылает телеграмму: «Провести массовый террор богатых казаков, истребив их поголовно».

В казачьих краях была проведена тотальная конфискация, обобрали до нитки все казачье-крестьянское население. Тысячи казаков были расстреляны.

Секретный циркуляр ОГПУ, изданный в феврале 1923 года и подписанный Лениным, перечисляет лиц, которые должны быть уничтожены:

«...1) Все бывшие члены дореволюционных политических партий; 2) все бывшие члены монархических союзов и организаций; 3) все бывшие члены независимых земледельческих союзов; 4) все представители старой аристократии и дворянства; 5) все бывшие члены молодежных организаций» и т.д.

Это к сведению тем новоявленным «большевикам», которые сегодня недовольны свободой.

С 1918 года начинается террор против религии.

Документы ужасают. Они свидетельствуют, что священнослужители, монахи и монахини подвергались зверским расправам. Только в 1918 году было расстреляно 3 тысячи священнослужителей.

В тот год 1 мая впервые был объявлен «праздником трудящихся» и все должны были участвовать в демонстрации. Но день этот пришелся на Среду страстной недели, и верующие не могли участвовать в светском шествии. В ответ начались аресты, расстрелы во всех епархиях.

19 марта 1923 года В.И. Ленин написал письмо Политбюро: «Изъятие ценностей, в особенности самых богатых лавр, монастырей и церквей, должно быть произведено с беспощадной решительностью, безусловно, ни перед чем не останавливаясь, и в кратчайший срок. Чем больше число представителей реакционного духовенства удастся нам расстрелять, тем лучше».

Мародерство гуляло по всем соборам, церквям и мечетям.

По скромной оценке, изъятие составляло 2,5 млрд. золотых рублей, а многие считают, что в 3 раза больше. Сокровища изъяли якобы для голодающего народа. А хлеба было закуплено за границей лишь на 1 млн. рублей.

Газета «Правда» 31 августа 1918 года опубликовала программную фразу Ф.Дзержинского: «Гимном рабочего класса отныне будет песнь ненависти и мести».

«Ненависть», «Мсть», «Враг народа» — вот «программа», которую предложили народу большевики для наведения порядка. Не похоже ли на лозунги сегодняшних террористов?

«Религия — опиум для народа», «семья — пережиток буржуазного общества», «воспитание детей в семье порочно», а воспитание павликов морозовых, предающих собственных отцов, — это хорошо. Такое наследие мы получили и не имеем права его забывать. Все эти так называемые меры предпринимались и в Казахстане, не говоря уже о сталинских репрессиях 30-х годов. Против такого «большевизма» мы будем бороться всеми силами, чтобы даже такая идея никогда в Казахстан не вернулась.

Зная все это, сегодня мы проводим единственно правильную политику, которая основывается на том, что терроризм в любой его форме должен беспощадно пресекаться. Вот почему мы поддерживаем международную коалицию в борьбе с терроризмом.

Большевистский «красный террор» был во имя эфемерной коммунистической, воинствующей атеистической идеи. А сегодня мы сталкиваемся с другой разновидностью терроризма — террором, прикрываемом религиозными лозунгами.

В нынешней ситуации важно отделять исламскую религию от терроризма.

Террористы, какими бы лозунгами они не прикрывались, не имеют ничего общего с исламом, с его главными заповедями, включающими призывы к ненасилию, справедливости, терпимости и равноправию.

У ислама сильные «антитеррористические» каноны.

В одном из кадисов Корана говорится: «Убийство хотя бы одного человека уподобляется убийству всего человечества». В другом приводятся слова пророка Мухаммеда: «Там, где есть насилие, там нет ислама».

Поэтому любое прикрытие экстремизма и терроризма знаменем ислама антирелигиозно по своей сути.

Нельзя связывать терроризм с какой-то одной религией или народом, ибо подобный подход неминуемо приведет к дальнейшей эскалации напряженности во всем мире.

Именно из этого следует исходить при выборе путей противодействия международному терроризму и экстремизму.

В условиях осложнившейся обстановки нам необходимо сохранять политическую стабильность в своей стране и во всем регионе.

Народы Центральной Азии должны сохранить спокойствие и взвешенность, решать имеющиеся проблемы, не поддаваясь эмоциональному накалу, складывающемуся в связи с ситуацией вокруг Афганистана.

Мы не должны дать повод международным террористам использовать проблемы, стоящие перед нашими странами, чтобы посеять семена раздора, чтобы превратить регион в очередную «горячую точку».

Поэтому в складывающихся условиях казахстанцы должны быть бдительными.

Мировая экономика реагирует на все происходящее. На американском и европейском рынках происходит спад продаж. А падение цен на металлы, нефть и газ затрагивает и нас. На это нам надо адекватно реагировать. И, рассматривая

бюджет следующего года, мы должны предусмотреть средства на случай кризисных ситуаций, чтобы они не отразились на нашем народе.

В связи с этим не могу обойти вниманием ряд вопросов.

Да, благодаря успешной работе экономики, реформам, у нас появились лишние средства. Мы начали улучшать жизнь всех слоев населения. Мы решили многие социальные вопросы. Мы делаем все, что возможно.

Но ставят вопрос о снижении пенсионного возраста до прежних рамок, поскольку появились лишние средства.

Пенсионная реформа не имеет обратного хода. Ее положительные итоги отмечают все наши соседи, Россия и Восточная Европа. Они также хотят прийти к этой системе.

Снижение пенсионного возраста сразу приведет к снижению размера сегодняшних пенсий, что, естественно, отразится на благосостоянии нынешних пенсионеров. Если мы снизим планку пенсионного возраста, то через 5-7 лет в Казахстане на одного работающего будет один пенсионер. Для покрытия таких колоссальных расходов потребуется от 30 до 50 млрд. тенге. Этих денег в бюджете не будет. Мы вновь придем к долгам по пенсиям.

Отдельными политиками приводятся некорректные, популистские исчисления, при которых средняя продолжительность жизни у нас значительно занижается. Статистика же показывает, что после выхода на пенсию мужчина живет еще 12–13 лет, а женщина — 19. Поэтому нынешний возрастной рубеж для пенсионеров вполне оправдан.

У нас же, как обычно, есть политики, которые рассуждают, как большевики: если есть лишние деньги — их надо немедленно поделить.

Нельзя жить одним днем, — ни государству, ни любой семье! Поэтому, давайте прекратим дискуссии. Пути назад не будет! Сейчас главная задача — вовремя платить пенсии и ежегодно их повышать.

Следующий вопрос — о выплате пособий всем жителям зоны Семипалатинского полигона, Арала и т.д.

Несмотря на все сложности и принятое ранее решение отложить все выплаты до 2003 года, мы решили половину суммы в 2,5 млрд. тенге выплатить сейчас.

Но надо разобраться, кому пойдут средства налогоплательщиков всего Казахстана. Необходимо четко определить, кто наиболее нуждается в этих деньгах. Если человек заболел лучевой болезнью, его, безусловно, надо поставить на учет и лечить бесплатно. Для таких людей покупать оборудование и медикаменты. Но нельзя выплачивать всем подряд, только лишь потому, что они живут в этом регионе. Это — нерациональное расходование государственных средств. К примеру, в Приаралье мы расходует столько средств, что, наверное, было бы дешевле всех переселить в новое место и навсегда решить эту проблему.

Правительству надо разобраться с вопросом адресной помощи. Мы должны знать, куда идут такие большие затраты. Закон об адресной помощи должен быть, наконец, принят. И никаких новых льгот не надо выдумывать. То время прошло, и возврата к нему не будет.

Наша главная задача — всем людям повышать зарплаты, пенсии, а не ущемлять их права за счет льгот каким-либо категориям граждан.

Перед нами особо стоит проблема сохранить внутреннюю стабильность в обществе и, прежде всего, стабильные межэтнические и межрелигиозные отношения.

Перед государственными структурами стоит задача не допустить пропаганды любых экстремистских идей, способных нарушить единство казахстанского народа.

В этой связи нам потребуется внести ряд изменений в наше законодательство, ужесточить требования законов и ответственность за их соблюдение.

Но при этом мы должны неукоснительно соблюдать права и свободы человека, являющиеся главным завоеванием нашего общества за 10-летие независимости.

В этом плане наша принципиальная позиция в отношении борьбы с экстремизмом и терроризмом.

Целые столетия мы жили в обществе, где правили люди, а не законы, где не было правового государства. В любом правовом обществе должно утверждаться верховенство законов, основанных на свободах и правах человека. Законопослушность граждан должна стать нормой поведения каждого. Это в интересах каждого человека. Если ты нарушил законные права другого, то жди — нарушат и твои права.

Необходимо принять эти законы, выстроить их, затем создать независимую судебную систему, способную противостоять любому чиновничьему давлению на всех уровнях и принимающую окончательные законные решения. Судья должен стать авторитетным должностным и общественным лицом, стоящим на страже прав и интересов граждан.

Тогда открывается широкий простор для истинной демократии, лишенной демагогии и политиканства.

Мы идем по этому пути.

Уважаемые участники сессии!

Проблемы, которые стоят перед нами, могут быть решены при деятельном участии Ассамблеи народов Казахстана, но нынешние формы и содержание работы Ассамблеи уже не могут в полной мере отвечать решению наших задач.

Поэтому хочу поделиться с вами своим видением стратегических задач, стоящих перед нами, которые надо решить при вашей поддержке, использовании потенциала и ресурсов гражданского общества.

III. Как мы должны работать?

Во-первых, вся наша энергия и деятельность должны быть направлены на сплочение казахстанского общества в противодействии терроризму и экстремизму.

Эта задача должна стать главной для всего нашего общества, и я уверен, что члены Ассамблеи с пониманием отнесутся к ней.

Для того, чтобы одержать победу в борьбе с терроризмом и экстремизмом, необходимы не только военные меры, но и последовательное преодоление причин, порождающих эти явления.

Поэтому важное место в нашей стратегии надо отвести решению существующих социальных проблем в Казахстане, борьбе с бедностью и безработицей, формированию среднего класса, повышению жизненного уровня казахстанцев, качества образования и здравоохранения.

Не секрет, что социальное неблагополучие, необразованность являются питательной средой для экстремизма, терроризма и радикализма любой окраски.

Поэтому второй основной задачей является расширение в нашей межэтнической политике экономической и социальной составляющей.

Как я говорил выше, перед Правительством уже поставлена задача повышения пенсий и заработной платы врачам, учителям, другим работникам бюджетной сферы на 25%. Это повышение коснется почти 3 млн. человек, вместе с пенсионерами. С уточнением бюджета этого года государство погасит основную часть задолженностей перед населением.

Такую политику — политику подчинения экономики задачам роста благосостояния и повышения уровня жизни — мы будем проводить последовательно, исходя из возможностей бюджета.

Все казахстанцы должны прочувствовать закономерность: чем богаче граждане, тем богаче государство.

В-третьих, Ассамблея народов Казахстана должна внести свой вклад в усиление патриотического воспитания молодежи.

Необходимо усилить соответствующие социализирующие функции учреждений образования, прежде всего на уровне средней школы.

Эту работу важно выстроить на государственно-патриотической платформе, с тем, чтобы усилить чувство гражданства и участия в государственном строительстве на местном уровне.

В-четвертых, все вместе мы должны содействовать дальнейшему развитию общеказахстанской культуры.

Сегодня масштабы урбанизации, глобализация проблем существования и развития этносов, интернационализация национальных экономик — все эти вызовы требуют найти разумный баланс традиционных и новых форм сохранения и развития культуры всех и каждого этносов Казахстана.

Необходимо обеспечить, с одной стороны, сохранение и развитие культурных традиций этносов, населяющих Казахстан и, с другой, развивать интеграционные процессы развития казахстанской культуры, общей для всех граждан страны.

Укрепление доверительных межэтнических, этнокультурных и межконфессиональных отношений в стране, сохранение и укрепление преемственности в духовном согласии казахстанского общества — это наша основная задача.

В современных условиях перед нами стоит и задача выстроить заслон, в том числе и законодательный, перед попытками распространения экстремистских идей в нашей стране, маскируемых под всякого рода псевдорелигиозные учения.

Сейчас важно организовать широкий диалог с представителями всех религиозных общин, действующих в стране, и достигнуть консенсуса по вопросу выработки наиболее оптимального закона о религии, который сейчас широко обсуждается.

Говоря о сохранении духовного согласия в обществе, хотел бы обратить внимание членов Ассамблеи народов Казахстана, особенно руководителей конфессий, на необходимость целенаправленной работы по предотвращению использования религии в неблагоприятных целях.

Нам нужно укреплять и адаптировать изменившимся реалиям доказавшие свою эффективность механизмы реализации государственной национальной политики.

В первую очередь речь идет об Ассамблее народов Казахстана.

Сегодня, на мой взгляд, назрела необходимость в усовершенствовании ее деятельности, повышении эффективности работы Ассамблеи как основного механизма реализации государственной национальной политики.

Необходимо пересмотреть приоритеты работы в соответствии с обозначенными стратегическими задачами, определить общие для всех национально-культурных организаций подходы к их реализации, развивать механизмы раннего предупреждения.

Совет Ассамблеи, Исполнительный секретариат должны привлечь лучшие силы для разработки предложений о направлениях реформы, подготовить и внести их мне на рассмотрение.

В этом плане также предлагаю подумать о разработке стратегии работы Ассамблеи народов Казахстана на среднесрочный период, учитывающей вызовы времени.

В ближайшее время нам также необходимо повысить роль и значение малых ассамблей, действующих на региональном уровне.

Поручаю Исполнительному секретариату совместно с соответствующими государственными органами проработать этот вопрос и внести конкретные предложения.

Я прошу вас активизировать свою работу, особенно малым Ассамблеям. Они, как неправительственные организации, могут сами проводить свои исследования, всячески помогать государству. Мы можем для этого им выделять гранты. Эти средства помогут им решить свои проблемы.

Дорогие соотечественники!

Новые вызовы в изменяющемся мире требуют от нас еще большей консолидации, укрепления нашего единства, сплоченности.

На нас лежит огромная ответственность за будущее страны. Впереди нас ждет трудная работа, требующая терпения и выдержки. Но она нам по силам.

У нас есть для этого политическая воля, развивающееся гражданское общество, созидательный потенциал казахстанцев, прочные традиции мира и согласия, богатая духовная культура.

В канун Дня Республики разрешите поздравить вас, всех казахстанцев с нашим большим праздником, положившим начало возрождения казахстанской государственности.

Желаю всем счастья, благополучия!

Қазақстан Республикасы Ұлттық ғылым академиясының мерейтойлық сессиясында сөйлеген сөзі

Алматы қаласы, 2001 жылдың 6 қарашасы

Құрметті мерекелік сессияға қатысушылар!

Құрметті ханымдар мен мырзалар!

Еліміз тәуелсіздігінің 10 жылдығы — мемлекетіміз бен қоғамымыздың тарихы мен тағдырындағы аса маңызды оқиға, айтар едім, біздің өміріміздегі ең мәнді оқиға.

Он жыл ішінде біз не бітірдік? Не тындырдық? Бұл жайында, әсіресе, соңғы кезде мереке жақындаған сайын аз айтылып, аз жазылып жүрген жоқ.

Бұл жайында әрқилы көзқарастар бар. Алайда айтылар сөз әлі алда. Біз өткен жолдың, біз тындырған қызметтің, жүзеге асырған істің бағасын келер ұрпақ беруге тиіс.

Бірақ бір ғана жәйттің басы ашық. Біз осы он жылдың ішінде ғасырға татырлық жолдан өттік. Кемшіліктерге жол берген, жаңылысқан тұстарымыздың да болуы мүмкін.

Бірақ біздің негізгі стратегиялық бағытымыздың дұрыс болғанына мен сенімдімін. Өздеріңіз ойланып көріңіздерші.

Біз дамудың мүлде жаңа жолына түстік. Біздің әлеуметтік, саяси, экономикалық бағытымыз түбірінен өзгерді.

Біз өзіміздің ұзақ мерзімдік «Қазақстан-2030» стратегиялық жоспарымызда белгіленген міндеттерді жүйелі әрі байыпты түрде жүзеге асырудамыз.

Он жыл ішінде атқарылған істердің біраз нәтижелерін мен Қазақстан халықтары Ассамблеясының таяуда өткен сессиясында баяндадым. Онымен сіздер таныстыңыздар деген ойдамын.

Ең бастысы, біздің адамдарымыздың санасы жаңғырды; бір кездегі масылдық көзқарастан арылып, рухани бостандыққа, яғни өзінше ойлап, өзінше пайымдауға, өз өмірінің өзі қожайыны болуға, шаруашылық еркіндігіне, өзіндік таңдау жасау ықтиярына қол жеткізілді. Сірә, біздің ең басты жетістігіміз де осы болса керек.

Бұл тұста бір жәйттің басы ашық: ғылымды дамытпайынша, оның сала-саласын, атап айтқанда, ілгері және қолданбалы салаларын сабақтастыра жетілдірмейінше, ондағы зерттеу мен ізденіс жұмыстарына кең өріс ашпайынша, жаңа технологияларды өнеркәсіпке батыл енгізбейінше, біздің экономикалық өркендеуіміз, рухани және мәдени түлеуіміздің мүмкін болмайтыны да айдан анық.

Бұл — жаңа ғасырдың, жаңа заманның талабы, уақыттың талабы.

Уважаемые участники юбилейной сессии!

Уважаемые дамы и господа! Коллеги!

Цель данного юбилейного форума — осмысление и систематизация пути, пройденного за эти же годы нашей наукой, определение ее места и роли в современной жизни нашей страны.

Я совершенно не исключаю, что, спустя десятилетия или столетия наша оценка этого времени будет скорректирована. Главные выводы — впереди. Но ряд основополагающих вещей я хотел бы отметить сейчас.

Первое. Сегодня никто — ни внутри страны, ни за ее пределами — не может отрицать того факта, что независимость страны состоялась.

Второе. Сама жизнь убедительно подтвердила правильность выбранной нами стратегии развития государства, экономики и общества.

За 10 лет укрепилась государственность Казахстана, восстановлена историческая справедливость. Проведено реформирование системы государственного управления, всех ветвей власти. Разработана законодательная правовая база, отвечающая высоким стандартам.

Казахстан стал открытым обществом. У нас сформировалась демократическая политическая система. Укрепляется безопасность страны. Мы построили новую столицу. И самое главное — страна живет все эти годы в обстановке политической стабильности, гражданского и межнационального согласия.

Третье. На верном пути наша экономика. Начав строительство либеральной экономики, мы преодолели пик экономического спада, и в последние годы достигли устойчивого экономического роста. Рост ВВП в 2000 году составил 9,8%, в 2001–12,6%.

Наши успехи в создании нового общества нашли отражение в той оценке, которую дает казахстанским реформам мировое сообщество.

Не вижу необходимости перечислять все результаты нашего развития в той или иной сфере. На сегодняшний день главное для нас, наверное, сконцентрироваться на перспективе.

Давайте остановимся, так сказать, на надстройке — на изменениях в общественном сознании и на том вкладе, который, уважаемые коллеги, вносится в развитие Казахстана отечественной наукой, и который, безусловно, нужно приумножать. Обобщенно можно сказать, что основным содержанием прошедшего десятилетия была трансформация административно-командной системы в рыночную, демократичную.

Наука тоже прошла через полосу кризиса. Но, с другой стороны, ученые освободились от идеологических ограничений, получили возможность свободно определять приоритеты и направления научных исследований, обмениваться идеями со своими зарубежными коллегами.

Несмотря на трудности, мы сохранили потенциал Академии наук, провели реформу управления наукой.

Во всех наших достижениях велика роль нашей интеллигенции, в том числе и научной, мнением которой всегда дорожат и руководствуются казахстанцы.

Нам необходимо выстроить научный, так сказать, «сознательный» барьер на пути продвижения радикального фундаментализма, терроризма и других деструктивных теорий, мы сможем эффективно сопротивляться их влиянию. Терроризм стал вызовом времени.

Общественное сознание не должно страдать от давления, которое на него оказывается создателями ненаучных апокалиптических прогнозов, нередко фигурирующих в средствах массовой информации.

Все мы видим и ощущаем тот социальный заказ, который формирует сама жизнь для гуманитарных наук. Например, белые пятна истории народа заполняются

порой далеко не безобидными изысками. Но до сих пор нет окончательной научно признанной трактовки. Подобные искажения допускаются не только в исторической науке.

А в чем же тогда роль Академии наук, которая должна давать решительный отпор и даже резкую оценку фактам научной недобросовестности и недостоверности? Что-то пока этого не заметно.

В этих условиях крайне важно определить для науки и образования такую роль, при которой они стали бы важнейшим ресурсом поддержания высокого образовательного и духовного уровня нашего населения, прежде всего, самой интеллигенции страны. Это должно стать важнейшим фактором укрепления нашего светского государства и обретенной независимости, казахстанского патриотизма.

Поэтому мы ни в коем случае не должны потерять ни академическую науку, ни вузовскую. Тем более, что наша вузовская, университетская наука, безусловно, требует своего дальнейшего совершенствования. То качество высшего образования, которое мы сейчас имеем, не должно нас устраивать.

В соответствии со Стратегией «Казахстан-2030», образование является одним из главных наших приоритетов. И наша задача заключается в том, чтобы модернизация и совершенствование всей этой системы от школы до докторантуры было постоянной заботой Правительства и общества.

Поэтому я настоятельно рекомендую ученым Академии наук и всем другим представителям науки и научно-технической сферы активно идти в вузы, школы, где ждут вас пытливые молодые люди. Поделитесь своими знаниями и опытом с вступающим в жизнь поколением.

XXI век, в который мы вступили, называют веком науки. Революционные изменения происходят в информационных технологиях, в микробиологии и биотехнологии, в космических исследованиях, в медицине, других отраслях научных знаний.

Уже становится очевидным, что наука и технологии в условиях глобальной экономики и глобального мира начинают диктовать правила игры.

И только страны с динамично развивающимся научно-технологическим комплексом могут сохранить свои ведущие позиции.

Эксперты отмечают, что уже сейчас в развитых странах завершился второй этап современной научно-технической революции, выразившийся в обеспечении стабильных темпов экономического роста, повышения конкурентоспособности ключевых отраслей за счет передовых технологий.

Начинающийся третий этап характеризуется тем, что эти страны активно включились в решение задач, связанных с глобализацией.

Например, Америка, Германия, Япония и некоторые другие страны уже провозгласили переход в новую фазу развития — создание экономики, основанной на знаниях, на инновационных идеях.

Для справки: по темпам роста прибылей и увеличения оборотного капитала фирмы, занятые разработкой и внедрением наукоемких, в частности, информационных технологий, на порядок обгоняют все металлургические, химические, автомобильные гиганты, которые совсем недавно занимали лидирующее положение.

Яркий пример — финская компания «Nokia» - крупнейшая компания, занимающая 12-е место в мире. Сама страна не имела серьезного потенциала в сфере телекоммуникационных НИОКР и развивалась на базе предприятия, производя-

щего автомобильные шины. Эта компания сформировала сильный эффективный менеджмент, аккумулировала капитал на внутренних и внешних рынках, приобрела филиалы телекоммуникационных отраслей Швеции, Великобритании и позже — США. Теперь рыночная стоимость компании составляет 197 млрд. и превышает ВВП всей Финляндии. Чем не пример для наших компаний?

Но вернемся к теме. Мы, в отличие от развитых стран, как и большинство постсоветских государств, пока еще находимся даже не в завершающей стадии второго этапа, а только приступили к обеспечению устойчивого экономического роста.

Но если мы не будем одновременно забегать вперед, уже сейчас закладывать базу для кардинального прорыва, то можем бесповоротно оказаться на позициях, на которых будем аутсайдерами в мировых цивилизационных процессах.

Завоевать себе достойное место мы можем в значительной мере только при достаточно высоком уровне развития национальной технологической базы, прикладной и фундаментальной науки, при обеспечении высокой квалификации научных и инженерных кадров.

Пока еще мы сохраняем возможность того, чтобы обеспечить такую парадигму развития.

Об этом должны думать все в нашем государстве — и власть, и общество, и, конечно же, сама наука.

Нет оснований сомневаться в том, что мы уже скоро наведем порядок в системе производственных отношений, экономике различных отраслей. Но нам не добиться тех результатов, к которым мы стремимся, если мы не освоим новые технологические процессы, современную и передовую технику, если сами не начнем их создавать, не будем иметь готовых к работе с нею инженеров, мастеров и рабочих.

Посмотрите сами, какие перекосы происходят в подготовке кадров, кого мы преимущественно готовим сейчас в вузах. Сплошь и рядом — юристы, различного рода международники, топ-менеджеры, банковские работники, специалисты по рекламе, дизайнеры и т.д.

А где же другие кадры, которые должны быть движущей силой нашей экономики, развития производства, создателями новых технологий?

Я имею в виду, в первую очередь, инженеров, конструкторов, специалистов среднего и высшего управленческого звена на производстве.

Все знают, что перспектива страны в сырьевом секторе. Это нефть, газ, металл, продовольствие. Там деньги, там будущее. Как же наша наука и образование разворачиваются в эту сторону? Да пока никак. Попутно замечу, что сырьевая направленность страны не является недостатком, а является даже преимуществом, которое мы должны хорошо использовать.

Необходим новый взгляд на эти вопросы. «Новое надобно созидать в поте лица, а старое само продолжает существовать и твердо держится на костылях привычки» — говорил А. Герцен.

Пришло время, когда мы должны всерьез и надолго комплексно взяться за науку и высшее образование. Мы должны поставить их на уровень стоящих перед обществом задач, создать систему, при которой настоящая наука будет востребована и будет воспроизводиться в нарастающих и адекватных масштабах, столь же ответственно будут подготавливаться необходимые стране кадры. Это дело всей системы высшего и специального образования в союзе с наукой.

Все эти годы мы были в постоянном поиске, в том числе и в поиске оптимальных форм управления научно-технической деятельностью.

Еще в 1992 году было образовано Министерство науки и новых технологий. Тогда же были сделаны первые шаги по переходу на программно-целевые методы планирования. Было проведено реформирование Национальной академии наук, создан ряд национальных научных центров, начата работа по интеграции науки и высшего образования.

В практику вошли госзаказы на научные исследования, создана конкурентная среда, образован Республиканский инновационный фонд.

Нет никаких ограничений для научных организаций и по формам собственности. Все это обеспечивается имеющейся на сегодня законодательной базой.

Но всего этого явно недостаточно, и необходимо идти дальше. В период кризиса нам было крайне важно обеспечить максимально скоординированную работу научной элиты и государственных институтов. В результате получился странный эффект: где-то ученые увлеклись администрированием, а где-то чиновники почувствовали себя учеными.

Наверное, отчасти поэтому, наша Академия наук, бесспорно являющаяся национальным достоянием, не смогла занять более достойное место в жизни страны в прошедшие сложные годы. Если давать более строгую оценку, то она оказалась слабо встроенной в дела государственного масштаба.

Как мне известно, за все эти годы на заседания Правительства не было практически внесено ни одного общественно и экономически значимого вопроса по инициативе Академии, хотя страна пережила целую эпоху в историческом масштабе.

Но еще не поздно все это поправить, взявшись самым энергичным образом за эту работу, задействовав данный резерв мощнейшего интеллектуального потенциала для новых прорывов в политике, экономике, культуре, науке и образовании нашей страны. Это требование выдвигает само время.

Одним из самых значимых процессов современного мирового развития стала глобализация. Оценки этого процесса, как вам известно, неоднозначны, а порой даже полярны, — от безудержного одобрения до полного отрицания.

Но уже сейчас можно вычленить несколько бесспорных моментов. Среди них основной — глобализация стала непреложным фактом нашей действительности и ни одной стране, даже выбравшей путь глубочайшего изоляционизма, не удастся избежать ее влияния.

Обоснован вывод о том, что в условиях глобализации развивающиеся страны подвергаются воздействию со стороны развитых стран, международных организаций и транснациональных объединений. Нередко интересы здесь не совпадают.

Становится реальностью трехполюсность мира. Аналитики сегодня выделяют в этом смысле своеобразную «триаду», в которую входят США, страны Евросоюза и Восточной Азии. В них сосредоточена львиная доля международного бизнеса, который и ориентирован сейчас на них. По некоторым оценкам именно на эти страны приходится 73% прямых иностранных инвестиций, 76% мировой торговли.

Неумолимая статистика свидетельствует, что разрыв между «развитыми» и «развивающимися» странами неуклонно растет. Если в начале XIX века уровень доходов этих стран различался примерно в 2 раза, а в середине XX века уже в 17–25 раз, то сейчас, в начале нового тысячелетия — уже в 60–70 раз.

Стоит заметить, это не означает напрямую, что глобализация является первопричиной разорения, изоляции или замедления роста развивающихся стран. Она лишь обнажает и обостряет существующие проблемы.

Глобализацию нельзя игнорировать и от нее нельзя отмахнуться. Самый верный путь, на мой взгляд, наоборот, принять этот процесс как вызов национальным экономикам и политическим системам развивающихся стран, к каковым относимся и мы.

В этих условиях, какие выбрать модели развития, какие принимать практические меры должна нам подсказать наша отечественная наука, у которой здесь, не занятое пока никем поле приложения сил.

Один из эффективных путей включения в процессы глобализации — это всемерное усиление интеграции на региональном уровне. Именно этот путь позволит результативно взаимодействовать региональному сообществу по всем параметрам, противостоять угрозам национальной безопасности.

Это также позволит эффективно развиваться, успешно участвовать в глобальной конкуренции, как за внешние рынки, так и формировать и защищать свои внутренние, обеспечивая самодостаточность региональных сообществ.

Примером позитивной регионализации является ЕС, выгодно отличающаяся от других экономических центров. Экономическое пространство ЕС самодостаточно. Здесь все страны обладают относительно унифицированными механизмами регулирования экономики и развитой системой поддержания социального мира. Они создали единую валюту.

В последнее время самой активной региональной группировкой вне Европы стало объединение стран Восточной Азии «АСЕАН+3». Для взаимной поддержки национальных валют выделяется от 50 до 100 млрд. долларов. Создается Азиатский валютный фонд с резервами в 1 трлн. долларов. Это намного больше, чем валютные резервы США или еврозоны.

Страны Америки, в стремлении найти новые источники для роста и нейтрализации негативного влияния глобализации, решили создать к 2005 году зону свободной торговли Америки, общий объем ВВП которой составит около 13 трлн. долларов, что выше одной третьей части мирового ВВП.

Все это я рассказываю вам, чтобы мы поняли, что в свете происходящего незавидны перспективы тех, кому не удастся примкнуть к одному из существующих объединений или создать свои региональные образования.

Вот почему так настойчиво и много лет я выступаю в поддержку Евразийского союза, особенно за тесную интеграцию стран нашего региона — Средней Азии и Казахстана.

На пути к любым интеграционным формированиям всегда существует целый ряд сложнейших проблем и противоречий, страны чаще видят друг в друге противников, нежели партнеров.

Тем не менее, опыт других регионов, в частности, Восточной Азии, показал, что препятствия, казавшиеся труднопреодолимыми еще 5 лет назад, сегодня успешно преодолены.

Считаю, что тесное сотрудничество в рамках Центральноазиатского экономического сообщества (ЦАЭС) стратегически выгодно всем нашим народам и странам, и мы обязаны преодолеть здесь все противоречия. То же самое относится и к ЕвразЭС.

Все это дает основание сделать главный вывод о том, что нам остро необходимо предпринять дальнейшие меры по интеграции в рамках ЦАЭС и ЕврАзЭС. Это императив, который сегодня для наших стран не имеет альтернативы.

И меня весьма удивляет то, что, несмотря на очевидную остроту данной проблемы, у нас нет научно обоснованных рекомендаций Академии наук, наши ученые до сих пор толком не включились в их разработку. Почему интеллигенция наших стран, ученые, аналитики не поднимают свой голос за сближение наших народов на основе нашей единой истории и культуры.

Казахстан готов к самой глубокой экономической интеграции со всеми нашими соседями на основе опыта других стран.

Далее. Не сомневаюсь, все вы анализируете ситуацию в развитии науки и технологий, которые становятся важнейшей составляющей в процессах мировой глобализации.

Давайте попробуем их для себя обобщить и в этой связи задать самим себе несколько вопросов, чтобы выяснить: как наша страна собирается ответить на вызовы времени.

Во-первых, сейчас многие развитые страны в качестве важнейшей составляющей своего экономического развития рассматривают увеличение капиталовложений в исследования и разработки, в расширение и повышение качества своего кадрового научно-технического потенциала.

Причем, главный упор делается на наукоемкие технологии и подготовку специалистов соответствующего профиля.

А как это поставлено у нас, готова ли наша система науки и образования к такому качественному рывку? Да и наше Правительство также?

Во-вторых, к признакам готовности к глобализации относится растущая мобильность научных и научно-технических кадров, их свободная миграция.

Ученые, специалисты и соискатели ученых степеней, число которых стремительно растет, перемещаются туда, где есть востребованность в них.

Востребованы ли наши кадры где-либо? И, с другой стороны, едут ли к нам учиться или работать иностранные кадры ученых и специалистов, есть ли у нас такие условия?

Важным признаком включения в процессы глобализации является рост числа добротных научных публикаций, которые подготовлены коллективами соавторов из разных стран. Такая интеграция сейчас характерна для всех континентов и для всех отраслей науки.

Насколько часто в таких разработках участвуют наши ученые и специалисты? Какова степень нашей интеграции в мировые процессы развития науки и технологий? Растет ли число патентов, получаемых нашими учеными и специалистами в мировых научных и технологических центрах?

Следующий признак. В мире расширяется практика международной кооперации промышленных фирм, компаний, концернов в области научно-технических изысканий.

Участвуем ли мы в таких изысканиях? Есть ли эта практика на поле важнейших и стратегически важных отраслей нашей экономики — например, в горно-металлургическом, нефтегазовом и нефтехимическом комплексах?

И, наконец, известно, что своеобразным индикатором глобализации является расширение международной торговли высокотехнологичной продукцией — вычислительная техника, компьютеры, фармацевтика, средства коммуникации и т.д.

Много ли у нас возможностей развить это направление? Можем ли мы поставить дело так, чтобы, может быть, в кооперации с нашими зарубежными партнерами начать движение в эту сторону?

Объективные ответы на эти вопросы нас не порадуют.

Все это не риторические вопросы. Но мы сегодня способны браться за них и решать. Если мы уже в ближайшем будущем не сможем положительно ответить хотя бы на часть из них, то это будет обозначать только одно — мы не вышли на достаточный уровень прогресса и не в состоянии еще претендовать на роль полноценных партнеров развитым странам в русле глобализации. Нам нужна четкая программа. Возможно — закон.

Тем более, ответить на эти вопросы важно сейчас, когда в развитии Казахстана уже наступил новый этап — этап посткризисного развития. И в него, наверное, не стоит входить со структурой управления наукой, сформированной в период кризиса.

Имеющийся опыт говорит о том, что нам, наверное, стоит более настойчиво и целеустремленно продолжить структурные изменения в управлении наукой страны.

И, пожалуй, начать необходимо с дальнейшей реформы академической науки.

При определении направлений реформы, я полагаю, мы должны двигаться по трем основным направлениям.

Первое. Надо признать, что Министерство образования и науки, вобравшее в себя все функции просвещения, среднего, специального и высшего образования, сельхозакадемии и академии наук, не совсем эффективно управляет наукой. И тому немало подтверждений.

Так, согласно закону «О науке», Национальной академии наук переданы большие полномочия по формированию и координации программ фундаментальных исследований, определению приоритетных направлений развития науки, научно-экспертному обеспечению научных исследований и так далее.

Но, как оказалось, практикуется дублирование этих функций. К экспертизе программ на стадиях их формирования и завершения искусственно притянута Высшая аттестационная комиссия, которая не имеет непосредственного отношения к фундаментальной науке в этой сфере.

При этом экспертиза программ со стороны ВАКа оплачивается Министерством из бюджетных средств.

В то же время экспертная работа ученых, привлекаемых Национальной академией наук для экспертизы, признается общественной нагрузкой и не оплачивается, что, на мой взгляд, совершенно безосновательно.

Считаю, что необходимо освободить науку от мелочной опеки и вмешательства разного рода чиновников. Для этого нужно четко на деле разграничить функции и полномочия центрального исполнительного органа и академической науки согласно Закону «О науке». Каждая структура должна профессионально и качественно выполнять свои обязанности, как это принято в мире.

В развитых странах научные исследования завершаются именно публикациями, а не отчетами для узкого круга чиновников. Государственные чиновники должны создавать условия для ученых в проведении их исследований и заниматься только администрированием бюджетных программ.

Они призваны также контролировать использование средств государства, направляемых на развитие тех отраслей науки, которые востребованы временем.

А само Правительство должно жестко требовать исполнения порученных науке заказов.

В этом смысле и звание академика, которым научная элита страны наделяет наиболее достойных ученых, также не должно вести к их чрезмерному влиянию на выбор направлений исследований институтами Министерства и их кадровую политику. Соответственно, Академия наук не должна обладать никакими исполнительными и распорядительными функциями.

Второе. Наряду с усилением роли естественных наук, мы должны уделить более пристальное внимание развитию гуманитарной академической сферы.

Нужно иметь в виду и то, что за прошедшее десятилетие возник целый ряд направлений, которые не существовали в нашей науке ранее.

И Академия должна стать главным экспертом по соответствующему профилю всех фундаментальных научных исследований, которые заказывает государство.

Экспертизу научных исследований, проводимую учеными Академии наук, следует признать государственной, оплачиваемой, окончательной и не подлежащей пересмотру. Лишь в случаях, когда она не сможет провести экспертизу ввиду отсутствия компетентных специалистов в данной области, уполномоченный орган может организовать государственную экспертизу, привлекая извне авторитетных специалистов.

В решении таких задач в развитых странах национальные академии наук принимают активное участие. Они обычно имеют статус общественных организаций, и это не мешает им вносить существенный вклад в развитие науки. Может быть, и нам пришло время самым пристальным образом изучить этот опыт и в соответствии с ним преобразовать и нашу Академию?

Преобразование ее в элитарное общественное объединение выдающихся ученых, как это принято во всех развитых странах, уверен, только прибавит общественного веса и авторитета, как ей самой, так всем ее членам.

Третье. И очень немаловажное, о чем мы неоднократно уже говорили. Качественно новые результаты в научной сфере может нам дать только интеграция академических институтов с вузами страны. Но не в вялотекущем режиме, как это происходит сейчас. Это, возможно, должно стать базой комплексного реконструирования академической и вузовской науки в соответствии с требованиями времени.

Различные формы, условно говоря, сращивания академических институтов, в первую очередь, с ведущими высшими учебными заведениями страны позволят нам решить сразу несколько задач.

С одной стороны, мы сможем более эффективно использовать немалый научно-технический потенциал высшей школы как для расширения фундаментальных исследований, так и для прикладной науки, для ее более прагматического продвижения в производственную сферу.

С другой, — это будет очевидная польза для повышения качества вузовского образования и, одновременно, это эффективный и наименее затратный путь решения проблемы молодежи в науке. А это, действительно, становится для нас большой проблемой.

К слову, о проблеме «омоложения» нашей науки. Просто омоложение — это не самоцель. Речь идет о том, чтобы в высокий научный круг страны вошли новые

силы, состоящие из признанных научным сообществом ученых, внесших достойный вклад в науку.

Динамика перемен требует от ученых, особенно от тех, кто руководит наукой, особых качеств, таких как гибкость в адаптации, острота восприятия и скорость реакции на изменения.

А это уже признаки определенного возраста. В науке использование этих качеств также является признаком мудрости.

Министерству нужно немедленно сдвинуть эту проблему с места.

Нужно, наверное, пересмотреть и структуру расходов на науку и образование, обратив особое внимание на современные, прорывные направления и отрасли, как в науке, так и в системе подготовки кадров.

М.В. Ломоносов говорил: «Ошибки замечать немного стоит: дать нечто лучшее - вот что приличествует достойному человеку».

Наверное, и каждый из вас вычленил и проанализировал для себя проблемы, стоящие перед наукой Казахстана, и найдет возможность принять участие в их разрешении.

Все сказанное мной требует серьезной проработки для принятия решения. Считаю целесообразным и поручаю Правительству создать немедленно после данной сессии специальную комиссию.

Она должна в трехмесячный срок глубоко проанализировать состояние дел в сфере науки страны, разработать и внести на рассмотрение Правительства предложения по совершенствованию всей системы нашей науки, включая и ее организацию. Отправной точкой для Комиссии должны стать материалы данной сессии. Эти предложения мы обсудим на следующей, не юбилейной, а рабочей сессии Академии наук.

Когда перед обществом встали новые серьезнейшие задачи, я думаю, что никто не останется равнодушным. Уверен, мы с вами примем решение в интересах страны и народа, ибо это и есть цель научных изысканий.

Құрметті қауым!

Неміс ойшылы Себастьян Брант айтқандай, «Дүниедегі бәрі де өткінші, бәрі де тез тозады, тек ғылым ғана мәңгілік, бәрінен де озады». Демек, барлық ілгерілеудің кілті ғылымда.

Мен Қазақстан ғылымының әлеуетіне, оның әлемдік өркениет кеңістігінен өзінің лайықты орнын табатынына сенемін, еліміздің экономикасын өркендетуге, рухани қазынасын молайтуға мол үлес қосатынына, халқымыздың игілігіне қызмет ететініне сенемін.

Баршаңызға зор шығармашылық табыстар тілеймін.

Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығының 10 жылдығына орай ТМД Мемлекет басшылары кеңесінің мерейтойлық отырысында сөйлеген сөзі

Ресей Федерациясы, Мәскеу қаласы, 2001 жылдың 30 қарашасы

Уважаемые главы государств!

От имени казахстанцев и себя лично приветствую вас на этом юбилейном саммите Содружества и поздравляю со знаменательным юбилеем!

Пользуясь возможностью, хотел бы искренне поблагодарить Президента Российской Федерации за теплый прием и радушие. Надеюсь, что сегодняшняя встреча будет конструктивной и плодотворной. Пусть добрые отношения, присущие нашим странам и народам, послужат основой обмена мнениями по вопросам, поднимаемым сегодня.

Как вы помните, 21 декабря 1991 года после распада СССР на встрече в Алма-Ате руководители 11 бывших советских республик приняли решение о создании Содружества Независимых Государств. Формирование СНГ явилось отражением объективных общемировых закономерностей развития, понимания общности судеб наших государств и путей дальнейшего развития. Я и сейчас считаю, что СНГ — это не просто временный наполнитель вакуума, образовавшийся после распада СССР. Целью Содружества было создание прочного объединения, устремленного в будущее, способного решить те политические, экономические и социальные задачи, с которыми не справился Советский Союз.

Казахстан всегда поддерживал и инициировал предложения, направленные на интеграцию постсоветского пространства и всемерное укрепление СНГ, будь то вопросы создания системы коллективной безопасности, единого экономического пространства, таможенного объединения или свободного движения капиталов и рабочей силы. Мы уверены, что интеграция должна основываться на равенстве, добровольности и прагматичном интересе. Только в этом случае наша геополитическая общность может стать реальным фактором мировой экономики и политики. Конечно, будущее не представлялось нам безоблачным, но давало простор для планов и надежд.

Размышляя о совместном пройденном пути в рамках СНГ, убеждаешься, насколько он был сложен, труден и вместе с тем полезен для всех стран Содружества. Во многих случаях приходилось начинать не просто с нуля, а с минуса — при разрыве экономических связей. Но трудности начального периода, связанные со становлением независимых государств, формированием основ экономического и политического суверенитета, в основном преодолены. И, в первую очередь, благодаря совместным усилиям. Нам удалось не только избежать размежевания бывшего СССР на обособленные блоки, но и взаимно признать независимость новых государств.

Вместе с тем, к сожалению, на сегодняшний день страны Содружества еще не достигли того уровня сотрудничества и интеграции, к которому стремились. Мы не создали эффективный механизм взаимной поддержки и кооперации в сфере экономики. Деятельность СНГ оказалась направленной на преодоление негативных

последствий распада. Но жизнеспособность любого объединения определяется, прежде всего, его позитивной составляющей. В ней должны сконцентрироваться глубоко осознанные долгосрочные приоритеты развития. К сожалению, отрицательно сказалась политическая нестабильность в некоторых странах СНГ, а также неспособность Содружества, будучи механизмом многостороннего взаимодействия, конструктивно разрешать конфликтные ситуации. Но в целом позитивный потенциал Содружества далеко не исчерпан. И это не только мое мнение.

Думаю, настала пора наметить дальнейшие шаги, способные содействовать преобразованию Содружества в более эффективное межгосударственное объединение. Первоочередные меры — интенсификация деятельности СНГ, его коллективных органов, повышение дееспособности и эффективности отраслевых советов, комитетов и комиссий, наделение их правом самостоятельного рассмотрения вопросов и принятия соответствующих решений. Говоря о перспективах СНГ в целом, хочу отметить, что позитивное развитие интеграционных процессов возможно только при активной политике каждого государства СНГ, при стремлении искать и находить общие пути решения жизненно важных проблем каждой из наших стран, если лидеры государств СНГ будут едины в своих воззрениях и прогностических взглядах на будущее Содружества. Я убежден, что именно на этих принципах мы, все вместе, сможем успешно их разрешить. Поэтому, говоря о реформировании СНГ, следовало бы определиться и в том, какой смысл каждый из нас вкладывает в понятие Содружества. Каким будет СНГ в среднесрочной и долгосрочной перспективе? Какие приоритеты должны быть определяющими в нашей деятельности?

Если рассматривать ситуацию в конкретном, практическом ключе, то, на мой взгляд, будущее СНГ зависит от того, насколько успешно будут решены три основные задачи.

Первая — политическая. Речь идет о превращении СНГ в эффективный механизм многостороннего сотрудничества, разрешения политических проблем, в том числе споров и конфликтов. Действительно, могут ли эти государства по-настоящему верить в необходимость СНГ, если эта организация не в состоянии помочь им в решении конкретных проблем?

Вторая задача - экономическая. СНГ станет прочным союзом лишь тогда, когда будет создана эффективная интеграционная система, выгодная всем. Назовите ее «зоной свободной торговли», «единым экономическим пространством» или «общим рынком» — суть от этого не меняется. Важно, чтобы такая система, основанная на общности экономик стран Содружества, их взаимодополняемости и взаимном протекционизме, позволяла удерживать позиции на собственном рынке, аккумулировать и объединять необходимые для развития ресурсы.

Третья задача — выбор стратегии. Нынешняя модель не отражает складывающихся в СНГ реалий. Проблема обусловлена тем, что по прошествии 10 лет страны СНГ стали резко отличаться друг от друга как темпами развития экономических и политических систем, так и внешнеполитическими приоритетами. Поэтому сегодня, по сути, надо вести речь о новой концепции Содружества. Нужно формировать такую систему взаимоотношений, которая гарантированно обеспечит стабильность, безопасность и суверенное развитие наших государств, наметить путь, открывающий перспективу подъема экономики и будущего процветания государств и народов СНГ.

Уважаемые коллеги!

Сегодня особенно важно обсудить проблемы коллективной безопасности, дальнейшего расползания терроризма, экстремизма и сепаратизма. Я думаю, вы согласитесь, что с распадом блокового противостояния мир не стал стабильнее. Угрозы безопасности трансформировавшись приобрели более сложный и острый характер. И с этой точки зрения ни одно из государств СНГ не застраховано от опасностей. Примеры у всех на виду.

Сегодня перед нами встают задачи по обеспечению безопасности, суверенитета, нерушимости границ и противостоянию современным вызовам и угрозам только совместными усилиями. В определенной степени пробел был восполнен подписанием Договора о коллективной безопасности в мае 1992 года в Ташкенте. Если на начальном этапе своего развития Договор носил малоконкретный характер, то сегодня, после его адаптации и наполнения конкретными решениями, является реальным механизмом поддержания безопасности и противостояния возможным угрозам. Казахстан считает важным участие в данном Договоре и поддерживает углубление взаимодействия и сотрудничества в рамках ДКБ.

Хочу кратко сказать о политике Казахстана, направленной на укрепление международной стабильности. Мы остаемся приверженцами многовекторной внешней политики, суть которой — в становлении равноправных и взаимовыгодных отношений с ближними и дальними соседями.

Мы стремимся интегрироваться в мировое сообщество и мировую экономику в качестве равноправного партнера.

Как вы знаете, Казахстан является инициатором создания континентальной системы безопасности, выдвинув идею созыва Совещания по взаимодействию и мерам доверия в Азии. Эта идея в процессе реализации встречает все большую поддержку. Казахстан является также активным участником «шанхайского процесса», содействующего укреплению военно-политического доверия в огромном регионе. К сожалению, механизмы СНГ до определенной поры не рассматривались в качестве орудия борьбы с терроризмом, экстремизмом, сепаратизмом и наркотиками. Поэтому, весьма позитивно, что в рамках Содружества был создан Анти-террористический центр, и это решение стало одним из важнейших совместных документов в сфере безопасности. Но работа по организации его деятельности еще не завершилась. Нельзя допустить, чтобы Центр превратился в очередной фиктивный межгосударственный орган. Необходимо предоставить Центру определенный уровень самостоятельности в принятии решений. Надо нацелить его на реализацию Программы по борьбе с международным терроризмом на период до 2003 года, на укрепление сотрудничества с другими международными организациями и институтами в сфере борьбы с терроризмом и экстремизмом. Необходим и четкий механизм координации, взаимных консультаций и принятия решений оперативного характера.

Казахстан, со своей стороны, всегда готов оказывать любое возможное содействие борьбе с международным терроризмом и экстремизмом. В целом мы уверены, что СНГ может и должен играть важную роль как фактор стабильности и безопасности на евразийском пространстве.

«100 жылға татитын 10 жыл» атты Қазақстан Республикасы тәуелсіздігінің 10 жылдығына арналған салтанатты жиналыста сөйлеген сөзі

Астана қаласы, 2001 жылдың 16 желтоқсаны

Дорогие казахстанцы!

Дорогие друзья!

Уважаемые гости!

Сегодняшний день занимает особое место в истории страны, судьбе народа. 10 лет назад появилась независимая Республика Казахстан. Действительно, это была наша мечта, это было наше стремление.

Все эти годы мы помнили, что эту дорогу начали прокладывать наши великие предки более полутора тысяч лет назад, создавшие тюркские каганаты, а позже Кыпчакскую конфедерацию и Казахское ханство.

Сегодня, по моему мнению, каждый образованный человек не может не задать себе вопрос не о том, что дала мне независимость, но о том, что дала независимость нам, моей стране, чего мы достигли за это время.

Хочу искренне признаться с этой трибуны: такие же вопросы преследуют меня каждый день, они — дорогой собеседник каждого дня и ночи, они — критик, который беспристрастно оценивает каждый мой шаг, каждую мою мысль.

В древних надписях Культегинской стелы есть такие слова: «Сделал страну единой, врагов миролюбивыми». Мне кажется, что эти слова, выгравированные более 10 тысяч лет назад, имеют прямую связь с теми событиями, которые мы переживаем сегодня. Таким образом, в первую очередь мы должны открыто задать себе важные вопросы о том, смогли ли мы за годы независимости подняться на такую же высоту? Смогли ли мы достичь всесторонней свободы? Смогли ли мы окончательно избавиться от чувства зависимости, от ставшего привычным наследия тоталитаризма, инертности и равнодушия, которые несколько веков насаждались в умы многих поколений? Ясно одно: за эти годы, без сомнения, мы прошли путь, равный нескольким десятилетиям. Мы достигли высоты, где можно, расправив плечи, свободно дышать. Без сомнения, мы смогли избавиться от устаревших стереотипов поведения, неправильных понятий, окутывавших плотной завесой наше сознание.

Человек всегда живет вчерашним, настоящим и будущим. Настоящее быстро проходит, превращаясь во вчерашнее, прошлое. Значит, мы всю жизнь живем, только стремясь в будущее.

Дорогие казахстанцы!

Дорогие соратники и уважаемые гости!

Сегодня вся наша страна, соотечественники и друзья за рубежом празднуют 10-летие независимости Казахстана.

Для меня этот день — самый главный в жизни, а это выступление — самое ответственное с того момента, когда я объявил казахстанскому народу о том, что наша страна стала независимой.

И, как избранный народом глава государства, первый Президент Казахстана, я должен ответить на, казалось бы, простые, но на самом деле очень сложные вопросы.

Что такое независимость, что она нам дала? Какими мы стали?

Что нам нужно сохранить и от чего следует избавиться? Наконец, что нас ждет впереди?

Вопросы эти сложны потому, что ответы на них должны быть обращены как к каждому из нас, так и ко всем вместе — народу, объединенному общей судьбой, гражданам Казахстана. Страны, которую строим своими руками. Страны, с которой связано наше будущее.

Сегодня мы, наконец, осознали разницу между страной, которая называлась СССР, и системой, которая ею управляла.

И с высоты прошедших лет мы понимаем различие между распадом страны и ликвидацией этой системы.

Но, отрицая тоталитарное, закрытое общество, мы стали гораздо глубже осознавать и опасности, которые несут экстремизм, рыночный радикализм, другие угрозы стабильности нашего общества.

Мы живем в многонациональном государстве. В нем — труд многих поколений казахстанцев, душа и судьба всех народов нашей страны.

Мы добились независимости. Мы сообща построили новую страну. Мы выстрадали нашу независимость. Мы глубоко осознали ее суть.

Поэтому сегодня — наша общая радость, наша общая победа!

Поздравляю вас, мои дорогие сограждане, с этим светлым праздником!

Дорогие казахстанцы!

10 лет назад мы получили осколок агонизирующей экономики, но даже его надо было осваивать и изучать, поскольку республика раньше большей частью своего потенциала не управляла.

Мы получили железные, автомобильные дороги, энергосистемы, трубопроводы, которые по своим параметрам не отвечали интересам нового Казахстана.

Мы получили массу предприятий и оборудования, которые даже близко не соответствовали мировым стандартам.

Мы получили экстенсивное сельское хозяйство с огромным количеством неблагополучных аулов и сел.

У нового государства не было Конституции, своих атрибутов и символов.

Все законодательство было настроенным на другую идеологию, другую страну и другие цели.

Но самый острый в те годы дефицит — люди, знающие, что делать в новых условиях. Все понимали, что по-старому жить нельзя, но плохо представляли, чего хотим, что и как делать.

Все приходилось начинать практически с нуля, но надо было выбрать главное направление. И в первую очередь — достичь реального суверенитета, добиться признания нашей страны внешним миром.

Казахстан первым на планете добровольно отказался от ядерного оружия. Это, без преувеличения, является беспрецедентным вкладом в формирование системы глобальной безопасности, в дело мира на Земле.

Одновременно это и решающий вклад в обеспечение нашей безопасности.

При этом мы добились, что все официально признанные ядерные державы мира предоставили Казахстану совместные и всеобъемлющие гарантии безопасности.

За эти годы Казахстан полностью урегулировал вопросы границы с КНР, Туркменистаном, Узбекистаном и Кыргызстаном. Это факт огромной исторической важности. Завершено то, что тянулось столетиями и о чем могли только мечтать наши великие предки. В ближайшее время будут решены все пограничные вопросы с Россией.

Меры, принятые в рамках «Шанхайской пятерки», заложили основы политики доверия, партнерства и стабильности на огромном географическом пространстве.

Это также факты огромной исторической важности. Потому что страна может эффективно развиваться лишь при условии полной уверенности в своей безопасности.

7 мая 1992 года моим Указом были созданы Вооруженные Силы Республики Казахстан. Здесь мы начинали тоже практически «с чистого листа»: оставшиеся 40–45% от штатного расписания офицеров; отсутствие единой системы управления войсками; забытые устаревшей техникой склады; нелетающие ввиду отсутствия опытных летчиков и топлива самолеты; дезорганизованная система противовоздушной обороны.

За 1992–1998 годы мы перестроили Вооруженные Силы, а с 1999 года начали их кардинальную реформу.

Все эти годы я практически ежедневно занимался вопросами военного строительства и должен сказать, что наши офицеры и генералы с честью выдержали выпавшие на их долю трудности и испытания переходного периода, обеспечивают обороноспособность страны.

В первые годы независимости — годы бескрайней свободы, которой далеко не все умели пользоваться разумно, — исключительно важно было не допустить межгосударственных конфликтов, взлета националистических настроений, нападков одних групп общества на другие. При этом надо было научиться принимать самостоятельные решения внутри страны в условиях независимости.

Переходя к основам демократии, мы порой видели в ней идола, которому надо поклоняться, а не инструмент, которым надо научиться пользоваться.

Было стремление слепо копировать опыт зарубежных стран без учета наших особенностей. Все это вело к сбоям, которые ощущало все общество. Но мы всегда четко различали опасность, осознавали свою ответственность, и это позволило нам выстоять.

И мы создали независимое государство. В таком виде и на такой территории — впервые в нашей истории. Это непреложный факт нашего времени!

Мы конституционно запретили цензуру, провозгласили свободу слова. Мы сформировали открытое плюралистическое общество. Никто из побывавших в нашей стране тысяч журналистов зарубежных стран не встретил никаких препятствий в своей профессиональной деятельности. Им со стороны были хорошо видны наши «плюсы» и «минусы». Но не раз, делаясь со мною своими впечатлениями о нашей стране, журналисты самых известных мировых средств массовой информации отмечали открытость наших людей, которая редко встречается во многих странах мира, в том числе самых развитых.

Одновременно нам приходилось принципиально менять сами основы экономических отношений.

Экономика, не получая правильных решений, впадала в глубокий кризис. Бушевала инфляция. Торговлю парализовала несовершенная банковская система, платежные поручения не исполнялись месяцами.

Нисколько не драматизируя ситуацию, скажу вам сегодня прямо, что в начале 1990-х годов мы стояли у края пропасти. За 1990–1994 годы в Казахстане объем производства промышленной продукции сократился наполовину. В сельском хозяйстве спад составил почти треть, транспортные перевозки вообще упали на две трети. Остановились промышленные гиганты, свирепствовала безработица, началась массовая экономическая миграция. Государство не справлялось с управлением собственными предприятиями, они продолжали работать на склад, а не на продажу продукции.

Из-за безграмотности тогдашних «красных директоров» реальный сектор обрастал долгами.

Деньги от продажи оборотных средств и продукции оседали за рубежом или прикарманивались. Поэтому сегодня этих директоров мы нигде не видим. На всех участках катастрофически не хватало средств. Невыплаты пенсий, пособий и зарплат стали приобретать хронический характер. Повсеместно распространились натуроплата и бартер. В стране, как во времена войны и разрухи, появилась реальная угроза голода и холода. Жизнь диктовала необходимость решительных, системных, крайне энергичных, быстрых изменений в экономике.

Без сильной вертикали исполнительной власти сделать это было бы невозможно. Требовались новые люди, новая экономическая стратегия. Нужно было убрать все барьеры на пути ее реализации.

Мы приняли Конституцию, в которой утвердили новые принципы построения власти, защитили основные права граждан. И наши главные успехи достигнуты благодаря Конституции, принятой всенародно в 1995 году.

Пользуясь полномочиями Президента, в межконституционный период я выпустил в 1995 году более 140 указов, имеющих силу закона, что позволило осуществить решительные, принципиальные и быстрые изменения, предопределившие ту скорость реформ, которой мы гордимся и сегодня.

Страна получила рыночные, соответствующие мировым стандартам законы, заставившие повернуть экономику в совершенно иное русло. Кардинально изменились наши банки. Были выстроены принципиально новые бюджетная и налоговая системы, либерализованы цены и торговля. В 1993 году мы ввели собственную национальную валюту, что позволило проводить самостоятельную макроэкономическую политику. За короткое время с 1992 по 2000 годы были разработаны и утверждены Указами Президента 4 программы реформ в экономике и глубокой ее приватизации.

Последовательное осуществление намеченных программ привело экономику к глубоким структурным изменениям. Все эти годы активно внедрялись и поддерживались частная собственность, предпринимательство, малый бизнес.

Колхозно-совхозная система, отторгавшая рыночные преобразования, окончательно отошла в прошлое. Тысячи средних и крупных предприятий были проданы или переданы в управление в частные руки, сменился менеджмент. В органы власти смело вводились молодые и образованные, свободные от догм старой системы, мыслящие по-новому люди. Экономика страны начала развиваться, постепенно

стала улучшаться и жизнь наших граждан. Произошла решительная и беспощадная очистка экономики и нашей жизни от рецидивов тоталитарной системы. Но главная революция в то время произошла именно в сознании казахстанцев, — мы все окончательно убедились, что отныне сами отвечаем за свои судьбы, семьи, за свое благосостояние.

Экономика и государство стали приходить в порядок. Как от тяжелого сна, люди отходили от прошлого, пробуждались к новой жизни.

И, тем не менее, времени на передышку не было. Необходимо было наверстывать упущенное. Страна нуждалась в стратегически важных и долгосрочных решениях.

И мы сами, и внешний мир должны были понять, куда устремлен Казахстан, к каким целям и в каком направлении он собирается двигаться. Нужен был своего рода «сигнал», точный и твердый, — всем, особенно нашей молодежи, которая вступала в сознательную жизнь и не имела ориентиров.

С 1997 года мы стали действовать в соответствии с долгосрочной Стратегией развития до 2030 года, в которой ответили на все эти вопросы.

Это документ концептуального стратегического и тактического характера, где четко обозначены наши приоритеты, пути и методы их достижения.

Мировые и внутренние проблемы, конечно, будут вносить в жизнь свои коррективы. Но основной рецепт ясен: рост экономики невозможен без становления разумно регулируемого открытого рынка, благоприятного климата для внешних и внутренних инвестиций.

Мы объявили о своем миролюбии, отсутствии к кому-либо каких бы то ни было претензий всей планете. Но мы сказали и о своей готовности при наступлении внешних угроз отстоять наш общий дом, нашу землю.

Мы подтвердили, что самым дорогим для нас является мир и согласие, спокойствие в нашей стране, объединение всех и каждого во имя общих целей. Мы провозгласили свои экономические и социальные приоритеты — они просты и понятны казахстанцам и всему миру.

Наконец, мы определили социальную направленность будущего государства и пути его совершенствования в интересах народа.

Намеченная стратегия все эти годы уверенно воплощается в жизнь.

В предельно сжатые сроки мы подняли новую столицу — Астану. Она стала крупным региональным центром притяжения, остро необходимым стране; центром «обкатки» современных технологий и инфраструктуры; локомотивом роста экономики; мощным импульсом развития отечественной стройиндустрии в условиях сильной конкуренции со стороны иностранных компаний; оживления в сфере развития автодорог и в целом транспортной отрасли.

Развитие столицы стало сильнейшим стимулом усиления межобластных связей и открытия новых рынков. Полностью обновился государственный аппарат. Новый дух энергии и созидания обогатил огромный, стратегически важный регион нашей огромной страны. Здесь созданы исключительные условия для развития искусства, науки, образования. Произошло животворное взаимопроникновение культур и духа разных народов нашей страны. В столице формируется современная городская архитектурно-бытовая культура. Она становится примером для всех регионов страны. Они по образцу г. Астаны приступили к долгожданной реконструкции

городов. Мы это с вами сделали! Несмотря на многочисленных скептиков. Несмотря на мировой финансовый кризис. Это лучшая иллюстрация наших способностей, возможностей, энергии, желания и нашего упорства. Весь мир, а главное — себя самих мы убедили в том, что в любых условиях мы готовы к переменам и способны их осуществлять.

Начиная с 1998 года, мы приступили к долгосрочным реформам в пенсионной системе, государственной службе, правосудии, образовании, здравоохранении. Серьезные изменения произошли и на селе.

Стратегия заработала во всех направлениях. Но судьба приготовила нам новые испытания — удар мирового финансового кризиса 1997–1998 годов. Страна в очередной раз столкнулась с угрозой остановки заводов, массовой безработицы, острейшего бюджетного кризиса, невыплаты пенсий и заработных плат.

Нам пришлось отложить многое из намеченного, мы потеряли темп, снова снизился жизненный уровень. Но в экономике не было допущено обвала, она доказала свою прочность.

Уроки кризиса подтолкнули нас к дальнейшим быстрым реформам, потребовав изменить подход к бюджетным расходам, к режиму экономии. Но главное — мы осознали цену денег и стратегическую важность резервов, а они у страны были накоплены.

Кризисы приходят и уходят. Несмотря на все беды, они в конечном итоге способствуют оздоровлению экономики на застоявшихся участках, а главное — мобилизации воли, собранности и организованности людей. В последние 3 года появилась устойчивость экономики, ожили и заработали наши заводы, пришло в себя село, начали хорошеть города и районные центры, страна вошла в фазу экономического роста.

Почему я говорю об этом сегодня с уверенностью?

Как показывает мировой опыт (Япония, Китай), устойчивый рост экономики страны начинается при достижении нормы накопления не ниже 15%. Казахстан в этом году выходит на уровень почти 25% накоплений к валовому национальному доходу. В 2001 году объем выданных банками кредитов составил 460 млрд. тенге (более 3 млрд. долларов). Ставка рефинансирования Национального банка снизилась от 340% в августе 1994 года до 9% в этом году.

Хочу отметить, что реальный рост ВВП за последние 5 лет в Казахстане достиг уровня 26%. К примеру, в Венгрии он составил 26,2%, в Польше — 24,4%. За этот же период инфляция составила в нашей стране 52,1%, а в Польше — 49%, в Венгрии — 70%.

Инфляция в этом году составит у нас менее 7% против 3061% в 1992 году.

Эти 2 макроэкономических показателя в сравнении даже не с СНГ, а с восточноевропейскими странами, характеризуют Казахстан далеко не с худшей стороны.

Благодаря такому росту экономики страна начала ежегодно повышать размеры пенсий и заработной платы своим гражданам.

Огромную роль в нашей экономике сыграли прямые иностранные инвестиции. С 1993 по 2000 годы Казахстан привлек их на сумму 14,7 млрд. долларов, что составляет почти треть от иностранных инвестиций в страны СНГ и около 80% — в государства Центральной Азии.

И, если кто-то считает, что в Казахстан пришли инвестиции только из-за огромных природных ресурсов, то он сильно ошибается.

Частные инвесторы будут вкладывать деньги в страну, если видят высокую доходность и низкие риски. После близкого знакомства они задают простые вопросы. Как вывозить продукцию и прибыль?

Какие у вас тарифы, налоги, льготы, затраты? Гарантируете ли вы стабильность в стране и в законах?

Да, иностранный инвестор прагматичен, даже жесток, потому что он живет за счет прибыли, и вложит свои средства только туда, где ее получит. Он должен поверить тому, с кем договаривается. И нам поверили.

В последние годы мы приступили к крупному строительству и модернизации многих производственных сфер. Укоренилось чувство личной ответственности за себя и свои семьи, люди почувствовали себя собственниками имущества и своей продукции, что очень важно, особенно на селе.

Развитие малого бизнеса, а сегодня действует 400 тысяч субъектов малого предпринимательства, где занято 1,6 млн. человек, — еще одно подтверждение правильности проводимых реформ.

Доля малых предприятий в валовом внутреннем продукте в стране выросла практически с мизера до 18%.

Впервые в нашей новейшей истории мы говорим о стабильной, нормальной и предсказуемой жизни не как о цели или перспективе, а как о свершившемся факте, времени оправдавшихся надежд.

Все, чем мы сегодня гордимся, — свобода, открытость, либеральная политика и экономика, — достигнуто в стране, которая на протяжении столетий и десятилетий не знала демократии, где любое свободомыслие жестоко подавлялось, а о частной собственности даже не приходилось говорить.

Достигнуто в такое время, когда еще во многих странах нарушаются элементарные права человека, миллиарды людей живут в голоде и нищете, необразованности, а демократия еще даже не пустила первые ростки.

Достигнуто в такой международной обстановке, которая делает уже как будто «привычными» сообщения о новых убийствах, терактах, новых войнах, новых жертвах.

Все это заставляет нас глубоко задуматься. У нас с вами в руках судьба одной из самых многонациональных и многоконфессиональных стран мира.

Мы должны сделать все, чтобы осознание этого стало не помехой, а внутренним импульсом на пути нашего развития, тем более что сама судьба дает нам шанс извлечь пользу из этого многообразия.

Ведь есть еще немало сил, которые пытаются, и будут пытаться разрушить саму ткань нашего общества. Если мы прошли этот 10-летний путь становления в согласии, это далеко не означает, что весь мир и мы сами преодолели рецидивы тоталитаризма и реакции. Происходящее сегодня на планете заставляет всех нас задуматься о том, насколько мы защищены, насколько обеспечена наша безопасность.

Вечной бедой всего мира остается расовое, религиозное, национальное и социальное размежевание людей. Здесь скрываются основные источники экстремизма и конфликтов. Предубеждения, разобщенность наций, неуважение к человеку, замаскированное религиозными, политическими или социальными причинами, превращают в пытку жизнь миллионов людей в разных странах мира. Мы обязаны всеми имеющимися возможностями государства, каждого гражданина нашей

многонациональной Родины сохранить дружбу, доверие, согласие и стабильность в нашем общем доме — Республике Казахстан. И не позволить никому нарушить это наше золотое достояние.

Дорогие соотечественники!

Мы сильно изменились за эти годы. Пройденное время обострило в нас жажду справедливости, мы стали требовательными к себе и к другим, мы стали требовательны к власти и самой жизни.

Ведь 10-летний юбилей — не привал на нашем пути, а время осмысления пройденного и определения задач.

Нас начинают охватывать смешанные чувства гордости и разочарования, уверенности и тревоги, возбуждения и усталости.

Хотя наши успехи налицо, недостатков у нас еще немало. Мы убеждаемся, что перед страной встают новые, но на самом деле хорошо забытые старые проблемы.

Мы видим, что надо окончательно преодолеть непрофессионализм, себялюбие чиновников, их безответственность и безразличие к нуждам людей.

Надо избавиться от взаимопереплетения власти и бизнеса.

Надо учиться культуре демократии и свободе слова, не злоупотреблять этими важными понятиями, беречь лицо нашей молодой демократии.

Надо учиться организовывать производство, поднимать производительность труда, внедрять новые технологии, повышать качество работы и продукции, стараться быть конкурентоспособными и выходить на внешние рынки.

В то же время мы должны осознать реальную обстановку гораздо глубже. Мировая экономическая мысль в последние годы все больше приходит к выводу о том, что «чистого капитализма», как и «чисто рыночной экономики» нет.

И мы должны глубоко осознать роль и место государства в новой эре, эпохе глобализации, научно-технической революции, перестройки миропорядка.

История вновь ставит нас перед трудным выбором. Но в то же время дает уникальный шанс не стремиться к тому, что многие уже готовятся изменять, а сразу оказаться в нужном «времени и месте» общественных отношений.

Дорогие соотечественники!

Я не могу не сказать о том, что впереди у нас еще немало трудностей, новых испытаний и проблем — такова жизнь. Нас ждет нелегкий процесс внутреннего очищения и крупных перемен.

Если мы не найдем правильных решений, а многим государствам и народам этого не удалось, мы останемся на обочине мирового развития.

Поэтому давайте действовать!

Для страны с переходной экономикой существует 2 сценария будущего.

Консервация сложившихся пропорций в экономике, ее неуклонное превращение в дезинтегрированную и контролируемую извне сырьевую периферию мирового рынка. Быстрое восстановление и развитие своего научно-технического потенциала на основе самых современных и эффективных технологий, рост производства и инвестиций.

Мы выбираем второй путь — формирования казахстанской модели экономики, которая будет обладать потенциалом долгосрочного динамичного роста, конкурен-

тоспособностью и эффективностью, позволит решать задачи повышения уровня жизни наших граждан, сохраняя целостность и безопасность страны.

Правительство должно быть способно решать эти задачи. Законодательная база реформ создана, основную часть преобразований мы осуществили. Сегодня нужны люди для практических дел.

Мы добьемся того, чтобы в органах власти работали профессионально подготовленные, порядочные и справедливые люди, живущие интересами только народа и государства.

Будут осуществлены коренные изменения в кадровой политике, подготовке будущих управленцев. Мы выработаем новый Кодекс этики государственных служащих.

Казахстан пойдет и дальше по пути демократизации. Никаких сомнений в этом не должно возникать. Строить либеральную экономику с одной стороны и закрытое общество — с другой, не удавалось, в общем-то, никому.

Проблема заключается в том, как понимаются процессы демократизации, а не в их сроках и формах.

Есть азбучные истины, которые каждый раз «успешно» забываются. У реальной демократии есть несколько фундаментальных основ — наличие развитого среднего класса, законодательной базы, реального гражданского общества, политической культуры населения, исторических традиций и соответствующего геополитического окружения.

Без учета этого любые формальные процессы ведут не к демократии, а к охлократии, то есть, попросту говоря, к вседозволенности и анархии, и, как следствие — к столкновениям и распаду.

Так случилось в начале прошлого века с царизмом в России, так случилось с Советским Союзом в 1991 году. Давайте не будем забывать эти исторические уроки.

Все эти годы мы реально создавали основы демократического общества. Средний класс из абстракции стал реальностью. Законы страны полностью изменили механизм регулирования общественных отношений. Население и политические элиты многократно прошли сквозь горнила выборов. Многие стереотипы тоталитаризма разрушены. Создан надежный пояс добрососедских отношений.

Кто это осуществил, вопрос, по-моему, не основной. Главное — в том, что мы сделали все ради создания открытого и в экономическом, и в политическом отношении общества.

Но надо двигаться дальше. Нам необходимо новое, отвечающее времени, содержание и устройство ветвей власти и их баланс.

Мы будем стремиться к разумной децентрализации экономики, созданию взвешенной системы местного самоуправления, но прежде законодательно определим четкое распределение государственных функций по всем уровням, пересмотрим межбюджетные отношения.

Как показывает уже накопленный опыт, не решив эти вопросы, мы рискуем здоровую идею выборов низвести до дорогостоящего для страны политического «шоу» в ущерб демократическим преобразованиям.

Судебная система должна избавиться от пороков прошлого и настоящего, служить делу защиты прав людей бескорыстно и честно, помнить, что именно на этих условиях судьи наняты на работу народом, а не наоборот.

Для излечения искривленных участков нашей жизни, расчистки пространства для здоровых сил народа, мы прибегнем к мерам принуждения со стороны государства, если наша бизнес-элита, государственный аппарат, наконец, не поймут, что сейчас тем, кто находится во власти, надо защищать народные и государственные, а не групповые или личные интересы, не путать государственные и личные карманы.

Нам предстоит серьезно изменить всю государственную контрольно-инспекционную систему, включая финансовый контроль.

Пройдет немного времени, и Казахстан войдет в число ведущих нефтедобывающих государств планеты. Но надо помнить, что нефть и другие природные ресурсы — это не результаты нашего труда. Они нам ниспосланы Природой.

Эти ресурсы рано или поздно иссякнут. Возможно, будут найдены новые источники энергии. На нас лежит высокая ответственность перед потомками, будущим страны. Поэтому ресурсы будут не разбазариваться, а накапливаться, превращаться в передовые знания, новые заводы и технологии.

Каждый, кто способен работать, должен сам своим трудом добывать себе на хлеб, обеспечивать семью, копить на старость. Государство создаст для этого все законные условия и будет поддерживать тех, кто хочет трудиться и умеет это делать.

Мы проявим жесткость и разум, чтобы максимально улучшить здоровье народа, снизить темпы распространения наркотиков и инфекционных заболеваний. Но, решая эти важные и неотложные для нашей страны проблемы, мы не должны упускать из виду решение важных общих долгосрочных задач.

Пришло время серьезного изменения структуры производства. Приоритетом должны пользоваться те отрасли, в которых мы традиционно имеем преимущество перед другими странами мира — нефтегазовый и горно-металлургический комплексы, сельское хозяйство.

Что нам надо делать?

Необходимо усилить внимание вопросам более глубокой переработки сырья, увеличения добавочной стоимости. Надо развивать нефтехимию, прокат, изделия из металлов, пищевую промышленность. Требуется разработка отдельных программ обслуживания экспортных комплексов, модернизации заводов, которые будут обслуживать нефтегазовый и горно-металлургический комплексы страны.

Параллельно с этим надо развивать инфраструктуру и соответствующие отрасли — транспортную, коммуникационную, финансовый сектор, геологоразведку, производство труб, удобрений, стройматериалов, машин и оборудования.

Необходимо завершить реформу системы социальной защиты, непродушенной сферы.

В ближайшие годы надо существенно продвинуть интеграцию с Россией и среднеазиатскими странами, как с нашими основными экономическими партнерами. Нужно идти на гармонизацию политики и законодательства со всеми членами ЕврАзЭС.

Это 4 конкретные задачи, изложенные в 10-летнем стратегическом плане развития нашей страны, и за них должны отвечать конкретные члены Правительства и акимы.

В наших руках есть все необходимое для ускоренного экономического развития. Мы полностью самодостаточны в земельных, минеральных ресурсах, продоволь-

ствии и энергетике. Экономика обрела признаки устойчивости. Появились накопления для решения крупных задач.

Прогнозы показывают, что Казахстан может на 5-7% ежегодно увеличивать ВВП, а промышленное производство - на 10%. Но надо стремиться сделать больше.

Необходимо развивать экономику и социальную сферу применительно к нашим условиям. С одной стороны, недопустимо доминирование рыночного радикализма. С другой — во всех отраслях экономики должна быть ясность, где есть место приложения рыночных сил, где — только государства, а где — есть совместное поле деятельности. В предстоящее десятилетие мы обязаны в основном победить бедность, добиться преобладания в стране среднего класса.

Нам предстоит еще столкнуться с глубокими процессами внутренней миграции, урбанизации, решением задач перепроизводства сельскохозяйственной продукции, избыточности населения на селе.

Мы должны в этот период решить проблему чистой питьевой воды, взяться по-настоящему за посадку и охрану лесов, озеленение наших городов и сел.

Мы продолжим в соответствии с нашими планами строить дороги и стратегическую инфраструктуру, но все это должно быть качественно новым. Как вы знаете, Парламент на эти цели выделил на следующий год в полтора раза больше средств, чем было в этом году.

Мы начнем дальнейшее коммерческое освоение ресурсов Каспийского шельфа и других районов, учитывая интересы страны. Мы накопили опыт и знания, чтобы глубоко осознать и сформулировать собственные интересы и приоритеты во внешней политике. Вы видите, какой огромный объем задач ставит перед собой государство. И мы их обязательно, вместе с нашим народом, осилим! Но есть немало проблем, которые государство не решит без поддержки со стороны общества, со стороны каждого из вас. Это наша свобода. Это моральные и эстетические ценности нашей молодежи. Это отношение к старикам, тем, кто сегодня страдает, бедным и неимущим и многое другое.

Я обращаюсь к нашей интеллигенции, ко всем здоровым силам общества, на ком сегодня держится страна, благодаря кому она развивается: давайте сделаем все возможное, чтобы самим не сбиться с пути прогресса и вывести на него всех наших соотечественников, которые пока не находят свое место в жизни.

Я обращаюсь к нашим крестьянам. Знаю, что село трудно, но начало подниматься с колен, что жить там стало легче, но еще многое предстоит сделать. Надо учиться отстаивать свою свободу и достоинство. Вы — хозяева произведенной продукции, и цените эту выгоду! Научитесь торговать. Научите этому своих детей.

Надо работать по-новому, повышать качество, научиться торговать, стремиться к настоящему знанию, образованию.

Я обращаюсь к молодежи. Государство, ваши родители будут делать все, чтобы вы получили самое лучшее образование. Помните об ответственности перед страной и старшими поколениями: добросовестно осваивайте знания, учитесь работать. Не принимайте того плохого, что есть сегодня в нашем обществе, не смиряйтесь с ним и не приспособливайтесь жить по ложным правилам.

Я обращаюсь к представителям старшего поколения. Берегите ценности и мудрость жизни, делитесь ими щедро с молодежью. Мы всегда помним вас, и будем делать все, чтобы с каждым годом ваша жизнь была более достойной и обеспеченной.

Дорогие мои казахстанцы!

Минувшее десятилетие лет, словно молния, пронизало нашу жизнь, каждую человеческую судьбу.

Воспоминания разворошили многое в наших душах. Время как бы раздвоилось. Таких трудных, но прекрасных 10 лет у нас никогда больше не будет. Все эти непростые годы я так же, как и вы, огорчился и радовался. Все, что выпережили, прошло через мое сердце. Вы это знаете, вы это видели.

Приходилось порой идти наперекор вашей воле и желаниям. Но я это делал только в интересах страны. Логика переходного периода, ответственность не позволяли делать по-другому, проявлять расслабленность и благодущие.

Я благодарен всем вам, что все эти трудные годы вы понимали меня, принимали мои мысли и идеи. Нашим детям и внукам достанется свой отрезок истории и свои воспоминания, свои оценки и нам, и нашему времени.

Но сегодня, в этот юбилейный день, я хочу сказать огромное спасибо всем вам, дорогие мои казахстанцы, за ваши долготерпение и труд, за вашу волю и ответственность, за вашу веру и надежду.

Спасибо за то, что вы сохранили и пронесли через эти тяжелые годы согласие и понимание, мудрость и уважение друг к другу, не допустили распрей и столкновений.

Прежде всего, я благодарю наших отцов и матерей, которые сберегли и обустроили нашу землю, и сегодня, принимая новую эру, передают знания жизни детям и внукам.

Без вашего ратного и трудового подвига, терпимости и мудрости — сегодня бы не было никакого праздника. Низкий вам поклон!

Мы должны также поклониться нашим учителям, врачам, ученым, инженерам за то, что в самые жестокие годы экономического кризиса они остались верны своему долгу, сохранили бесценное достояние — знания и веру в лучшие времена. Я благодарю представителей национально-культурных объединений, которые сегодня, возрождая и укрепляя свои исконные ценности, поверили в казахстанскую государственность и вносят неоценимый вклад в строительство нашего общего дома.

Я хочу сказать спасибо лидерам религиозных объединений нашей страны, благодаря чести и мудрости которых казахстанцы не знают конфессиональной розни.

Я благодарю представителей политических партий, общественных объединений Казахстана, представителей средств массовой информации, которые, несмотря на все трудности, порой неоднозначные эпизоды становления нашей политической системы, несмотря на объективное различие политических интересов, никогда не подвергали опасности стабильность и согласие в обществе.

Я благодарен казахстанским предпринимателям, которые своим трудом и знаниями поднимали новую страну, учили других и создавали новые рабочие места.

Я хочу поблагодарить международные организации, все страны мирового сообщества, которые помогали, учили нас в эти первые трудные годы. Спасибо всем, кто искренне верил в Казахстан и поддерживал его все эти годы!

Благодарю моих родных и близких, которым было также нелегко, но они меня всегда понимали и поддерживали.

На себе испытал, как тяжело и непросто руководить таким гордым и мудрым народом. Но я благодарен истории и судьбе за то, что мне выпала такая честь и ответственность в самые непростые для страны годы.

Вспоминая сегодня первые годы казахстанской независимости, я иногда невольно удивляюсь тому, как много нам удалось сделать, какие трудности преодолеть. Мы действовали тогда, исходя из необходимости решения огромного комплекса задач, которые редко так переплетаются в одной стране в одно и то же время.

Но нам помогала вера в будущее, которая заставляла упорно и напряженно работать. Я благодарю всех, кто был в числе моих соратников в строительстве нового Казахстана, кто в те непростые годы был рядом со мной и, не жалея себя, делал все возможное и даже невозможное, чтобы найти выход из нарастающей кризисной ситуации. Мы победили. Сделали то, во что почти никто не верил. Наш рынок заполнен всевозможными товарами, и мы уже не вспоминаем о былом дефиците.

Казахстанские предприниматели достаточно прочно стоят на ногах и уже начинают осваивать зарубежные рынки.

Мы создали современную и крепкую финансово-банковскую систему, которая сегодня многими экспертами признана лучшей в Содружестве Независимых Государств. Мы провели структурные реформы практически во всех отраслях экономики и создали базу для ее дальнейшего поступательного развития.

Процесс трансформации общества, конечно, еще не закончен. Но главное сделано. Казахстан состоялся, уверенно развивается и крепнет. И все эти годы животворным родником, питающим наши силы и добрые помыслы на благо Родины, была наша независимость.

Дорогие соотечественники!

Перечисленное — это только важнейшие дела и мероприятия, осуществленные за годы независимости. Впереди — гораздо более грандиозные и объемные задачи. Чтобы справиться с ними, от всех нас требуется неиссякаемая энергия, самоотверженный труд, обширнейшие знания, высокий гуманизм, патриотизм сознания, а самое главное — единство в помыслах и поступках.

Оставшиеся за плечами 10 лет доказали, что всем этим мы обладаем сполна.

Эти 10 лет, прежде всего, позволили убедиться в правильности взятого нами курса.

Продemonстрировали твердость, решимость и всеготовность нашего народа отстаивать и укреплять свою независимость. Показали глубину нашей уверенности в светлом завтрашнем дне нашей страны. Теперь предстоит, не успокаиваясь на достигнутом, и дальше возвышать нашу Отчизну.

Независимость предоставила нам колоссальные, прежде невиданные возможности. Наша задача — реализовать их сполна, и мы это сделаем! Независимость открыла перед нами дорогу в светлое будущее. Не сворачивая с нее, мы будем двигаться вперед.

Да здравствует независимость! Пусть процветает и сияет в веках наша любимая Родина — свободный Казахстан! Желаю всем вам счастья и радости!

ОАЭҚ Мемлекетаралық кеңесінің отырысында сөйлеген сөзі

Өзбекстан Республикасы, Ташкент қаласы, 2001 жылдың 28 желтоқсаны

Уважаемые главы государств!

Уважаемые друзья, коллеги!

Сегодня мы собрались для обсуждения наиболее важных проблем центрально-азиатского региона и принятия совместных решений по вопросам дальнейшего нашего взаимодействия. Надеюсь, что встреча будет конструктивной и плодотворной. Каждый из нас понимает всю остроту и сложность сегодняшней ситуации в регионе. И обеспечение стабильности и безопасности в Центральной Азии во многом зависит от наших действий и дальнейших шагов.

Сегодня благодаря усилиям антитеррористической коалиции и прежде всего США удалось свергнуть талибов в Афганистане. Но все мы понимаем, что проблема терроризма и экстремизма этим далеко не исчерпана. В любом случае терроризм остается силой, готовой на жесткое сопротивление. Странам Центральной Азии было бы важно не ослаблять взаимодействие, а по ряду параметров и усилить.

Вижу несколько направлений, где наше сотрудничество в сфере безопасности сегодня было бы востребованным.

Во-первых, это оперативная работа наших спецслужб по поиску и поимке лиц, связанных с талибами или другими террористическими организациями, и которые, возможно, скрываются на территории наших стран.

Сегодня «афганские» террористы затаились, растворились среди населения многих стран, возможно, и в центральноазиатских государствах. При этом они используют все технические новшества современного мира. С ними бороться становится все труднее.

Необходимо активировать работу по предотвращению террористических актов на территории наших стран, нейтрализации питательной среды терроризма, в первую очередь, пресечение каналов финансирования, выявлению пособников террористических групп и организаций. У нас есть опыт взаимодействия в этой сфере, и важно было бы его расширять.

Во-вторых, целесообразно объединить усилия наших стран для сохранения межэтнического согласия и взаимопонимания в регионе. Зоны с межэтническими противоречиями — хорошая база для распространения экстремистских организаций. Эта очевидная закономерность часто срабатывает и в обратной последовательности. Ряд экстремистских организаций были бы просто счастливы, если бы на территории Центральной Азии появилась новая «горячая точка», новая зона межэтнического столкновения. Поэтому нельзя исключать прямых провокаций со стороны отдельных экстремистских группировок. Кроме того, мировой опыт показывает, что многие межэтнические противоречия имеют социально-экономические корни. Мы уже существенно продвинулись на пути делимитации границы, в совместном использовании ресурсов трансграничных рек. Но здесь остаются проблемы, которые необходимо совместно и быстро решать. Какие-либо односторонние действия могут повлиять на общую региональную ситуацию.

В-третьих, важным направлением нашего взаимодействия может стать укрепление военно-технического сотрудничества. Казахстан оказывал военно-техническую помощь некоторым странам региона. При необходимости наши соседи и в будущем могут рассчитывать на поддержку с казахстанской стороны.

В-четвертых, на мой взгляд, не полностью задействованным остается потенциал сотрудничества в информационной сфере. Сегодня все мы пошли на усиление режима на границе. Вводится система миграционных карточек. Усилена проверка на границе. Все эти временные меры, направленные на борьбу с экстремизмом, терроризмом, наркотрафиком, нелегальной миграцией, не всегда однозначно воспринимаются населением на границе. Понятно, что это им создает дополнительные проблемы, трудности, нарушает повседневный порядок жизни. Важно было бы объединять усилия по разъяснению населению важности предпринимаемых мер, проводить совместную информационно-разъяснительную работу.

В-пятых, странам Центральной Азии как непосредственным соседям с Афганистаном важно было бы проводить скоординированную политику и оказывать всю необходимую поддержку мирному процессу в Афганистане. Сегодня мировое сообщество стоит в начале длительного процесса поствоенного урегулирования в этой стране. Этот процесс обещает быть долгим, противоречивым и чреватым перманентными срывами.

В целом Казахстан подтверждает свою прежнюю позицию и исходит из следующих концептуальных подходов к урегулированию ситуации в Афганистане и оказанию гуманитарной помощи: неукоснительное выполнение резолюций Генеральной Ассамблеи и Совета Безопасности ООН по Афганистану, широкая роль ООН в поствоенном Афганистане; оказание широкомасштабной помощи со стороны мирового сообщества по предоставлению гуманитарной помощи; экономическая реабилитация Афганистана; оказание посреднической помощи в переговорном процессе; пресечение наркотрафика из Афганистана; долгосрочная поддержка международной антитеррористической коалиции и в будущем на ее базе создание элементов системы коллективной безопасности. Я думаю, такая позиция схожа с линией и других стран, и она могла бы стать стержнем нашей скоординированной политики в отношении Афганистана.

Кроме вопросов безопасности, хотел бы также остановиться на вопросах экономического взаимодействия наших стран. Сегодня мы стоим перед вопросом о реорганизации деятельности Центральноазиатского экономического сообщества. Эта структура не смогла полностью реализовать поставленные перед ней задачи. В результате у нас накопилось много нерешенных проблем. Почему так произошло? Возможно, одна из главных причин этого заключалась в том, что всем нашим странам необходимо было пройти период становления национальных экономик, проведения рыночных реформ, определения моделей экономического развития, преодоления кризиса и обеспечения экономического роста. К сегодняшнему дню ситуация изменилась. Это создает более благоприятные условия для региональной интеграции.

Как вы знаете, сегодня во всем мире наблюдается процесс региональной интеграции. Это является одной из форм адаптации к процессам глобализации, механизмом повышения совокупного потенциала стран для глобальной конкуренции, что является одной из сущностных характеристик глобализации. Центральноазиатские

страны смогут стать реальным фактором в мировой политике и противостоять существующим вызовам, лишь объединив свои усилия. В этой связи ЦАЭС нужно реформировать. Это ни у кого из нас не вызывает сомнения. Но как это сделать более эффективно? Узбекская сторона предлагает преобразовать Центральноазиатское экономическое сообщество в Организацию «Центральноазиатское сотрудничество». Вопрос, видимо, здесь не в названии, а в сущности нового объединения.

Мы за то, чтобы реорганизация ЦАЭС была направлена на его укрепление. Необходимо сделать так, чтобы эта структура реально заработала и приносила пользу всем нам. Мы поддержим любые шаги, которые направлены на укрепление регионального сотрудничества, создание условий для интеграции. Казахская позиция заключается в том, что любые преобразования должны способствовать качественному совершенствованию регионального сотрудничества, а не его ослаблению.

В экономической сфере перед нашими странами стоят следующие острые проблемы и насущные задачи: увеличение товарооборота между нашими странами, снижение препятствий для взаимной торговли; снятие проблемных вопросов в области водопользования, эксплуатации ресурсов трансграничных рек; расширение сотрудничества структур малого и среднего бизнеса наших стран; развитие транспортно-коммуникационных проектов; сотрудничество в энергетической сфере; усиление приграничных экономических связей. Общее концептуальное видение по всем этим направлениям у всех у нас есть. Нужны эффективные и взаимовыгодные механизмы реализации этих направлений.

Для решения этих острых проблем нам нужно эффективное региональное объединение. Отсрочки в решении вышеотмеченных проблем будут сдерживать общие уровни экономического развития наших стран, усилят напряженность в регионе. Сегодня у наших стран есть еще шанс пойти на тесное взаимовыгодное региональное сотрудничество без существенных потерь для себя. Каждый год, который мы теем на пути нашей интеграции, в дальнейшем, я уверен, обойдется пятью и более годами отставания от других регионов и стран в жестких условиях глобализации. Поэтому, думаю, пришло время пойти на реальное экономическое сближение. И первым эффективным шагом в этом направлении может стать реформа ЦАЭС.

Жаңажылдық құттықтауы

Астана қаласы, 2001 жылдың 31 желтоқсаны

Уважаемые казахстанцы!

Истекают последние минуты 2001 года, первого года нового века и нового тысячелетия, года 10-летия независимости нашей страны.

Проводя его, мы испытываем непростые чувства — переплетаются наши радости и печали, надежды и тревоги...

Потому что этот год был сложнейшим и во многом определяющим для всего человечества. Мы осознали, насколько хрупок мир, и как он нуждается в сплоченных действиях здравомыслящих сил всей планеты против варварства, жестокости и насилия, которые обрели угрожающие, невиданные ранее формы.

И вместе с тем, минувший год принес нам новые надежды, свершения и победы.

Во-первых, потому, что проверенные десятилетием испытаний мир и согласие на земле Казахстана еще более окрепли. А это — главное условие благополучия каждой семьи и всей страны.

Во-вторых, потому, что уходящий год порадовал нас экономическими успехами. Рост валового внутреннего продукта и промышленного производства достигнут в размере более 13%; реальной заработной платы — порядка 12%. Это хорошие показатели.

Дорогие казахстанцы!

Мы недавно отметили 10-летие независимости нашей страны.

Я хочу, чтобы вы запомнили этот знаковый 10-летний период. Я благодарю вас за то, что в эти годы вы проявили все свои лучшие качества — толерантность и терпимость, трудолюбие и целеустремленность, гуманизм и сплоченность, позволившие нам совершить исторический поворот к ценностям демократии и свободного общества.

Давайте сделаем все возможное, чтобы следующее 10-летие принесло нашей земле, нашим людям мир и процветание!

Сейчас, когда вы собрались за праздничными столами, я хочу тепло поздравить вас, ваших родных и близких, отдать дань уважения всем казахстанцам.

Пусть этот замечательный семейный праздник принесет в ваши дома покой и счастье, добро и благополучие!

Пусть исполнятся мечты и желания, которые мы традиционно загадываем в волшебную новогоднюю ночь!

2001 жылы қабылданған Қазақстан Республикасы заңдарының тізбесі

1. «Қазақстан Республикасы Президентінің «Заңды тұлғаларды мемлекеттік тіркеу туралы» заң күші бар Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 5 қаңтардағы №135-II;
2. «Трансферттік бағаларды қолдану кезіндегі мемлекеттік бақылау туралы» 2001 жылғы 5 қаңтардағы №136-II;
3. «Қазақстан Республикасының Үкіметі, Қырғыз Республикасының Үкіметі, Тәжікстан Республикасының Үкіметі және Өзбекстан Республикасының Үкіметі арасындағы гидрометеорология саласындағы ынтымақтастық туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 5 қаңтардағы №137-II;
4. «Қазақстан Республикасында мүгедектердің әлеуметтік қорғалуы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» 2001 жылғы 15 қаңтардағы №138-II;
5. «Аудиторлық қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 15 қаңтардағы №139-II;
6. «Бюджет жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 15 қаңтардағы №140-II;
7. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне астық қабылдайтын кәсіпорындар мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 15 қаңтардағы №141-II;
8. «Коммерциялық емес ұйымдар туралы» 2001 жылғы 16 қаңтардағы №142-II;
9. «Астық туралы» 2001 жылғы 19 қаңтардағы №143-II;
10. «Бәсеке және монополистік қызметті шектеу туралы» 2001 жылғы 19 қаңтардағы №144-II;
11. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне әлеуметтік төлемдер мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» 2001 жылғы 19 қаңтардағы №145-II;
12. «Мемлекеттік қорғаныстық тапсырыс туралы» 2001 жылғы 19 қаңтардағы №146-II;
13. «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 23 қаңтардағы №147-II;
14. «Қазақстан Республикасындағы жергілікті мемлекеттік басқару туралы» 2001 жылғы 23 қаңтардағы №148-II;
15. «Халықты жұмыспен қамту туралы» 2001 жылғы 23 қаңтардағы №149-II;
16. «Халықтың жұмыспен қамтылуы туралы» Қазақстан Республикасы Заңының күші жойылды деп тану туралы» 2001 жылғы 23 қаңтардағы №150-II;
17. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне ерекше қорғалатын табиғи аумақтар мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 23 қаңтардағы №151-II;
18. «Жер туралы» 2001 жылғы 24 қаңтардағы №152-II;
19. «Қазақстан Республикасы Президентінің «Жер туралы» заң күші бар Жарлығының күші жойылды деп тану туралы» 2001 жылғы 24 қаңтардағы №153;

20. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне валюталық реттеу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 30 қаңтардағы №154-II;

21. «Әкімшілік құқық бұзушылық туралы» 2001 жылғы 30 қаңтардағы №155-II;

22. «Қазақстан Республикасының Әкімшілік құқық бұзушылық туралы кодексін қолданысқа енгізу туралы» 2001 жылғы 30 қаңтардағы №156-II;

23. «Қазақстан Республикасының Мемлекеттік кіріс министрлігі мен Әзірбайжан Республикасы Мемлекеттік кеден комитетінің арасындағы ынтымақтастық және кедендік құжаттар мен кедендік қамтамасыз етулерді өзара тану туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 1 наурыздағы №157-II;

24. «Қазақстан Республикасының Мемлекеттік кіріс министрлігі мен Тәжікстан Республикасы Үкіметінің жанындағы Кеден комитетінің арасындағы ынтымақтастық және кедендік құжаттар мен кедендік қамтамасыз етулерді өзара тану туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 1 наурыздағы №158-II;

25. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Украина Министрлер кабинетінің арасындағы азаматтардың өзара сапарлары туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 1 наурыздағы №159-II;

26. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне шетелдік жеке және заңды тұлғалардың құқықтық мәртебесі мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 1 наурыздағы №160-II;

27. «Қазақстан Республикасы мен Араб экономикалық дамуының Кувейт қоры арасындағы Арал қаласын (Арал теңізінің аймағы) сумен жабдықтау жобасы бойынша заем туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 1 наурыздағы №161-II;

28. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне банк қызметі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 2 наурыздағы №162-II;

29. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне ұйымдасқан қылмысқа және сыбайлас жемқорлыққа қарсы күресті күшейту мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 16 наурыздағы №163-II;

30. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне көші-қон мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 16 наурыздағы №164-II;

31. «Украинада тұрақты тұрып жатқан Қазақстан Республикасы азаматтарының және Қазақстан Республикасында тұрақты тұрып жатқан Украина азаматтарының азаматтық алуының және оны тоқтатуының оңайлатылған тәртібі және азаматтықтың болмауы мен қос азаматтық жағдайларын болдырмау туралы Қазақстан Республикасы мен Украина арасындағы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 16 наурыздағы №165-II;

32. «Жалпыға бірдей әскери міндеттілік және әскери қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» 2001 жылғы 20 наурыздағы №166-II;

33. «Келісім-шарт бойынша әскери қызмет туралы» 2001 жылғы 20 наурыздағы №167-II;

34. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Жапония Үкіметінің арасындағы Батыс Қазақстанның жол желісін қайта құру жобасын жүзеге асыру үшін Қазақстан

Республикасының Үкіметіне Жапония халықаралық ынтымақтастық банкінің заем беру ниеті туралы ноталар алмасу нысанындағы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 30 наурыздағы №168-II;

35. «Жапония халықаралық ынтымақтастық банкі мен Қазақстан Республикасы Үкіметі арасындағы Батыс Қазақстанның жол желісін қайта құру жобасы бойынша заем туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 30 наурыздағы №169-II;

36. «Қазақстан Республикасы мен Сауд даму қоры» арасындағы, 2000 жылғы 1 қарашадағыға сәйкес келетін, Қыжыраның 1421 жылғы Шабан айының 5 күні жасалған заем туралы келісімді («Қарағанды – Астана жолының» жобасы) бекіту туралы» 2001 жылғы 30 наурыздағы №170-II

37. «Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттер азаматтық авиациясының авиациялық техникасын пайдалану мен жөндеуді қамтамасыз ету жөніндегі трансұлттық қаржы-өнеркәсіп тобын құру туралы келісімнің күшін жою туралы» 2001 жылғы 30 наурыздағы №171-II;

38. «Еуразиялық экономикалық қоғамдастық құру туралы шартты бекіту туралы» 2001 жылғы 2 сәуірдегі №172-II;

39. «Қазақстан Республикасы азаматтарының ақшаны жария етуіне байланысты оларға рақымшылық жасау туралы» 2001 жылғы 2 сәуірдегі №173-II;

40. «1992 жылғы 15 мамырдағы ұжымдық қауіпсіздік туралы шартқа қатысушы мемлекеттер арасындағы Әскери-техникалық ынтымақтастықтың негізгі принциптері туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 2 сәуірдегі №174-II;

41. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Армения Республикасының Үкіметі арасындағы Әуе қатынасы туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 2 сәуірдегі №175-II;

42. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Біріккен Ұлттар Ұйымы Балалар қорының арасындағы ынтымақтастық туралы негізгі келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 10 сәуірдегі №176-II;

43. «2001 жылға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 25 сәуірдегі №177-II;

44. «Қазақстанның даму банкі туралы» 2001 жылғы 25 сәуірдегі №178-II;

45. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне Қазақстанның даму банкі қызметінің мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 25 сәуірдегі №179-II;

46. «Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградалары туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңы 2001 жылғы 3 мамырдағы №180-II;

47. «Бұқаралық ақпарат құралдары туралы» Қазақстанның Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 3 мамырдағы №181-II;

48. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының жұмыс істеу мәселелері бойынша өзгеріс пен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 3 мамырдағы №182-II;

49. «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 3 мамырдағы №183-II;

50. «Қазақстан Республикасының бәсекелестікті дамыту және монополистік қызметті шектеу мәселелері жөніндегі кейбір заң актілерінің күші жойылды деп тану туралы» 2001 жылғы 3 мамырдағы №184;

51. «Қазақстан Республикасы Президентінің «Мемлекеттік кәсіпорын туралы» заң күші бар Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 4 мамырдағы №185-II;

52. «Халықаралық азаматтық авиация туралы конвенцияны өзгертуге қатысты хаттаманы бекіту туралы» 2001 жылғы 4 мамырдағы №186-II;

53. «Халықаралық азаматтық авиация туралы конвенцияны өзгертуге қатысты хаттаманы (3-bis бап) бекіту туралы» 2001 жылғы 4 мамырдағы №187-II;

54. «Халықаралық азаматтық авиация туралы конвенцияны өзгертуге қатысты хаттаманы (83-bis бап) бекіту туралы» 2001 жылғы 4 мамырдағы №188-II;

55. «Жалған тауар белгілерін және географиялық көрсеткіштерді пайдаланудың алдын алу мен жолын кесу жөніндегі шаралар туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 4 мамырдағы №189-II;

56. «Өнертабыстарды құқықтық қорғау саласында мемлекетаралық құпиялардың сақталуын өзара қамтамасыз ету туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 7 мамырдағы №190-II;

57. «Лондонда 1990 жылғы 27–29 маусымда жасалған Озон қабатын бүлдіретін заттар жөніндегі Монреаль хаттамасына Түзетуге Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» 2001 жылғы 7 мамырдағы №191-II;

58. «Қазақстан Республикасының Халықаралық азаматтық авиация туралы конвенцияның (Чикаго, 1944 жыл) төрт тілдегі бірдей мәтіні туралы хаттамаға қосылуы туралы» 2001 жылғы 7 мамырдағы №192-II;

59. «Қазақстан Республикасының Қауіпті жүктердің халықаралық жол тасымалы туралы еуропалық келісімге қосылуы туралы» 2001 жылғы 7 мамырдағы №193-II;

60. «Өнеркәсіп пен саудадағы еңбек инспекциясы туралы конвенцияны бекіту туралы» 2001 жылғы 7 мамырдағы №194-II;

61. «Ауыл шаруашылығындағы еңбек инспекциясы туралы конвенцияны бекіту туралы» 2001 жылғы 7 мамырдағы №195-II;

62. «Еуропа-Кавказ-Азия» жолын дамытуға байланысты халықаралық көлік қатынасы туралы негізгі көпжақты келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 7 мамырдағы №196-II;

63. «Тұтыну кооперативі туралы» 2001 жылғы 8 мамырдағы №197-II;

64. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілерінің күші жойылды деп тану туралы» 2001 жылғы 8 мамырдағы №198-II;

65. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Ресей Федерациясы Үкіметінің арасындағы Өзара сауда-саттық жанама салықтарды өндіріп алу қағидаттары туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 10 мамырдағы №199-II;

66. «Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығына қатысушы мемлекеттер кеден қызметтерінің арнаулы жүктер мен әскери мақсаттағы өнімдерді тасымалдау кезіндегі өзара іс-қимылының тәртібі туралы хаттаманы бекіту туралы» 2001 жылғы 10 мамырдағы №200-II;

67. «Санаткерлік меншік саласындағы құқық бұзушылықтардың жолын кесу жөніндегі ынтымақтастық туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 11 мамырдағы №201-II;

68. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Болгария Республикасы Үкіметінің арасындағы инвестицияларды өзара көтермелеу және қорғау туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 15 мамырдағы №202-II;

69. «Қазақстан Республикасының Жоғарғы сот кеңесі туралы» 2001 жылғы 28 мамырдағы №203-II;

70. «Мемлекеттік қызмет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс пен толықтыру енгізу туралы» 2001 жылғы 4 маусымдағы №204-II;

71. «Қоршаған ортаны қорғау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 8 маусымдағы №205-II;

72. «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрес туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру енгізу туралы» 2001 жылғы 8 маусымдағы №206-II;

73. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне білім беру мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 11 маусымдағы №207-II;

74. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне Қазақстан Республикасының Ішкі істер министрі мен Қазақстан Республикасының ІІМ ішкі әскерлері қолбасшысы өкілеттіктерінің ара-жігін ажырату мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 11 маусымдағы №208-II;

75. «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы (Салық кодексі)» 2001 жылғы 12 маусымдағы №209-II;

76. «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Кодексін (Салық кодексін) қолданысқа енгізу туралы» 2001 жылғы 12 маусымдағы №210-II;

77. «Қазақстан Республикасындағы туристік қызмет туралы» 2001 жылғы 13 маусымдағы №211-II;

78. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне туристік қызмет мәселелері бойынша өзгерістер енгізу және Қазақстан Республикасының кейбір заң актілерінің күші жойылды деп тану туралы» 2001 жылғы 13 маусымдағы №212-II;

79. «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс пен толықтыру енгізу туралы» 2001 жылғы 22 маусымдағы №213-II;

80. «Кеден одағы мен Бірыңғай экономикалық кеңістікті қалыптастыруды құқықтық қамтамасыз ету туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 22 маусымдағы №214-II;

81. «Қазақстан Республикасының Варшава 1929 жылғы 12 қазанда қол қойылған Халықаралық әуе тасымалдарына қатысты кейбір ережелерді бірдейлендіру үшін Конвенцияға түзетулер туралы хаттамаға қосылуы туралы» 2001 жылғы 25 маусымдағы №215-II;

82. «Тәжікстан Республикасы, Қырғыз Республикасы, Қазақстан Республикасы мен Исмаилиттер Имаматы арасындағы Орталық Азия университетін құру жөніндегі шартты бекіту туралы» 2001 жылғы 26 маусымдағы №216-II;

83. «Интегралдық микросхемалар топологияларын құқықтық қорғау туралы» 2001 жылғы 29 маусымдағы №217-II;

84. «Қазақстан Республикасы азаматтарының ақшаны жария етуіне байланысты оларға рақымшылық жасау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс енгізу туралы» 2001 жылғы 29 маусымдағы №218-II;

85. «Балаларды саудалауға, балалар зинақорлығына және балалар порнографиясына қатысты Баланың құқықтары туралы конвенцияның факультативтік хаттамасын бекіту туралы» 2001 жылғы 4 шілдедегі №219-II;

86. «Әйелдерге қатысты кемсітушіліктің барлық түрлерін жою туралы конвенцияның факультативтік хаттамасын бекіту туралы» 2001 жылғы 4 шілдедегі №220-II;

87. «Балалардың қарулы жанжалдарға қатысуына байланысты Баланың құқықтары туралы конвенцияның факультативтік хаттамасын бекіту туралы» 2001 жылғы 4 шілдедегі №221-II;

88. «Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Мемлекеттік бейбітшілік және прогресс сыйлығы туралы» 2001 жылғы 5 шілдедегі №222-II;

89. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне «Астана – жаңа қала» арнайы экономикалық аймағы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 5 шілдедегі №223-II;

90. «Ұжымдық қауіпсіздік жүйесінің күштері мен құралдары құрамаларының мәртебесі туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 5 шілдедегі №224-II;

91. «Ғылым туралы» 2001 жылғы 9 шілдедегі №225-II;

92. «Қазақстан Республикасының ғылым мәселелері жөніндегі кейбір заң актілерінің күші жойылды деп тану туралы» 2001 жылғы 9 шілдедегі №226-II;

93. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 10 шілдедегі №227-II;

94. «Қазақстан Республикасы астанасының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 10 шілдедегі №228-II;

95. «2001 жылғы 28 сәуірде жасалған Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Абу-Даби даму қорының арасындағы «Қарағанды-Астана» жолының құрылысын қаржыландыруға арналған заем туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 10 шілдедегі №229-II;

96. «Сертификаттау туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 11 шілдедегі №230-II;

97. «Астық туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер енгізу туралы» 2001 жылғы 11 шілдедегі №231-II;

98. «Франция Республикасының Үкіметі мен Қазақстан Республикасы Үкіметінің арасындағы қаржыландыру туралы хаттаманы (Алматы қаласының сумен қамтамасыз ету және кәріз инфрақұрылымын оңалту мен жаңғырту жобасы) бекіту туралы» 2001 жылғы 11 шілдедегі №232-II;

99. «Кеңес Социалистік Республикалар Одағы мен Америка Құрама Штаттары арасындағы ракетаға қарсы қорғаныс жүйелерін шектеу жөніндегі 1972 жылғы 26 мамырдағы шартқа байланысты уағдаластықтар туралы меморандумды бекіту туралы» 2001 жылғы 11 шілдедегі №233-II;

100. «Қазақстан Республикасының Әділет біліктілік алқасы туралы» 2001 жылғы 11 шілдедегі №234-II;

101. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне Әділет біліктілік алқасы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 11 шілдедегі №235-II;

102. «Семей аймағында медициналық қызмет көрсетуді жақсарту» жобасын жүзеге асыру үшін Жапония Үкіметінің Қазақстан Республикасының Үкіметіне

грант беру мәселесі бойынша Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Жапония Үкіметінің арасындағы ноталар алмасу нысанындағы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 11 шілдедегі №236-II;

103. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне бағалы қағаздар рыногы мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» 2001 жылғы 11 шілдедегі №237-II;

104. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне сот ісін жүргізу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтыру енгізу туралы» 2001 жылғы 11 шілдедегі №238-II;

105. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне банкроттық мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 11 шілдедегі №239-II;

106. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне қаржы полициясы органдары қызметінің мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 12 шілдедегі №240-II;

107. «Қазақстан Республикасы Президентінің «Өндірістік кооператив туралы» заң күші бар Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 12 шілдедегі №241-II;

108. «Қазақстан Республикасындағы Сәулет, қала құрылысы және құрылыс қызметі туралы» 2001 жылғы 16 шілдедегі №242-II;

109. «Қазақстан Республикасының сәулет және қала құрылысы саласындағы кейбір заң актілерінің күші жойылды деп тану туралы» 2001 жылғы 16 шілдедегі №243-II;

110. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне қылмыстық-атқару жүйесін реформалау және осы жүйе қызметкерлерінің мәртебесі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 16 шілдедегі №244-II;

111. «Автомобиль жолдары туралы» 2001 жылғы 17 шілдедегі №245-II;

112. «Мемлекеттік атаулы әлеуметтік көмек туралы» 2001 жылғы 17 шілдедегі №246-II;

113. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне әскери қызметшілердің, құқық қорғау органдары және басқа да мемлекеттік органдар қызметкерлерінің еңбегіне ақы төлеу және оларды әлеуметтік қорғау мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 10 қазандағы №247-II;

114. «Нормативтік құқықтық актілер туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс пен толықтыру енгізу туралы» 2001 жылғы 17 қазандағы №248-II;

115. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Тәжікстан Республикасы Үкіметінің арасындағы инвестицияларды көтермелеу және өзара қорғау туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 17 қазандағы №249-II;

116. «Қазақстан Республикасының Үкіметі мен Молдова Республикасы Үкіметінің арасындағы халықаралық автомобиль тасымалдары туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 24 қазандағы №250-II;

117. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне сот сараптамасын жүргізу мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 6 қарашадағы №251-II;

118. «Мемлекеттік және мемлекет кепілдік берген қарыз алу мен борыш туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 6 қарашадағы №252-II;

119. «Монополияға қарсы келісілген саясат жүргізу туралы шартты бекіту туралы» Қазақстан Республикасы Жоғарғы Кеңесі Қаулысының күші жойылды деп тану туралы» 2001 жылғы 6 қарашадағы №253-II;

120. «2001 жылға арналған республикалық бюджет туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 10 қарашадағы №254-II;

121. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне көші-қон мәселелері бойынша толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 10 қарашадағы №255-II;

122. «Ұлттық мұрағат қоры және мұрағаттар туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 10 қарашадағы №256-II;

123. «Халықаралық патенттік жіктеме туралы Страсбург келісіміне Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» 2001 жылғы 16 қарашадағы №257-II;

124. «Белгілерді тіркеу үшін тауарлар мен қызметтердің халықаралық жіктемесі туралы Ницца келісіміне Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» 2001 жылғы 16 қарашадағы №258-II;

125. «Микроорганизмдерді патенттік рәсім мақсаттары үшін депоненттеуді халықаралық тану туралы Будапешт шартына Қазақстан Республикасының қосылуы туралы» 2001 жылғы 16 қарашадағы №259-II;

126. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне темір жол көлігі мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 6 желтоқсандағы №260-II;

127. «Бюджет жүйесі туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 6 желтоқсандағы №261-II;

128. «Беларусь Республикасының Үкіметі, Қазақстан Республикасының Үкіметі, Қырғыз Республикасының Үкіметі, Ресей Федерациясының Үкіметі және Тәжікстан Республикасының Үкіметі арасындағы азаматтардың өзара визасыз сапарлары туралы келісімді бекіту туралы» 2001 жылғы 6 желтоқсандағы №262-II;

129. «Қазақстан Республикасының тұтыну кооперациясы мәселелері жөніндегі кейбір заң актілерінің күші жойылды деп тану туралы» 2001 жылғы 6 желтоқсандағы №263-II;

130. «Қазақстан Республикасының Халықаралық валюта қорына, Халықаралық қайта құру және даму банкіне, Халықаралық қаржы корпорациясына, Халықаралық даму қауымдастығына, Инвестициялар кепілдігінің көпжақты агенттігіне, Инвестициялық дауларды реттеу жөніндегі халықаралық орталыққа, Еуропа қайта құру және даму банкіне, Азия даму банкіне, Ислам даму банкіне мүшелігі туралы» 2001 жылғы 6 желтоқсандағы №264-II;

131. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілерінің күші жойылды деп тану туралы» 2001 жылғы 6 желтоқсандағы №265-II;

132. «Темір жол көлігі туралы» 2001 жылғы 8 желтоқсандағы №266-II;

133. «Қазақстан Республикасындағы мерекелер туралы» 2001 жылғы 13 желтоқсандағы №267-II;

134. «Қазақстан Республикасы Қарулы Күштері Медициналық қызметінің эмблемасы мен айырым белгісі туралы» 2001 жылғы 14 желтоқсандағы №268-II;

135. «Асыл тұқымды мал шаруашылығы туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 14 желтоқсандағы №269-II;

136. «Ядролық сынақтарға жан-жақты тыйым салу туралы шартты бекіту туралы» 2001 жылғы 14 желтоқсандағы №270-II;

137. «Азаматтық авиацияны мемлекеттік реттеу туралы» 2001 жылғы 15 желтоқсандағы №271-II;

138. «Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне азаматтық авиация мәселелері бойынша өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 15 желтоқсандағы №272-II;

139. «2002 жылға арналған республикалық бюджет туралы» 2001 жылғы 15 желтоқсандағы №273-II;

140. «Қазақстан Республикасы Ішкі істер министрлігінің әскерлері туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 24 желтоқсандағы №274-II;

141. «Қазақстан Республикасының азаматтардың жекелеген санаттарына жеңілдіктер беру мәселелері бойынша кейбір заң актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» Қазақстан Республикасының Заңына толықтыру енгізу туралы» 2001 жылғы 24 желтоқсандағы №275-II;

142. «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасы кодексінің (Салық кодексінің) қабылдануына байланысты Қазақстан Республикасының кейбір заң актілеріне өзгерістеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 24 желтоқсандағы №276-II;

143. «Салық және бюджетке төленетін басқа да міндетті төлемдер туралы» Қазақстан Республикасының Заңына өзгеріс енгізу туралы» 2001 жылғы 31 желтоқсандағы №277-II.

2001 жылы қабылданған Қазақстан Республикасы Президенті жарлықтарының тізбесі

1. «Сыбайлас жемқорлыққа қарсы күрестің 2001–2005 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» 2001 жылғы 5 қаңтардағы №534;
2. «Алматы және Қарағанды қалаларында мамандандырылған ауданаралық экономикалық соттар құру туралы» 2001 жылғы 16 қаңтардағы №535;
3. «Қазақстан Республикасының құқық қорғау қызметін жетілдіру жөніндегі шаралар туралы» 2001 жылғы 22 қаңтардағы №536;
4. «Қазақстан Республикасының Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі Ә.Қ. Ахметовті Қазақстан Республикасының Швеция Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 23 қаңтардағы №537;
5. «Қазақстан Республикасының Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі Ә.Қ. Ахметовті Қазақстан Республикасының Норвегия Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 23 қаңтардағы №538;
6. «Қазақстан Республикасының Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі Ә.Қ. Ахметовті Қазақстан Республикасының Ирландия Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 23 қаңтардағы №539;
7. «Қазақстан Республикасы аудандары мен қалаларының бір топ әкімдерін «Астана» естелік медалімен наградтау туралы» 2001 жылғы 23 қаңтардағы №540;
8. «Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің құрамындағы өзгерістер туралы» 2001 жылғы 25 қаңтардағы №541;
9. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 24 наурыздағы №89 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» 2001 жылғы 26 қаңтардағы №542;
10. «Қазақстан Республикасы Ұлттық қорының кейбір мәселелері туралы» 2001 жылғы 29 қаңтардағы №543;
11. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 22 қаңтардағы №29 және 2000 жылғы 4 ақпандағы №331 жарлықтарына өзгерістер енгізу туралы» 2001 жылғы 31 қаңтардағы №544;
12. «Еуропалық қайта құру және даму банкінің Басқарушылар кеңесіндегі Қазақстан Республикасының өкілдері туралы» 2001 жылғы 2 ақпандағы №545;
13. «Азия даму банкінің Басқарушылар кеңесіндегі Қазақстан Республикасының өкілдері туралы» 2001 жылғы 2 ақпандағы №546;
14. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1997 жылғы 1 сәуірдегі №3436 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 7 ақпандағы №547;
15. «Қазақстан Республикасының ұлттық валютасын қолданудың кейбір мәселелері туралы» 2001 жылғы 7 ақпандағы №549;
16. «Тілдерді қолдану мен дамытудың 2001–2010 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» 2001 жылғы 7 ақпандағы №550;
17. «И. Мұхамед Муслиді Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» 2001 жылғы 9 ақпандағы №551;

18. «Қазақстан Республикасы кейбір облыстық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау мен қызметтен босату туралы» 2001 жылғы 9 ақпандағы №552;

19. «Қазақстан Республикасының Египет Араб Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі А.А. Мусиновты Қазақстан Республикасының Марокко Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 13 ақпандағы №553;

20. Қазақстан Республикасының Египет Араб Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі А.А. Мусиновты Қазақстан Республикасының Тунис Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 13 ақпандағы №554;

21. «Қазақстан Республикасының Египет Араб Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі А.А. Мусиновты Қазақстан Республикасының Алжир Халық Демократиялық Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 13 ақпандағы №555;

22. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 7 мамырдағы №2975 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2001 жылғы 13 ақпандағы №557;

23. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2001 жылғы 2 наурыздағы №558;

24. «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» 2001 жылғы 2 наурыз №559;

25. «Қазақстан Республикасында тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» 2001 жылғы 2 наурыздағы №560;

26. «Кешірім жасау туралы» 2001 жылғы 5 наурыздағы №561;

27. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2001 жылғы 5 наурыз №562-563;

28. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2001 жылғы 5 наурыз №564–568.

29. «Көп балалы аналарды «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» 2001 жылғы 6 наурыздағы №569;

30. «Қазақстан Республикасында дене шынықтыруды және спортты дамытудың 2001-2005 жылдарғы арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» 2001 жылғы 12 наурыздағы №570;

31. «Б.Б. Жаңасаевты Республикалық ұланның қолбасшысы қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 14 наурыздағы №571;

32. «М.С. Өтебаевты Республикалық бюджеттің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитетінің төрағасы қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 15 наурыздағы №572;

33. «Қазақстан Республикасының Ұлттық ақпараттық инфрақұрылымын қалыптастырудың және дамытудың мемлекеттік бағдарламасы туралы» 2001 жылғы 16 наурыздағы №573;

34. «Астананың гүлденуі — Қазақстанның гүлденуі» Астана қаласының әлеуметтік-экономикалық дамуының 2005 жылға дейінгі кезеңге арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» 2001 жылғы 19 наурыздағы №574;

35. «Қазақстан Республикасының мемлекеттік бюджет есебінен қамтылған органдары қызметкерлеріне еңбекақы төлеудің бірыңғай жүйесі туралы» 2001 жылғы 25 наурыздағы №575;

36. «Қазақстан Республикасының әскери қызметшілері, құқық қорғау органдары, Қазақстан Республикасы Төтенші жағдайлар жөніндегі агенттігінің мемлекеттік өртке қарсы қызметі мен прокуратура органдарының қызметкерлері лауазымдарының санаттар бойынша тізілімдерін бекіту туралы» 2001 жылғы 25 наурыздағы №576;

37. «Белгіленген әскери қызмет мерзімін өткерген мерзімді әскери қызметтегі әскери қызметшілерді запасқа шығару және Қазақстан Республикасының азаматтарын 2001 жылдың сәуір-маусымында кезекті мерзімді әскери қызметке шақыру туралы 2001 жылғы 30 наурыздағы №578;

38. «Алматы қаласының шекарасын өзгерту туралы» 2001 жылғы 2 сәуірдегі №579;

39. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2001 жылғы 10 сәуірдегі №580;

40. «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» 2001 жылғы 10 сәуірдегі №581;

41. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 20 қарашадағы №3228 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2001 жылғы 12 сәуірдегі №582;

42. «Халықаралық қайта құру және даму банкінің Басқарушылар кеңесіндегі Қазақстан Республикасының өкілі туралы» 2001 жылғы 13 сәуірдегі №583;

43. «Еуропа қайта құру және даму банкінің Басқарушылар кеңесіндегі Қазақстан Республикасының өкілі туралы» 2001 жылғы 13 сәуірдегі №584;

44. «Алматы облысының әкімшілік орталығын көшіру туралы» 2001 жылғы 14 сәуірдегі №585;

45. «Г.Қ. Қалманбетова туралы» 2001 жылғы 17 сәуірдегі №586;

46. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 11 тамыздағы №188 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 18 сәуірдегі №587;

47. «Е.Г. Карташовты Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» 2001 жылғы 18 сәуірдегі №588;

48. «Тиісті қаржы жылына арналған Республикалық бюджеттің жобасын қалыптастыру жөніндегі бюджеттік комиссия туралы» 2001 жылғы 25 сәуірдегі №589;

49. «Б.Ә. Бәекенов туралы» 2001 жылғы 4 мамырдағы №590;

50. «Ә.Ә. Мұсаевты Қазақстан Республикасы Президентінің Күзет қызметінің бастығы қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 4 мамырдағы №591;

51. «М.М. Тәжинді Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің төрағасы қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 4 мамырдағы №592;

52. «А.С. Сәрсенбаевты Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік Кеңесінің хатшысы қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 4 мамырдағы №593;

53. «М.А. Құл-Мұхамедті Қазақстан Республикасының Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрі қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 4 мамырдағы №594;

54. «Жоғары әскери және арнаулы атақтар, сыныптық шендер беру туралы» 2001 жылғы 7 мамырдағы №595;

55. «Бір топ әскери қызметшілер мен құқық қорғау органдары қызметкерлерін Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен марапаттау туралы» 2001 жылғы 7 мамырдағы №596;

56. Қазақстан Республикасында Шағын кәсіпкерлікті дамыту мен қолдаудың 2001–2002 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» 2001 жылғы 7 мамырдағы №597;

57. «Кешірім жасау туралы» 2001 жылғы 8 мамырдағы №598–599;

58. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2001 жылғы 8 мамырдағы №600–603;

59. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту» 2001 жылғы 8 мамырдағы №604;

60. «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір жарлықтарына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 11 мамырдағы №605;

61. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1994 жылғы 19 желтоқсандағы №1987 Қаулысының күші жойылды деп тану туралы» 2001 жылғы 11 мамырдағы №606;

62. «Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің кейбір мәселелері туралы» 2001 жылғы 12 мамырдағы №607;

63. «Б.Қ. Тайжан туралы» 2001 жылғы 15 мамырдағы №609;

64. «Ақшаны жария ету кезеңінің басталуы туралы» 2001 жылғы 17 мамырдағы №610;

65. «С.М. Мыңбаев туралы» 2001 жылғы 18 мамырдағы №611;

66. «А.С. Есімовті Қазақстан Республикасының Ауыл шаруашылығы министрі қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 18 мамырдағы №612;

67. «А.С. Есімов туралы» 2001 жылғы 18 мамырдағы №613;

68. «З.Қ. Нұрқаділов туралы» 2001 жылғы 19 мамырдағы №614;

69. «Ш. Құлмахановты Алматы облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 19 мамырдағы №615;

70. «Қ.С.Сұлтановты Қазақстан Республикасының Парламенті Сенатының депутаты қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 21 мамырдағы №616;

71. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2001 жылғы 23 мамырдағы №617;

72. «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» 2001 жылғы 23 мамырдағы №618;

73. «Көп балалы аналарды «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» 2001 жылғы 29 мамырдағы №620;

74. «Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің 2000 жылғы есебін бекіту туралы» 2001 жылғы 6 маусымдағы № 622;

75. «Қазақстан Республикасы Ұлттық банкінің 2000 жылғы таза табысының жұмсалуды туралы» 2001 жылғы 6 маусымдағы №623;

76. «Б.А. Исаев туралы» 2001 жылғы 6 маусымдағы №624;

77. «А.Қ. Өртембаевты Қазақстан Республикасының Құнды қағаздар жөніндегі ұлттық комиссиясының атқарушы директоры — комиссия мүшесі қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 6 маусымдағы №625;

78. «2001 жылға арналған көшіп келу квотасы туралы» 2001 жылғы 11 маусымдағы №628;

79. Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2001 жылғы 12 маусымдағы №629;

80. «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» 2001 жылғы 12 маусымдағы №630;
81. «Қ.С. Сұлтанов туралы» 2001 жылғы 22 маусымдағы №632;
82. «Ауылдық (селолық) округтердің, ауылдар (селолар), кенттер әкімдерін сайлау туралы» 2001 жылғы 23 маусымдағы №633;
83. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 22 қаңтардағы №30 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы». 2001 жылғы 25 маусымдағы №634;
84. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2000 жылғы 20 желтоқсандағы №518 Жарлығына өзгеріс енгізу туралы» 2001 жылғы 26 маусымдағы №635;
85. «Кешірім жасау туралы» 2001 жылғы 26 маусымдағы №636–637;
86. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2001 жылғы 26 маусымдағы №638–641;
87. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2001 жылғы 26 маусымдағы №642;
88. «Қазақстан Республикасының сот жүйесі мен судьяларының мәртебесі туралы» Қазақстан Республикасының Конституциялық заңында көзделген ережелерді бекіту туралы» 2001 жылғы 26 маусымдағы №643;
89. «Қ.Н. Келімбетов туралы» 2001 жылғы 27 маусымдағы №644;
90. «Астана — жаңа қала» арнайы экономикалық аймағын құру туралы» 2001 жылғы 29 маусымдағы №645;
91. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1993 жылғы 5 наурыздағы №1150 Жарлығының күші жойылды деп тану туралы» 2001 жылғы 4 шілдедегі №646;
92. «К.Д. Келетсекисті «Астана» естелік медалімен наградтау туралы» 2001 жылғы 5 шілдедегі №647;
93. «Жекелеген мемлекеттік жоғарғы оқу орындарына ерекше мәртебе беру туралы» 2001 жылғы 5 шілдедегі №648;
94. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2001 жылғы 5 шілдедегі №649;
95. «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» 2001 жылғы 5 шілдедегі №650;
96. «Х. Кывыркоглуды II дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» 2001 жылғы 9 шілдедегі №651;
97. «Қазақстан Республикасының кейбір облыстық, аудандық және оларға теңестірілген соттарының төрағалары мен судьяларын қызметке тағайындау және қызметтен босату туралы» 2001 жылғы 9 шілдедегі №652;
98. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 22 қаңтардағы №29 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2001 жылғы 9 шілдедегі №653;
99. «Қаржы нарығын мемлекеттік реттеудің бірыңғай жүйесін ұйымдастыру жөніндегі шаралар туралы» 2001 жылғы 11 шілдедегі №654;
100. «Д. Авромопулосты «Астана» естелік медалімен наградтау туралы» 2001 жылғы 13 шілдедегі №655;
101. «К. Стефанопулосты I дәрежелі «Барыс» орденімен наградтау туралы» 2001 жылғы 16 шілдедегі №656;
102. «Ш. Шимичті Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» 2001 жылғы 28 шілдедегі №657;

103. «М. Либальді Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» 2001 жылғы 28 шілдедегі №658;
104. «Оңтүстік Қазақстан облысының көп балалы аналарын «Алтын алқа» және «Күміс алқа» алқаларымен наградтау туралы» 2001 жылғы 30 шілдедегі №659;
105. «Р.С. Жиенбаевты Еуразиялық экономикалық қоғамдастықтың жанындағы Қазақстан Республикасының Тұрақты өкілі қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 21 тамыздағы №660;
106. «Ж.С. Мақажанова туралы» 2001 жылғы 21 тамыздағы №661;
107. «А.Қ. Өртембаев туралы» 2001 жылғы 21 тамыздағы №662;
108. «Г.Н. Шалғымбаева туралы» 2001 жылғы 21 тамыздағы №663;
109. «Қазақстан Республикасының мамандандырылған ауданаралық экономикалық соттарының судьяларын қызметке тағайындау және кейбір облыстық, аудандық және оларға теңестірілген соттарының алқа төрағалары мен судьяларын қызметтен босату туралы» 2001 жылғы 21 тамыздағы №664;
110. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2001 жылғы 21 тамыздағы №665;
111. «Қазақстан Республикасында тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» 2001 жылғы 21 тамыздағы №666;
112. «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығу туралы» 2001 жылғы 21 тамыздағы №667;
113. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1999 жылғы 11 тамыздағы №188 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 21 тамыздағы №668;
114. «А.М. Жолдасбеков туралы» 2001 жылғы 22 тамыздағы №669;
115. «Е.П. Квонды Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» 2001 жылғы 22 тамыздағы №670;
116. «А.Р. Рысқұловты Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» 2001 жылғы 22 тамыздағы №671;
117. «М. Хамфризді Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» 2001 жылғы 22 тамыздағы №672;
118. «С. Демирелді І дәрежелі «Барыс» орденімен наградтау туралы» 2001 жылғы 27 тамыздағы №673;
119. «Антиядролық қозғалыстың бір топ белсенділерін Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен марапаттау туралы» 2001 жылғы 27 тамыздағы №674;
120. «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігінің 10 жылдығы құрметіне арналған мерекелік медаль туралы» 2001 жылғы 27 тамыздағы №675;
121. «Қазақстан Республикасының Швейцария Конфедерациясындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Н.Ж. Дәненовті Қазақстан Республикасының Ватикан Қала-мемлекетіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 2 қыркүйектегі №676;
122. «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір актілерінің күші жойылды деп тану туралы» 2001 жылғы 4 қыркүйектегі №677;
123. «Еуропа қайта құру және даму банкінің Басқарушылар кеңесіндегі Қазақстан Республикасының өкілдері туралы» 2001 жылғы 10 қыркүйектегі №678;

124. «Кейбір аудандық және оларға теңестірілген соттарды қайта ұйымдастыру туралы» 2001 жылғы 11 қыркүйектегі №680;
125. «А.Соданоны І дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» 2001 жылғы 21 қыркүйектегі №681;
126. «Т.С. Сүлейменов туралы» 2001 жылғы 21 қыркүйектегі №682;
127. «Т.С. Сүлейменовті Қазақстан Республикасының Бельгия Корольдігіндегі Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 21 қыркүйектегі №683;
128. «Атырау облысы Жылыой ауданының Құлсары елді мекенін аудандық маңызы бар қалалар санатына жатқызу туралы» 2001 жылғы 22 қыркүйектегі №685;
129. «Қазақстан Республикасының Америка Құрама Штаттарындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі Қ.Б. Саудабаевты Қазақстан Республикасының Канададағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметін қоса атқарушы қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 26 қыркүйектегі №686;
130. «Г. Эрлерді Қазақстан Республикасының Құрмет грамотасымен наградтау туралы» 2001 жылғы 26 қыркүйектегі №687;
131. «Белгіленген әскери қызмет мерзімін өткерген мерзімді әскери қызметтегі әскери қызметшілерді запасқа шығару және Қазақстан Республикасының азаматтарын 2001 жылдың қазан-желтоқсанында кезекті мерзімді әскери қызметке шақыру туралы» 2001 жылғы 28 қыркүйектегі №688;
132. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2001 жылғы 28 қыркүйектегі №689;
133. «Қазақстан Республикасының тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан республикасының азаматтығынан шығуы туралы» 2001 жылғы 28 қыркүйектегі №690;
134. «Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің мемлекеттік бейбітшілік және прогресс сыйлығының мәселелері» 2001 жылғы 28 қыркүйектегі №691;
135. «Қазақстан Республикасы Президентінің жанынан Кәсіпкерлер кеңесін құру туралы» 2001 жылғы 29 қыркүйектегі №692;
136. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2000 жылғы 17 ақпандағы №344 Жарлығына өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 8 қазандағы №693;
137. «Кешірім жасау туралы» 2001 жылғы 11 қазандағы №694;
138. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2001 жылғы 11 қазандағы №695;
139. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2001 жылғы 11 қазандағы №696;
140. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2001 жылғы 11 қазандағы №697;
141. «Кешірім жасау актісін қолданбау туралы» 2001 жылғы 11 қазандағы №698;
142. «Кешірім жасау жөніндегі өтінішін қанағаттандырудан бас тарту туралы» 2001 жылғы 11 қазандағы №699-700;
143. «Қазақстан Республикасының Еуразиялық экономикалық қоғамдастық жанындағы Тұрақты өкілі туралы ережені бекіту туралы» 2001 жылғы 11 қазандағы №701;

144. «Қазақстан Республикасының Жоғарғы сот кеңесі туралы» 2001 жылғы 15 қазандағы №702;
145. «И.И. Рогов туралы» 2001 жылғы 15 қазандағы №703;
146. «Азаматтардың денсаулығын сақтау саласында мемлекеттік басқаруды жетілдіру туралы» 2001 жылғы 17 қазандағы №705;
147. «Ж.А. Досқалиевты Қазақстан Республикасының Денсаулық сақтау министрі қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 17 қазандағы №706;
148. «Дипломатиялық дәрежелер беру туралы» 2001 жылғы 20 қазандағы №707;
149. «Қазақстан халықтары Ассамблеясының мүшелерін Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен марапаттау туралы» 2001 жылғы 23 қазандағы №708;
150. «Қазақстан халықтары Ассамблеясының мүшелерін «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградау туралы» 2001 жылғы 23 қазандағы №709;
151. Қазақстан Республикасы Президентінің 2000 жылғы 12 мамырдағы №392 Жарлығына өзгерістер енгізу және Қазақстан Республикасы Президентінің 2000 жылғы 30 қарашадағы №492 Жарлығының 1 және 2-тармақтарының күші жойылды деп тану туралы» 2001 жылғы 23 қазандағы №710;
152. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2001 жылғы 24 қазандағы №711;
153. «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» 2001 жылғы 24 қазандағы №712;
154. «Мемлекеттік функцияларды орталықсыздандыру және бюджетаралық қатынастар мәселелер жөніндегі мемлекеттік комиссия туралы» 2001 жылғы 24 қазандағы №713;
155. «Қазақстан Республикасы Президентінің жанындағы Адам құқықтары жөніндегі комиссияның құрамындағы өзгерістер туралы» 2001 жылғы 24 қазандағы №714;
156. «Е.Қ. Бейсембетовті Қазақстан Республикасының Стратегиялық жоспарлау жөніндегі агенттігінің төрағасы қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 28 қазандағы №715;
157. «А.Х. Арыстанбекова туралы» 2001 жылғы 29 қазандағы №716;
158. «О.О. Сүлейменов туралы» 2001 жылғы 29 қазандағы №717;
159. «Қазақстан Республикасы Президентінің 1996 жылғы 13 қыркүйектегі №3108 және 1996 жылғы 18 маусымдағы №3039 жарлықтарына өзгерістер енгізу туралы» 2001 жылғы 7 қарашадағы №719;
160. «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір актілеріне өзгерістер енгізу және Қазақстан Республикасы Президентінің 1995 жылғы 11 қаңтардағы №2019 Жарлығының күші жойылды деп тану туралы» 2001 жылғы 13 қарашадағы №720;
161. «Ғ.Б. Жақиянов туралы» 2001 жылғы 21 қарашадағы №721;
162. «Д.К. Ахметовті Павлодар облысының әкімі қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 21 қарашадағы №722;
163. «О.Ә. Жандосов туралы» 2001 жылғы 21 қарашадағы №723;
164. «Ә.М. Бәйменов туралы» 2001 жылғы 22 қарашадағы №724;

165. «Ғ.Ж. Қарағұсованы Қазақстан Республикасының Еңбек және халықты әлеуметтік қорғау министрі қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 22 қарашадағы №725;
166. «Б.М. Имашев туралы» 2001 жылғы 23 қарашадағы №726;
167. «К.Қ. Мәсімовті Қазақстан Республикасы Премьер-министрінің орынбасары қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 27 қарашадағы №727;
168. «А.И. Мырзахметовті Қазақстан Республикасының Көлік және коммуникация министрі қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 27 қарашадағы №728;
169. «Ә.Қ. Ахметов туралы» 2001 жылғы 28 қарашадағы №729;
170. «Қазақстан Республикасының Автожол саласын дамытудың 2001–2005 жылдарға арналған мемлекеттік бағдарламасы туралы» 2001 жылғы 28 қарашадағы №730;
171. «А.Қ. Жанқұлиевты Қазақстан Республикасының Тәжікстан Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 29 қарашадағы №731;
172. «Ж.С. Кәрібжановты Қазақстан Республикасының Қытай Халық Республикасындағы Төтенше және Өкілетті Елшісі қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 29 қарашадағы №732;
173. «Қазақстан Республикасының тәуелсіздігіне 10 жыл» мерекелік медалімен наградтау туралы» 2001 жылғы 3 желтоқсандағы №734;
174. «Қазақстанның 2030 жылға дейінгі Даму стратегиясын одан әрі іске асыру жөніндегі шаралар туралы» 2001 жылғы 4 желтоқсандағы №735;
175. «С.Б. Тоқпақбаев туралы» 2001 жылғы 8 желтоқсандағы №736;
176. «Қазақстан Республикасының мемлекеттік наградаларымен марапаттау туралы» 2001 жылғы 10 желтоқсандағы №737;
177. «М.Қ. Алтынбаевты Қазақстан Республикасының Қорғаныс министрі қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 8 желтоқсандағы №738;
178. А.А. Ақаевты І дәрежелі «Достық» орденімен наградтау туралы» 2001 жылғы 10 желтоқсандағы №739;
179. «Қазақстан Республикасы Президентінің кейбір актілеріне өзгерістер мен толықтырулар енгізу туралы» 2001 жылғы 10 желтоқсандағы №740;
180. «А. Сәрсенбайұлы туралы» 2001 жылғы 11 желтоқсандағы №741;
181. «М.М. Тәжинді Қазақстан Республикасы Президентінің ұлттық қауіпсіздік мәселелері жөніндегі көмекшісі — Қазақстан Республикасы Қауіпсіздік кеңесінің хатшысы қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 11 желтоқсандағы №742;
182. «Н.Н. Дүтбаевты Қазақстан Республикасы Ұлттық қауіпсіздік комитетінің төрағасы қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 11 желтоқсандағы №743;
183. «Жоғары әскери және арнаулы атақтар, сыныптық шендер беру туралы» 2001 жылғы 11 желтоқсандағы №744;
184. «Қазақстан Республикасы Тұңғыш Президентінің Мемлекеттік бейбітшілік және прогресс сыйлығын беру туралы» 2001 жылғы 13 желтоқсандағы №745;
185. «Қазақстан Республикасының азаматтығына қабылдау туралы» 2001 жылғы 13 желтоқсандағы №746;
186. «Қазақстан Республикасында тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» 2001 жылғы 13 желтоқсандағы №747;

187. «Қазақстан Республикасынан тыс жерлерде тұратын адамдардың Қазақстан Республикасының азаматтығынан шығуы туралы» 2001 жылғы 13 желтоқсандағы №748;

188. «Қазақстан Республикасы Президентінің 2001 жылғы 24 қазандағы №713 Жарлығына өзгерістер енгізу туралы» 2001 жылғы 16 желтоқсандағы №749;

189. «М.С. Өтебаевты Қазақстан Республикасының Парламенті Сенатының депутаты қызметіне тағайындау туралы» 2001 жылғы 30 желтоқсандағы №750;

190. «2002 жылды Денсаулық жылы деп жариялау туралы» 2001 жылғы 30 желтоқсандағы №751.

Қысқартылған сөздер тізбесі

ААҚ — ашық акционерлік қоғам
АЖБ — автожанармай бекеті
АҚ — акционерлік қоғам
АӨСШК — Азиядағы өзара ықпалдастық және сенім шаралары жөніндегі кеңес
АСЕАН — Оңтүстік-Шығыс Азия мемлекеттері қауымдастығы
ӘӘК — Әскери-әуе күштері
ӨӨК — өскери-өнеркәсіптік кешен
ӨШҚҚ — әуе шабуылына қарсы қорғаныс
БАҚ — бұқаралық ақпарат құралдары
БМСБ — КСРО халық комиссарлары кеңесінің жанындағы бірлескен мемлекеттік саяси басқарма
БҰҰ — Біріккен Ұлттар Ұйымы
ҒЗТҚЖ — ғылыми-зерттеу және тәжірибелі-конструкторлық жұмыстар
ДСҰ — Дүниежүзілік сауда ұйымы
ЕҚДБ — Еуропа қайта құру және даму банкі
ЕҚЫҰ — Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымы
ЕО — Еуропалық Одақ
ЕурАзЭҚ — Еуразиялық экономикалық қоғамдастық
ЖАҚ — жабық акционерлік қоғам
ЖІӨ — жалпы ішкі өнім
ЖҚТБ — жұқтырған қорғаныш тапшылық белгілері
ЖШС — жауапкершілігі шектеулі серіктестік
КСР — Кеңестік Социалистік Республика
КСРО — Кеңестік Социалистік Республикалар Одағы
ҚҚС — қосымша құн салығы
МАЭС — мемлекеттік аудандық электр станциясы
МӨЗ — мұнай өңдеу зауыты
НАТО — Солтүстік Атлантикалық шарт ұйымы
ОАЫ — «Орталық Азия ынтымақтастығы» ұйымы
ОАЭҚ — Орталық Азия экономикалық қоғамдастығы
ОК — Орталық комитет
РМК — республикалық мемлекеттік кәсіпорын
РМКК — республикалық мемлекеттік коммуналдық кәсіпорын
СЭС — су электр станциясы
ТМД — Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы
ҰҚШҰ — Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымы
ШЫҰ — Шанхай ынтымақтастығы ұйымы
ЮНЕСКО — Біріккен Ұлттар Ұйымының білім беру, ғылым және мәдениет мәселелері жөніндегі ұйымы
ЮНИСЕФ — Біріккен Ұлттар Ұйымының Балалар қоры

Географиялық атаулар көрсеткіші

Абу-Даби, әмірлігі (БАӘ)	85
Австралия	168, 203
Азия, құрлығы	7, 26, 99, 115
Айыртау, ауданы (Солтүстік Қазақстан обл.)	98
Ақмола, облысы	34, 65, 98
Акрополь (Афины қ., Грекия)	89
Ақсай, қаласы (Батыс Қазақстан обл.)	5, 106
Ақсу, қаласы (Павлодар обл.)	5, 77
Ақтоғай, ауданы (Қарағанды обл.)	125
Ақтау, қаласы, теңіз порты (Маңғыстау обл.)	5, 30, 43, 106, 224
Ақтөбе, қаласы	69, 233
Ақтөбе, облысы	7, 69
Алжир	25
Алма-Ата, қаласы (1993 жылдан бері — Алматы)	266
Алматы, қаласы	4, 8, 9, 13, 14, 15, 23, 24, 42, 45, 49, 53, 74, 78, 87, 98, 99, 100, 101, 109, 110, 111, 127, 132, 135, 150, 155, 160, 165, 166, 167, 168, 170, 203, 208, 212, 216, 222, 233, 243, 247
Алматы, облысы	5, 45, 60, 64, 134
Алтай, республикасы (Ресей)	233
Америка Құрама Штаттары (АҚШ)	3, 6, 8, 9, 10, 18, 30, 54, 59, 64, 65, 86, 87, 107, 108, 110, 111, 112, 117, 122, 135, 136, 139, 144, 150, 151, 152, 258
Анкара, қаласы (Түркия астанасы)	72, 73, 95, 122
Антакальне, зираты (Вильнюс қ., Литва)	44
Арал, қаласы (Қызылорда обл.)	29
Арал, теңізі	29, 159, 181, 252
Армения	9, 42, 62, 63, 66, 109
Арыстан баб, кесенесі (Оңтүстік Қазақстан обл.)	131
Астана, қаласы (Қазақстан астанасы)	4, 5, 7, 17, 18, 19, 30, 31, 34, 35, 36, 37, 38, 45, 46, 55, 56, 58, 60, 61, 62, 65, 66, 70, 72, 73, 78, 84, 96, 97, 109, 112, 113, 115, 117, 127, 136, 137, 144, 145, 148, 149, 150, 216, 224, 233
Атырау, қаласы	128, 164, 233
Атырау, облысы	16, 37, 114, 128, 167, 170
Ауғанстан	3, 6, 7, 8, 9, 34, 47, 61, 63, 121, 122, 124, 126, 133, 135, 136, 140, 144, 148, 151, 152, 188, 203, 205, 213, 249, 251, 282, 283
Афины, қаласы (Грекия астанасы)	88, 89, 90
Ахмирово, кенті (Шығыс Қазақстан обл.)	79
Әзірбайжан	9, 29, 95, 96, 106, 139, 203
Әуезов М.О., ескерткіші (Бішкек қ., Қырғызстан)	91
Берлин, қаласы (Германия астанасы)	121, 153

Баку, қаласы (Әзірбайжан астанасы)	9, 30, 50, 95, 106, 206
Балқан, өңірі	34, 193
Балтық, өңірі	44
Батыс Еуропа, өңірі	214
Батыс Қазақстан, облысы	105, 166, 167
Батыс Қазақстан, өңірі	38, 166, 206, 233
Батыс Қытай, өңірі	5, 109
Беларусь	63, 65, 67, 69, 95, 109, 143, 214
Бельгия	113
Бішкек, қаласы (Қырғызстан астанасы)	90, 98
Болашақ, аллеясы (Атырау қ.)	128
Босфор, бұғазы	206
Бурабай, қаласы (Ақмола обл.)	179, 233
Бутинге, теңіз порты (Литва)	43, 44
Варшава, қаласы (Польша астанасы)	79
Ватикан	105, 114, 146, 242, 243
Вашингтон, қаласы (АҚШ астанасы)	8, 107, 108, 110, 126, 151, 152
Венгрия	116, 274
Владивосток, қаласы (Ресей)	84
Воздвиженка, ауылы (Целиноград ауд., Ақмола обл.)	165
Вьетнам	203
Германия (ГФР)	8, 32, 61, 100, 111, 121, 220, 239, 241, 258
Грекия	8, 88, 89, 90
Дарданеллы, бұғазы	206
Дегелең, темір жол бекеті (Павлодар обл.)	5, 77
Джейхан, қаласы (Түркия)	9, 50, 95, 206
Дионис, театры (Афины қ., Грекия)	89
Душанбе, қаласы (Тәжікстан астанасы)	160
Египет	25, 203, 241
Екатеринбург, қаласы (Ресей)	84
Екібастұз, қаласы (Павлодар обл.)	15
ЕО (Еуропалық Одақ)	124, 150
Ереван, қаласы (Армения астанасы)	20, 62, 63
Еркіндік және тәуелсіздік, мемориалы (Вильнюс қ., Литва)	44
Ертіс, өзені	77
Есіл, өзені	35, 73
«Еуразия», мәдени-спорт кешені (Қызылорда қ.)	128
Еуропа, құрлығы	8, 9, 43, 56, 72, 106, 115, 125
Жалағаш, ауданы (Қызылорда обл.)	128
Жамбыл, облысы	5, 63, 164, 166, 167
Жапония	18, 38, 59, 87, 134

Жезқазған, қаласы (Қарағанды обл.)	167
Жер, планетасы	115, 270
Жуалы, ауданы (Жамбыл обл.)	64
Жылыой, ауданы (Атырау обл.)	114
Жыңғылды, ауылы (Маңғыстау обл.)	125
Запорожье, облысы (Украина)	47
Израиль	24, 191, 203
Индонезия	203
Иран	32, 96, 106, 203, 206
Иркутск, қаласы (Ресей)	84
Ирландия	17, 152
Испания	14, 150
Италия	220
Кавказ, өңірі	56, 95, 205, 206
Канада	117, 124
Каспий маңы, өңірі	20, 95, 171, 206
Каспий, өңірі	30, 54, 96, 117, 181, 206, 234
Каспий, теңізі	8, 9, 16, 59, 95, 137, 139, 205, 279
Катар	65, 241
Кения	122
Кировский, ауылы (Мақтаарал ауд., Оңтүстік Қазақстан обл.)	5, 131
Клайпеда, қаласы, теңіз порты (Литва)	44
Корея (Оңтүстік Корея)	13, 203
Көксарай, су қоймасы (Оңтүстік Қазақстан обл.)	233
Көкшетау, қаласы (Ақмола обл.)	224
Краснооктябрьское, ауылы (Павлодар обл.)	77
Краснооктябрьское, кеніші (Қостанай обл.)	77
КСРО (Кеңестік Социалистік Республикалар Одағы)	58, 85, 100, 147
Куала-Лумпур, қаласы (Малайзия астанасы)	26
Қазақ, КСР (1936–1991 жж.)	15, 85
Қазақ, хандығы (1465–1847 жж.)	269
Қазығұрт, ауданы (Оңтүстік Қазақстан обл.)	167
Қара, теңіз	205, 213
Қарағанды, қаласы	15, 38, 85, 112
Қарағанды, облысы	47, 108, 112, 125, 145
Қаратал, өзені	134
Қарашығанақ, мұнай-газ кен орны (Батыс Қазақстан обл.)	5, 36, 75, 106
Қашаған, мұнай-газ кен орны (Маңғыстау обл.)	36, 71
Қиыр Шығыс, әскери округі	212
Қиыр Шығыс, өңірі (Ресей)	212, 213
Қожа Ахмет Яссауи, кесенесі (Түркістан қ., Оңтүстік Қазақстан обл.)	131
Қостанай, ауданы (Қостанай обл.)	108

Қостанай, қаласы	108
Қостанай, облысы	77, 108
Қорғас, темір жол бекеті (Алматы обл.)	233
Құлсары, ауылы (Атырау обл.)	114
Қызыләскер, ауылы (Сарыағаш ауд., Оңтүстік Қазақстан обл.)	5, 131
Қызылжар, ауданы (Солтүстік Қазақстан обл.)	97
Қызылорда, қаласы	165, 233
Қызылорда, облысы	128, 164, 166, 169, 172
Қырғызстан	7, 9, 14, 17, 60, 63, 66, 76, 79, 90, 91, 95, 109, 116, 143, 147, 155, 160, 189, 203, 205, 271
Қытай (ҚХР)	6, 7, 15, 70, 75, 76, 77, 99, 106, 109, 139, 203, 205, 206, 214, 274
Латвия	32, 105
Ливан	203
Литва	8, 43, 44, 127
Литваның Еркіндік және тәуелсіздік мемориалы (Вильнюс қ., Литва)	44
Лондон, қаласы (Ұлыбритания астанасы)	56
Май, ауданы (Павлодар обл.)	77
Мақтаарал, ауданы (Оңтүстік Қазақстан обл.)	131
Малайзия	9, 25, 26, 44, 203
Маңғыстау, облысы	6, 106, 125
Манхэттен, ауданы (Нью-Йорк қ., АҚШ)	108
Марокко	25, 241
«Мастер», сауда орталығы (Астана қ.)	73
Мәскеу, қаласы (Ресей астанасы)	8, 72, 73, 76, 136, 139, 140, 218, 240, 250
Минск, қаласы (Беларусь астанасы)	7, 45, 59, 65, 69, 190
Молдова	66, 69, 109, 124, 127
Моңғолия	70, 165, 203
Мұңайтпасов Қ. атындағы спорт стадионы (Астана қ.)	73
Норвегия	8, 13, 17, 41, 42, 43, 199
Невада, штаты (АҚШ)	101, 220
Нидерланды	72
Ника Афинская, храмы (Афины қ., Ресей)	89
Ноушахр, теңіз порты (Иран)	106
Нью-Йорк, қаласы (АҚШ)	55, 107, 108, 110, 151, 202
Оля, теңіз порты (Астрахан обл., Ресей)	106
Оңтүстік Азия, өңірі	64
Оңтүстік Қазақстан, облысы	64, 92, 125, 128, 131, 165, 166, 167, 170
Оңтүстік Шығыс Азия, өңірі	106
Оңтүстік, Корея	13, 203
Орал, қаласы (Батыс Қазақстан обл.)	106, 233

Орал, өзені	233
Орталық Азия, өңірі 3, 8, 13, 14, 34, 37, 79, 100, 112, 121, 125, 133, 139, ...153, 154, 155, 158, 159, 160, 161, 189, 205, 206, 251, 274, 282, 283	
Орталық Еуропа, өңірі	233
Орынбор, облысы (Ресей)	69
Осло, қаласы (Норвегия астанасы)	41, 199
Отан қорғаушылар, монументі (Астана қ.)	56
Отырар, ортағасырлық қала (Оңтүстік Қазақстан обл.)	100, 131
Өзбекстан	14, 32, 61, 66, 75, 76, 109, 112, 126, 135, 136, ...153, 154, 155, 158, 160, 189, 203, 205, 271, 282, 285
Өскемен, қаласы (Шығыс Қазақстан обл.)	15, 79
Павлодар, облысы	5, 77, 136, 167
Палестина	203
Пәкстан	59, 200, 203, 217
Пенсильвания, штаты (АҚШ)	108
Петропавл, қаласы (Солтүстік Қазақстан обл.)	97
Президенттік, мәдениет орталығы (Астана қ.)	59, 84
Приозерск, қаласы (Ақмола обл.)	34
Путраджая, қаласы (Малайзия)	26
Ресей	6, 7, 8, 9, 14, 15, 20, 46, 57, 59, 63, 66, 69, 73, 76, 84, ...85, 95, 102, 106, 109, 111, 112, 124, 126, 136, 139, 140, 143, 155, ...168, 186, 201, 202, 210, 212, 214, 221, 233, 250, 252, 271, 277, 278
Ресей, империясы (1721–1917 жж.)	58
Республика, сарайы (Алматы қ.)	53
Рим, қаласы (Италия астанасы)	9, 113, 114, 115, 116, 146, 249
Румыния	69
Сарыағаш, ауданы (Оңтүстік Қазақстан обл.)	131
Сауд, Арабиясы	115, 241
Северное, кенті (Шығыс Қазақстан обл.)	79
Семипалатинск, қаласы (Семипалатинск обл., 1997 жылдан — Шығыс Қазақстан обл., 2007 жылдан — Семей, Шығыс Қазақстан обл.) ...	186, ...202, 218, 219, 220, 221, 246, 252
Сәтбаев, қаласы (Қарағанды обл.)	108
Сәтбаев Қ.И., ескерткіші (Атырау қ.)	128
Словакия	134, 135
Солтүстік Еуропа, өңірі	42
Солтүстік, Ирландия	17, 152
Солтүстік Қазақстан, облысы	5, 97, 98
Сочи, қаласы (Ресей)	8, 85, 95
Спасск, кенті (Абай ауд., Қарағанды обл.)	188
Сырдария, ауданы (Қызылорда обл.)	169
Сырдария, өзені	233

Таиланд	203
Талдықорған, қаласы (Алматы обл.)	45, 134, 224
Танзания	122
Тараз, қаласы (Жамбыл обл.)	168
Ташкент, қаласы (Өзбекстан астанасы)	8, 153, 154, 160, 205, 268, 282
Таяу Шығыс, өңірі	64, 106
Тбилиси, қаласы (Грузия астанасы)	30, 95
Тәжікстан	7, 15, 29, 59, 66, 69, 76, 79, 109, 112, 124, 126, 135, 139, 143, 155, 160, 189, 203, 205, 212
Теміртау, қаласы (Қарағанды обл.)	5, 78, 145
ТМД (Тәуелсіз Мемлекеттер Достастығы)	7, 8, 30, 33, 45, 57, 58, 66, 85, 95, 98, 100, 111, 112, 114, 135, 136, 139, 140, 163, 185, 189, 191, 199, 205, 218, 225, 227, 233, 240, 243, 246, 247, 266, 267, 268, 274
Тунис	25
Түрікменстан	33, 83, 84, 106, 160, 271
Түркия	9, 32, 37, 49, 50, 102, 113, 122, 203, 205
Түркістан, қаласы (Оңтүстік Қазақстан обл.)	125, 131
Уәлиханов, ауылдық округі (Ақмола обл.)	65
Украина	29, 33, 35, 47, 66, 69, 109, 113, 116, 203
Ұлыбритания	8, 17, 72, 117, 152, 191, 201, 220, 259
Үндістан	19, 102, 200, 203, 217
Үрімші, қаласы (Қытай)	16
Франция	72, 87, 100, 144, 201, 220
Хорватия	9, 90
Хельсинки, қаласы (Финляндия астанасы)	159
Хьюстон, қаласы (АҚШ)	150, 151
Целиноград, ауданы (Ақмола обл.)	34, 165
Чагай-Хиллз, ядролық полигоны (Пәкстан)	200
Чикаго, қаласы (АҚШ)	56
Шанхай, қаласы (Қытай)	7, 61, 70, 75, 76, 77, 212
Шардара, ауданы (Оңтүстік Қазақстан обл.)	131
Шатыркөл, мыс кен орны (Жамбыл обл.)	63
Шахтер, стадионы (Қарағанды қ.)	112
Швейцария	105
Швеция	259
Шенксвилл, қаласы (АҚШ)	108
Шығыс Азия, өңірі	115, 260, 261
Шығыс Еуропа, өңірі	115, 233, 247, 252, 274

Шығыс Қазақстан, облысы	25, 65, 79, 164, 165, 167, 170
Шығыс Қазақстан, өңірі	233
«Шығыс», шағын ауданы (Талдықорған қ., Алматы обл.)	134
Шымкент, қаласы (Оңтүстік Қазақстан обл.)	131
Шэньян, әскери округі (Қытай)	212
Щучье, ауданы (Ақмола обл.)	98
«Ынтымақ», алаңы (Маңғыстау обл., Ақтау қ.)	106
Ыстамбұл, қаласы (Түркия)	8, 49, 95, 204
Эчмиадзин, қаласы (Армения)	62
Югославия (1918–1990 жж.)	203

Есімдер көрсеткіші

Абдуллаев А.	65	Бойл Д.	168
Абрахамс С.	139	Бразаускас А.	43
Абылай хан	58	Брант С.	265
Аврамopoulos Д.	90	Браунбек С.	65
Ага-Хан К.	121	Булгаков М.А.	248
Адамкус В.	43, 127	Буш Дж.	86, 87, 107, 110, 117, 122, 144, 152
Айтматов Ш.Т.	60	Буш Дж. (үлкені)	150
Айтхожина Н.А.	111	Велихов Е.П.	102
Акулов В.	65	Вендрелл Ф.	47
Ақаев А.А.	8, 14, 63, 90, 91, 95, 144, 147	Веранн Ж.	18
Алиев Г.А.	9, 95, 96, 139	Воверайт К.	121
Алтынбаев М.Қ.	143	Ваддамс А.	124
Алтынсарин Ы.	125	Ванов К.	125
Аманжолов А.С.	181	Вэник Ч.	152
Анодина Т.Г.	60	Гокчек М.	73
Аннан К.	99, 151	Гавахи А.	32
Арыстанбаб	130	Галахер Т.	18
Арыстанбекова А.Х.	128	Геншер Г.-Д.	100
Аснар Х.М.	14, 140	Герцен А.	259
Ахметова У.	65	Гонзалес А.	24
Ахметов Ә.Қ.	17, 138	Горбачев М.С.	58, 100
Ахметов Д.К.	77, 136	Гриненко В.	69
Әбенев Н.К.	25	Гуджрал К.	102
Әл-Нуэйми Әли	115	Гумилев Л.Н.	6, 60, 83
Әлиев Ж.	16	Гусев Б.В.	37
Әуезов М.О.	91, 240		
Байдодда А.	165	Дастанов О.	125
Байсейітова К.	19, 145	Дашням Д.	70
Балиева З.Я.	45	Дәненов Н.Ж.	105
Басин Ю.Б.	181	Деграф Г.А.	181
Батурин Ю.М.	7, 54, 92	Демирель С.	99, 102, 206
Батуrow Т.И.	14, 15	Джeкcон Г.	65, 152
Бәекенов Б.Ә.	54	Джоанэ М.Д.	69
Бәйменов Ә.М.	137	Джонс Р.	30
Бейкер Дж.	151	Джонс Э.	30
Бейсембетов Е.Қ.	128	Дзержинский Ф.Э.	251
Бектемісов А.И.	25	Дионис	89
Берзиньш А.	105	Досжан Д.	46
Бисенғалиев М.С.	13	Досжанов Б.С.	181
Бияшев К.Б.	181	Досқалиев Ж.А.	124

Дүтбаев Н.Н.	145	Конфуций	199
Дінішев Ә.М.	145, 147	Көпбаев З.	125
Есенғарин Н.Қ.	30	Крамник В.Б.	61
Есет батыр	7, 69	Курейши Д.Ш.	59
Есімов А.С.	60	Кутин Г.	78
Жақиянов Ғ.Б.	136	Кучма Л.Д.	69, 116
Жандосов О.Ә.	136	Күлтегін	61
Жанқұлиев А.Қ.	139	Қабдолов З.К.	146
Жәкішев М.Е.	71	Қалманбетова Ғ.Р.	46
Жәутіков О.А.	65	Қалмырзаев С.С.	45, 91
Жиенбаев Р.С.	96	Қарағұсова Ғ.Д.	137
Жиров В.В.	24	Қастеев Ә.	6, 13
Жолдасбеков М.Ж.	12, 97, 146	Қасымов А.	64
Зверев В.	64	Қозыбаев М.Қ.	146
Зиманов С.З.	46	Қонаев Д.А.	240
Зиновьев Ғ.Е.	250	Құл-Мұхаммед М.А.	54
Иоанн Павел II	9, 113, 114, 115, 146, 242, 243, 249	Құлмаханов Ш.К.	60
Ибрагимбеков Р.	71	Ландсбергис В.	43
Ибсен Г.	199	Лебедев С.Н.	46
Изги О.	37	Лезар Д.	150
Имашев Б.М.	137	Лемьер Ж.	75
Исотье Б.	125	Ленин В.И.	250
Исаев Б.А.	71	Либаль М.	91
Искандаров А.	59	Линн Й.	125
Ищанов К.	16	Ломоносов М.В.	132, 265
Каврыкоглу Х.	85	Лужков Ю.М.	72, 73
Какламанис А.	90	Лукашенко А.Г.	63, 95
Калашников М.Т.	86	Лучинский П.К.	124
Каримов И.А.	8, 14, 32, 61, 112, 126, 135	Макаров Н.Ф.	86
Карташов Е.Г.	47	Мақажанова Ж.С.	96
Каспаров Ғ.К.	61	Малва Дж.	150
Кауанаи Г.	124	Маргарян А.	62
Кәкімжанов З.Х.	123	Марченко Ғ.А.	13, 47
Кәрібжанов Ж.С.	139	Мацке Р.	61, 92
Квон Е.П.	97	Мацуура К.	99
Келетсекис К.	83	Маштоц М.	63
Келімбетов Қ.Н.	79	Мәсімов К.Қ.	138
Кенесары хан (Қасымов К.)	59	Месич С.	90
Кертинг А.	111	Миллер А.Б.	139
		Минкато В.	36
		Миттал Л.	31
		Моисеев И.	73
		Монтескью Э.	100

Монтескье Ш.	207	Полат М.	165
Морохаси С.	58	Прунскене К.	43
Мори Т.	134	Путин В.В.	8, 16, 20, 59, 63, 69, 84, 95, 96, 111, 112, 124, 126, 136, 139
Мохамад М.	26	Рау Й.	121
Мукхерджи М.	31	Реймонд Л.Р.	31
Муллашев К.В.	59	Рету Б.	107
Мусинов А.А.	25	Робертсон Дж.	34, 110, 111
Мұқашев С.Ө.	126	Раббани Б.	126
Мұңайтпасов Қ.	73	Райли Д.	139
Мұртаза Ш.	146	Рапота Г.А.	139
Мұсабаев Т.А.	7, 54, 92	Рахмонов Э.Ш.	8, 69, 112, 126, 135, 139, 155
Мұсаев А.А.	54	Рачан И.	90
Мұхамед Полат	165	Римова Б.	134
Мұхаммед Абдул Рахим Кафуд	65	Рогов И.И.	124
Мұхаммед Мусли И.	25	Росьйорд Х.	41
Мұхаммед, пайғамбар	251	Рушайло В.Б.	111
Мұхтарұлы Қ.	65	Рымбаева Р.Қ.	46
Мыңбаев С.М.	45, 60	Рысқұлов А.Р.	97
Мырзахметов Д.И.	138	Сааданбеков Ж.С.	116
Назарбаева С.А.	78	Сагдеев Р.З.	100
Намики К.	18	Саттарханов Б.	131
Нараянан К.Р.	19	Саудабаев Қ.Б.	117
Немирович-Данченко В.И.	73	Сәдуақасов Д.	61
Николаенко В.Д.	133	Сәрсенбаев А.С.	54, 86, 144
Ника Афинская	89	Сәтбаев Қ.И.	108, 128, 240
Ниязов С.А.	33, 83, 84	Северин А.	53
Нобель А.	41	Сезер А.Н.	50, 122
Нұрғалиев Б.Қ.	13	Серікова Т.	69
Нұрқаділов З.Қ.	60	Серкебаев Е.Б.	85
Нұрмағамбетов С.К.	185	Содано Л.	113
Нұрпейісова Д.	37	Станиславский К.С.	73
Нұрпейісов Ә.К.	146	Стефанопулос К.	88, 89
Нэппер Л.	110, 111	Столтенберг Й.	41
Олесь М.	146	Сұлтанов Қ.С.	60, 78
Өртембаев А.Қ.	71, 96	Сүлейменов О.О.	60, 102, 128
Өтебаев М.С.	32, 155	Сүлейменов Т.С.	113
Петровский В.Ф.	99	Сүй Куанди	77
Палаускас А.	44	Тайжан Б.Қ.	59
Патрушева Н.М.	181	Тан Сенг Сунг	44
Пауэлл К.	122, 144	Танака К.	18
Пий IX	146		
Пирер Х.	105		

Тарази Ә.	46	Эрлер Г.	117
Тәжин М.М.	9, 54, 112, 144		
Терещенко С.А.	48	Юсупов И.	131
Тито Д.	54, 55		
Тоқаев Қ.К.	10, 86, 107	Яо Пэйшэн	15, 16
Тоқпақбаев С.Б.	10, 24, 112, 143	Яров Ю.Ф.	45
Томислав	90	Яссауи Қожа Ахмет	131
Тэтчер М.	153	Яцкович М.	116
Тянь Цзэнпей	99		
Уәлиханов Ш.Ш.	57, 65, 240		
Уинтертон Т.	139		
Уманов Г.	125		
Уоттс Ф.	71		
Усама бен Ладен	122, 200		
Фишер Й.	61, 121		
Хамфриз М.	97		
Хан Г.	16		
Харальд V	42		
Хуан Карлос I	150		
Цзян Цзэминь	77		
Цыбенко В.Г.	113		
Чакмакоглу С.	113		
Чапмэн Ф.Дж.	75		
Чаудхари Н.	31		
Чейни Р.	86, 87, 152		
Чжу Жунци	109, 110		
Шалғымбаева Г.П.	96		
Шарон А.	24		
Шекспир У.	187		
Шимич Ш.	91		
Шоқай М.	46		
Шредер Г.	121		
Шустер Р.	134, 135		
Щегельский Г.	65		
Щербаков В.П.	127		
Ыдырысов Е.Ә.	11, 112		
Эванс Р.	72		

Мекемелер мен ұйымдар көрсеткіші

Абу-Даби даму қоры	85
«Адал»	131
Азиялық валюта қоры	261
Азиялық даму банкі	5, 23, 143, 160, 213
Азиялық даму банкінің Басқарушылар кеңесі	23
Алматы вагон жөндеу зауыты	98
Алтынсарин Ы. атындағы Қазақ білім беру академиясы	125
«Аман-Ер»	165
Америка Құрама Штаттары Конгресі	64, 65, 151
Америка Құрама Штаттары Конгресі Сенатының Таяу Шығыс және Оңтүстік Азия істері жөніндегі комиссиясы	64, 65
Америка Құрама Штаттары Конгресінің Сенаты	64, 151
Америка Құрама Штаттары Конгресінің Сыртқы істер жөніндегі комитеті	65
Америка Құрама Штаттары Президентінің Әкімшілігі	117
Америка Құрама Штаттарының Энергетика министрлігі	139
АӨСШК (Азиядағы өзара әрекеттестік және сенім шаралары жөніндегі кеңес)	26, 50, 95, 133, 135, 139, 202, 203, 205, 206, 214
Араб экономикалық дамуының Кувейт қоры	29
Армения Республикасының Үкіметі	42, 63
Армения Республикасы Үкіметі жанындағы М. Маштоц атындағы Матенадаран көне жазбалар институты	63
АСЕАН (Оңтүстік-Шығыс Азия мемлекеттерінің қауымдастығы)	214
«Астана»	78
Астана қаласының әкімдігі	37
Астана қаласының №2 балалар ауруханасы	18
Астана қаласының Қазақ-түрік лицейі	18
Астаналар мен ірі қалалардың Халықаралық ассамблеясы	73
«Атамекен»	106, 134
Атырау мұнай өңдеу зауыты	167
Әзірбайжан Республикасының Мемлекеттік кеден комитеті	29
«Әл-Каида»	108, 122
«Бабатай»	125
Байсейітова К. атындағы Ұлттық опера және балет театры	19, 145
«Балдырған»	134
«Барыс» (Астана)	31
Бейкер Дж. атындағы Қоғамдық саясат институты	151
Беларусь Республикасының Үкіметі	143
БМСБ КСРО (КСРО Халық комиссарлары кеңесінің жанындағы бірлескен мемлекеттік саяси басқарма)	250
Болгария Республикасының Үкіметі	59
Бундестаг	121

Бұқтырма СЭС	15
БҰҰ (Біріккен Ұлттар Ұйымы)	47, 66, 76, 99, 109, 151, 192, 202, 203, 205, 218, 240, 244, 282
БҰҰ Бас Ассамблеясы	66, 76, 109, 202, 218, 222
БЭК (Бірыңғай экономикалық кеңістік)	7, 14, 66, 78, 155
«Вагулино»	97
«Веста»	35
Газды-турбины электр стансасы (Орал қ., Батыс Қазақстан обл.)	5, 105
«Газпром»	139
Германиялық-қазақстандық қоғам	121
Германияның сыртқы саясат қоғамы	121
Германияның іскерлік орта қоғамы	121
Гольф клуб (Астана қ.)	60
Грекия Республикасының Парламенті	90
Гумилев Л.Н. атындағы Еуразия ұлттық университеті	6, 60, 83
ГФР Сыртқы істер министрлігі	61, 100, 121
«Дарын»	125
ДСҰ (Дүниежүзілік сауда ұйымы)	152, 214
Екібастұз қаласының әкімдігі (Павлодар обл.)	167
Екібастұз МАЭС-1	15
«Екібастұзэнергосервис»	167
ЕҚДБ Басқарушылар кеңесі	23, 45, 107
ЕҚДБ (Еуропа қайта құру және даму банкі)	5, 23, 44, 75, 107, 143, 213
ЕҚЫҰ (Еуропадағы қауіпсіздік және ынтымақтастық ұйымы)	53, 69, 305, 247
ЕҚЫҰ Парламенттік ассамблеясы	53
Ермак МАЭС	15
Ереван мемлекеттік университеті	62
Есет батыр атындағы әскери-полициялық мектеп	7, 69
«Еуразия»	128
Еуразиялық одақ	163, 199
Еуразиялық экономикалық одақ	240
ЕурАзЭҚ (Еуразиялық экономикалық қоғамдастық)	7, 16, 30, 42, 45, 59, 65, 66, 68, 95, 96, 109, 123, 138, 139, 140, 154, 234, 240, 261, 262, 278
ЕурАзЭҚ Интеграциялық комитеті	30, 66, 109
ЕурАзЭҚ Мемлекетаралық кеңесі	7, 45, 65, 66, 68, 109, 154
ЕурАзЭҚ Парламентаралық ассамблеясы	66, 109
ЕурАзЭҚ Соты	66, 109
ЕурАзЭҚ Хатшылығы	66, 109
Еуропа және Орталық Азия елдері бойынша дүниежүзілік банк	125
Жалпыға ортақ кәсіподақтар конфедерациясы	126

Жамбыл МАЭС	15
Жапонияның Үкіметі	18, 38, 87
Жапония халықаралық ынтымақтастық банкі	38
«Жас ұлан»	57
Жәутіков А. атындағы Республикалық физика-математикалық мектеп	65
Жезқазған электр желісі компаниясы	167
Жоғарғы аттестациялық комиссия (ЖАК)	263
«Заречное»	108
«Золотой колос»	98
Инвестициялар кепілдігінің көпжақты агенттігі	143
Инвестициялық дауларды реттеу жөніндегі халықаралық орталық	143
Интеграцияланған салықтық ақпараттық жүйені оқыту орталығы	123
«Интергаз Орталық Азия»	239
Ислам даму банкі	143
Исмаилиттер имаматы	79
Испания Корольдігінің Үкіметі	14
«Испат-Қармет»	5, 31, 145
«Кең-баба»	131
Каспий құбыры консорциумы (КҚК)	8, 9, 36, 43, 50, 59, 63, 86, 92, 95, 96, 124, 206
«Кастинг»	155
Катар мемлекеттік банкі	65
Катар Мемлекетінің Үкіметі	241
Кедендік одақ	30, 66, 140, 206
Кеңес Одағының Коммунистік партиясы (КОКП)	58
Кеңес Одағы Коммунистік партиясының Орталық комитеті	58
КСРО Қарулы Күштерінің 40-шы жалпыәскери әскері	185
Қазақ аграрлық университеті	165
Қазақ КСР Мемлекеттік қорғаныс комитеті	185
Қазақ КСР Энергетика және электрлендіру министрлігі	15
Қазақ мемлекеттік заң академиясы	74
«Қазақ тұлпары»	108
«Қазақмыс»	63, 108
«Қазақойл»	72
«Қазақстан»	31
«Қазақстан болашағы үшін»	6
Қазақстан кәсіподақтары федерациясы	126
Қазақстан Компартиясының Орталық комитеті	250
Қазақстан мұсылмандарының діни басқармасы	171
«Қазақстан теледидары және радиосы»	33
Қазақстан халықтары Ассамблеясы	5, 6, 16, 126, 127, 245, 247, 253, 254, 255

Қазақстан-Британия техникалық университеті	234
Қазақстан-Катар комиссиясы	65
Қазақстанның даму банкі	4, 49
Қазақстанның іскер әйелдер қауымдастығы	6, 37
«Қазақстантрубопром»	69
«Қазатомөнеркәсіп»	71
«Қазбат»	192
«Қазспецэкспорт»	193
«Қазтрансгаз»	131
«Қазфосфат»	5, 64
«Қазығұрт»	167
Қазығұрт ауданының әкімдігі (Оңтүстік Қазақстан обл.)	167
Қапшағай СЭС	15
Қарағанды металлургия институты	5, 145
Қарашығанақ газ өңдеу кешені	5, 36, 107
Қастеев Ә. атындағы Қазақ мемлекеттік өнер мұражайы	6, 13
ҚР Ауыл шаруашылығы министрлігі	45, 60
ҚР Әділет біліктілік алқасы	87
ҚР Әділет министрлігі	207
ҚР әскери-өнеркәсіп кешені	98, 100
ҚР Бас прокуратурасы	55, 166
ҚР Білім және ғылым министрлігі	177, 178, 180, 197, 263
ҚР Денсаулық сақтау министрлігі	124, 233
ҚР Жастар конгресі	6, 240
ҚР Жоғарғы Кеңесі	17, 133
ҚР Жоғарғы сот кеңесі	65
ҚР Жоғарғы соты	70, 207, 210
ҚР Жоғарғы сотының Сот әкімшілігі комитеті	207
ҚР Көлік және коммуникация министрлігі	138
ҚР Қаржы министрлігі	232
ҚР Қарулы Күштері	9, 24, 32, 57, 64, 85, 147, 170, 184, 185, 186, 192, 196, 227, 271
ҚР Қарулы Күштерінің Әуе қорғаныс күштері	57, 191
ҚР Қарулы Күштерінің Бас штабы	64, 195
ҚР Қарулы Күштерінің Медициналық қызметі	147
ҚР Қарулы Күштерінің Ұтқыр күштері	55
ҚР Қауіпсіздік кеңесі	9, 18, 32, 54, 58, 86, 112, 145
ҚР Қорғаныс министрлігі	23, 55, 57, 112, 143, 185, 193, 194, 197
ҚР Қорғаныс министрлігінің Орталық әскери оркестрі	57
ҚР Құнды қағаздар жөніндегі ұлттық комиссиясы	13, 71
ҚР Мәдениет, ақпарат және қоғамдық келісім министрлігі	6, 54, 196
ҚР Мемлекеттік кіріс министрлігі	29, 123, 228
ҚР Мемлекеттік стандарттар мен тестілеу ұлттық орталығы	125
ҚР Орталық сайлау комиссиясы	45
ҚР Өнеркәсіп және сауда министрлігі	178
ҚР Парламенті	3, 4, 29, 48, 91, 105, 155, 176, 181, 208, 228, 230, 279

ҚР Парламентінің Мәжілісі	48
ҚР Парламентінің Сенаты	61, 91, 155
ҚР Президенті жанындағы Кәсіпкерлер кеңесі	5, 118, 137, 138
ҚР Президенті жанындағы Шетел инвесторлары кеңесі	5, 74, 75, 148
ҚР Президентінің Әкімшілігі	4, 45, 91
ҚР Президентінің Күзет қызметі	54
ҚР Республикалық бюджетінің атқарылуын бақылау жөніндегі есеп комитеті	32
ҚР Республикалық бюджетінің жобасын қалыптастыру жөніндегі бюджеттік комиссиясы	49
ҚР Республикалық ұланы	32, 57, 85
ҚР Республикалық ұланының оркестрі	57
ҚР Стратегиялық жоспарлау жөніндегі агенттігі	128
ҚР Судьялар одағы	70
ҚР Суретшілер одағы	6, 13
ҚР Сыртқы істер министрлігі	10, 112
ҚР тәуелсіздігінің 10 жылдығын өткізу жөніндегі мемлекеттік комиссия	6
ҚР Төтенше жағдайлар жөніндегі агенттігі	34, 36
ҚР Ұлттық банкі	13, 47, 71, 228, 229, 232, 274
ҚР Ұлттық ғылым академиясы	6, 46, 111, 132, 181, 197, 256, 263
ҚР Ұлттық кітапханасы	46
ҚР Ұлттық қауіпсіздік комитеті (ҚР ҰҚК)	9, 54, 57, 112, 136, 145
ҚР Үкіметі	3, 4, 9, 14, 29, 33, 38, 42, 44, 45, 57, 59, 85, 87, 91, 101, 107, 122, 124, 127, 143, 165, 176, 181, 194, 228, 240, 265, 277, 278
ҚР Үкіметі жанындағы Жоғарғы ғылыми-техникалық комиссия	181
ҚР Шекара әскері	4, 20, 57
ҚР Ішкі істер министрлігі	55, 57, 74, 78, 153
ҚР Ішкі істер министрлігінің оркестрі	57
ҚР Ішкі істер министрлігінің Ішкі әскері	74, 78
ҚР Экономика министрлігі	45, 180, 194
«Қуат ЛТД»	65
Қырғыз мемлекеттік университеті	91
Қырғыз Республикасының Жоғорку Кенеші	17
Қырғыз Республикасының Үкіметі	14, 143
Қытай Халық Республикасының Халықтық саяси консультативтік кеңесінің Сыртқы істер жөніндегі комитеті	99
Қытай Халық Республикасының Мемлекеттік кеңесі	109
«ЛАН»	97
Литва Республикасының Жоғарғы заң шығару жиналысы	44
Литва Республикасының Сеймі	43, 44
Малайзия Федерациясының Үкіметі	26
«Мастер»	73
Матенадаран көне қолжазбалар институты	62, 63
Мәскеу қаласының Үкіметі	73

Мемлекетаралық авиациялық комитет	60
Мемлекеттік функцияларды және бюджетаралық қатынастарды орталықсыздандыру мәселелері жөніндегі мемлекеттік комиссия	127
Молдова Республикасының Үкіметі	127
НАТО (Солтүстік Атлантикалық шарт ұйымы)	34, 110, 186, 195
«Невада-Семей»	101, 220
Норвегия халықаралық қатынастар институты	42, 199
Нұрпейісова Д. атындағы Атырау облыстық қазақ ұлттық аспаптар академиялық оркестрі	37
ОАЫ («Орталық Азия ынтымақтастығы» ұйымы)	154, 205, 284
ОАЭҚ (Орталық Азия экономикалық қоғамдастығы)	154, 155, 158, 159, 160, 234, 261, 262, 283, 284
ОАЭҚ Атқару комитеті	14, 155
ОАЭҚ Мемлекетаралық кеңесі	13, 14, 153, 154, 155, 158, 282
ОАЭҚ мемлекеттері Премьер-министрлерінің кеңесі	14, 155
ОАЭҚ мемлекеттері Сыртқы істер министрлерінің кеңесі	14, 155
«Озерное»	108
Орталық Азия елдері және Түркияның парламентаралық одағы	37
Орталық Азия ынтымақтасу және даму банкі	14, 155
«Отан»	6, 48
Өзбекстан Республикасының Үкіметі	14
Өскемен СЭС	15
«Полипропилен»	164
«Правда»	251
«Престиж»	125
Приозерск №33 орта мектебі (Ақмола обл.)	34
Раис атындағы университет	151
Ресей ғылым академиясы	102
Ресей мемлекеттік академиялық халық биі ансамблі	73
Ресей Федерациясының Қауіпсіздік кеңесі	111
Ресей Федерациясының Сыртқы барлау қызметі	46
Ресей Федерациясының Үкіметі	57, 143
Республикалық клиникалық аурухана	117
Римдік-католик шіркеуі	114
«Родина»	34
Румынияның Сыртқы істер министрлігі	69
Саттарханов Б. атындағы Спорт-сауықтыру орталығы	131
Сауд Арабиясы Корольдігінің Мұнай және минералдық ресурстар министрлігі	115
Сауд даму қоры	38

Солтүстік альянс	126
Станиславский К.С. және Немирович-Данченко В.И. атындағы Мәскеу академиялық музыкалық театры	73
Стортинг (Норвегия Корольдігінің Парламенті)	41
Тәжікстан Республикасының Үкіметі	14, 29, 124, 143
Тәжікстан Республикасы Үкіметінің жанындағы Кеден комитеті	29
«Теңізшевройл»	61, 139
ТМД қатысушы мемлекеттер азаматтық авиациясының авиациялық техникасын пайдалану мен жөндеуді қамтамасыз ету жөніндегі трансұлттық қаржы-өнеркәсіп тобы	38
ТМД мемлекеттері басшыларының кеңесі	139, 140, 266
ТМД Терроризмге қарсы орталығы	45, 135
ТМД Ұжымдық қауіпсіздік кеңесі	266
«Тұмар-Жер»	99
Түркия өнеркәсіпшілері мен бизнесмендерінің қауымдастығы	50
Түркия Республикасының Қорғаныс министрлігі	113
Түркия Республикасының Ұлы ұлттық жиналысы	37
Түркі тілдес мемлекеттердің Ақсақалдар комитеті	50
Түркі тілдес мемлекеттердің Парламентаралық ассамблеясы	206
Уәлиханов Ш.Ш. атындағы Кадет корпусы	57
Украинаның Министрлер кабинеті	29
ҰҚШҰ (Ұжымдық қауіпсіздік туралы шарт ұйымы)	20, 63, 133
ҰҚШҰ Ұжымдық қауіпсіздік кеңесі	63
Ұлыбритания және Солтүстік Ирландия Құрама Корольдігінің Үкіметі	117
«Фабрика Куат ЛТД»	65
«Феррохром»	69
«Фицпатрик»	117
Франция Республикасының Үкіметі	87
«Хабар»	35
Халықаралық Аралды құтқару қоры	159
Халықаралық даму қауымдастығы	143
Халықаралық инженерлік академия	37
Халықаралық қаржы корпорациясы	143
Халықаралық су-энергетикалық консорциум	158
ХВҚ (Халықаралық валюта қоры)	143, 200
ХҚДБ (Халықаралық қайта құру және даму банкі)	45, 143
ХҚДБ Басқарушылар кеңесі	45
Хорватия Республикасының Парламенті	90
Хорватия Республикасының Үкіметі	90
«Целинный»	155

«Шанхай бестігі»	7, 15, 16, 61, 70, 75, 76, 77, 190, 205, 212, 213, 222, 271
Шахтинск синтетикалық жуғыш заттар зауыты	112
«Шеминовка»	108
Шығыс Қазақстан облыстық атқару комитеті	25
Шығыс Қазақстан облыстық әкімшілігі	25
«Шығыс-Батыс»	100
«Шығыс-Батыс» институтының Ғарыштық зерттеу орталығы	100
ШЫҰ (Шанхай ынтымақтастық ұйымы)	7, 70, 75, 76, 111, 135, 139, 212, 213, 214, 223, 234
«Эконики»	69
Экономикалық ынтымақтастық жөніндегі Қазақстан-Жапония комитеті	58
ЭЫҰ (Экономикалық ынтымақтастық ұйымы)	32
ЮНЕСКО — Біріккен Ұлттар Ұйымының білім беру, ғылым және мәдениет жөніндегі ұйымы	37, 99, 100, 240
ЮНИСЕФ — БҰҰ Балалар қоры	44, 240
«Agip KCO»	36
«BAE Systems»	72
«BG Group plc»	75
«Business Week»	18
«Chevron Corporation»	61, 92
«Chevron-Texaco»	139
«Chori KRP»	98
CNN	55, 116
«Deutsche Bank AG»	121
«Dutch Royal Shell»	5, 239
«Eni S.p.A.»	5, 36
«ExxonMobil Corporation»	31
«Halliburton»	150
«Hurricane»	5, 125
«Nova»	59
«Pernis»	72
«Philips Petroleum»	150
«Royal Dutch Petroleum Company»	72
«Royal Dutch Shell Group»	71, 72

«Shell Transport and Trading Company Ltd»	72
«Siemens»	105
«SOS Kinderdorf International»	78
«Standard Oil»	72
«Statoil»	42, 43
«Stenlow»	72
«Teen Challenge Kazakhstan»	168
«Thales»	5, 107
«The New York Times»	59
«Xinhua»	70

Қазақстан Республикасының Тұңғыш Президенті
Нұрсұлтан Назарбаев. Қызмет хроникасы. 2001 жыл

Тапсырыс беруші: «Қазақстан Республикасының Мәдениет және ақпарат министрлігі
Ақпарат және мұрағат комитеті» ММ

Басып шығарушы: «Деловой Мир Астана» ЖШС

Директоры Ш.В. Сыздықова

Аударған: Г.Ш. Қадырова

Беттеген: Б. Бозтай

Фото: С.В. Бондаренко, Б.Қ. Отарбаев, С.А. Мунько